

**UCHWAŁA NR XXVII.250.2017
RADY MIASTA MIŃSK MAZOWIECKI**

z dnia 6 marca 2017 r.

zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Mińsk Mazowiecki do roku 2025

Na podstawie art. 14 ust. 1 i art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777 oraz z 2016 r. poz. 1020, 1250) w związku z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446, poz. 1579, poz. 1948) uchwala się, co następuje:

§ 1. W uchwale Nr XXII.217.2016 Rady Miasta Mińsk Mazowiecki z dnia 28 listopada 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Mińsk Mazowiecki do roku 2025 Załącznik do uchwały – Gminny Program Rewitalizacji dla Miasta Mińsk Mazowiecki do roku 2025 otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta

Marian Makowski

**Załącznik do Uchwały Nr XXVII.250.2017
Rady Miasta Mińsk Mazowiecki
z dnia 6 marca 2017 r.**

Gminny Program Rewitalizacji dla Miasta Mińsk Mazowiecki do roku 2025

Mińsk Mazowiecki, marzec 2017

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

Opracowanie:

dr hab. Wojciech Dziemianowicz, prof. UW
mgr inż. arch. Emilia Bogdanowicz
dr Anna Dąbrowska
dr Dorota Mantey;
mgr Klaudia Peszat;

Współpraca:

mgr Jan Charkiewicz
mgr Paweł Dembiński
Łukasz Komorowski

Zespół Roboczy ds. opracowania Programu rewitalizacji Miasta Mińsk Mazowiecki do roku 2025:

Dominika Poboży (Wydział Rozwoju Gospodarczego Miasta)
Arkadiusz Siergiej (Wydział Gospodarki Przestrzennej i Nieruchomości)
Joanna Dutkiewicz (Wydział Rozwoju Gospodarczego Miasta)
Diana Rokicka (Wydział Promocji, Kultury i Sportu)
Bożena Macheta (Zespół ds. Oświaty)
Mirosław Siwek (Wydział Inwestycji)
Robert Zakrzewski (Wydział Gospodarki Komunalnej)
Marek Gogolewski (Wydział Gospodarki Komunalnej)
Małgorzata Parol (Wydział Gospodarki Przestrzennej i Nieruchomości)
Robert Błaszczak (Referat Ewidencji Ludności i Dowodów Osobistych)
Elżbieta Krajewska (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej)
Aneta Perczyńska (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej)
Piotr Tomaszewski (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej)
Elżbieta Pieśko (Zarząd Gospodarki Komunalnej) .

przy wsparciu Jadwigi Frelak (Sekretarz Miasta Mińsk Mazowiecki).

Pracownicy Urzędu Miasta Mińsk Mazowiecki:

Andrzej Ryszawa (Wydział Promocji, Kultury i Sportu);
Anna Kwiatkowska (Straż Miejska Miasta Mińsk Mazowiecki);
Anna Wojtczyk (Zespół ds. Oświaty);
Hanna Nowak (Wydział Gospodarki Przestrzennej i Nieruchomości);
Joanna Rakoczy-Dziugiel (Wydział Finansowy);
Karolina Łysiak (Zespół ds. Społecznych);
Katarzyna Biernat (Zespół ds. Społecznych);
Krystyna Kulma (Referat Dochodów);
Mariusz Laskus (Wydział Gospodarki Komunalnej);
Urszula Klepacka (Wydział Inwestycji)
Marta Flisek-Tkacz (Wydział Rozwoju Gospodarczego Miasta)
Paweł Łagowski (Wydział Gospodarki Komunalnej);
Tomasz Kurowski (Zespół ds. Informatyki).

Współpraca:**Jednostki organizacyjne Miasta Mińsk Mazowiecki:**

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;
Zarząd Gospodarki Komunalnej.

Instytucje zewnętrzne:

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Mińsku Mazowieckim;
Zarząd Dróg Miejskich Sp. z o.o. w Mińsku Mazowieckim;
Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Mińsku Mazowieckim Sp. z o.o.;
Powiatowa Komenda Straży Pożarnej;
Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim;
Starostwo Powiatowe w Mińsku Mazowieckim;
Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Mińsku Mazowieckim;
Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Delegatura w Mińsku Mazowieckim;
Komenda Powiatowa Policji w Mińsku Mazowieckim

Spis treści:

1. WPROWADZENIE	8
1.1. CEL OPRACOWANIA I LOGIKA POSTĘPOWANIA	8
1.2. ROLA INTERESARIUSZY W TWORZENIU I REALIZACJI GPR	9
1.3. METODYKA PRAC	11
2. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH ORAZ SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH.....	15
2.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	15
2.2. SYTUACJA SPOŁECZNA	17
2.3. SYTUACJA GOSPODARCZA	22
2.4. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA, KAPITAŁ SPOŁECZNY, UCZESTNICTWO W ŻYCIU KULTURALNYM.....	23
2.5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	26
2.6. STAN ŚRODOWISKA	28
3. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI	30
4. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI	44
4.1. SFERA SPOŁECZNA	44
4.1.1. <i>Niski poziom aktywności obywatelskiej.....</i>	<i>44</i>
4.1.2. <i>Sytuacja demograficzna jest generalnie dobra.....</i>	<i>47</i>
4.1.3. <i>Zróżnicowane wyniki edukacyjne</i>	<i>47</i>
4.1.4. <i>Stosunkowo wysokie bezrobocie</i>	<i>48</i>
4.1.5. <i>Koncentracja ubóstwa i problemów społecznych.....</i>	<i>49</i>
4.1.6. <i>W poszukiwaniu przestrzeni publicznych</i>	<i>51</i>
4.1.7. <i>Potrzeby mieszkaniowe</i>	<i>52</i>
4.1.8. <i>Wysoki poziom przestępczości.....</i>	<i>56</i>
4.1.9. <i>Niski kapitał społeczny.....</i>	<i>59</i>
4.2. SFERA GOSPODARCZA	61
4.2.1. <i>Niski poziom przedsiębiorczości</i>	<i>61</i>
4.2.2. <i>Zróżnicowana atrakcyjność dla biznesu</i>	<i>62</i>
4.3. SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA.....	63
4.3.1. <i>Cechy podstawowe.....</i>	<i>63</i>
4.3.2. <i>Zróżnicowany dostęp do usług</i>	<i>63</i>
4.3.3. <i>Potencjalne tereny inwestycyjne</i>	<i>65</i>
4.3.4. <i>Generalnie dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna</i>	<i>66</i>
4.3.5. <i>Perspektywiczne tereny po poligonie</i>	<i>66</i>
4.3.6. <i>Organizacja mobilności mieszkańców.....</i>	<i>67</i>
4.3.7. <i>Przestrzeń wolnego czasu.....</i>	<i>69</i>
4.3.8. <i>Park miejski i rzeka Srebrna jako główne przestrzenie wypoczynku</i>	<i>70</i>
4.3.9. <i>Wyjątkowo zdewastowane ulice</i>	<i>72</i>

4.3.10.	Miastotwórcza rola byłego poligonu.....	72
4.4.	SFERA ŚRODOWISKOWA	73
4.4.1.	Zmniejszanie emisji zanieczyszczeń do powietrza	73
4.4.2.	Ochrona wód	74
4.4.3.	Klimat akustyczny.....	74
4.5.	SFERA TECHNICZNA	75
5.	ANALIZA PROBLEMOWA	76
5.1.	PROBLEMY SPOŁECZNE	76
5.2.	PROBLEMY GOSPODARCZE	76
5.3.	PROBLEMY PRZESTRZENNO-FUNKcjONALNE	76
5.4.	PROBLEMY ŚRODOWISKOWE	76
5.5.	PROBLEMY TECHNICZNE	77
5.6.	POTENCJAŁ OBSZARU REWITALIZACJI	77
6.	POWIĄZANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI MIASTA.....	80
6.1.	STRATEGIA ROZWOJU MIASTA MIŃSK MAZOWIECKI DO ROKU 2025.....	80
6.2.	STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA MIŃSK MAZOWIECKI NA LATA 2012-2016	80
6.3.	STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA MIŃSK MAZOWIECKI	82
7.	WIZJA OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI.....	86
8.	CELE REWITALIZACJI	86
8.1.	UKŁAD CELÓW	86
8.2.	CELE SZCZEGÓŁOWE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	87
9.	PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE	89
9.1.	PARK DERNAŁOWICZÓW – NAJLEPSZE MIEJSCE SPOTKAŃ	89
9.2.	ZAGOSPODAROWANIE BRZEGÓW RZĘKI SREBRNEJ I STAWU „ŁAZIENKI”	92
9.3.	ROZWÓJ FUNKCJI MIEJSKICH NA TERENIE BYŁEGO POLIGONU	94
9.4.	SIEĆ PUNKTÓW AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ I CENTRUM WOLONTARIATU	96
9.5.	STANICA HUFCA ZHP „MAZOWSZE” – CENTRUM WYCHOWAWCZO-EDUKACYJNE	98
9.6.	ROZBUDOWA CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO I USTAWICZNEGO W MIŃSKU MAZOWIECKIM ...	100
9.7.	KONKURS „MIKROPROJEKTY SPOŁECZNE”	101
9.8.	MODERNIZACJA I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPORTOWEJ I WYPOCZYNKOWEJ	102
9.9.	DROGI I CIĄGI KOMUNIKACYJNE W OBSZARZE REWITALIZACJI	104
9.10.	BEZPIECZNE PRZESTRZENIE DO WYPOCZYNKU I REKREACJI	106
9.11.	INFRASTRUKTURA WODNO-KANALIZACYJNA	108
9.12.	ROZWÓJ PODMIOTÓW EKONOMII SPOŁECZNEJ ORAZ INNOWACJI SPOŁECZNYCH	109
9.13.	WYRÓWNYWANIE MOŻLIWOŚCI EDUKACYJNYCH.....	110
9.14.	NOWA PLACÓWKA OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZA	112

9.15.	MOPS NA RZECZ REWITALIZACJI	113
9.16.	POZNAJ SWOJE MIASTO	114
9.17.	PRZESIĄDŹ SIĘ NA „AUTOBUSA”	116
9.18.	POZOSTAŁE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE.....	117
10.	GŁÓWNE PROJEKTY REWITALIZACYJNE.....	119
10.1.	PROJEKTY JAKO KLUCZOWY ELEMENT WDRAŻANIA GPR.....	119
10.2.	PROJEKTY I ICH CHARAKTERYSTYKA	120
11.	KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	151
11.1.	KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA.....	151
11.2.	KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA	152
11.3.	KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA	153
11.4.	KOMPLEMENTARNOŚĆ MIEDZYOKRESOWA	153
11.5.	KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA	154
12.	MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	154
13.	SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GPR	155
14.	STRUKTURA ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ GPR	158
14.1.	KOMITET REWITALIZACJI	159
14.2.	KOSZTY ZARZĄDZANIA	160
14.3.	RAMOWY HARMONOGRAM REALIZACJI GPR.....	160
15.	SYSTEM MONITORINGU I EWALUACJI GPR.....	162
16.	OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH.....	165
17.	SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI.....	165
18.	SPOSÓB REALIZACJI GPR W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	165
19.	PODSTAWOWE ZMIANY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE OBSZARU REWITALIZACJI	165
	SPIS LITERATURY I DOKUMENTÓW	166
	SPIS MAP	166
	SPIS RYCIN	167
	SPIS WYKRESÓW	167
	SPIS FOTOGRAFII	168
	SPIS TABEL	169
	ZAŁĄCZNIK NR 1 DO GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	171
	WYNIKI OPINII MIESZKAŃCÓW	171
	ZAŁĄCZNIK NR 2 DO GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	175

Skróty używane w dokumencie:

Skrót	Rozwinięcie
AMW	Agencja Mienia Wojskowego
CEIDG	Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
CWU	Podgrzewacz ciepłej wody użytkowej
GPR	Gminny Program Rewitalizacji
KPP	Komenda Powiatowa Policji w Mińsku Mazowieckim
MDK	Miejski Dom Kultury
MKRPA	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
MOChk	Mińsk Obszar Chronionego Krajobrazu
MOPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim
MOSIR	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji
MKUA	Miejska Komisja Urbanistyczno-Architektoniczna w Mińsku Mazowieckim
NGO	Organizacje pozarządowe (ang. <i>Non-Governmental Organisations</i>)
OHP	Ochotnicze Hufce Pracy
OMW	Obszar Metropolitalny Warszawy
PEC	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Mińsku Mazowieckim
PKW	Państwowa Komisja Wyborcza
PUP	Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim
PWiK	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Mińsku Mazowieckim Sp. z o.o.
RPO WM	Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020
SUIKZP	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
UM	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
ZGK	Zarząd Gospodarki Komunalnej

1. WPROWADZENIE

1.1. CEL OPRACOWANIA I LOGIKA POSTĘPOWANIA

Zgodnie z *Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji* (Dz. U. 2015 r. poz. 1777 z późn. zm., art. 2, ust. 1) rewitalizacja stanowi **proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych**, prowadzony w sposób **kompleksowy**, poprzez **zintegrowane działania** na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, **skoncentrowane terytorialnie**, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie **gminnego programu rewitalizacji**.

Opracowanie wpisuje się w proces realizacji Strategii Rozwoju Miasta (zob. *Strategia Rozwoju Miasta Mińsk Mazowiecki...*, s. 31-33), w której zapisana została potrzeba wykreowania wysokiej jakości otoczenia społecznego m.in. poprzez rewitalizację przestrzeni miasta. Strategia zakłada opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji, który wskaże obszary wymagające kompleksowych działań. Zgodnie z *Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji* (Dz. U. 2015 r. poz. 1777 z późn. zm.), Lokalny Program Rewitalizacji zastąpiony został Gminnym Programem Rewitalizacji.

Podstawą do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji było **wyznaczenie** obszaru zdegradowanego oraz **obszaru rewitalizacji**, który cechuje wysokie natężenie negatywnych zjawisk w szczególności w sferze społecznej oraz gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej, a jednocześnie ma istotne znaczenie dla rozwoju Mińska Mazowieckiego i Miasto planuje na nim prowadzić działania rewitalizacyjne (Rycina 1, etap I).

Obszar rewitalizacji w podziale na dwa podobszary wyznaczony został w ramach pełnej diagnozy całego miasta (por. *Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Mińsk Mazowiecki*, 2016)¹ i przyjęty uchwałą Nr XVII.185.2016 Rady Miasta Mińsk Mazowiecki z dnia 27 czerwca 2016 roku w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Mińsk Mazowiecki. Następnie przeprowadzono **szczegółową diagnozę wyznaczonego obszaru rewitalizacji**, obejmującą analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów występujących na jego terenie (Rycina 1, etap II).

Kolejnym etapem jest opracowanie **projekcyjnej części programu**, obejmującej wizję obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji, cele rewitalizacji, szczegółowe kierunki działań oraz konkretne przedsięwzięcia, które mają przyczynić się do osiągnięcia założonych celów (Rycina 1, etap III).

¹ <http://www.minsk-maz.pl/plik,2520,diagnoza-na-potrzeby-wyznaczenia-obszaru-zdegradowanego-oraz-obszaru-rewitalizacji-na-terenie-miasta-minsk-mazowiecki.pdf>

Rycina 1. Schemat procesu opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

1.2. ROLA INTERESARIUSZY W TWORZENIU I REALIZACJI GPR

Gminny Program Rewitalizacji powstał w wyniku zauważalnej potrzeby poprawy warunków życia części mieszkańców miasta i przy czynnym udziale tej – potrzebującej grupy – jak i innych aktywnych współmieszkańców, którzy nie tylko dzielili się swoimi pomysłami i uwagami, ale również wyrażali chęć uczestniczenia we wdrażaniu GPR (zidentyfikowani interesariusze GPR).

Partycypacja społeczna została zagwarantowana dzięki zaangażowaniu mieszkańców w tworzenie dokumentu poprzez udział w licznych działaniach, mających nie tylko pozyskać wiedzę na temat kluczowych problemów (głównie społecznych), ale także w kształtowaniu konkretnych rozwiązań rewitalizacyjnych. Jako przykłady aktywnego uczestniczenia mieszkańców w tworzeniu GPR można wymienić:

- zaangażowanie instytucji działających na terenie miasta w przygotowanie materiałów do wstępnej diagnozy, pozwalające zapoczątkować zainteresowanie zagadnieniem GPR również poza Urzędem Miasta Mińsk Mazowiecki (miejskie szkoły podstawowe i gimnazja, Straż Miejska Miasta Mińsk Mazowiecki, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim, Powiatowy Urząd Pracy, Komenda Powiatowa Policji w Mińsku Mazowieckim, Powiatowa Komenda Państwowej Straży Pożarnej itp.);

- udział pracowników Urzędu Miasta Mińsk Mazowiecki oraz członków zespołu ekspertów opracowujących diagnozę miasta na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji w wizytach studyjnych (łącznie 4 wizyty, w trakcie których podejmowano rozmowy z mieszkańcami);
- udział mieszkańców w badaniach ankietowych (dwa etapy badań), w których realizację zaangażowali się dyrektorzy i nauczyciele szkół podstawowych. Pierwsze badanie zostało przeprowadzone w dniach 5-15 kwietnia 2016 roku. Ostatecznie z 1200 rozdanych ankiet udało się zebrać 787 wypełnionych kwestionariuszy (poziom zwrotu 65,6%). Analizy w podziale na poszczególne jednostki urbanistyczne zostały przeprowadzone na próbie 552 gospodarstw domowych. W drugim badaniu – skoncentrowanym na mieszkańcach obszaru rewitalizacji – również uzyskano znaczącą liczbę ankiet – 593 (rozdano 1272 ankiety), po zastosowaniu różnych metod dotarcia do respondentów (bezpośrednie kontakty w mieszkaniach, pomoc szkół, zachęcanie do udziału w badaniu w trakcie imprez miejskich);
- udział mieszkańców w otwartych spotkaniach – na tzw. piknikach miejskich. W ramach trwających prac nad opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Mińsk Mazowiecki zostały zorganizowane dwa pikniki kulturalno-sportowe, których celem było rozpowszechnienie informacji o zrealizowanych i planowanych działaniach, wymiana poglądów z osobami zainteresowanymi tematyką rewitalizacji oraz poznanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców rewitalizowanej części miasta. Oba wydarzenia miały charakter mikro-festynu. Poza licznymi atrakcjami przygotowanymi przez animatorów dostępne były materiały informacyjne przybliżające proces opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji. Uczestnicy mieli dogodną okazję do zadawania pytań i konsultowania pomysłów na działania. Podczas drugiego pikniku przeprowadzona została dodatkowo akcja ankietowa. Wypełniając ankietę, mieszkańcy zapoznawali się z problemami obszaru rewitalizowanego, ale także silnymi jego stronami, atutami oraz potrzebami innych mieszkańców. Istniała również możliwość przesłania dokumentów związanych z prowadzonym naborem na członków Komitetu Rewitalizacji dla Miasta Mińsk Mazowiecki;
- aktywny udział mieszkańców w warsztatach strategicznych (łącznie czterech). Dwa warsztaty były przeprowadzone z młodzieżą gimnazjalną (łącznie 48 uczniów), a dwa z mieszkańcami obszaru rewitalizacji, radnymi oraz przedstawicielami organizacji pozarządowych (łącznie 10 osób);
- udział najbardziej aktywnych mieszkańców miasta w wywiadach pogłębionych i telefonicznych (łącznie 13 wywiadów). Wywiady przeprowadzono z dyrektorami gimnazjów miejskich, do których uczęszczają uczniowie z obszaru rewitalizacji; Dyrektorem Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim; Wiceprzewodniczącym Miejskiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej w Mińsku Mazowieckim, radnymi z okręgów wyborczych obszaru rewitalizacji; przedstawicielami organizacji pozarządowych z siedzibą na obszarze rewitalizacji oraz przedstawicielami szczególnie aktywnych organizacji pozarządowych spoza obszaru rewitalizacji;
- zgłaszanie uwag ze strony mieszkańców do projektu GPR w ramach konsultacji, rozpoczętych we wrześniu 2016 r. W ramach konsultacji zbierano uwagi ustne (składane w Urzędzie Miasta Mińsk Mazowiecki, w Wydziale Rozwoju Gospodarczego Miasta lub w trakcie otwartego spotkania konsultacyjnego w dniu 24 października 2016 r.) lub w formie papierowej, jak i elektronicznej. Jedną z możliwości dyskusji nad projektem GPR była konferencja podsumowująca prace nad GPR (wzięli w niej udział przedstawiciele instytucji, organizacji pozarządowych, spółdzielni mieszkaniowych, przedsiębiorców działających na terenie miasta, członkowie Komitetu

Rewitalizacji, radni Rady Miasta Mińsk Mazowiecki, pracownicy Urzędu Miasta). Łącznie do projektu GPR zgłoszono 25 uwag;

- w części opisanych wyżej spotkań, jednym z ważnych zagadnień była możliwość zgłaszania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które można było przekazywać na spotkaniach lub bezpośrednio do Urzędu Miasta na specjalnie przygotowanej formatce.

Zaangażowanie mieszkańców obszaru rewitalizacji i innych interesariuszy będzie również istotne (jest przewidziane) w procesie realizacji GPR, szczególnie w zakresie:

- oceny koncepcji planowanych projektów. Zawarte w Programie projekty (składające się na przedsięwzięcia) są już przygotowane w wyniku zgłaszania pomysłów i postulatów przez mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz organizacji społecznych. Istotne będzie utrzymanie ścisłej współpracy między realizatorami projektów, a mieszkańcami, którzy mają korzystać z efektów tych projektów. Dlatego każdy projekt realizowany w ramach GPR będzie w fazie wstępnej dyskutowany z mieszkańcami obszaru rewitalizacji (spotkania konsultacyjne). Celem zaznajomienia mieszkańców ze szczegółami projektów będzie zebranie opinii i uzyskanie wstępnej oceny założeń, by móc ew. zmodyfikować planowane działania w taki sposób, by były jak najlepiej dopasowane do potrzeb mieszkańców;
- aktywnego uczestniczenia w Komitecie Rewitalizacji dla Miasta Mińska Mazowiecki (zob. rozdz. 13.1.), w którego składzie będzie na bieżąco zaangażowanych 11 osób z obszaru rewitalizacji (mieszkańcy, przedstawiciele organizacji społecznych, przedstawiciele firm). Przedstawiciele społeczności zamieszkującej obszar rewitalizacji, oprócz zadań wynikających z zakresu prac Komitetu Rewitalizacji, będą organizować spotkania z mieszkańcami obszaru rewitalizacji, w trakcie których będą omawiane bieżące zagadnienia związane z wdrażaniem GPR. Wnioski z takich spotkań będą przekazywane zarówno do Urzędu Miasta, jak i bezpośrednich realizatorów projektów;
- udziału w pracach związanych z monitoringiem i ewaluacją GPR – udział ten wynika z założenia, iż to opinie mieszkańców obszaru rewitalizacji na temat podejmowanych działań są najważniejszym wskaźnikiem ew. sukcesu GPR. Przewidywany sposób realizacji monitoringu opiera się na możliwości swobodnej wypowiedzi każdego z mieszkańców rewitalizowanego obszaru. Wyniki monitoringu będą poddawane dyskusji nie tylko w ramach Komitetu Rewitalizacji, ale również na otwartych spotkaniach z mieszkańcami. Wnioski z tych spotkań będą uzupełniały wnioski dla władz miasta na temat ew. modyfikacji lub usprawnienia wdrażania GPR-u.

1.3. METODYKA PRAC

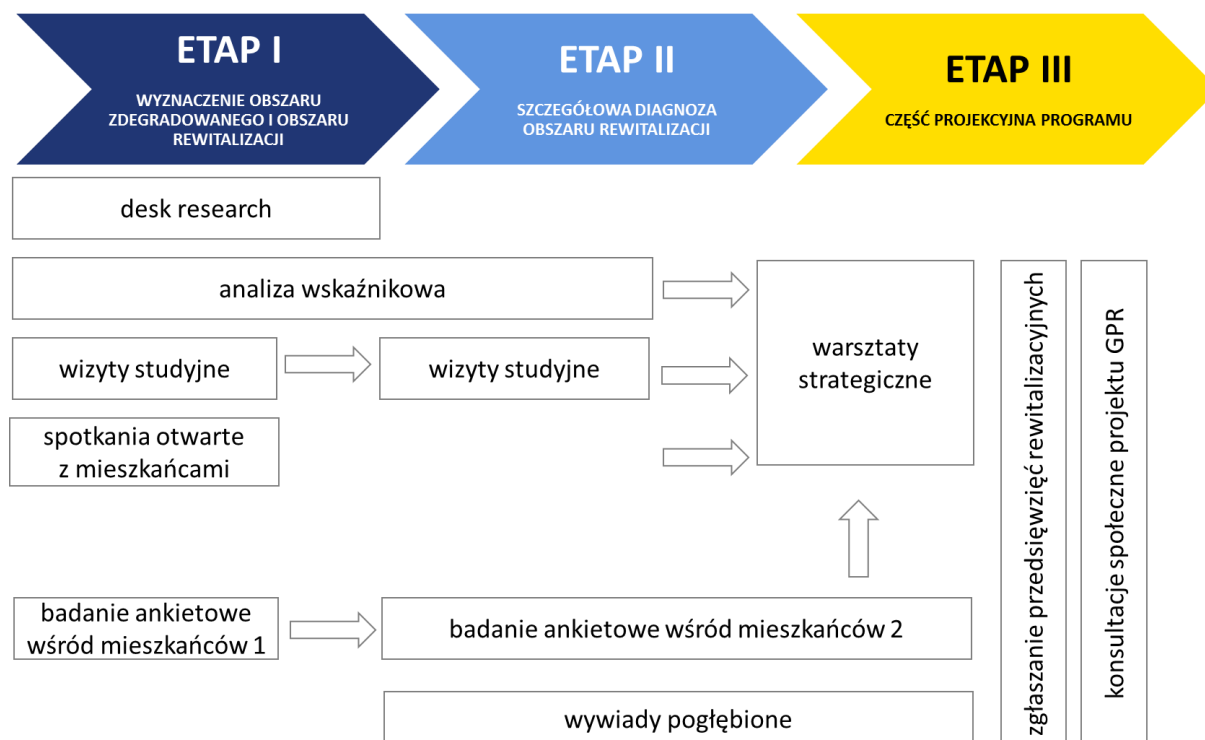
Przy opracowywaniu Gminnego Programu Rewitalizacji, w tym szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji, kluczowa była zasada **partnerstwa i partycypacji**, która przejawiała się na każdym z wyróżnionych trzech etapów prac. Gminny Program Rewitalizacji został opracowany przy wykorzystaniu różnych metod badawczych (ilościowych i jakościowych), pozwalających zapewnić holistyczne i kompleksowe ujęcie zagadnienia (Rycina 2)².

² Szczegółowe informacje na temat wykorzystanych metod znajdują się w pełnym opracowaniu diagnostycznym (<http://www.minsk-maz.pl/510,rewitalizacja.html>).

Poniżej znajduje się charakterystyka najważniejszych z zastosowanych metod:

1. **Desk research i analiza wskaźnikowa** – w procesie delimitacji obszaru zdegradowanego wykorzystano różnorodne źródła informacji, dostępne w zasobach Urzędu Miasta Mińsk Mazowiecki, Straży Miejskiej Miasta Mińsk Mazowiecki oraz jednostek organizacyjnych Miasta (m.in. Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim, miejskich szkół podstawowych i gimnazjalnych), a także instytucji zewnętrznych, m.in. Powiatowego Urzędu Pracy, Komendy Powiatowej Policji w Mińsku Mazowieckim, Powiatowej Komendy Państwowej Straży Pożarnej, Starostwa Powiatowego w Mińsku Mazowieckim, Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego, Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska Delegatura w Mińsku Mazowieckim. W II etapie prac, bazując na danych zgromadzonych w układzie jednostek urbanistycznych, dokonano ponownego **przeliczenia wartości** opisujących wielkości poszczególnych zjawisk **w odniesieniu do obszaru rewitalizacji w podziale na dwa podobszary: A i B**. Zadanie to wymagało niejednokrotnie ponownego kontaktu z różnymi instytucjami z uwagi na fakt, że granice obszaru rewitalizacji nie pokrywają się w całości z granicami jednostek urbanistycznych.
2. **Wizyty studyjne** – przeprowadzono łącznie **cztery wizyty studyjne**, w których udział wzięli członkowie Zespołu roboczego ds. opracowania Programu rewitalizacji dla Miasta Mińsk Mazowiecki do roku 2025 oraz członkowie zespołu ekspertów opracowujących diagnozę miasta na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji.

Rycina 2. Metody wykorzystywane przy opracowywaniu Gminnego Programu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

3. **Badania ankietowe** – wykorzystano je w celu poznania opinii mieszkańców na temat podstawowych problemów społecznych dotyczących miasta oraz określenia miejsc koncentracji

takich problemów. W etapie 1 uzyskano łącznie **787 wypełnionych kwestionariuszy**, natomiast w etapie 2 (identyfikacja oczekiwań mieszkańców podobszarów rewitalizacji A i B) otrzymano **593 ankiety**. Badaniem objęto odpowiednio 16,7% gospodarstw podobszaru A i 13,1% gospodarstw podobszaru B.

4. **Spotkania otwarte z mieszkańcami (tzw. pikniki miejskie)** – zostały zorganizowane **dwa pikniki kulturalno-sportowe**, które miały na celu rozpowszechnienie informacji o zrealizowanych i planowanych działaniach, wymianę poglądów z osobami zainteresowanymi tematyką rewitalizacji oraz poznanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców rewitalizowanej części miasta.
5. **Warsztaty strategiczne** – na potrzeby zidentyfikowania obszarów problemowych, a także zdiagnozowania potencjalnych sposobów wyjścia z sytuacji kryzysowych zorganizowano **cztery warsztaty strategiczne** z osobami związanymi z obszarem rewitalizacji (2 z **młodzieżą gimnazjalną** oraz 2 z **mieszkańcami obszaru rewitalizacji, radnymi** oraz przedstawicielami **organizacji pozarządowych**).
6. **Wywiady IDI i ITI** – w ramach opracowywanej szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji (etap II) przeprowadzono łącznie trzynaście wywiadów, zarówno w formie bezpośrednich wywiadów pogłębionych (IDI), jak i wywiadów telefonicznych (ITI). Rozmówcami byli dyrektorzy gimnazjów, radni okręgów wyborczych obszaru rewitalizacji, przedstawiciele organizacji pozarządowych z siedzibą na obszarze rewitalizacji; przedstawiciele Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim i Miejskiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej w Mińsku Mazowieckim.

CZĘŚĆ I. DIAGNOZA

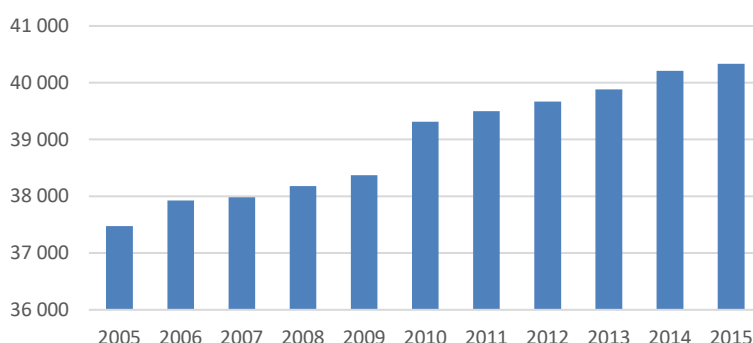

2. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH ORAZ SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

2.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Mińsk Mazowiecki liczy ponad 40 tysięcy mieszkańców. Sytuacja demograficzna w mieście jest bardzo dobra. Pomiędzy rokiem 2005 a 2015 liczba mieszkańców wzrosła o ponad 2 800 osób i stale się zwiększa (Wykres 1). W 2015 r. mieszkańcy Mińska Mazowieckiego stanowili 0,10% ludności Polski, 0,75% ludności województwa mazowieckiego i 26,6% ludności powiatu mińskiego (Tabela 1).

Wykres 1. Liczba ludności w Mińsku Mazowieckim w latach 2005-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Tabela 1. Udział ludności Mińska Mazowieckiego w ogólnej ludności... [%]

	2005	2010	2015
powiatu mińskiego	26,66	26,72	26,62
województwa mazowieckiego	0,73	0,75	0,75
Polski	0,10	0,10	0,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Mińsk Mazowiecki jak na razie jest w bardzo korzystnej sytuacji demograficznej. W latach 2005-2014 w zasadzie przeważał dodatni bilans wędrówkowy ludności (z wyjątkiem lat 2007, 2009 oraz 2012). W 2015 r. saldo migracji wyniosło 38 osób i w porównaniu z 2014 rokiem spadło (Wykres 2). Na dodatni wskaźnik migracji wpływa napływ ludności spowodowany w szczególności bliskością stolicy. Jednocześnie średnioroczne saldo migracji w przeliczeniu na 1000 osób w Mińsku Mazowieckim (2,0) jest niższe od wyników powiatu mińskiego (5,4) jak i województwa mazowieckiego (2,6).

Na sytuację demograficzną istotny wpływ ma także przyrost naturalny, który od 2005 r. jest nieprzerwanie dodatni. Współczynnik urodzeń żywych na 1000 mieszkańców stawia Mińsk Mazowiecki na uprzywilejowanej pozycji na tle kraju, województwa, a nawet powiatu (Wykres 3), choć pomiędzy rokiem 2014 a 2015 nastąpił znaczący spadek współczynnika urodzeń w mieście.

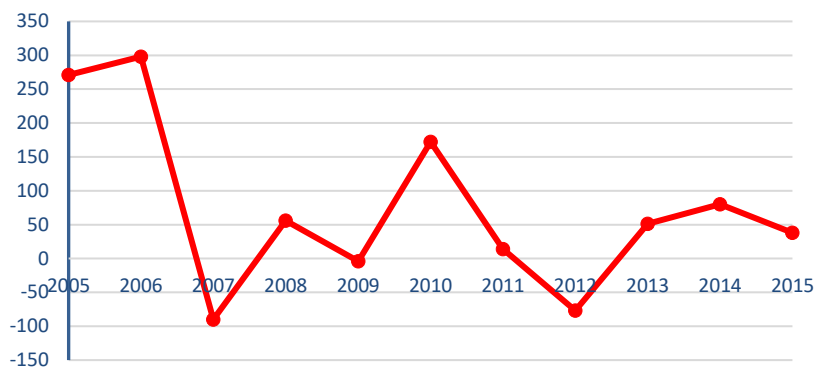
Wysoki współczynnik urodzeń żywych oraz dodatni bilans ruchu wędrówkowego przekładają się na wysoką gęstość zaludnienia, która w 2015 r. wyniosła 3060 osób/km² i od kilku lat systematycznie wzrasta (w 2010 r. wyniosła 3010 osób/km²), co oddziałuje negatywnie na warunki i jakość życia w mieście.

Od kilku lat Mińsk Mazowiecki dotyka charakterystyczne dla całej Polski zjawisko powolnego starzenia się ludności. W latach 2005-2012 relacja liczby ludności w wieku poprodukcyjnym do liczby ludności w wieku produkcyjnym (miara demograficznej starości) była dla Mińska Mazowieckiego bardziej

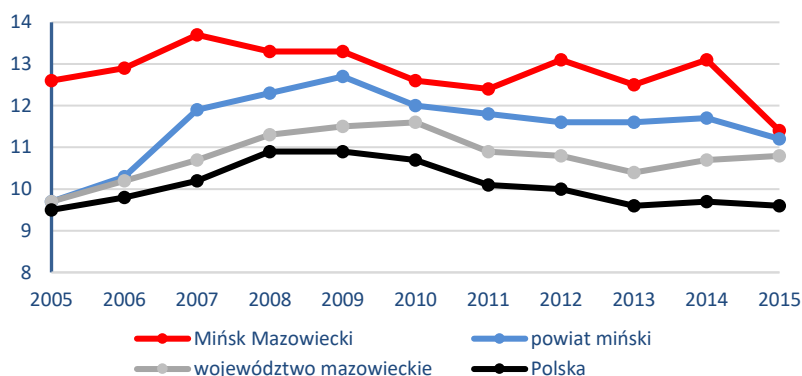
korzystna niż w przypadku powiatu, województwa czy Polski. Od 2013 r. struktura wiekowa miasta jest nieznacznie gorsza niż powiatu (Wykres 4). Warto zaznaczyć, że udział poszczególnych grup wiekowych mieszkańców Mińska Mazowieckiego jest zbliżony do innych miast podobnych OMW (zob. *Strategia Rozwoju Miasta Mińsk Mazowiecki...*, s.12).³

Wykres 2. Saldo migracji w Mińsku Mazowieckim w latach 2005-2015 [osoby]

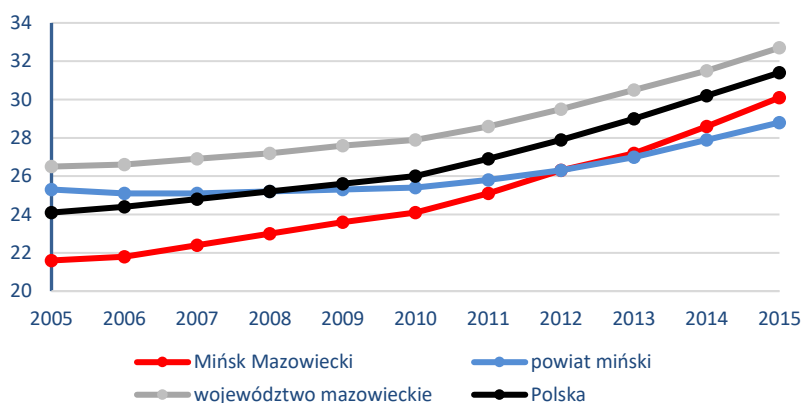
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Wykres 3. Urodzenia żywe na 1000 ludności w latach 2005-2015 [osoby]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Wykres 4. Stosunek osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2005-2015 [osoby]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

³ Pod pojęciem miast podobnych z Obszaru Metropolitalnego Warszawy należy rozumieć następujące miasta: Pruszków (60 tysięcy mieszkańców, Legionowo (55 tys.), Otwock (45 tys.), Żyrardów (41 tys.), Sochaczew (37 tys.), Żąbki (33 tys.), Marki (30 tys.) i Nowy Dwór Mazowiecki (28 tys.), por. *Strategia Rozwoju Miasta Mińsk Mazowiecki...*, s. 11).

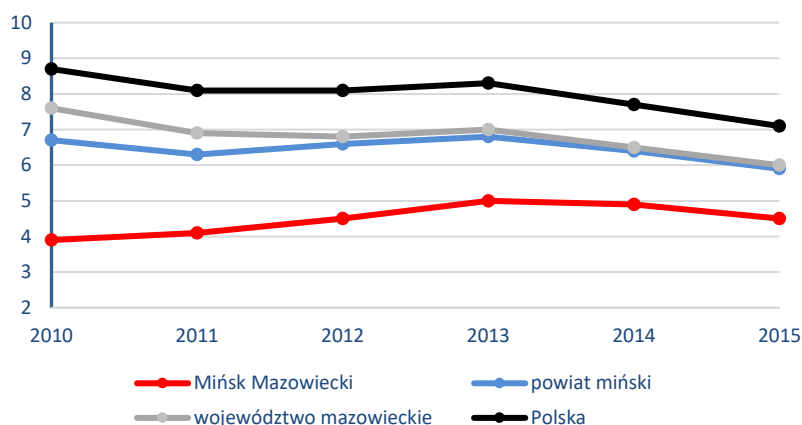
Na atrakcyjność Mińska Mazowieckiego jako miejsca zamieszkania wpływa położenie w Obszarze Metropolitalnym Warszawy, bliskość dużego rynku pracy, ale także wysoka jakość życia i niższe koszty życia w samym mieście (zob. *Strategia Rozwoju Miasta Mińsk Mazowiecki...*, s. 12). Sprzyja to rozwojowi społecznemu i gospodarczemu gminy, choć rosnąca liczba ludności wymagać będzie inwestycji w infrastrukturę społeczną (szkoły, przedszkola, tereny rekreacji, place zabaw) oraz techniczną (zwłaszcza kanalizację, wodociągi i drogi lokalne).

2.2. SYTUACJA SPOŁECZNA

Diagnoza problemów społecznych jest podstawą wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Do podstawowych problemów społecznych należy poziom ubóstwa oraz wykluczenia społecznego, które bezpośrednio rzutują na subiektywną ocenę jakości życia. Do niesienia pomocy w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, których rodziny i pojedyncze osoby nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości powołana jest instytucja pomocy społecznej. Świadczenia z pomocy społecznej mogą mieć charakter pieniężny i niepieniężny.

Z analizy zasięgu korzystania z pomocy społecznej, który definiuje się jako udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem, wynika, że sytuacja w Mińsku Mazowieckim jest bardziej korzystna niż średnio w Polsce, województwie i powiecie (Wykres 5), choć w ostatnich latach różnice te znacząco się zmniejszyły.

Wykres 5. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem w latach 2010-2015 [osoby]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej w Mińsku Mazowieckim systematycznie wzrastała w latach 2010-2013, w 2014 roku ulegała wyhamowaniu, zaś w 2015 roku po raz pierwszy wyraźnie spadła, co może oznaczać początek trendu odwrotnego (Tabela 2).

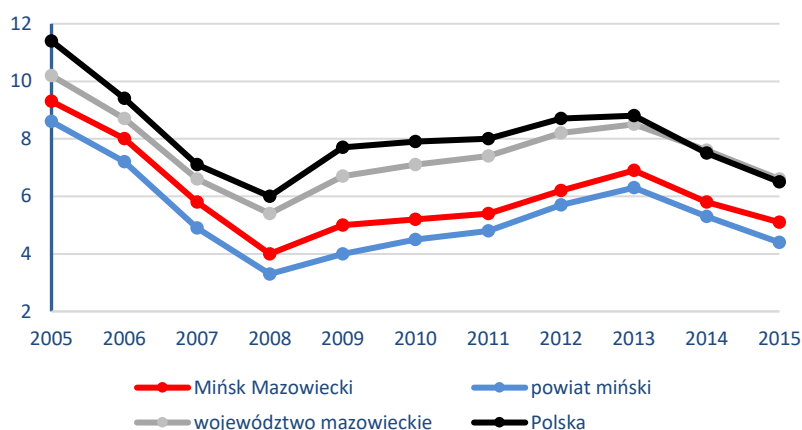
Jedną z przyczyn ubóstwa i wejścia w system pomocy społecznej jest bezrobocie. Sytuacja w Mińsku Mazowieckim pod względem udziału osób pozostających bez pracy w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym była w ciągu ostatnich 10 lat lepsza niż ogólnie w kraju i w województwie, ale nieco gorsza niż w powiecie (Wykres 6). Udział bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż rok w ogóle bezrobotnych nie odbiega od sytuacji w powiecie czy kraju, ale jest korzystniejszy od sytuacji na Mazowszu (Wykres 7). Warto również zauważyć, że malejącemu bezrobociu od 2013 r. towarzyszy jednocześnie utrzymująca się tendencja spadku liczby osób, które w tym samym czasie skorzystały z pomocy społecznej o charakterze pieniężnym.

Tabela 2. Beneficjenci pomocy społecznej o charakterze pieniężnym w latach 2010-2015*

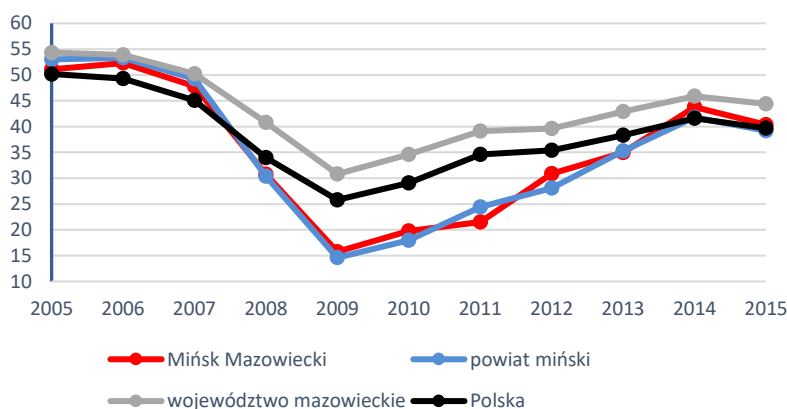
ROK	liczba osób, które skorzystały z zasiłku celowego, okresowego lub stałego
2010	482
2011	570
2012	623
2013	759
2014	757
2015	719

*w tabeli zamieszczono dane z MOPS-u, pomijając osoby zamieszkujące przy ulicach nienależących do miasta, osoby bezdomne oraz tzw. „braki danych”, czyli numery domów bez nazw ulic

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Wykres 6. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2005-2015 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Wykres 7. Udział bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż rok w liczbie bezrobotnych ogółem w latach 2005-2015 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim.

Z perspektywy społecznej ważny jest stan zasobów mieszkaniowych. Z danych GUS wynika, że w 2015 roku w Mińsku Mazowieckim dostępnych było 16 766 mieszkań, co w przeliczeniu na 100 osób daje wynik na poziomie 41,6 mieszkań. Jest to wynik korzystny, ponieważ dla porównania ten sam wskaźnik dla całej Polski wyniósł 36,7, dla woj. mazowieckiego 41,01, zaś dla powiatu mińskiego 36,11. Jeśli chodzi o liczbę mieszkań oddawanych do użytku, to pozycja Mińska Mazowieckiego jest uprzywilejowana również względem miast podobnych OMW (zob. *Strategia Rozwoju Miasta Mińsk Mazowiecki...*, s.12).

Specjalną kategorią mieszkań są lokale gminne. Miasto Mińsk Mazowiecki aktualnie posiada w swoim zasobie 423 lokale gminne, z czego 79 to lokale socjalne, a 344 – komunalne. Co ciekawe, w latach 2008-2015 wszystkie lokale komunalne oddane w powiecie mińskim do użytku przypadły w udziale miastu Mińsk Mazowiecki (Tabela 3). Może to świadczyć o relatywnie największym zapotrzebowaniu na mieszkania gminne w samym mieście bądź też relatywnie większej aktywności Miasta w zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osób, które znalazły się w trudnej sytuacji finansowej.

Tabela 3. Liczba mieszkań komunalnych oddanych do użytku w latach 2008-2015

ROK	Mińsk Mazowiecki	powiat miński
2008	12	12
2009	12	12
2010	0	0
2011	0	0
2012	0	0
2013	0	0
2014	36	36
2015	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.polskawliczbach.pl>.

Z danych Wydziału Gospodarki Komunalnej wynika, że co roku od kilku do kilkunastu kolejnych osób zostaje zakwalifikowanych jako osoby spełniające kryteria przyznania lokalu gminnego (Tabela 4). Jednocześnie rokrocznie, licząc od 2009 roku, lista osób oczekujących na zawarcie umowy najmu mieszkania gminnego wynosi ponad 200 osób. Z danych za ostatnie trzy lata wynika z kolei, że miasto powinno zapewnić lokale socjalne około 50 osobom eksmitowanym. Obecny zasób lokali gminnych w mieście jest zatem niewystarczający w stosunku do potrzeb. Dodatkowo, stan techniczny znacznej części istniejącego zasobu wymaga gruntownych remontów.

Tabela 4. Liczba osób, które zakwalifikowały się do przyznania im lokalu gminnego w latach 2011-2015

ROK	liczba osób wpisanych na listę zakwalifikowanych do uzyskania lokalu gminnego w danym roku	liczba osób z listy sporządzonej w danym roku, które do czerwca 2015 r. otrzymały lokal	liczba lokali, które miasto powinno zapewnić z tytułu wyroku eksmisyjnego
2011	52*	40	37
2012	16	15	bd
2013	8	7	50
2014	16	2	54
2015	9	0	59

*W 2011 roku sporządzono listę osób zakwalifikowanych do zawarcia umów najmu gminnych lokali mieszkalnych, a w kolejnych latach powstawały jedynie listy uzupełniające, stąd duża różnica w danych pomiędzy 2011 rokiem a kolejnymi latami.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Gospodarki Komunalnej.

Na ogólną sytuację społeczną rzutuje także poziom przestępczości. Zaprezentowane poniżej dane pochodzą ze strony <http://www.polskawliczbach.pl>, która zamieszcza jedynie szacunki dla Mińska Mazowieckiego, bazujące na liczbie mieszkańców miasta oraz liczbie mieszkańców powiatu.⁴ Z oszacowanych danych wynika, że w 2015 r. Mińsk Mazowiecki był miastem o niższych wskaźnikach przestępczości w porównaniu do sytuacji ogólnopolskiej i ogólnowojewódzkiej, z wyjątkiem przestępstw drogowych (Tabela 5). Korzystnie wypadł też wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw ogółem, osiągając poziom 69% przy średniej ogólnopolskiej 54%.

⁴ Wynika to z faktu, iż dane dot. przestępczości są udostępniane przez GUS jedynie na poziomie powiatów.

Tabela 5. Liczba przestępstw stwierdzonych (oszacowanych) na 1000 mieszkańców w 2015 r.

	Mińsk Mazowiecki	powiat miński	województwo mazowieckie	Polska
Przestępstwa ogółem	14,55	14,51	21,06	20,80
Przestępstwa o charakterze kryminalnym	10,20	10,17	14,77	13,59
Przestępstwa o charakterze gospodarczym	1,55	1,54	3,57	4,36
Przestępstwa drogowe	2,31	2,30	1,90	1,99
Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	0,40	0,40	0,37	0,45
Przestępstwa przeciwko mieniu	6,45	6,43	12,38	11,44

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL oraz <http://www.polskawliczbach.pl>

Analiza przestępstw dla Mińska Mazowieckiego w podziale na siedem kategorii wykazała, że w mieście najczęściej dochodzi do kradzieży, a w dalszej kolejności do uszkodzenia rzeczy i kradzieży z włamaniem (Tabela 6). W latach 2012-2015 łączna liczba przestępstw spadła z 365 w 2012 r. do 285 w 2015 r. Spadła również liczba kradzieży z włamaniem oraz uszkodzenia rzeczy. Liczba pozostałych kategorii przestępstw utrzymywała się na podobnym poziomie, bądź też zmieniała w poszczególnych latach, jednak bez wyraźnej tendencji.

Tabela 6. Przestępczość w Mińsku Mazowieckim w latach 2012-2015

Kategoria przestępstwa	ROK			
	2012	2013	2014	2015
Przestępstwa w 7-iu kategoriach przestępstw łącznie	365	368	299	285
Kradzież	161	178	125	136
Kradzież z włamaniem	73	61	59	47
Kradzież i kradzież poprzez włamanie do samochodu	17	25	12	10
Uszkodzenie rzeczy	79	73	65	58
Uszczerbek na zdrowiu	11	15	17	13
Przestępstwa rozbójnicze (rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze)	17	8	15	15
Bójka i pobicie	7	8	6	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z KPP w Mińsku Mazowieckim.

Ważnym wymiarem budowania wysokiej jakości życia i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu jest poziom edukacji. W mieście funkcjonuje sześć szkół podstawowych, pięć gimnazjów, dwa licea ogólnokształcące oraz pięć zespołów szkół ponadgimnazjalnych. Zwiększająca się liczba mieszkańców powoduje, że szkoły – szczególnie podstawowe – dotyka problem przeludnienia. Liczba uczniów przypadających na jeden oddział w szkole podstawowej jest w Mińsku Mazowieckim wyjątkowo wysoka, w porównaniu z sytuacją ogólnopolską, ogólnowojevodzką i ogólnopowiatową (Wykres 8).

W przeciwieństwie do szkół podstawowych dostęp do placówek przedszkolnych stawia Mińsk Mazowiecki w bardzo korzystnej sytuacji w porównaniu do ogólnej sytuacji w kraju, województwie i powiecie. Od 2005 r. dostępność do opieki przedszkolnej systematycznie się poprawia, a od 2010 r. liczba miejsc w przedszkolach jest większa niż liczba dzieci w wieku 3-5 lat (Wykres 9).

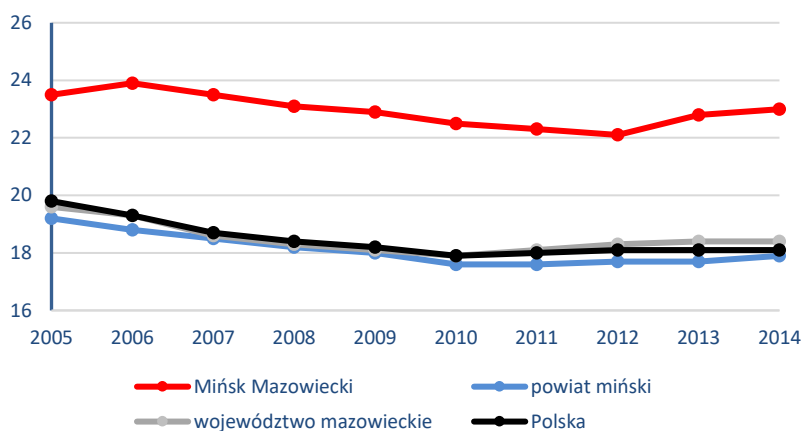
Do oceny poziomu edukacji w Mińsku Mazowieckim wykorzystano dwa wskaźniki: wyniki sprawdzianu szóstoklasisty oraz wyniki egzaminu gimnazjalnego. Średni wynik sprawdzianu po 6. klasie szkoły podstawowej w roku szkolnym 2014/2015⁵ wyniósł 72%, co plasuje miasto powyżej średniej dla powiatu i województwa. Z egzaminu gimnazjalnego uczniowie mińskich gimnazjów również otrzymali średnio więcej punktów niż ich rówieśnicy z innych szkół, co sytuuje miasto na bardzo dobrej pozycji na tle kraju, województwa oraz powiatu (Tabela 7). Należy przy tym jednak pamiętać o zróżnicowaniu

⁵ Dla części I.

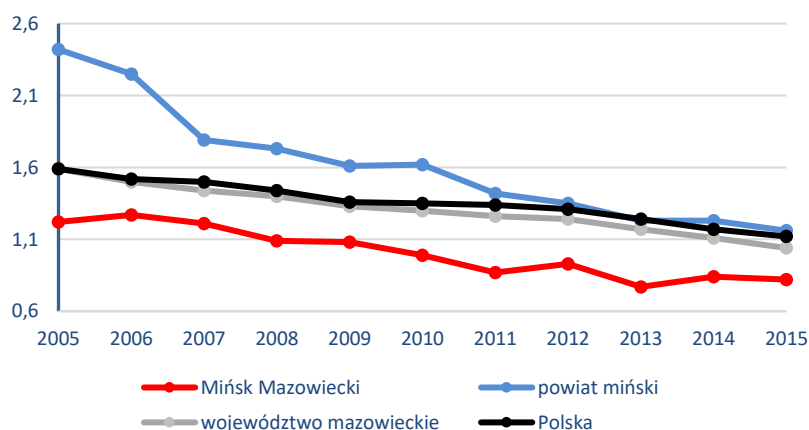
wyników pomiędzy poszczególnymi szkołami, które w Mińsku Mazowieckim jest znaczne (zob. rozdział 4.1.3. Zróżnicowane wyniki edukacyjne).

Wykres 8. Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkole podstawowej w latach 2005-2014 [osoby]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Wykres 9. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego [osoby]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Tabela 7. Średnie wyniki ze sprawdzianu szóstoklasisty oraz egzaminu gimnazjalnego w 2015 roku [%]

Egzamin / arkusz	Mińsk Mazowiecki	powiat miński	województwo mazowieckie	Polska
SPRAWDZIAN				
średni wynik dla części I	72,0	69,5	69,8	67,0
język polski	76,0	75,4	75,6	73,0
matematyka	67,7	63,4	63,8	61,0
EGZAMIN GIMNAZJALNY				
język polski	67,4	64,7	64,7	62,0
historia i WOS	68,1	65,7	65,9	64,0
matematyka	58,1	51,4	51,2	48,0
przedmioty przyrodnicze	56,5	52,0	52,1	50,0
angielski podstawowy	75,2	69,1	69,8	67,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CKE i OKE.

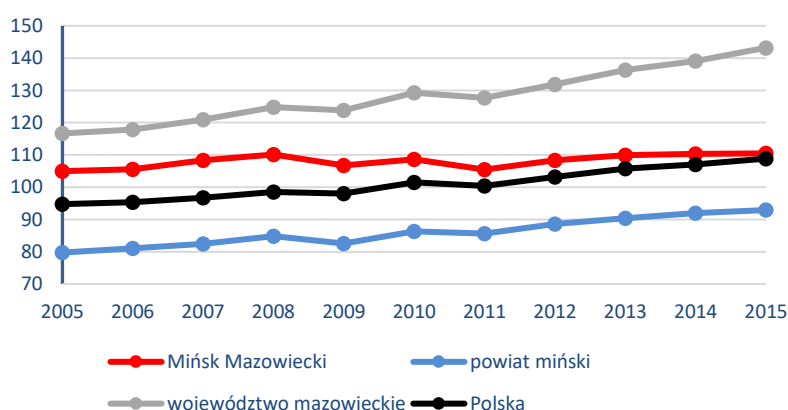
2.3. SYTUACJA GOSPODARCZA

Stan kryzysowy w danej jednostce może wynikać również z koncentracji negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej. Niski poziom przedsiębiorczości, w powiązaniu z wysokim poziomem bezrobocia wpływa na sytuację materialną mieszkańców danego obszaru, a w dalszej konsekwencji na poziom rozwoju jednostki terytorialnej. Na potrzeby analizy sytuacji gospodarczej wykorzystano wskaźnik poziomu przedsiębiorczości w dwóch wymiarach:

- ❖ biernym – liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON przypadających na 1000 mieszkańców,
- ❖ aktywnym – liczba nowo rejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 mieszkańców.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyróżnia pozytywnie Mińsk Mazowiecki na tle powiatu mińskiego oraz średniej krajowej. Jest jednak znacznie niższa od analogicznego wskaźnika dla województwa mazowieckiego (przede wszystkim za sprawą Warszawy i jej najbliższego otoczenia). Generalnie na tle podobnych miast w OMW nie wypada źle, chociaż warto zwrócić uwagę na dynamikę przyrostu nowych firm w mieście, która jest najniższa spośród wszystkich analizowanych jednostek (Wykres 10).

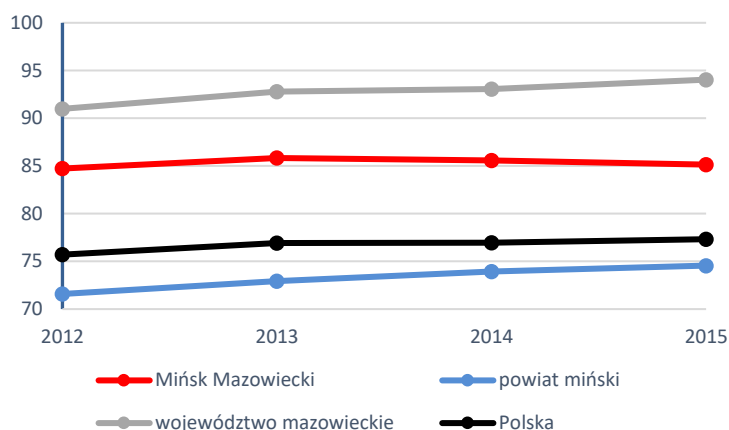
Wykres 10. Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON na 1000 mieszkańców

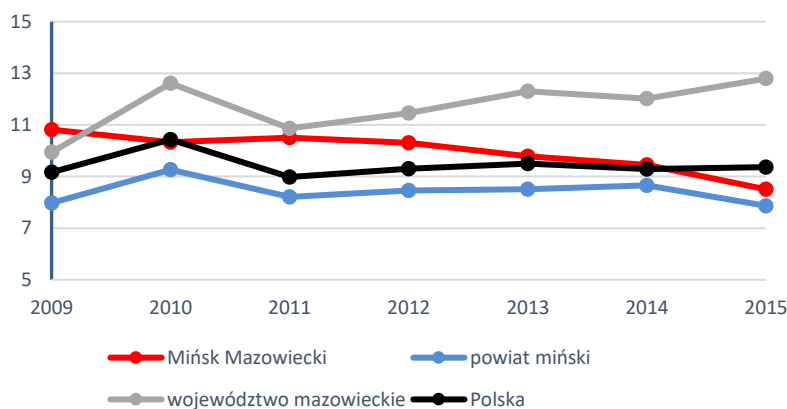
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Analizą objęto także działalności gospodarcze osób fizycznych. Przedsiębiorczość jest cechą przynależną każdemu człowiekowi, lecz w różnym stopniu rozwiniętą, często również w różnym stopniu ograniczaną czynnikami zewnętrznymi. Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne ogółem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2015 roku wynosiła 85,1. Podobnie jak w przypadku podmiotów gospodarki narodowej ogółem również miasto Mińsk Mazowiecki wypada w tym wskaźniku korzystniej od powiatu i kraju, jednak gorzej od województwa mazowieckiego (Wykres 11).

Warto natomiast zwrócić uwagę na fakt, że liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2015 roku była w Mińsku Mazowieckim niższa niż średnio w innych jednostkach terytorialnych w województwie czy kraju, a dynamika powstawania nowych biznesów – ujemna (Wykres 12). Trend jest również niekorzystny.

Wykres 11. Liczba osób fizycznych zarejestrowanych w systemie REGON na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Wykres 12. Liczba nowozarejestrowanych w systemie REGON podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Aktywność inwestycyjną mierzona ilością decyzji o pozwoleniu na budowę jest na terenie miasta zróżnicowana. Największym zainteresowaniem inwestorów cieszą się tereny centralne, północno-zachodnie oraz południowo-wschodnie miasta. Natomiast dużo gorzej pod tym względem wypada część wschodnia miasta, która obejmuje tereny należące do kompleksu wojskowego nr 1023, będącego terenem zamkniętym.

2.4. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA, KAPITAŁ SPOŁECZNY, UCZESTNICTWO W ŻYCIU KULTURALNYM

Podstawową formą aktywności obywatelskiej jest głosowanie w wyborach i referendach, zarówno na poziomie państwowym (np. wybory prezydenckie i parlamentarne), jak i lokalnym (np. wybory samorządowe). Uwzględniając wyniki kolejnych wyborów prezydenckich (2005, 2010 i 2015), wyborów parlamentarnych (2005, 2007, 2011, 2015) oraz samorządowych (2006, 2010, 2014) należy zauważyć, że frekwencja wyborcza w Mińsku Mazowieckim w wyborach na poziomie państwowym (prezydenckich oraz parlamentarnych) przekracza średnią dla powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego oraz Polski (Tabela 8). Odmienne kształtuje się sytuacja w przypadku wyborów lokalnych – samorządowych, w których każdorazowo Mińsk Mazowiecki osiąga wyniki poniżej średniej dla powiatu, województwa czy kraju. Mińsk Mazowiecki w tym zakresie wpisuje się w obserwowane

ogólne tendencje wyborcze, zgodnie z którymi istnieje silny związek między frekwencją wyborczą, wielkością gminy a rodzajem wyborów. W większych gminach (w miastach) obserwuje się większy udział mieszkańców w głosowaniu w wyborach prezydenckich i parlamentarnych niż w gminach mniejszych, które to z kolei wyróżniają się większą aktywnością w porównaniu z gminami większymi w wyborach samorządowych (szczególna rola samorządności w mniejszych społecznościach lokalnych) (por. np. *Bilans Kadencji 2010-2014 w świetle wyników wyborów samorządowych*⁶).

Tabela 8. Wyniki wyborów powszechnych w latach 2005-2015 [%]

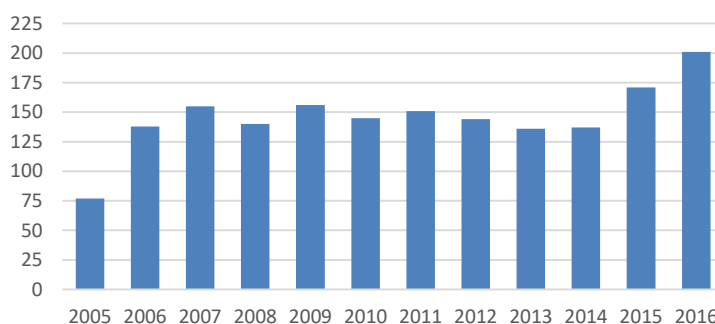
WYBORY	Mińsk Mazowiecki	powiat miński	województwo mazowieckie	Polska
PREZYDENCKIE				
2005 (1 tura/2 tura)	56,14 / 57,97	51,64 / 53,39	54,55 / 56,59	49,74 / 50,99
2010 (1 tura/2 tura)	63,69 / 64,37	59,73 / 58,51	61,55 / 61,24	55,31 / 54,94
2015 (1 tura/2 tura)	57,69 / 64,18	53,55 / 61,09	54,91 / 61,58	48,96 / 55,34
PARLAMENTARNE				
2005	46,01	41,63	46,04	40,57
2007	62,25	55,57	60,51	53,88
2011	58,52	51,67	55,25	48,92
2015	60,60	55,11	58,71	50,92
SAMORZĄDOWE				
2006	44,86	45,29	50,55	45,99
2010	44,50	48,04	53,41	47,32
2014	45,70	50,33	51,07	47,21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW.

Niepokojącym zjawiskiem w kontekście planowanych działań rewitalizacyjnych jest relatywnie niewielkie i utrzymujące się na stałym poziomie zaangażowanie mieszkańców w wybory na poziomie lokalnym, może ono bowiem pośrednio świadczyć o niedocenianej roli samorządności i możliwości wpływu na swoje najbliższe otoczenie. Podczas gdy w kolejnych latach (2005, 2010, 2015) frekwencja wyborcza w powiecie mińskim wzrosła o pięć punktów procentowych, w przypadku Mińska Mazowieckiego tendencja wzrostowa była prawie niezauważalna (niecały punkt procentowy) (przy jednoczesnym zauważalnym wzroście frekwencji wyborczej w wyborach parlamentarnych w tempie wyższym niż w przypadku powiatu mińskiego).

Innym przejawem aktywności obywatelskiej i zaangażowania w życie publiczne jest zgłaszanie wniosków do budżetu miasta. Ta forma aktywności obywatelskiej cieszyła się w mieście zróżnicowaną w czasie popularnością: od 77 zgłoszonych wniosków w roku 2005 do 201 – w roku 2016 (Wykres 13). W ostatnich trzech latach obserwowany jest dynamiczny wzrost liczby zgłaszanych wniosków.

Wykres 13. Liczba wniosków zgłaszanych do budżetu miasta Mińska Mazowieckiego na lata 2005-2016

Źródło: opracowanie własne.

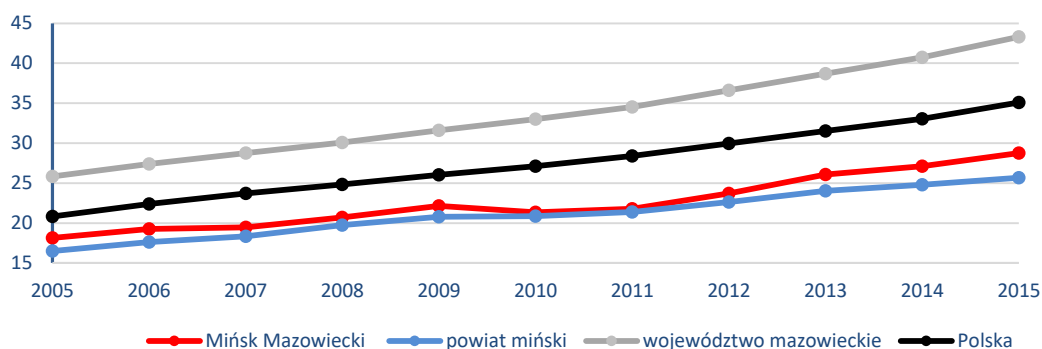
⁶ http://www.frdl.org.pl/pliki/frdl/document/publikacjeFRDL/Bilans_WNIOSKI.pdf

Powszechnie uznaje się, że o umiejętności łączenia się ludzi dla realizacji wspólnych celów, w tym także w imię poczucia odpowiedzialności za przestrzeń lokalną, świadczy pośrednio także **aktywność organizacji pozarządowych** (stowarzyszeń i fundacji) (Bednarek-Szczepańska 2013, s. 573). Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców stanowi tradycyjnie wykorzystywaną miarę kapitału społecznego (Herbst 2007, Janc 2004, Swianiewicz i in. 2008). Tak definiowany kapitał społeczny jest w Mińsku Mazowieckim silniejszy niż średnio dla powiatu i jednocześnie słabszy niż średnio dla Polski, a w szczególności – województwa mazowieckiego (Wykres 14).

Według danych REGON w Mińsku Mazowieckim zarejestrowanych było w 2015 roku 116 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, podczas gdy w roku 2005 było to zaledwie 68 organizacji⁷. Mińsk Mazowiecki stanowi siedzibę dla co trzeciej tego typu instytucji z powiatu mińskiego, wyróżnia się także większą gęstością organizacji (mierzoną liczbą organizacji w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców) niż powiat miński (odpowiednio 29 i 26 organizacji). Zdecydowanie słabiej wygląda pod tym względem pozycja Mińska Mazowieckiego w zestawieniu z danymi dla województwa mazowieckiego. Mińsk Mazowiecki skupia jedynie 0,5% wszystkich organizacji społecznych w województwie mazowieckim i charakteryzuje się mniejszą gęstością organizacji (wartość dla Mazowsza wynosi 43). Odpowiedzialna za taką sytuację jest jednak przede wszystkim Warszawa, która z uwagi na swój potencjał (silną koncentrację instytucji publicznych i przedsiębiorstw prywatnych będących naturalnym podmiotem współpracy oraz obecność licznych odbiorców oferowanych usług) jest siedzibą dla ponad 60% wszystkich organizacji zlokalizowanych na Mazowszu (por. Tabela 9). Biorąc pod uwagę wyłącznie nowo zarejestrowane fundacje i stowarzyszenia największy wzrost obserwowany był w roku 2011 i 2012, kiedy łącznie na terenie Mińska Mazowieckiego zarejestrowanych zostało 20 organizacji (blisko 42% wszystkich nowo zarejestrowanych organizacji w powiecie mińskim).

Wykres 14. Liczba fundacji i stowarzyszeń wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności w latach 2005-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Tabela 9. Liczba nowozarejestrowanych fundacji i stowarzyszeń w rejestrze REGON w latach 2010-2015

ROK	Mińsk Mazowiecki	powiat miński	Warszawa	województwo mazowieckie	Polska
2010	0	8	569	955	5557
2011	3	11	576	992	6073
2012	10	23	717	1216	6512
2013	10	25	764	1262	6452
2014	6	15	786	1258	6705
2015	8	18	927	1539	8520

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

⁷ Dane te nieznacznie różnią się od danych Urzędu Miasta Mińsk Mazowiecki, co związane jest ze specyfiką rejestru REGON.

O aktywności mieszkańców świadczy także ich zaangażowanie w działalność sportową. Mińsk Mazowiecki wyróżnia się pod względem liczby ćwiczących w klubach sportowych w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności na tle powiatu, województwa oraz kraju, a także spośród podobnych miast z Obszaru Metropolitalnego Warszawy (*Strategia Rozwoju Miasta Mińsk Mazowiecki do roku 2025...*, s. 17). W mieście odbywa się kilka znaczących imprez sportowych, w tym rozpoznawalny w skali kraju bieg „Mazowiecka Piętnastka”. Mińsk Mazowiecki jest także miejscem organizacji imprez o znaczeniu ponadlokalnym, z których najważniejsze to Festiwal 4M związany z muzyką, Festiwal Himelbicha czy Festiwal Piotra Skrzyneckiego. Zaplecze do rozwoju kultury stanowi przede wszystkim Miejski Dom Kultury położony w zabytkowym Pałacu Dernałowiczów. Mieszkańcy miasta wskazują jednak często na ograniczoną ofertę imprez oraz innych możliwości spędzania wolnego czasu na co dzień, a także na brak kina w Mińsku Mazowieckim (*Strategia Rozwoju Miasta Mińsk Mazowiecki do roku 2025...*, s. 18).

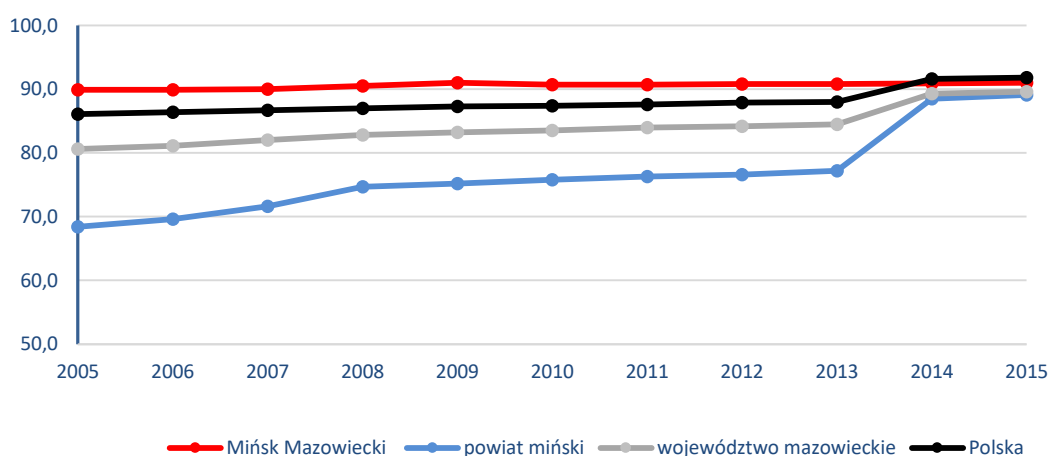
2.5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Jednym z ważniejszych elementów składających się na standard życia mieszkańców jest infrastruktura techniczna, do której zalicza się m.in.: drogi, sieć wodociągową, sieć kanalizacyjną, system ciepłowniczy, gospodarkę odpadami.

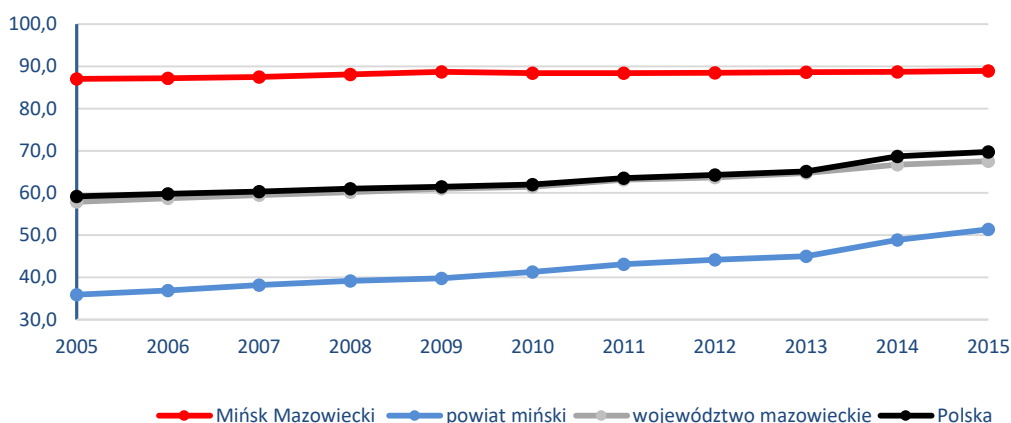
Odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej jest w Mińsku Mazowieckim od dziesięciu lat w zasadzie niezmienny, co oznacza, że miasto nadrobiło już zaniebdania w tym zakresie. Z bliższej analizy wynika jednak, że od 2014 wskaźnik ogólnopolski nieznacznie przewyższa wskaźnik dla Mińska Mazowieckiego (odpowiednio 91,8% i 91%, Wykres 15). Jest to niepokojące, ponieważ na średnią ogólnokrajową składa się m.in. sytuacja na terenach wiejskich. Oznacza to, że ten rodzaj infrastruktury sieciowej w mieście wciąż wymaga doinwestowania.

Dość korzystnie sytuacja kształtuje się w przypadku sieci kanalizacyjnej. Odsetek osób korzystających w 2015 r. z kanalizacji wyniósł dla Mińska Mazowieckiego 88,9% i znacząco przewyższał średnią ogólnopolską, ogólnomazowiecką, a przede wszystkim ogólnopowiatową (Wykres 16). W przypadku Mińska Mazowieckiego zdecydowanie większym problemem niż system odbioru ścieków jest brak rozwiniętej kanalizacji deszczowej (zob. *Strategia rozwoju Miasta Mińsk Mazowiecki...*, s.21).

Wykres 15. Odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej [%]

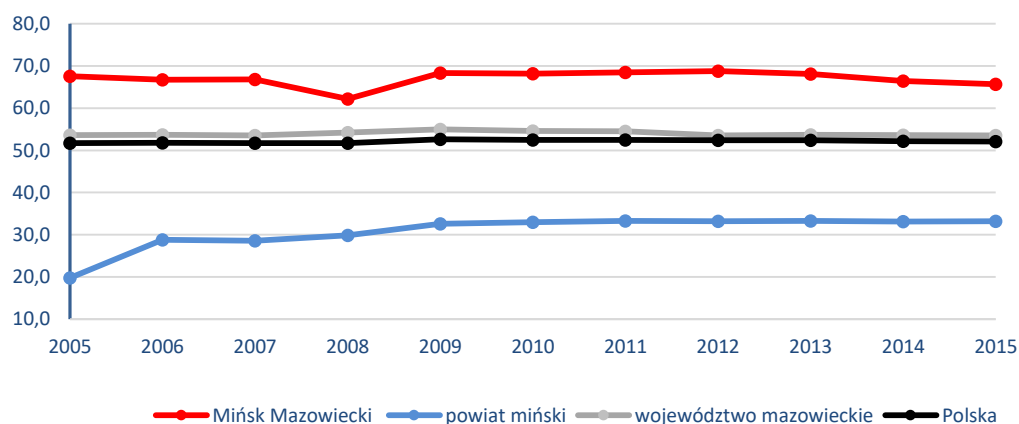

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Wykres 16. Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Odsetek osób korzystających z sieci gazowej wyniósł w Mińsku Mazowieckim w 2015 r. 65,7%, co stanowi wartość niemal dwukrotnie większą niż analogiczny odsetek dla powiatu mińskiego (Wykres 17). Warto jednak zauważyć, że od 2012 r. udział mieszkańców korzystających z infrastruktury przesyłowej gazu systematycznie spada. Może to świadczyć o malejącym zainteresowaniu gazem jako paliwem służącym do ogrzewania domów oraz nienadążaniem z rozwojem infrastruktury tego typu za rosnącą w mieście liczbą ludności i nową zabudową. To oczywiście rodzi niebezpieczeństwo wzrostu zanieczyszczeń, jakie emitują piece opalane węglem. Aby ograniczyć ten rodzaj zanieczyszczeń, konieczne są inwestycje w infrastrukturę rozprowadzającą ciepło z kotłowni rejonowej oraz modernizacja kotłowni lokalnych (zob. *Strategia Rozwoju Miasta Mińsk Mazowiecki...*, s. 22).

Wykres 17. Odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

O stanie infrastruktury technicznej świadczy także odsetek budynków mieszkalnych podłączonych do infrastruktury technicznej (Tabela 10). Sytuacja Mińska Mazowieckiego jest pod tym względem zadowalająca, choć na terenie miasta wciąż użytkowana jest stosunkowo duża liczba budynków w złym stanie technicznym, pozbawionych dostępu do wodociągu oraz kanalizacji. Zdecydowana większość z nich to budynki gminne.

Tabela 10. Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej w 2015 r.

	Odsetek budynków mieszkalnych podłączonych do sieci...	
	Wodociągowej [%]	Kanalizacyjnej [%]
Mińsk Mazowiecki	81,3	72,9
powiat miński	88,1	38,8
województwo mazowieckie	80,3	39,4
Polska	84,1	48,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

2.6. STAN ŚRODOWISKA

Środowisko, w którym żyje i gospodaruje człowiek, jest bardzo ważnym elementem funkcjonowania społeczności lokalnej. Odgrywa ono również dużą rolę w procesie rewitalizacji, w kontekście przestrzeni publicznych, w tym parków, skwerów i wód powierzchniowych. Wysoka jakość lokalnej przyrody wpływa pozytywnie na komfort życia mieszkańców, tworząc miejskie przestrzenie wolnego czasu.

Tereny zielone zajmują w Mińsku Mazowieckim 84,5 ha (2015), co stanowi nieco ponad 6% powierzchni miasta. Ponad połowę obszarów zielonych stanowią parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej (34,1 ha) oraz Park Dernałowiczów (20,4 ha). Pozostałymi elementami składowymi są: zieleńce, zieleń przyuliczna, zieleń osiedlowa, zieleń cmentarna oraz lasy gminne. Wszystkie wymienione typy zieleni stanowią blisko 1/3 terenów zielonych w powiecie (Tabela 11).

Tabela 11. Udział terenów zielonych Mińska Mazowieckiego w ogóle terenów zielonych...[%]

	2005	2010	2015
powiatu mińskiego	48,6	35,7	29,5
województwa mazowieckiego	0,73	0,45	0,44
Polski	0,1	0,04	0,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Udział w zieleni powiatowej, wojewódzkiej oraz krajowej spada systematycznie od 2005 roku. Wynika to ze zmniejszającej się bezwzględnej powierzchni analizowanych terenów. Od 2005 roku ich powierzchnia w mieście zmniejszyła się o ok. 50%, przy równoczesnym wzroście w powiecie, województwie i kraju.

Na terenie gminy, w latach 2005-2013, znajdowało się 11 pomników przyrody, a od 2014 ich liczba zmniejszyła się do 10. Punktowe formy ochrony stanowią zaledwie 4,8% wszystkich pomników w powiecie mińskim – ich liczba ulega jednak stopniowemu zmniejszaniu. Podobny trend utrzymuje się na całym Mazowszu. Obszary łąk i zadrzewień położone na południowych krańcach miasta są natomiast częścią Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu⁸.

Elementem negatywnie oddziałującym na stan środowiska w mieście są ścieki komunalne i przemysłowe. Do oceny stanu wód i ścieków używa się parametru określającego ich chemiczne zapotrzebowanie na tlen (ChZT)⁹. Zapotrzebowanie to wzrosło w Mińsku Mazowieckim w latach 2005-2013 o 36%. Dla porównania, średnia dynamika w powiecie, regionie oraz kraju wyniosła od 3 do jedynie 6%, co świadczy o relatywnie niekorzystnej sytuacji miasta na tle porównywanych jednostek. W 2013 roku, bezwzględna wartość ChZT wyniosła w Mińsku Mazowieckim nieco ponad 3 500 kg

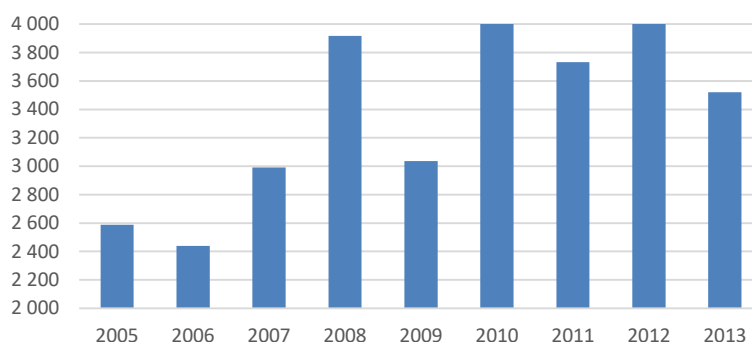
⁸ System Informacji Przestrzennej Starostwa Powiatowego w Mińsku Mazowieckim.

⁹ Ilość tlenu potrzebna do utlenienia zawartych związków organicznych i nieorganicznych. Im wyższa wartość, tym większe zanieczyszczenie.

(Wykres 18), co stanowiło blisko 30% wartości w całym powiecie i ok. 0,2% w województwie mazowieckim (Tabela 12).

Wykres 18. Chemiczne zapotrzebowanie na tlen (ChZT) ścieków w Mińsku Mazowieckim [kg/rok]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Tabela 12. Udział ChZT ścieków w Mińsku Mazowieckim w ogóle ChZT... [%]

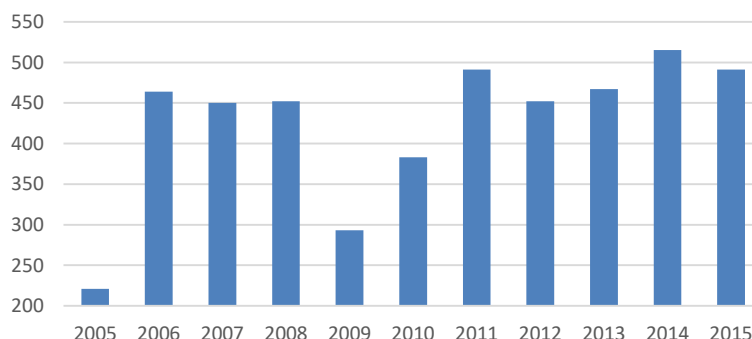
	2005	2010	2015
powiatu mińskiego	21,5	33,8	28,2
województwa mazowieckiego	0,14	0,19	0,18
Polski	0,01	0,02	0,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Od 2009 roku w Mińsku Mazowieckim oraz całym powiecie 100% ścieków oczyszczana jest biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów. Podobnym, blisko 100% udziałem, odznacza się województwo mazowieckie oraz cały kraj. Wielkość odprowadzanych ścieków wzrosła w Mińsku Mazowieckim od 2005 roku o ok. 22%, przy blisko 60% wzroście w powiecie i 42% w regionie.

Oczyszczanie ścieków wiąże się z koniecznością gromadzenia i zagospodarowania osadów powstających w trakcie tego procesu. W ciągu ostatnich 10 lat wielkość osadów liczonych w tonach masy suchej zwiększyła się w mieście ponad dwukrotnie, podobnie jak w całym powiecie (Wykres 19). Zmiana wielkości osadów okazała się znacznie mniejsza w województwie (46%) oraz w kraju (17%). Co jednak istotne w kontekście stanu środowiska, prawie wszystkie wytworzone w Mińsku Mazowieckim osady, znajdują swoje zastosowanie w rolnictwie. Jedynie niewielka ich część jest magazynowana.

Wykres 19. Osady wytworzone w wyniku oczyszczania ścieków komunalnych w Mińsku Mazowieckim [t]

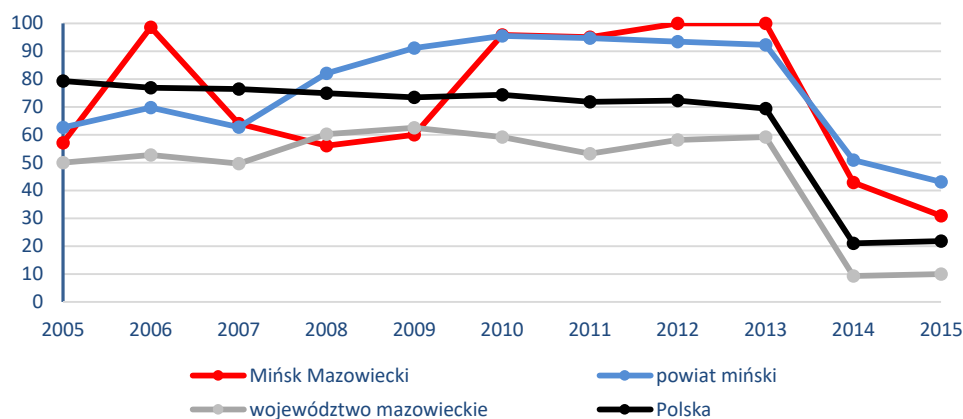
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Mińsk Mazowiecki odznaczał się do 2013 roku wysokim, w porównaniu z wartością dla powiatu, regionu i kraju, odsetkiem odpadów (z wyłączeniem komunalnych) poddawanych procesowi odzysku (Wykres 20). W 2013 odsetek ten wyniósł 100%, przy 92% w powiecie, 59% w województwie i 69% w

kraju. W 2014 roku, w wyniku zmiany metodologii liczenia danych przez GUS, odzyskowi poddano 43%, a w 2015 – 31% odpadów. We wszystkich porównywanych jednostkach odsetek ten uległ znacznemu obniżeniu po 2013 roku. Odzysk odpadów pozwala na wyodrębnienie substancji, materiałów lub energii w celu wykorzystania ich. Proces ten nie stwarza zagrożenia dla środowiska¹⁰.

Wykres 20. Udział odpadów poddanych odzyskowi w odpadach wytworzonych w ciągu roku w latach 2005-2015¹¹ [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

3. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Obszar zdegradowany zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (Dz. U. 2015 poz. 1777 z późn. zm., art. 9 ust. 1) należy rozumieć jako **obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym**. Obszar zdegradowany cechuje się ponadto występowaniem na nim co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Obszar rewitalizacji to natomiast **obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (...), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację** (ustawa o rewitalizacji Dz. U. 2015 poz. 1777 z późn. zm., art. 10 ust. 1)

Pełna diagnoza prowadząca do wyznaczenia **obszaru zdegradowanego** oraz **obszaru rewitalizacji** zawarta jest w dokumencie *Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Mińsk Mazowiecki* (2016)¹². Obszar rewitalizacji przyjęty został uchwałą Nr XVII.185.2016 Rady Miasta Mińsk Mazowiecki z dnia 27 czerwca 2016 roku w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Mińsk Mazowiecki (Dz. Urz. Woj.

¹⁰ <https://ekolia.pl/odzysk-a-recykling-rozroznienie-procesow/>

¹¹ Dane za lata 2014-2015 dotyczące odpadów poddanych odzyskowi i unieszkodliwionych, obejmują odpady zagospodarowane przez wytwórcę we własnym zakresie. Dane za lata poprzednie dotyczą odpadów poddanych odzyskowi i unieszkodliwionych zarówno we własnym zakresie, jak i przekazanych innym odbiorcom w celu odzysku lub unieszkodliwienia.

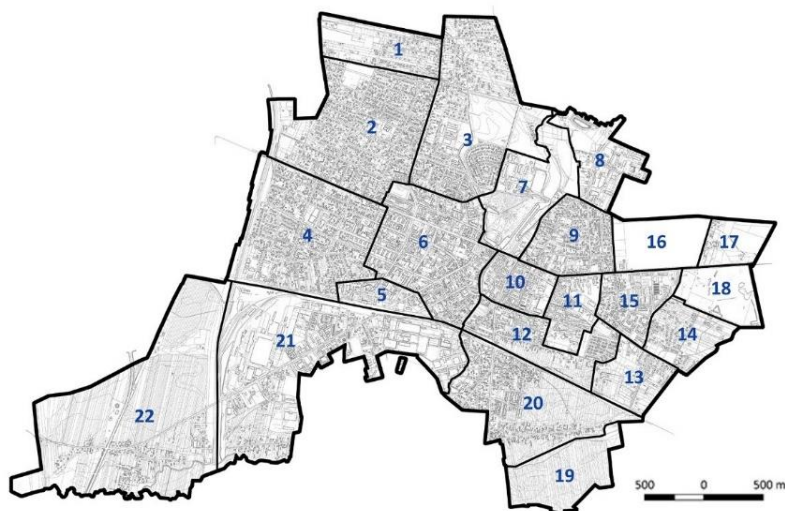
¹² <http://www.minsk-maz.pl/plik,2520,diagnoza-na-potrzeby-wyznaczenia-obszaru-zdegradowanego-oraz-obszaru-rewitalizacji-na-terenie-miasta-minsk-mazowiecki.pdf>

Maz. z 7 lipca 2016 roku, poz. 6099). W niniejszym dokumencie przedstawione zostaną **jedynie najważniejsze wnioski z przeprowadzonej diagnozy**.

W ramach prac diagnostycznych wykorzystano podział Mińska Mazowieckiego na 22 jednostki urbanistyczne, rozumiane jako *obszary stosunkowo nieduże, możliwie jednorodne pod względem funkcjonalnym oraz względnie homogeniczne pod względem morfologicznym i społecznym* (Jarczewski, Jeżak 2010, s. 14), przygotowany przez mgr inż. arch. Emilię Bogdanowicz (Mapa 1,

Tabela 13).

Mapa 1. Podział Mińska Mazowieckiego na 22 jednostki urbanistyczne

Źródło: Delimitacja jednostek urbanistycznych dla Miasta Mińsk Mazowiecki, oprac. mgr inż. arch. Emilia Bogdanowicz.

Tabela 13. Podstawowe dane dotyczące jednostek urbanistycznych

nr	ludność		powierzchnia		gęstość zaludnienia [os/km ²]
	liczba	udział [%]	ha	udział [%]	
1	301	0,8	35,69	2,7	843,3
2	3671	9,2	110,57	8,4	3 320,0
3	3467	8,7	110,68	8,4	3 132,6
4	4197	10,6	106,61	8,1	3 936,7
5	504	1,3	17,28	1,3	2 916,2
6	8026	20,2	85,29	6,5	9 410,2
7	125	0,3	52,61	4,0	237,6
8	199	0,5	33,13	2,5	600,6
9	1631	4,1	40,00	3,0	4 077,1
10	3889	9,8	23,50	1,8	16 546,3
11	2221	5,6	23,54	1,8	9 436,7
12	2054	5,2	42,95	3,3	4 782,6
13	217	0,5	27,81	2,1	780,3
14	341	0,9	29,57	2,2	1153,2
15	3460	8,7	29,72	2,3	11 641,3
16	obszar niezamieszkały		32,71	2,5	obszar niezamieszkały
17	41	0,1	18,90	1,4	216,9
18	obszar niezamieszkały		27,89	2,1	obszar niezamieszkały
19	obszar niezamieszkały		40,26	3,1	obszar niezamieszkały
20	2255	5,7	84,67	6,4	2 663,2

21	2708	6,8	161,19	12,2	1 680,0
22	448	1,1	185,11	14,0	242,0
Mińsk Mazowiecki	39755		1320,00		3012,4

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z logiką postępowania diagnostycznego na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w pierwszym etapie dokonano **analizy sytuacji społecznej** na terenie Mińska Mazowieckiego przy wykorzystaniu obiektywnych i weryfikowalnych mierników (Tabela 14), a także wyników prowadzonych badań ankietowych i wizyt studyjnych.

Tabela 14. Operacjonalizacja zjawisk i źródła danych – sfera społeczna

Obszar tematyczny	Wskaźniki	Źródło danych
demografia	ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 roku	Urząd Miasta
bezrobocie	liczba bezrobotnych zarejestrowanych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2015 roku	PUP
ubóstwo	liczba osób, którym zrealizowano świadczenia pieniężne z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 r.	MOPS
	liczba dzieci dożywianych w szkołach gminnych na 1000 mieszkańców w roku szkolnym 2015/2016	Miejskie szkoły podstawowe oraz gimnazja
	liczba osób zgłoszonych do MKRPA do objęcia leczeniem odwykowym na 1000 mieszkańców w latach 2013-2015	MKRPA
	liczba osób posiadających „Niebieskie Karty” na 1000 mieszkańców w latach 2013-2015	MKRPA
	liczba najemców lokali socjalnych na 1000 mieszkańców w 2016 roku	Wydział Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta
	liczba lokali gminnych w 2015 roku	Wydział Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta
przestępczość	obszary o podwyższonej przestępczości	Komenda Powiatowa Policji w Mińsku Mazowieckim
	obszary natężonej interwencji Straży Miejskiej	Straż Miejska Miasta Mińsk Mazowiecki
	obszary o natężonej interwencji Państwowej Straży Pożarnej	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Mińsku Mazowieckim
edukacja/kapitał społeczny	średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty (z części 1) w roku szkolnym 2014/2015	OKE
	średni wynik egzaminu gimnazjalnego z j. polskiego w roku szkolnym 2014/2015	OKE
	średni wynik egzaminu gimnazjalnego z matematyki w roku szkolnym 2014/2015	OKE
	liczba stowarzyszeń i fundacji na 1000 mieszkańców w 2015 roku	Urząd Miasta
uczestnictwo w życiu publicznym i kulturalnym	frekwencja wyborcza z wyborów prezydenckich w 2015 roku (1 i 2 tura)	PKW oraz Urząd Miasta
	frekwencja wyborcza z wyborów parlamentarnych w 2015 roku	PKW oraz Urząd Miasta
	frekwencja wyborcza z wyborów samorządowych w 2014 roku	PKW oraz Urząd Miasta
	liczba zgłoszonych inicjatyw lokalnych w latach 2012-2015	Urząd Miasta
	liczba zgłoszonych wniosków do budżetu miasta w latach 2012-2015	Urząd Miasta

Źródło: opracowanie własne.

Następnie, dla każdego z analizowanych obszarów zjawisk społecznych (bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, edukacji oraz uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym) wyróżniono po jednym

wskaźniku kluczowym, który w największym stopniu oddawał istotę zagadnienia (Tabela 15). Przy wyborze zmiennych wzięto pod uwagę kryteria merytoryczne, formalne oraz statystyczne (Strahl 2006, Śmiłkowska 1997).

Tabela 15. Wskaźniki kluczowe dla sfery społecznej

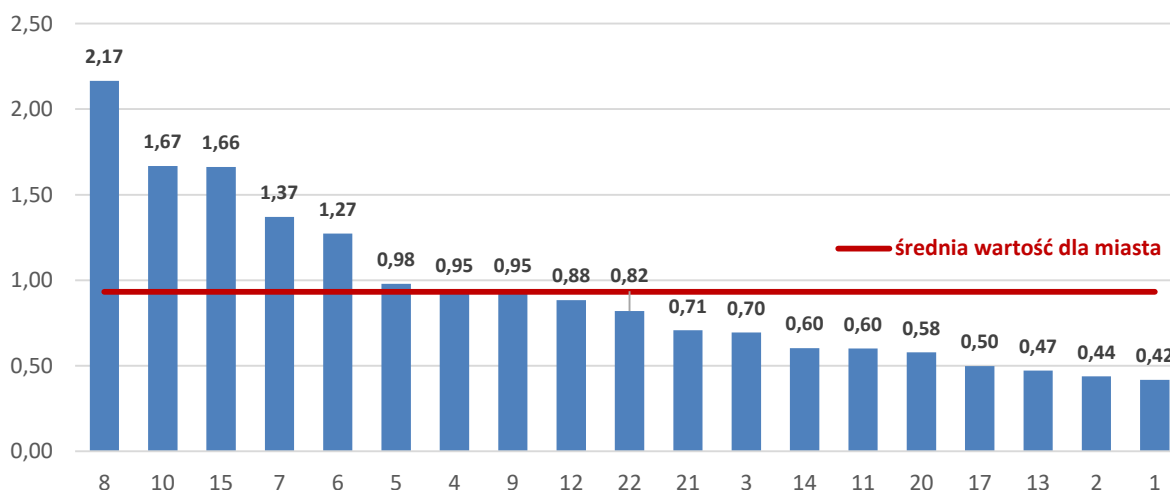
obszar tematyczny	wskaźnik kluczowy
bezrobocie	liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2015 roku
ubóstwo	liczba osób, którym zrealizowano świadczenia pieniężne z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku
przestępczość	syntetyczny wskaźnik przestępczości w 2015 roku
edukacja	średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty (dla części 1) w roku szkolnym 2014/2015 [%]
uczestnictwo w życiu publicznym i kulturalnym	średnia frekwencja w następujących wyborach: prezydenckich 2015 (1 i 2 tura), parlamentarnych 2015 oraz samorządowych 2014 [%]

Źródło: opracowanie własne.

Do oceny poziomu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych posłużono się miarą syntetyczną zbudowaną według metody bezwzorcowej konstruowanej na podstawie uśrednionych znormalizowanych wartości zmiennych wejściowych (Strahl 2006, s. 161). Do konstrukcji wskaźnika syntetycznego wykorzystano sumę znormalizowanych wskaźników kluczowych, przyjmując założenie o równych wagach dla poszczególnych obszarów tematycznych. Poszczególne wskaźniki zostały znormalizowane metodą min-max, tak aby przyjmowały wartości z zakresu $<0;1>$.

W efekcie przeprowadzonych prac możliwe było uszeregowanie poszczególnych jednostek urbanistycznych według malejącej wartości wskaźnika syntetycznego. Wysoka wartość wskaźnika syntetycznego wskazywała na wysoką koncentrację i nasilenie negatywnych zjawisk społecznych. Jednostki urbanistyczne 8, 10, 15, 7, 6, 5, 4, 9 cechowały się wyższą wartością wskaźnika syntetycznego niż średnia dla miasta (0,93) (Wykres 21). Spośród wyróżnionych jednostek szczególnie niekorzystny wskaźnik właściwy był dla jednostek: 8, 10, 15 i 7. Warto jeszcze raz podkreślić, że z analiz problemów społecznych wyłączone zostały jednostki niezamieszkałe, czyli 16, 18 oraz 19.

Wykres 21. Syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk społecznych

Źródło: opracowanie własne.

W celu uznania obszaru za zdegradowany niezbędne było zidentyfikowanie na obszarze występowania problemów społecznych negatywnych zjawisk w co najmniej jeszcze jednym obszarze: gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, środowiskowym lub technicznym. Biorąc pod uwagę wnioski z diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w Mińsku

Mazowieckim zdecydowano o wzięciu pod uwagę w procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego zjawisk w obszarze **gospodarczym** oraz **przestrzenno-funkcjonalnym**. Dodatkowo, analiza zjawisk środowiskowych oraz technicznych była utrudniona ze względu na brak miarodajnych danych dla obszaru całego miasta w podziale na ulice i/lub jednostki przestrzenne, co uniemożliwiło przeprowadzenie rzetelnej analizy zróżnicowania wewnątrzmięjskiego zjawisk.

W etapie drugim dokonano zatem **analizy negatywnych zjawisk w obszarze gospodarczym oraz przestrzenno-funkcjonalnym** w celu określenia, gdzie występuje koncentracja tych problemów. Na potrzeby tego etapu wykorzystano obiektywne i weryfikowalne mierniki (Tabela 16), a także wyniki badań ankietowych i wizyt studyjnych.

Tabela 16. Operacjonalizacja zjawisk i źródła danych – sfera gospodarcza i funkcjonalno-przestrzenna

Obszar tematyczny	Wskaźniki	Źródło danych
sfera gospodarcza	liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w 2015 roku	CEIDG
	liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (powstałych w latach 2013-2015) na 1000 mieszkańców	CEIDG
sfera funkcjonalno-przestrzenna	liczba wydanych pozwoleń na budowę w roku 2015	Wydział Gospodarki Przestrzennej i Nieruchomości Urzędu Miasta
	wyposażenie w infrastrukturę techniczną	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Mińsku Mazowieckim Urząd Miasta
	stan techniczny dróg	Zarząd Dróg Miejskich Sp. z o.o. w Mińsku Mazowieckim
	wykaz przystanków komunikacyjnych	Wydział Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta
	wykaz usług zdrowia, edukacji, kultury i administracji	Urząd Miasta
	wykaz terenów rekreacyjnych	Urząd Miasta
	waloryzacja przestrzeni publicznych	Opracowanie własne na podstawie badań terenowych

Źródło: opracowanie własne.

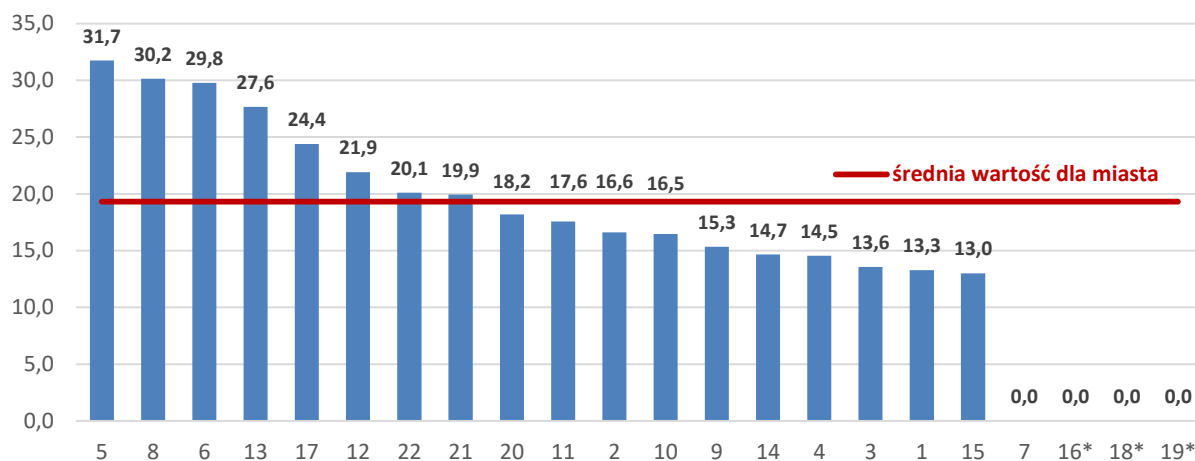
Następnie dokonano wyboru wskaźników kluczowych dla sfery gospodarczej oraz przestrzenno-funkcjonalnej (Tabela 17).

Tabela 17. Wskaźniki kluczowe dla sfery gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej

obszar tematyczny	wskaźnik kluczowy
sfera gospodarcza	liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (powstałych w latach 2013-2015) na 1000 mieszkańców
sfera przestrzenno-funkcjonalna	syntetyczna ocena sfery przestrzenno-funkcjonalnej

Źródło: opracowanie własne.

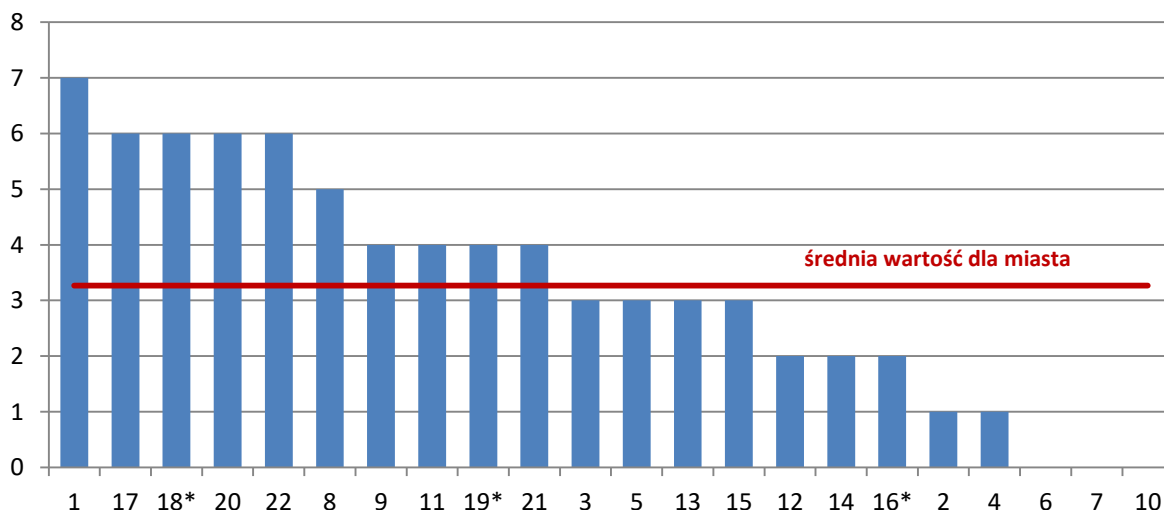
Wymiar gospodarczy został odzwierciedlony przy pomocy wskaźnika „liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, powstałych w latach 2013-2015, na 1000 mieszkańców”. Najniższymi wynikami w tak zdefiniowanym wymiarze gospodarczym odznaczały się jednostki 7, 15, 1, 3, 4, 14, 9, 10, 2, 11 i 20, które osiągnęły rezultat niższy niż średnia dla miasta. Szczególną uwagę warto w tym zakresie zwrócić na jednostki **7, 15, 1 i 3**, które cechowały się największym natężeniem tego problemu (Wykres 22). Obszary niezamieszkałe (16, 18 oraz 19) nie stanowiły także siedziby dla żadnej działalności gospodarczej.

Wykres 22. Wskaźnik sfery gospodarczej (liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców)

* obszary niezamieszkałe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z CEIDG.

Z uwagi na złożoność problematyki w sferze przestrzenno-funkcjonalnej posłużono się syntetyczną oceną obejmującą następujące elementy składowe: aktywność inwestycyjna, wyposażenie w infrastrukturę techniczną, stan techniczny dróg, poziom obsługi komunikacji zbiorowej, dostęp do podstawowych usług, dostępność terenów rekreacyjnych, waloryzacja przestrzeni publicznych (szczegółowo opisaną w dokumencie *Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Mińsk Mazowiecki*, 2016). Wyniki w tym wymiarze były dość zróżnicowane, pozytywnie wyróżniały się obszary 6 (centrum miasta), 7 (obszar z parkiem miejskim) oraz 10. Wartości poniżej średniej dla miasta osiągało 10 jednostek, spośród których szczególnie na niekorzyść odznaczały się jednostki nr **1, 17, 18, 20, 22 oraz 8** (Wykres 23).

Wykres 23. Wskaźnik sfery przestrzenno-funkcjonalnej (syntetyczna ocena – suma punktów negatywnych)

* obszary niezamieszkałe

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań terenowych.

W ostatnim kroku delimitacji obszaru zdegradowanego dokonano zestawienia wszystkich trzech elementów (zjawisk społecznych, gospodarczych oraz przestrzenno-funkcjonalnych) (Tabela 18). Punktem wyjścia do dalszych analiz było bardzo duże natężenie problemów społecznych (oznaczone jako XX), charakterystyczne dla obszarów 7, 8, 10 i 15. W dalszej kolejności analizowano poziom

natężenia problemów w pozostałych dwóch sferach. Na tym etapie brano pod uwagę jednostki, które wyróżniały się co najmniej dużym (X) natężeniem problemów. W efekcie zidentyfikowano cztery jednostki, które spełniły kryteria zakwalifikowania do obszaru zdegradowanego, ponieważ odznaczały się koncentracją problemów społecznych oraz co najmniej jednym z innych negatywnych zjawisk (gospodarczym lub przestrzenno-funkcyjnym):

- ❖ **jednostka nr 7:** obok silnej koncentracji problemów społecznych bardzo duże natężenie problemów w sferze gospodarczej;
- ❖ **jednostka nr 8:** obok silnej koncentracji problemów społecznych bardzo duże natężenie problemów w sferze przestrzenno-funkcyjnej;
- ❖ **jednostka nr 10:** obok silnej koncentracji problemów społecznych duże natężenie problemów w sferze gospodarczej.
- ❖ **jednostka nr 15:** obok silnej koncentracji problemów społecznych bardzo duże natężenie problemów w sferze gospodarczej.

Tabela 18. Podsumowanie procedury wyboru obszaru zdegradowanego

nr	koncentracja problemów w sferze społecznej	koncentracja problemów w sferze gospodarczej	koncentracja problemów w sferze przestrzenno-funkcyjnej
1		XX	XX
2		X	
3		XX	
4	X	X	
5	X		
6	X		
7	XX	XX	
8	XX		XX
9	X	X	X
10	XX	X	
11		X	X
12			
13			
14		X	
15	XX	XX	
16*			
17			XX
18*			XX
19*			X
20		X	XX
21			X
22			XX

XX – bardzo duże natężenie problemów

X – duże natężenie problemów

* obszar niezamieszkały

na czerwono oznaczone obszary zdegradowane

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z ideą rewitalizacji działania na obszarze zdegradowanym powinny być prowadzone **w sposób kompleksowy**. Kluczowe jest zatem kierowanie interwencji na obszary, które stanowią pewne całości pod względem funkcjonalnym. Jednostki urbanistyczne stanowią możliwie homogeniczne pod względem morfologicznym obszary, ale zdarzają się fragmenty, które w nieco większym stopniu są powiązane z częściami sąsiednich jednostek urbanistycznych niż z tymi, w których się one znajdują.

W celu przeprowadzenia rzetelnej delimitacji obszaru zdegradowanego w Mińsku Mazowieckim niezbędne było uwzględnienie również takich fragmentów jednostek urbanistycznych, które wykazują

podobne problemy w sferze społecznej, gospodarczej czy przestrzenno-funkcjonalnej i graniczą z jednostkami kryzysowymi. **Analizy** prowadzone na etapie diagnostycznym **bazowały na danych** gromadzonych nie tylko w układzie powierzchniowym (jednostek miejskich), ale **także w układzie punktowym** (konkretnych punktów adresowych) **oraz liniowym** (w odniesieniu do poszczególnych ulic), **co pozwoliło na obserwacje zróżnicowania wewnętrznego zjawisk w ramach poszczególnych jednostek urbanistycznych.**

W efekcie obszar zdegradowany, obejmujący jednostki 7, 8, 10 oraz 15, poszerzony został o **fragmenty jednostek urbanistycznych sąsiadujących z jednostką nr 7, tj. jednostki nr 3** (fragment ograniczony ulicami Budowlaną, Olsztyńską i Chełmońskiego i obejmujący mieszkania komunalne zlokalizowane przy tych ulicach), **jednostki nr 6** (fragment ograniczony ulicami Parkową, Topolową, Tuwima i Chełmońskiego z mieszkaniami socjalnymi) **oraz jednostki nr 9** (fragment obejmujący substandardowe osiedle domów socjalnych przy ulicy Kościelnej).

Warto zauważyć, że analiza na poziomie całych jednostek urbanistycznych wykazała istnienie dużego natężenia problemów w sferze społecznej w jednostkach 6 i 9 (w przypadku jednostki nr 3 występuje natomiast bardzo duże natężenie problemów w sferze gospodarczej, a w przypadku jednostki nr 9 – dodatkowo duże natężenie problemów w sferze gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej) (Tabela 18). Kluczowa jednak dla decyzji o włączeniu tych fragmentów jest nie analiza na poziomie całych jednostek, ale na poziomie punktów adresowych umożliwiającą precyzyjne zlokalizowanie problemu. To właśnie dzięki niej udało się zidentyfikować, że wartości kluczowych wskaźników wykorzystanych do wyznaczenia obszaru zdegradowanego w sferze społecznej (liczba osób, którym zrealizowano świadczenia pieniężne z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców oraz liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym) są dla włączonych do obszaru zdegradowanego fragmentów są na tym samym poziomie lub nawet wielokrotnie przewyższają wartości wskaźników dla obszarów włączonych do obszaru zdegradowanego na poziomie całych jednostek (czyli jednostek urbanistycznych nr 7, 8, 10 i 15), o czym świadczą poniższe dane (Tabela 19):

Tabela 19. Skala problemów społecznych we włączonych do obszaru zdegradowanego fragmentach jednostek nr 3, 6 i 9

Jednostka urbanistyczna	liczba osób, którym zrealizowano świadczenia pieniężne z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 r.	liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym
włączone we fragmentach jednostek:		
3	91	101,5
6	94	38,1
9	214¹³	162,8
włączone na poziomie całych jednostek urbanistycznych:		
7	64	105,4
8	151	130,8
10	23	61,8
15	25	39,9

Źródło: opracowanie własne.

Szczegółowe uzasadnienie włączenia fragmentów jednostek urbanistycznych nr 3, 6 i 9 do obszaru zdegradowanego

¹³ Warto zauważyć, że wartość tego wskaźnika dla jednostek urbanistycznych, w których zidentyfikowano „duże natężenie problemów społecznych” (por. Tabela 18), a nie zostały włączone do obszaru zdegradowanego, czyli 4 i 5, wynoszą odpowiednio 12 i 18 i nie wykazują tendencji koncentracji.

W Mińsku Mazowieckim koncentracja lokali socjalnych i komunalnych jest jednym z ważniejszych wyznaczników obszarów problemowych w mieście, ponieważ problem ubóstwa i wykluczenia społecznego, a także koncentracji innych negatywnych zjawisk dotyka przede wszystkim osoby będące najemcami gminnych lokali mieszkalnych. Wyróżnione fragmenty jednostek nr 3, 6 i 9 stanowią w Mińsku tzw. „złe adresy”. Te niewielkie powierzchniowo, a także ludnościowo fragmenty wyraźnie odbiegają charakterystyką społeczno-gospodarczą od jednostek urbanistycznych, do których należą. Wykazują natomiast problemy zbliżone do tych zdiagnozowanych w sąsiadującym obszarze, w obszarze jednostki urbanistycznej nr 7 i są w dużej mierze odpowiedzialne za problemy zdiagnozowane na obszarze jednostek urbanistycznych nr 3, 6, 9. Włączenie całych jednostek urbanistycznych do obszaru zdegradowanego nie byłoby celowe z uwagi na zdiagnozowane zróżnicowanie wewnętrzne tych jednostek, o których świadczą przedstawione poniżej dane.

Fragmenty jednostek urbanistycznych nr 3, 6 oraz 9 odznaczają się przede wszystkim wysokim **natężeniem problemów o charakterze społecznym**, a także **gospodarczym i przestrzenno-funkcjonalnym**. O natężeniu problemów świadczą **dane przedstawione zarówno w ujęciu względnym** (w odniesieniu do liczby ludności danego obszaru – osobno dla całych jednostek urbanistycznych, fragmentu jednostki włączonego do obszaru zdegradowanego i pozostałej części jednostki niewłączonej do obszaru zdegradowanego), jak i **dane obrazujące rozkład przestrzenny zjawiska** (w jakim stopniu fragment jednostki odpowiada za problemy zidentyfikowane na poziomie całej jednostki). Należy wziąć pod uwagę fakt, że włączone do obszaru zdegradowanego fragmenty jednostek urbanistycznych nr 3, 6, i 9 to obszary skupiające niewielki odsetek ludności zamieszkującej całe jednostki, a jednocześnie generujące nieproporcjonalnie duże problemy (Tabela 20).

Tabela 20. Liczba ludności analizowanych fragmentów jednostek urbanistycznych 3, 6, 9, 15.

Jednostka urbanistyczna	liczba ludności (osoby)			udział ludności (%)	
	ogółem	w obszarze zdegradowanym	poza obszarem zdegradowanym	w obszarze zdegradowanym	poza obszarem zdegradowanym
3	3467	329	3138	9,5	90,5
6	8025	128	7898	1,6	98,4
9	1631	70	1561	4,3	95,7
15	3460	3133	327	90,5	9,5

Źródło: opracowanie własne.

Fragmenty jednostek nr 3, 6 i 9 stanowią swoiste enklawy ubóstwa – na ich terenie zlokalizowane są mieszkania wynajmowane przez miasto osobom o niskich dochodach (mieszkania socjalne i komunalne). Znajdujące się niejednokrotnie w złym stanie technicznym budynki zamieszkałe są przez osoby borykające się nie tylko z niskimi dochodami (i koniecznością korzystania ze świadczeń pomocy społecznej), ale także z problemem alkoholizmu. W szczególności problem niskiego stanu technicznego budynków dotyczy budynków zlokalizowanych przy ulicy Kościelnej (jednostka nr 9), Chełmońskiego i Olsztyńskiej (jednostka nr 3) oraz Parkowej (jednostka nr 6) (por. Tabela 10 w Diagnostyce na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie miasta Mińsk Mazowiecki). Część z nich kwalifikuje się do rozbioru, ponieważ zagraża bezpieczeństwu mieszkańców.

W całej jednostce urbanistycznej nr 3 w 2015 r. łączna liczba osób, które skorzystały ze **świadczeń z pomocy społecznej** wyniosła 63, z czego aż 47,6% przypadło na analizowany fragment jednostki. Podobnie silne natężenie problemu ubóstwa obserwowane jest w przypadku fragmentu jednostki urbanistycznej nr 6, na który przypadało 1,6% mieszkańców jednostki i 8,1% beneficjentów świadczeń z pomocy społecznej (12 spośród 148 beneficjentów w całej jednostce). Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku jednostki urbanistycznej nr 9. W roku 2015 łączna liczba osób, którym zrealizowano zasiłki z MOPS, wyniosła 35 dla całej jednostki, z czego 15 osób to mieszkańcy ul.

Kościelnej. Oznacza to, że na ul. Kościelną przypada jedynie 4,3% mieszkańców jednostki nr 9 i jednocześnie 42,9% mieszkających na terenie całej jednostki beneficjentów pomocy społecznej (Tabela 21).

Tabela 21. Zjawisko ubóstwa w jednostkach urbanistycznych nr 3, 6 i 9 (dane za 2015 r.)

Jednostka urbanistyczna	liczba beneficjentów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców			udział beneficjentów pomocy społecznej (%)	
	ogółem w jednostce	w obszarze zdegradowanym	poza obszarem zdegradowanym	w obszarze zdegradowanym	poza obszarem zdegradowanym
3	18	91	11	47,6	52,4
6	18	94	17	8,1	91,9
9	21	214	13	42,9	57,1

Źródło: opracowanie własne.

Dodatkowo, to właśnie na ulice Kościelną (fragment jednostki urbanistycznej nr 9), Chełmońskiego, Olsztyńską (fragment jednostki urbanistycznej nr 3) oraz Parkową (fragment jednostki urbanistycznej nr 6) przypadała większość osób borykających się z problemem alkoholowym (dane Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za lata 2008-2015). Warto zwrócić uwagę, że wskaźniki dotyczące problem alkoholowego oraz przemocy w rodzinie są w przypadku fragmentu jednostki nr 6 blisko dwukrotnie wyższe niż w przypadku obszaru jednostki nr 6 niewłączonego do obszaru rewitalizacji (7,8‰ ludności zamieszkującej fragment jednostki nr 6 skierowanych jest na leczenie odwykowe oraz posiada „Niebieskie Karty”, podczas gdy wartości tych wskaźników na pozostałych obszarze jednostki urbanistycznej nr 6 wynoszą 4,2‰). Patologie społeczne wpływają z kolei na poziom bezpieczeństwa na tych terenach.

Warto zwrócić uwagę dodatkowo na fakt niskiego poziomu aktywności i uczestnictwa w życiu publicznym mieszkańców fragmentów analizowanych jednostek nr 3, 6 i 9. Mieszkańcy fragmentów tych obszarów nie zgłaszali swoich pomysłów w ramach inicjatyw lokalnych (w latach 2012-2015), a także nie zgłaszali wniosków do budżetu (w latach 2012-2015). Wyróżnione lokalne formy demokracji obywatelskiej obserwowane były natomiast wśród innych mieszkańców jednostek nr 3, 6 i 9 (w szczególności wyraźna aktywność mieszkańców jednostki nr 6). Ponadto, we fragmentach jednostek urbanistycznych 3 i 6 nie są zlokalizowane żadne organizacje pozarządowe, które mogłyby aktywizować lokalną społeczność.

Analizowane fragmenty jednostek wykazują także niekorzystne zjawiska w zakresie **sfer gospodarczej**. Udział osób bezrobotnych zamieszkujących fragmenty jednostek urbanistycznych nr 3, 6 i 9 jest co prawda niewielki (maksymalnie 18,9%), ale już liczba osób bezrobotnych odniesiona do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym tych obszarów wskazuje na wyraźną koncentrację problemu bezrobocia. W południowej części obszaru nr 3 oraz zachodniej części obszaru nr 9 (przylegających do obszaru zdegradowanego) liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym jest znacznie wyższa niż w pozostałych fragmentach tych jednostek urbanistycznych (Tabela 22).

Tabela 22. Zjawisko bezrobocia w jednostkach urbanistycznych nr 3, 6 i 9 (dane za 2015 r.)

Jednostka urbanistyczna	liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym			udział osób bezrobotnych (%)	
	ogółem w jednostce	w obszarze zdegradowanym	poza obszarem zdegradowanym	w obszarze zdegradowanym	poza obszarem zdegradowanym
3	49,0	101,5	43,7	18,9	81,1
6	45,9	38,1	46,0	1,3	98,7
9	83,5	162,8	80,0	8,2	91,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim.

Ponadto poziom przedsiębiorczości mierzony liczbą nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (powstałych w latach 2013-2015) na 1000 mieszkańców jest również dużo niższy w kwartałach jednostek graniczących z obszarem zdegradowanym. Problem niskiej aktywności ekonomicznej mieszkańców dotyczy w szczególności fragmentów jednostki urbanistycznej nr 3 i 6 (Tabela 23).

Tabela 23. Poziom przedsiębiorczości w jednostkach urbanistycznych nr 3, 6 i 9

Jednostka urbanistyczna	liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (powstałych w latach 2013-2015) na 1000 mieszkańców			udział nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (%)	
	ogółem w jednostce	w obszarze zdegradowanym	poza obszarem zdegradowanym	w obszarze zdegradowanym	poza obszarem zdegradowanym
3	13,6	9,1	14,0	6,4	93,6
6	29,8	7,8	30,1	0,4	99,6
9	15,3	42,9	14,1	12,0	88,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z CEIDG.

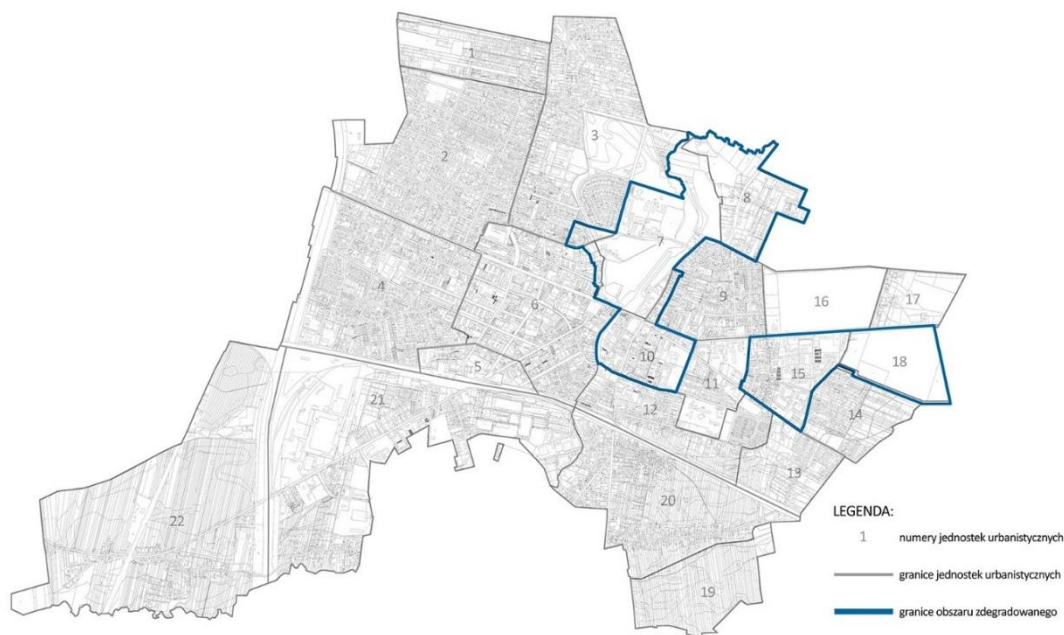
Niekorzystne zjawiska we fragmentach analizowanych jednostkach obserwowane są także w **sferze funkcjonalno-przestrzennej**. Mimo niedalekiego sąsiedztwa ciekawych i lubianych przez mieszkańców miejsc, takich jak okolice Pałacu Dernałowiczów czy nowomodernizowanego Starego Rynku, wymienione wyżej fragmenty miasta są omijane i pozostają w dużej dysproporcji do terenów je otaczających. Dzieje się tak głównie z powodu braku poprawnie funkcjonujących przestrzeni publicznych (w głównej mierze spowodowane faktem małej atrakcyjności obszarów o natężeniu problemów społecznych) czy bardzo niskiej estetyki miejsca zamieszkania (np. zły stan techniczny budynków, zaniedbane przedogródki czy nieprzyjemny zapach).

Zdiagnozowane na podstawie danych ilościowych negatywne zjawiska w sferze społecznej, gospodarczej i funkcjonalno-przestrzennej w analizowanych fragmentach jednostek nr 3, 6 i 9 znajdują dodatkowo potwierdzenie w wynikach badań społecznych (ankiety) prowadzonych wśród mieszkańców Mińska, w tym mieszkańców obszaru rewitalizacji. Ulica Kościelna (fragment jednostki nr 9), ulica Olsztyńska i Tuwima (fragment jednostki nr 3) zaliczane są przez mieszkańców do **miejsc o najgorszej opinii w mieście**, podczas gdy z częścią jednostek niewłączonych do obszaru zdegradowanego niewiązane są takie negatywne skojarzenia.

Ponadto, do obszaru zdegradowanego włączony został **niezamieszkały teren powojсковy – obszar nr 18**, który (jako jedyny spośród niezamieszkałych terenów) wyróżniał się silnym natężeniem problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej. Jednocześnie jest to obszar planowany do przeprowadzenia działań, które przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, zdiagnozowanym między innymi na obszarze sąsiadującej bezpośrednio z tym terenem jednostki nr 15 (por. *Ustawa o rewitalizacji...*, rozdział 3, art. 10 pkt 3).

Wyróżniony w ten sposób obszar zdegradowany składa się z dwóch podobszarów. Pierwszy tworzą jednostki nr: 7, 8, 10 oraz fragmenty jednostek nr 3, 6 i 9, zaś drugi – jednostka urbanistyczna nr 15 oraz 18 (Mapa 2).

Powierzchnia całego obszaru zdegradowanego obejmuje 175,7 ha, co stanowi **13,3% powierzchni miasta** i jest zamieszkała przez 8200 mieszkańców, co stanowi **20,6% całkowitej populacji** Mińska Mazowieckiego.

Mapa 2. Obszar zdegradowany na terenie Miasta Mińsk Mazowiecki

Źródło: opracowanie własne.

W wyniku przeprowadzonego procesu diagnozy i delimitacji obszaru zdegradowanego, a także po uwzględnieniu istotności danego obszaru dla rozwoju miasta oraz planowanych działań rewitalizacyjnych wyróżniony został **obszar rewitalizacji**. Zgodnie z art. 10 *Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* jest to obszar, na którym występuje wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej, a jednocześnie, który ma istotne znaczenie dla rozwoju Mińska Mazowieckiego i Miasto planuje na nim prowadzić działania rewitalizacyjne. Z uwagi na drugorzędne znaczenie, z punktu widzenia rozwoju miasta i planowanych działań rewitalizacyjnych, a także duże zróżnicowanie wewnętrzne jednostki nr 15 wyłączono z obszaru rewitalizacji (w stosunku do obszaru zdegradowanego) część jednostki obejmującą zabudowę jednorodzinną przy ulicy Mickiewicza.

Na rzecz takiego rozwiązania przemawiał przede wszystkim argument, że za zdiagnozowane negatywne zjawiska na terenie jednostki urbanistycznej nr 15 odpowiedzialny jest przede wszystkim wschodni fragment jednostki nieobejmujący zabudowy jednorodzinnej przy ulicy Mickiewicza.

Wschodnia część jednostki urbanistycznej nr 15 stanowi **swoiste getto ubóstwa** – ulica Warszawska 250 to przykład tzw. złego adresu w Mińsku Mazowieckim. Koncentracja lokali gminnych na stosunkowo niewielkiej powierzchni (74 lokale tworzące osiedle baraków socjalnych) to także koncentracja osób z problemami społecznymi (ubóstwo, bezrobocie, alkoholizm i przemoc w rodzinie) – blisko 92% beneficjentów pomocy społecznej jednostki nr 15 zamieszkuje wschodnią jej część.

W zachodniej części jednostki, którą tworzy osiedle domów jednorodzinnych, obserwuje się zdecydowanie **niższe natężenie problemów społecznych** w porównaniu do części zdominowanej przez zabudowę wielorodzinną. Spośród 85 beneficjentów pomocy społecznej zamieszkujących tę jednostkę na fragment wyłączony z obszaru zdegradowanego przypada jedynie 7 osób (8% ogółu osób korzystających z pomocy społecznej w jednostce) (Tabela 24).

Tabela 24. Zjawisko ubóstwa w jednostce urbanistycznej nr 15 (dane za 2015 r.)

Jednostka urbanistyczna	liczba beneficjentów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	udział beneficjentów pomocy społecznej (%)
-------------------------	--	--

	ogółem w jednostce	w obszarze rewitalizacji	poza obszarem rewitalizacji	w obszarze rewitalizacji	poza obszarem rewitalizacji
15	25	25	21	91,8	8,2

Źródło: opracowanie własne.

Warto ponadto zauważyć, że **problem bezrobocia** dotyczy prawie wyłącznie wschodniej części jednostki urbanistycznej nr 15 (mieszka tam blisko 93% osób bezrobotnych tej jednostki, zob. Tabela 25).

Tabela 25. Zjawisko bezrobocia w jednostce urbanistycznej nr 15 (dane za 2015 r.)

Jednostka urbanistyczna	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym			Udział osób bezrobotnych (%)	
	ogółem w jednostce	w obszarze rewitalizacji	poza obszarem rewitalizacji	w obszarze rewitalizacji	poza obszarem rewitalizacji
15	39,9	40,8	30,8	92,7	7,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim.

Dodatkowym problemem enklawy ubóstwa we wschodniej części jednostki nr 15 jest **bardzo zły stan techniczny budynków**. Spośród wszystkich dziesięciu budynków o najniższym stanie technicznym w całym obszarze rewitalizacji aż siedem zlokalizowanych jest właśnie na Warszawskiej 250 (por. Mapa 5). Warto zaznaczyć, że zły stan techniczny baraków zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji to nie jedyny problem substandardowej zabudowy socjalnej. Innym negatywnym zjawiskiem jest palenie śmieci i innych szkodliwych dla zdrowia materiałów w piecach, w jakie wyposażone są te budynki, a także zjawisko licznych pożarów (wynikających z jednej strony z wadliwej instalacji technicznej, z drugiej zaś – z niewłaściwym obchodzeniu się ze źródłami ognia i ogólnie mniejszej dbałości o ich odpowiednie utrzymanie) (Mapa 7).

Z danych policyjnych wynika, że obszar osiedla baraków socjalnych przy ulicy Warszawskiej 250 (w przeciwieństwie do zachodniej części jednostki) stanowi **miejsce o wysokiej liczbie zgłoszeń i wymagające wzmocnionych działań Policji** (por. Mapa 6). Dodatkowo, wchodzące w skład wschodniej części jednostki nr 15 ulice Łupińskiego (Serbinów) oraz Dąbrówki wskazywane były przez mieszkańców Mińska Mazowieckiego w prowadzonym badaniu społecznym jako miejsca o najgorszej opinii w mieście.

Relatywnie mniejsza skala problemów w porównaniu z innymi zagadnieniami obserwowana jest w sferze gospodarczej, choć dane statystyczne także wskazują na większe upośledzenie w tym zakresie wschodniej części obszaru. Poziom przedsiębiorczości mierzony liczbą nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (powstałych w latach 2013-2015) na 1000 mieszkańców jest wyraźnie niższy we wschodniej części jednostki (Tabela 26). Udział nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w części należącej do obszaru rewitalizacji może wydawać się wysoki, jednak wynika on przede wszystkim z faktu, że na tym terenie koncentruje się ponad 90% ludności całej jednostki urbanistycznej.

Tabela 26. Poziom przedsiębiorczości w jednostce urbanistycznej nr 15

Jednostka urbanistyczna	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (powstałych w latach 2013-2015) na 1000 mieszkańców			Udział nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (%)	
	ogółem w jednostce	w obszarze rewitalizacji	poza obszarem rewitalizacji	w obszarze rewitalizacji	poza obszarem rewitalizacji
15	13,0	12,8	15,3	88,9	11,1

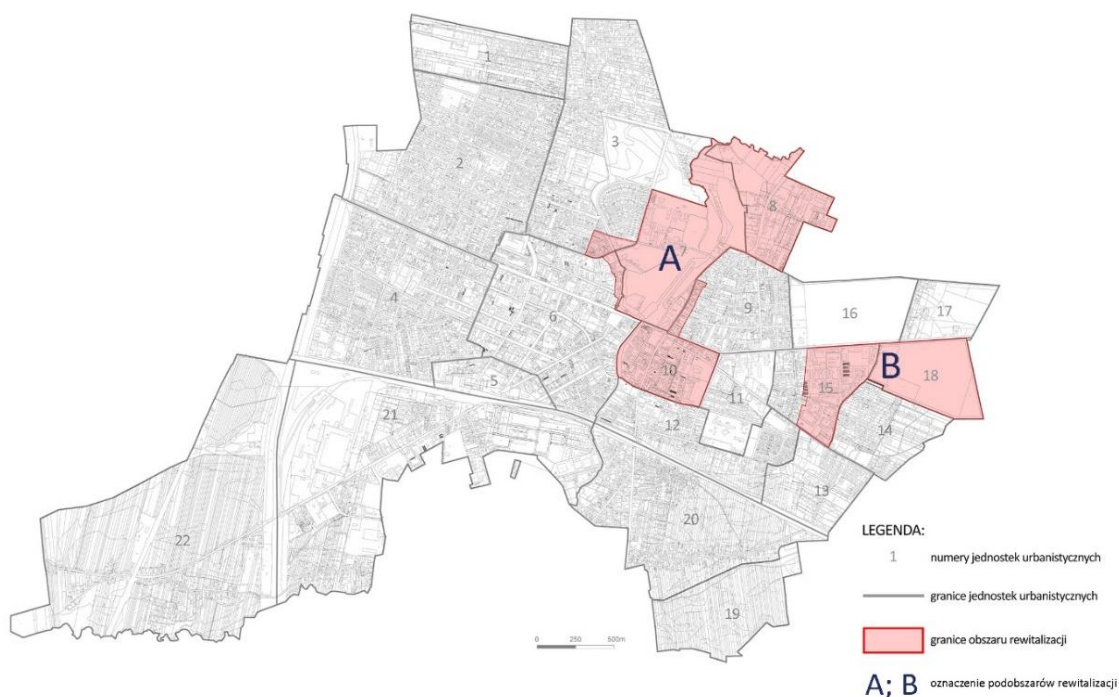
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z CEIDG.

Pod względem **funkcjonalno-przestrzennym** jednostka urbanistyczna nr 15 wyraźnie dzieli się na dwie części: mieszkaniową jednorodzinną oraz mieszkaniową wielorodzinną z usługami. Część mieszkaniowa jednorodzinna stanowi spójne osiedle typowe dla tego typu zabudowy i nie budzi zastrzeżeń funkcjonalno-przestrzennych. Inaczej jest w przypadku zabudowy wielorodzinnej, gdzie odnotowuje się silne problemy zarówno funkcjonalne, jak i przestrzenne: brakuje przede wszystkim dobrze zorganizowanej przestrzeni wspólnej, integrującej mieszkańców tzw. bezimiennych blokowisk (mimo że taki potencjał istnieje), a także występują ogromne dysproporcje w samej zabudowie.

Obszar rewitalizacji łącznie obejmuje powierzchnię **166,38 ha (12,6% powierzchni miasta)**, jest zamieszkały przez **7873 mieszkańców (19,8% mieszkańców miasta)** i składa się z dwóch podobszarów (Tabela 27):

- ❖ **podobszar A** obejmujący jednostki urbanistyczne nr **7, 8 i 10** oraz fragmenty jednostek urbanistycznych nr **3, 6 i 9**. Podobszar A obejmuje powierzchnię 118,03 ha i jest zamieszkały przez 4740 osób;
- ❖ **podobszar B** obejmujący jednostkę nr **15** (z wyłączeniem zabudowy jednorodzinnej przy ulicy Mickiewicza) oraz jednostkę nr **18** (niezamieszkały obszar powojсковy). Podobszar B obejmuje powierzchnię 48,35 ha jest zamieszkały przez 3133 osoby.

Mapa 3. Obszar rewitalizacji na terenie Miasta Mińsk Mazowiecki

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 27. Podstawowe informacje o obszarze rewitalizacji

	liczba ludności			powierzchnia		
	os.	% obszaru rewitalizacji	% ogółem w Mińsku Mazowieckim	ha	% pow. rewitalizacji	% ogółem w Mińsku Mazowieckim
obszar rewitalizacji	7873	100,0	19,8	166,38	100,0	12,6
podobszar rewitalizacji A	4740	60,2	11,9	118,03	70,9	8,9
podobszar rewitalizacji B	3133	39,8	7,9	48,35	29,1	3,7

Źródło: opracowanie własne.

4. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 *Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. 2015 r. poz. 1777 z późn. zm.) Gminny Program Rewitalizacji zawiera szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, obejmującą analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru.

Analiza negatywnych zjawisk w szczegółowej diagnozie obejmuje **sferę społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną oraz środowiskową i techniczną**. Należy mieć jednak świadomość, że zjawiska analizowane w ramach tych pięciu sfer wzajemnie się przenikają i podział na sfery tematyczne ma charakter umowny.

Szczegółowe analizy każdorazowo podejmowane były: w odniesieniu do całego obszaru rewitalizacji, do podobszarów A i B rewitalizacji, jak i do wewnętrznego zróżnicowania podobszarów (w odniesieniu do ulic lub kwartałów zabudowy). Zwracano także uwagę na zróżnicowanie obserwowanych zjawisk w czasie, choć w tym przypadku elementem silnie ograniczającym działania była dostępność danych. Pośrednio do określenia tendencji zmian analizowanych zjawisk w czasie posłużyły wyniki badań ankietowych, a także wnioski z przeprowadzonych spotkań z mieszkańcami, pikników itd. Ponadto, analiza zjawisk środowiskowych oraz technicznych była utrudniona ze względu na brak miarodajnych danych dla obszaru rewitalizacji.

4.1. SFERA SPOŁECZNA

4.1.1. NISKI POZIOM AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ

Obszar rewitalizacji, obok dużego nasilenia różnych problemów społecznych, odznacza się także **niższą aktywnością obywatelską**. Liczne badania nad uczestnictwem wyborczym wyraźnie wskazują, że partycypacja wyborcza silnie związana jest ze strukturą społeczną obywateli. Zdecydowanie niższą aktywność w tym zakresie wykazują przedstawiciele niższych i upośledzonych warstw struktury społecznej, a także obywatele o gorszej sytuacji materialnej (Cześnik 2009, s. 4). Prawidłowość ta znajduje swoje wyraźne odzwierciedlenie w przypadku obszaru rewitalizacji w Mińsku Mazowieckim. Średnia frekwencja wyborcza z ostatnich trzech rodzajów wyborów (wybory prezydenckie w 2015 roku – I i II tura, wybory parlamentarne w 2015 roku oraz wybory samorządowe w 2014 roku) w obszarze rewitalizacji wynosi 53,3% i jest tym samym blisko o cztery punkty procentowe niższa niż średnia dla miasta (57,1%).¹⁴ Różnice w tym zakresie między podobszarem A i podobszarem B są minimalne i nie przekraczają 0,5 punktu procentowego.

Zdecydowanie niższe zainteresowanie wyborami mieszkańców obszaru rewitalizacji dotyczyło zarówno wyborów na poziomie państwowym (wybory prezydenckie i parlamentarne), jak i wyborów o charakterze lokalnym (wybory samorządowe). Różnica między frekwencją wyborczą w obszarze rewitalizacji a średnią wartością dla miasta największa była w przypadku wyborów samorządowych (4,3 pp.), najniższa natomiast – dla drugiej tury wyborów prezydenckich (3,3 pp.). Mieszkańcy obszaru rewitalizacji najmniej aktywni byli w wyborach samorządowych (frekwencja na poziomie 41,1% w

¹⁴ Z uwagi na fakt, że dane dotyczące frekwencji wyborczej gromadzone są w układzie obwodów wyborczych konieczne było przeliczenie wyników do układu analizowanych podobszarów rewitalizacji. Każdemu z punktów adresowych przypisano właściwy obwód wyborczy i podobszar oraz liczbę osób uprawnionych do głosowania. Frekwencja wyborcza w danym podobszarze jest średnią ważoną po liczbie wyborców z wchodzących w skład różnych obwodów wyborczych części podobszaru przy założeniu, że frekwencja w całym obwodzie wyborczym jest równa.

podobszarze A i 42,4% w podobszarze B), większe zainteresowanie wzbudziły wśród nich natomiast wybory prezydenckie (odpowiednio 61,1% oraz 60,7% w drugiej turze wyborów). Obserwowane tendencje zgodne są z prawidłowościami obserwowanymi ogólnie w Mińsku, jak i w całej Polsce. Jednocześnie warto zwrócić uwagę, że frekwencja wyborcza w obszarze rewitalizacji we wszystkich wyborach (oprócz samorządowych) nadal pozostaje wyraźnie powyżej średniej dla całej Polski.¹⁵

Tabela 28. Frekwencja wyborcza w latach 2014-2015 (%)

wskaźnik	Mińsk Mazowiecki	Obszar rewitalizacji		
		ogółem	podobszar A	podobszar B
średnia frekwencja wyborcza	57,1	53,3	53,1	53,5
frekwencja w wyborach parlamentarnych (2015)	60,6	56,4	56,3	56,5
frekwencja w wyborach prezydenckich (2015, 1 tura)	57,7	54,1	53,9	54,5
frekwencja w wyborach prezydenckich (2015, 2 tura)	64,2	60,9	61,1	60,7
frekwencja w wyborach samorządowych (2014)	45,9	41,6	41,1	42,4

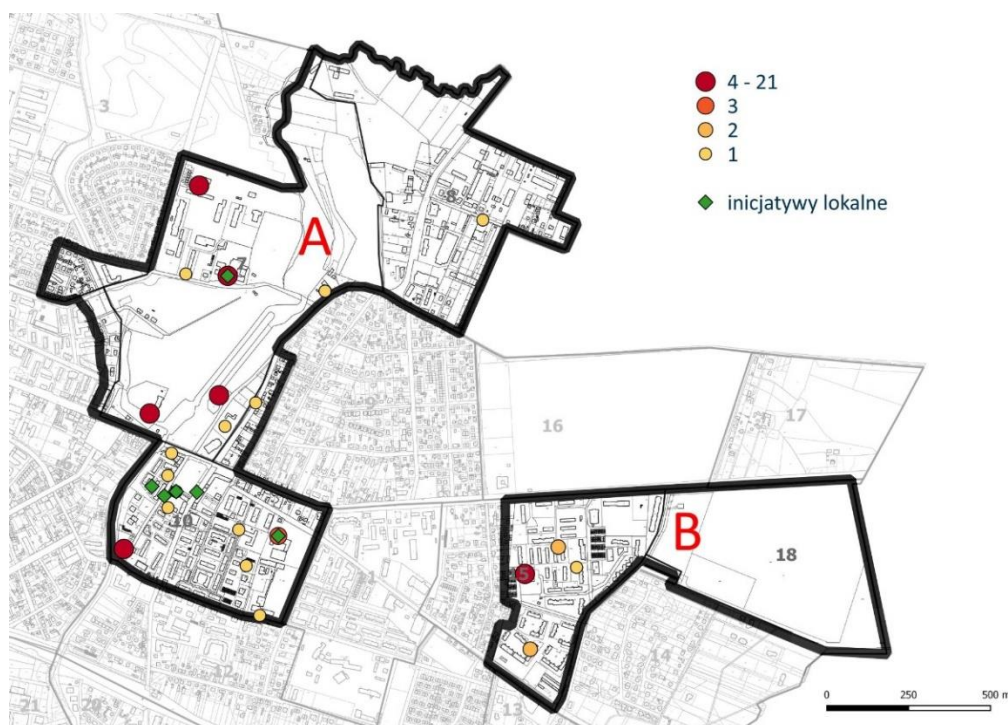
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW oraz danych Zespołu ds. Informatyki.

Innym przejawem obywatelskiej aktywności i uczestnictwa w życiu publicznym są **lokalne formy demokracji partycypacyjnej**. W Mińsku Mazowieckim nie funkcjonuje budżet partycypacyjny (lub/i obywatelski), ale mieszkańcy miasta mogą zgłaszać swoje pomysły w ramach **inicjatywy lokalnej**. Zgodnie z definicją zawartą w *Ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* z dnia 24 kwietnia 2003 roku (Dz. U. 2016 poz. 239 tekst jednolity z późn. zm.) inicjatywa lokalna to forma współpracy jednostek samorządu terytorialnego z ich mieszkańcami w celu wspólnego realizowania zadania publicznego na rzecz społeczności lokalnej.

Inicjatywa lokalna nie odgrywa w Mińsku Mazowieckim szczególnie istotnej roli, o czym świadczy niska liczba inicjatyw zgłoszonych przez ostatnie 4 lata. W latach 2012-2015 (stan na kwiecień 2016) złożono w całym mieście 31 wniosków, z których 17 zostało zrealizowanych. Ogólnie obszar rewitalizacji nie wypada na tym tle niekorzystnie, ponieważ co piąty miński wniosek był autorstwa mieszkańca tego obszaru lub instytucji/organizacji zlokalizowanej na tym obszarze. Warto jednak zwrócić uwagę na dysproporcję w tym zakresie między podobszarami A i B. Wszystkie sześć wniosków pochodziło z podobszaru A rewitalizacji, w szczególności z południowej jego części (ulica Nadrzeczna, Miodowa, Plac Stary Rynek oraz ulica Dąbrówki) (Mapa 4). Po trzy inicjatywy lokalne zostały złożone w latach 2012 i 2014, podczas gdy w roku 2013 – zaledwie jeden (a w 2015 roku – żaden). Co ciekawe, w 2014 roku połowa inicjatyw lokalnych w mieście została zgłoszona przez mieszkańców obszaru rewitalizacji.

W analizowanych przypadkach wnioskodawcami byli bezpośrednio mieszkańcy miasta (reprezentujący konkretne bloki), przyszkolne Rady Rodziców (przy Szkole Podstawowej nr 2 i Gimnazjum Miejskim nr 2) oraz wspólnota mieszkaniowa. Zgłaszane inicjatywy dotyczyły: **doposażenia szkół** (stworzenia obserwatorium astronomicznego na terenie Gimnazjum Miejskiego nr 2, zakupu kontrabasu dla Zespołu „Dąbrówka” działającego przy Szkole Podstawowej nr 2), **utworzenia grupy wsparcia dla rodzin** opiekujących się obłożnie chorymi w swoich domach, **budowy i modernizacji dróg** (budowa ciągu pieszo-jezdnego, remont nawierzchni drogi) czy **tworzenia przestrzeni publicznych i miejsc spędzania wolnego czasu** (utworzenie placu zabaw).

¹⁵ W 2014 r. w wyborach samorządowych radni miasta po raz pierwszy byli wybierani w jednomandatowych okręgach wyborczych, co z kolei pociągnęło za sobą konieczność zmian podziału miasta na obwodowe komisje wyborcze. W związku z tym utrudnione jest porównanie wyników frekwencji wyborczej z lat 2014-2015 do lat wcześniejszych na poziomie niższym niż całe miasto.

Mapa 4. Zgłoszone inicjatywy lokalne w latach 2012-2015 oraz wnioski do budżetu w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne

Innym przejawem aktywności obywatelskiej i zaangażowania w życie publiczne jest zgłaszanie wniosków do budżetu miasta.¹⁶ W latach 2012-2015 z obszaru rewitalizacji pochodziło łącznie 58 wniosków (ok. 17% wszystkich wniosków zgłoszonych w mieście), z czego blisko 85% z nich – z podobszaru rewitalizacji A (Mapa 4). Podobszar rewitalizacji A prezentuje się korzystnie nie tylko w porównaniu z podobszarem rewitalizacji B, ale także na tle całego miasta. Podczas gdy w Mińsku Mazowieckim na 1000 mieszkańców przypadało w analizowanym okresie średnio osiem wniosków, w podobszarze rewitalizacji A wynik ten oscylował wokół 10 wniosków. Należy jednak mieć na uwadze fakt, że podobszar rewitalizacji A (a w szczególności jego centralna część obejmująca między innymi Park Dernałowiczów) nie jest gęsto zamieszkała, stanowi natomiast siedzibę wielu instytucji (w szczególności organizacji pozarządowych cechujących się z natury ponadprzeciętną aktywnością).

Tabela 29. Poziom aktywności obywatelskiej

wskaźnik	Mińsk Mazowiecki	Obszar rewitalizacji		
		ogółem	podobszar A	podobszar B
liczba zgłoszonych inicjatyw lokalnych w latach 2012-2015	31	6	6	0
liczba zgłoszonych inicjatyw lokalnych na 1000 mieszkańców	0,78	0,76	1,27	0
liczba zgłoszonych wniosków do budżetu miasta w latach 2012-2015	335	58	49	9
liczba zgłoszonych wniosków do budżetu miasta na 1000 mieszkańców	8,43	7,37	10,34	2,87

Źródło: opracowanie własne.

¹⁶ Z puli analizowanych wniosków do budżetu, mając na uwadze zamiar pokazania aktywności obywatelskiej, wyłączono wnioski składane przez: instytucje publiczne (w tym m.in. ZDM, MOSiR, Policję, Powiatowy Urząd Pracy etc.), Radnych i Kluby Radnych, organizacje pozarządowe z siedzibą poza miastem, w sytuacji gdy wniosek nie dotyczył filii na terenie miasta lub konkretnej przestrzeni miasta. Ponadto, gdy wniosek dotyczył ulicy lokalnej bez wskazania numeru, został oznaczony orientacyjnie w środkowej części ulicy. Gdy wniosek dotyczył przedziału numerów ulicy, do oznaczenia wybierano numer środkowy (te założenia nie powodowały przesunięcia lokalizacji między granicami jednostek urbanistycznych).

4.1.2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA JEST GENERALNIE DOBRA

Wprawdzie ogólna ocena sytuacji demograficznej jest pozytywna, to zwraca uwagę zróżnicowanie struktury wiekowej mieszkańców podobszarów rewitalizacji (Tabela 30. Struktura wieku w obszarze rewitalizacji (%)). W podobszarze A osoby powyżej 64 roku życia stanowią 16,3% wszystkich mieszkańców, natomiast w podobszarze B jedynie 9,8%. Najwięcej osób starszych zamieszkuje rejon centralny miasta, z najstarszą zabudową. Relatywnie dużo młodych osób mieszka przy ulicach: Chełmońskiego, Parkowej, Tuwima, Kościelnej (podobszar A) oraz Łupińskiego (podobszar B), z liczbą osób poniżej 18 roku życia przekraczającą 25%. Wysoka liczba dzieci i młodzieży może stanowić pewien potencjał rozwojowy tego obszaru.

Tabela 30. Struktura wieku w obszarze rewitalizacji (%)

wskaźnik	Mińsk Mazowiecki	Obszar rewitalizacji		
		ogółem	podobszar A	podobszar B
wiek przedprodukcyjny	20,9	21,0	21,2	20,6
wiek produkcyjny	64,3	65,3	62,5	69,6
wiek poprodukcyjny	14,8	13,7	16,3	9,8

Źródło: opracowanie własne.

4.1.3. ZRÓŻNICOWANE WYNIKI EDUKACYJNE

Uczniowie uczęszczający do Gimnazjum Miejskiego nr 3, które obejmuje swoim zasięgiem część podobszaru A (centrum miasta), a także cały podobszar B, otrzymali **średnio mniej punktów** z poszczególnych arkuszy egzaminu gimnazjalnego w 2015 r. niż ich rówieśnicy z pozostałych szkół gimnazjalnych w mieście¹⁷ (Tabela 31). Sytuacja ta powtarza się właściwie w każdym roku.

Tabela 31. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w latach 2012-2015 [% punktów]

Egzamin / arkusz	GM 1	GM 2	GM 3	Mińsk Mazowiecki
EGZAMIN GIMNAZJALNY 2015				
język polski	64,3	72,2	60,3	67,4
historia i WOS	62,2	71,7	63,1	68,1
matematyka	47,9	62,4	50,9	58,1
przedmioty przyrodnicze	49,6	59,9	49,4	56,5
angielski podstawowy	70,0	78,3	69,3	75,2
EGZAMIN GIMNAZJALNY 2014				
język polski	66,4	74,8	66,2	bd.
matematyka	44,5	58,9	46,4	bd.
EGZAMIN GIMNAZJALNY 2013				
język polski	60,7	69,9	60,6	bd.
matematyka	42,8	55,0	46,7	bd.
EGZAMIN GIMNAZJALNY 2012				
język polski	65,4	78,5	59,6	bd.
matematyka	44,4	64,1	42,9	bd.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.

Dyrektorzy dwóch gimnazjów, których uczniowie zamieszkują na obszarze rewitalizacji potwierdzają, że **szczególnie dzieci z rodzin wielodzietnych, dysfunkcyjnych społecznie osiągają gorsze wyniki w**

¹⁷ Przy wyciąganiu wniosków dotyczących jakości umiejętności i poziomu edukacji dzieci zamieszkujących te obszary trzeba zachować jednak pewną ostrożność, bowiem przedstawiane wyniki są średnimi dla szkół, natomiast obwody szkolne są dosyć duże i obejmują bardzo zróżnicowane obszary miasta, w których rozpiętość wyników ocen może być znaczna.

nauce. Zwykle korzystają one z dodatkowego wsparcia w formie zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, a także uczęszczają do świetlicy socjoterapeutycznej, w której otrzymują lub same sporządzają posiłki, otrzymują pomoc w odrabianiu lekcji, a także uczestniczą w różnych zajęciach tematycznych i sportowych. Są jednak również tacy uczniowie, którzy sprawiają istotne problemy wychowawcze. W każdym roku zdarza się też kilka osób, które nie kończy gimnazjum i nie kontynuuje w żaden sposób swojej edukacji. Pewnym rozwiązaniem m.in. dla takich osób jest Ochotniczy Hufiec Pracy działający przy Gimnazjum Miejskim nr 2, w którym uczniowie przez trzy dni w tygodniu uczęszczają na zajęcia przedmiotowe, zaś przez kolejne dwa uczą się określonego zawodu. Wyniki uczniów OHP są dużo niższe niż ich kolegów z gimnazjów miejskich, jednak zdobywane umiejętności praktyczne pozwalają im albo kontynuować naukę w szkołach zawodowych albo znaleźć zatrudnienie. Działalność OHP przeciwdziała też marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży.

4.1.4. STOSUNKOWO WYSOKIE BEZROBOCIE

W 2015 roku liczba osób bezrobotnych zamieszkujących ten teren w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosiła 57,6 (średnia dla miasta – 49,4; Tabela 32. Liczba bezrobotnych w 2015 roku). **Szczególnie duże natężenie problemu bezrobocia występuje w podobszarze A** i dotyczy to zarówno ogółu bezrobotnych, jak i długotrwale bezrobotnych. W obu podobszarach występują jednak takie osiedla, w których koncentracja problemu bezrobocia (w tym długotrwałego) jest szczególnie wysoka. Należą do nich m.in. osiedla domów komunalnych przy ulicy Chełmońskiego i Olsztyńskiej, Żwirowej i Huberta oraz Warszawskiej 250.

Problem bezrobocia długotrwałego jest również widoczny (przekracza 60%) w rejonie centralnym miasta (osiedla przy ulicach: Rodziny Nalazków, Nadrzecznej i Błonie). Około 1/3 osób długotrwale bezrobotnych to osoby objęte tzw. **trzecim profilem pomocy**, która kierowana jest do osób oddalonych od rynku pracy¹⁸ i wymagających szczególnego wsparcia ze strony urzędów. Często nie są one w ogóle zainteresowane podejmowaniem pracy, a jedynie odprowadzaniem składki zdrowotnej. Na całym obszarze rewitalizacji **niskie jest również zainteresowanie aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu** (np. bonami stażowymi czy szkoleniowymi), a nieskuteczne do tej pory były także działania w zakresie zatrudnienia przy pracach interwencyjnych i robotach publicznych. Ponadto mimo różnych form współpracy Powiatowego Urzędu Pracy z lokalnymi firmami dosyć trudno jest znaleźć zatrudnienie osobom bezrobotnym powyżej 50 roku życia, o niskich kwalifikacjach, ale także matkom i osobom, które dopiero wchodzą na rynek pracy.

Tabela 32. Liczba bezrobotnych w 2015 roku

wskaźnik	Mińsk Mazowiecki	Obszar rewitalizacji		
		ogółem	podobszar A	podobszar B
liczba bezrobotnych ogółem na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	49,4	57,6	69,9	40,8
udział długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem	40,4%	56,1%	61,4%	43,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim.

¹⁸ Oddalenie od rynku pracy określane jest na podstawie następujących czynników (utrudniających wejście lub powrót na rynek pracy): wiek, płeć, poziom wykształcenia, umiejętności, uprawnienia, doświadczenie zawodowe, czas pozostawania bez pracy, miejsce zamieszkania pod względem oddalenia od potencjalnych miejsc pracy, dostępność do nowoczesnych form komunikowania się z powiatowym urzędem pracy i pracodawcami.

O dotkliwości problemu bezrobocia w obszarze rewitalizacji mówią również sami mieszkańcy. W ankiecie przeprowadzonej wśród mieszkańców tego obszaru 22% wskazało bezrobocie, jako **problem, który należałoby rozwiązać w pierwszej kolejności**.

4.1.5. KONCENTRACJA UBÓSTWA I PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Każdy z dwóch podobszarów wydzielonych w ramach obszaru rewitalizacji posiada swoją specyfikę. Problem ubóstwa występuje tam z różną intensywnością, nieco inne są też jego przyczyny.

W 2015 r. niemal 40 osób na 1000 mieszkańców podobszaru A i 25 osób na 1000 mieszkańców podobszaru B było beneficjentami świadczeń z pomocy społecznej przy średniej dla całego miasta wynoszącej 17,8‰ (Tabela 25). Łącznie na całym obszarze rewitalizacji zamieszkiwało 37% wszystkich mieszkańców miasta korzystających w 2015 r. ze świadczeń z MOPS.

Porównując sytuację w obydwu podobszarach wyraźnie widać, że większe natężenie zjawiska przypada na podobszar A, który jest bardzo zróżnicowany wewnętrznie. Tworzy go m.in. największy teren rekreacyjny w mieście, jakim jest Park Dernałowiczów wraz z przyległościami o funkcjach mieszkaniowych oraz tereny o dominacji funkcji produkcyjno-przemysłowej na północny wschód od parku. Jest to obszar stosunkowo słabo zaludniony, jednak o dużym nagromadzeniu lokali socjalnych i komunalnych, stąd pod względem wskaźników odniesionych do liczby ludności wypada on znacznie gorzej niż inne fragmenty miasta. Najwięcej beneficjentów pomocy społecznej świadczonej przez MOPS oraz Caritas (również w formie niepieniężnej) zamieszkuje przy ul. Huberta, Żwirowej, Chełmońskiego, Olsztyńskiej, Kościelnej, Parkowej.

Tabela 33. Beneficjenci pomocy społecznej w 2015 r.

	liczba mieszkańców	osoby, którym zrealizowano świadczenia z pomocy społecznej w okresie od 01.01.2015 do 31.12.2015		
		liczba osób	‰ mieszkańców	% wszystkich osób, którym przyznano świadczenia
Mińsk Mazowiecki ogółem	39755	709	17,8	100
obszar rewitalizacji ogółem	7873	262	33,3	37
podobszar A	4740	184	38,8	26
podobszar B	3133	78	24,9	11

Źródło: opracowanie własne.

Jednym z poważniejszych problemów społecznych Mińska Mazowieckiego – podnoszonym nie tylko przez samych mieszkańców, ale również radnych – jest alkoholizm. Z danych udostępnionych przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (MKRPA) wynika, że liczba wniosków złożonych w latach 2008-2015 w MKRPA w Mińsku Mazowieckim o skierowanie na leczenie odwykowe osób uzależnionych od alkoholu wyniosła od 32 w 2009 r. do 76 w 2013 r. W latach 2013-2015 do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mińsku Mazowieckim wpłynęły wnioski o skierowanie łącznie 181 osób na leczenie odwykowe. Dane dot. wydatków na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz liczba wniosków składanych w ostatnich latach w MKRPA nie wskazują na istnienie wyraźnej tendencji nasilania się bądź słabnięcia zjawiska uzależnienia od alkoholu w mieście (Tabela 26).

Tabela 34. Problem uzależnienia od alkoholu w latach 2008-2015

ROK	wydatki na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych (zł)	liczba wniosków złożonych w MKRPA
2008	758 926,61	59
2009	729 052,66	32

2010	919 519,18	37
2011	898 873,70	48
2012	1 133 745,52	64
2013	911 258,87	76
2014	846 935,06	51
2015	864 050,26	54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MKRPA.

Problem alkoholowy dotyka w większym stopniu podobszaru A, a w szczególności mieszkańców ul. Huberta, Żwirowej, Chełmońskiego, Olsztyńskiej, Kościelnej, Parkowej. Znaczna część z tych osób to najemcy lokali gminnych (Tabela 35). W podobszarze A wszystkie wskaźniki związane z problemami alkoholowymi zdecydowanie przewyższają te, które charakteryzują podobszar B. Łącznie na całym obszarze rewitalizacji zamieszkiwało 26,7% wszystkich mieszkańców Mińska Mazowieckiego zgłoszonych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do objęcia leczeniem odwykowym w latach 2013-2015.

Tabela 35. Problem alkoholowy w latach 2013-2015

	liczba mieszkańców	osoby zgłoszone do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do objęcia leczeniem odwykowym w latach 2013-2015		
		liczba osób	%o mieszkańców	% wszystkich osób zgłoszonych do objęcia leczeniem odwykowym
Mińsk Mazowiecki ogółem	39755	157	3,95	100,0
obszar rewitalizacji ogółem	7873	42	5,33	26,7
podobszar A	4740	31	6,54	19,7
podobszar B	3133	11	3,51	7,0

Źródło: opracowanie własne.

Na szczególną uwagę zasługuje obszar, przez który przebiegają ulice: Grobelnego, Żwirowa, Przemysłowa i Huberta. Natężenie zjawiska alkoholizmu jest tam kilka razy większe niż w innych częściach miasta. Towarzyszy mu relatywnie większa skala zjawiska przemocy w rodzinie. Największa liczba osób posiadających „Niebieską Kartę” na 1000 mieszkańców przypada na rejon ulic Żwirowej i Huberta, a także sąsiadujące z parkiem Dernałowiczów fragmenty ulic: Warszawskiej, Chełmońskiego i Budowlanej. Jak wykazało badanie ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji, patologie związane z uzależnieniem od alkoholu i innych używek są problemem wymagającym najpilniejszej interwencji (ponad 28% wskazań).

Biorąc pod uwagę **zjawiska negatywne**, drugi fragment podobszaru A – rejon ulic: Siennickiej, Błonie, Rodziny Nalazków oraz Mireckiego – należy do czołówki (negatywnej) ze względu na:

- ❖ liczbę beneficjentów świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej;
- ❖ odsetek gospodarstw domowych, którym znany jest więcej niż jeden przypadek ubóstwa wśród sąsiadów;
- ❖ liczbę dzieci korzystających z dożywiania w szkołach;
- ❖ liczbę osób z problemem alkoholowym;
- ❖ liczbę lokali komunalnych i socjalnych;
- ❖ zagrożenie przestępczością.

Duża skala negatywnych zjawisk w tej części podobszaru A wynika m.in. z faktu, iż teren ten jest najgęściej zaludniony w całym Mińsku Mazowieckim. Zamieszkuje go dość znaczna liczba beneficjentów pomocy społecznej, choć nie ma tu enklaw ubóstwa w postaci substandardowej zabudowy socjalnej. Znaczną część mieszkańców stanowią jednak dawni najemcy lokali gminnych.

Swego czasu skorzystali oni z możliwości wykupu mieszkania i dziś są właścicielami nieruchomości lokalowych we wspólnotach mieszkaniowych. Sytuacja materialna wciąż jednak zmusza ich do korzystania z różnych form pomocy społecznej, bardzo wiele z tych osób to osoby bezrobotne (w obszarze tym występuje najwyższa w mieście liczba osób pozostających bez pracy). Znaczna część budynków została jednak w ostatnim czasie odnowiona. Zaangażowano w to środki wspólnot mieszkaniowych, których dużo powstało po prywatyzacji lokali gminnych. W wielu przypadkach jednak remonty ograniczono do samych elewacji, pozostawiając klatki schodowe i korytarze w bardzo złym stanie technicznym. Dość poważnym problemem dla wielu wspólnot jest wciąż spory odsetek rodzin, które nie opłacają czynszu i nie dbają o mieszkanie stanowiące zasób gminny.

4.1.6. W POSZUKIWANIU PRZESTRZENI PUBLICZNYCH

Dość poważnym problem społecznym zarówno na podobszarze A, jak i podobszarze B rewitalizacji jest brak wspólnie użytkowanych przestrzeni publicznych, które ograniczałyby zjawisko wykluczenia społecznego i sprzyjały integracji osób z problemami z resztą społeczeństwa, w tym dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych. Dodatkowo od kilku lat obserwuje się nagminne wręcz grodzenie poszczególnych bloków (szczególnie w rejonie centralnym miasta), co powoduje fragmentację przestrzeni, utrudnia poruszanie się po terenie i powoduje jeszcze większą dezintegrację społeczną mieszkańców.

W rejonie ulic Grobelnego, Żwirowej, Przemysłowej i Huberta (podobszar A) brakuje nie tylko jakichkolwiek przestrzeni spędzania czasu wolnego, ale również obiektów użyteczności publicznej typu szkoła czy kościół. Miasto nie dysponuje tu gruntami, na których można by zorganizować przestrzeń wspólną, typu mini skwer czy plac zabaw (Fotografia 1).

Fotografia 1. Brak placu zabaw powoduje, że dzieci bawią się w przypadkowych, często niebezpiecznych miejscach

Fot. W. Dziemianowicz.

Ważniejszym problemem jest jednak brak tego typu oczekiwań ze strony mieszkańców. Ulice Żwirowa i Przemysłowa wraz z przyległościami mają charakter przejazdowy. Pełnią funkcję „wylotówek” łączących miasto z gminą i obsługują zlokalizowane tu liczne zakłady produkcyjne, magazynowe i usługowe. Zniechęca to mieszkańców do przebywania w przestrzeni publicznej. Dodatkowo ciąg ulic Kościelnej i Przemysłowej oraz ulica Żwirowa są jednymi z najbardziej obciążonych ruchem

samochodowym ciągów komunikacyjnych w mieście. Być może dlatego mieszkańcom tej części Mińska Mazowieckiego zależy przede wszystkim na dobrych drogach, ponieważ do parku lub innych miejsc rekreacji dotrą, jeśli będą odczuwali potrzebę skorzystania z nich.

Podobny problem braku przestrzeni integracji dotyczy również podobszaru B, którego mieszkańcy, nie mając w pobliżu innej alternatywy, **bardzo często spędzają czas wolny na byłym poligonie wojskowym**. Traktują go jako teren zieleni. Obszar ten wielokrotnie wskazywany był jako jedno z ulubionych miejsc spędzania wolnego czasu (prawie 400 osób w badaniu ankietowym udzieliło takiej odpowiedzi). Niestety, dla osób tam przebywających pozostałości po wojskowych obiektach ćwiczebnych mogą stanowić zagrożenie, tym bardziej, że użytkowanie tego obszaru odbywa się poza wszelką kontrolą. W opinii Straży Miejskiej teren ten uchodzi za jeden z najbardziej niebezpiecznych w mieście. Nie zmienia to faktu, że były poligon wojskowy stanowi teren funkcjonalnie silnie związany z pobliskim blokowiskiem.

4.1.7. POTRZEBY MIESZKANIOWE

Ważnym wyznacznikiem koncentracji ubóstwa w przestrzeni miasta jest lokalizacja mieszkań, które są wynajmowane przez Miasto osobom o niskim dochodach. Najemcy tych lokali stanowią większość beneficjentów pomocy społecznej. Miasto Mińsk Mazowiecki aktualnie posiada w swoim zasobie **423 lokale gminne**, z czego 79 to lokale socjalne, a 344 – komunalne. Zjawiskiem szczególnie niepożądanym dla miasta jest koncentracja lokali socjalnych na określonych jego obszarach. Prowadzi to do kumulacji negatywnych zjawisk społecznych, w skrajnych przypadkach powstawania tzw. gett ubóstwa, które utrudniają najemcom proces wychodzenia z sytuacji kryzysowej.

Podobszar A zdecydowanie przewyższa podobszar B ze względu na nagromadzenie lokali socjalnych i komunalnych (Tabela 28). Największa liczba lokali należących do gminnego zasobu mieszkaniowego zlokalizowana jest przy ulicach: **Chełmońskiego** (Fotografia 2), **Błonie, Huberta i Żwirowej** (podobszar A) oraz przy ul. **Warszawskiej 250** (podobszar B). Warto podkreślić, że przy ulicy Warszawskiej 250 występuje **największa koncentracja lokali gminnych na stosunkowo niewielkiej powierzchni** (aż 74 lokale). Rodzi to określone negatywne konsekwencje społeczne zarówno dla najemców lokali gminnych, jak i mieszkańców okolicznych bloków.

Tabela 36. Lokale socjalne i komunalne

	liczba	%
Mińsk Mazowiecki ogółem	423	100,0
obszar rewitalizacji ogółem	327	77,3
podobszar A	253	59,8
podobszar B	74	17,5

Źródło: opracowanie własne.

Dalszej analizie poddano liczbę osób zajmujących wyłącznie lokale socjalne, ponieważ odznaczają się one najniższym standardem w zasobie mieszkań gminnych i są wynajmowane na czas określony osobom, które stwarzają różnorodne problemy i często nie płacą czynszu.

Fotografia 2. Nowy budynek gminny przy ul. Chełmońskiego 75, w którym mieszka aż 126 osób

Fot. D. Mantey.

Na podobszarze A odnotowano zdecydowanie większe natężenie osób zamieszkujących w lokalach socjalnych, przewyższające kilkakrotnie wskaźnik ogólnomiejski i wskaźnik dla podobszaru B. Na obszarze rewitalizacji mieszka łącznie aż **93,4% wszystkich osób** wynajmujących od Miasta lokale socjalne (Tabela 37).

Tabela 37. Lokatorzy mieszkań socjalnych

	liczba mieszkańców	osoby mieszkające w lokalach socjalnych		
		liczba osób	‰ mieszkańców	% wszystkich osób mieszkających w lokalach socjalnych
Mińsk Mazowiecki ogółem	39755	227	5,7	100,0
obszar rewitalizacji ogółem	7873	212	26,9	93,4
podobszar A	4740	178	37,6	78,4
podobszar B	3133	34	10,9	15,0

Źródło: opracowanie własne.

Podobszar B, pomimo mniejszej liczby lokali gminnych, charakteryzuje się występowaniem skrajnie negatywnego zjawiska, jakim jest getto ubóstwa w postaci osiedla baraków socjalnych. **Ulica Warszawska 250 w Mińsku Mazowieckim jest przykładem tzw. złego adresu.** Substandardowa parterowa zabudowa otoczona blokami z wielkiej płyty oraz nowymi budynkami deweloperskimi wpływa nie tylko na negatywną percepcję osiedla socjalnego, stygmatyzuje osoby tam zamieszkujące, ale także wywołuje różnorodne konflikty społeczno-funkcjonalne. Zbyt duża koncentracja osób z problemami społecznymi (ubóstwo, bezrobocie, alkoholizm i przemoc w rodzinie) wpływa destymulująco na tych, którzy chcieliby podjąć wysiłek prowadzący do przezwyciężenia sytuacji kryzysowej, w której się znaleźli. Osiedle dodatkowo obniża wartość sąsiadujących z nim nieruchomości. Poważnym problem dla mieszkańców bloków wokół osiedla socjalnego są nie tylko same budynki mieszkalne, ale również tzw. komórki (Fotografia 3) czyli pomieszczenia przynależne, które często pełnią funkcję noclegowni dla narkomanów i innych osób z tzw. marginesu społecznego.

Osoby te nocują w tych pomieszczeniach, a swoje potrzeby fizjologiczne załatwiają w przypadkowych miejscach. Wspomniane komórki są schronieniem również dla szczurów. Do niedawna część lokatorów budynków przy ulicy Warszawskiej 250 hodowała gołębie i króliki, co było dodatkowym źródłem nieprzyjemnego zapachu oraz nieczystości. Część mieszkańców osiedla socjalnego nie podejmuje pracy. Szczególnie problematyczna pod tym względem jest grupa osób pochodzenia romskiego. Dość

powszechnym zjawiskiem jest tu niepłacenie czynszu. Niektórzy lokatorzy nie płacą, ponieważ są przekonani o swojej bezkarności – wiedzą, że Miasto nie ma ich dokąd wysiedlić.

Fotografia 3. „Baraki” przy ul. Warszawskiej 250

Fot. D. Mantey.

Fotografia 4. Komórki przynależne do osiedla socjalnego przy ul. Warszawskiej 250

Fot. W. Dziemianowicz.

Enklawa ubóstwa, jaką jest osiedle socjalne przy ul. Warszawskiej 250, zamieszkałe również przez rodziny z dziećmi w wieku szkolnym i przedszkolnym, jest przyczyną konfliktów z mieszkańcami okolicznych bloków, do których dochodzi m.in. z powodu braku miejsc zabaw dla dzieci. Najbliższy dostępny plac zabaw znajduje się na terenie Przedszkola Miejskiego Nr 6, a dzieci – głównie te z baraków – zmuszone są grać w piłkę na niewielkim trawniku należącym do jednej ze wspólnot mieszkaniowych (wywołując przy tym hałas, ponieważ obijają piłkę o blaszane komórki). Deficyt terenów rekreacyjnych oraz brak atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego jest zatem kolejną przyczyną sytuacji kryzysowej, w jakiej znalazł się cały podobszar B.

Problem podobszaru B polega nie tylko na samym istnieniu getta ubóstwa, ale również na złym stanie technicznym budynków, które to getto tworzą. Oceny stanu technicznego zasobu mieszkaniowego miasta Mińska Mazowieckiego dokonano ostatnio w 2012 roku. Ocenie poddano następujące elementy decydujące o ogólnej kondycji budynku oraz jego wyposażenia: ściany, dach, fundament, stolarkę oraz instalacje¹⁹.

Z ogólnej liczby 67 przebadanych budynków w 44 przynajmniej jeden z elementów stanu technicznego oceniony został jako „zły”, „słaby” lub „częściowo słaby”. Dalszej analizie poddano tylko te budynki, w których przynajmniej jeden element uzyskał ocenę ujemną. Dla każdego budynku zsumowano liczbę punktów ujemnych. Im gorszy stan techniczny budynku, tym większa wartość ujemna oceny.

Okazuje się, że największa koncentracja lokali gminnych, których stan techniczny jest niezadowalający przypada na osiedle przy ul. Warszawskiej 250, należące do podobszaru B (Fotografia 5).

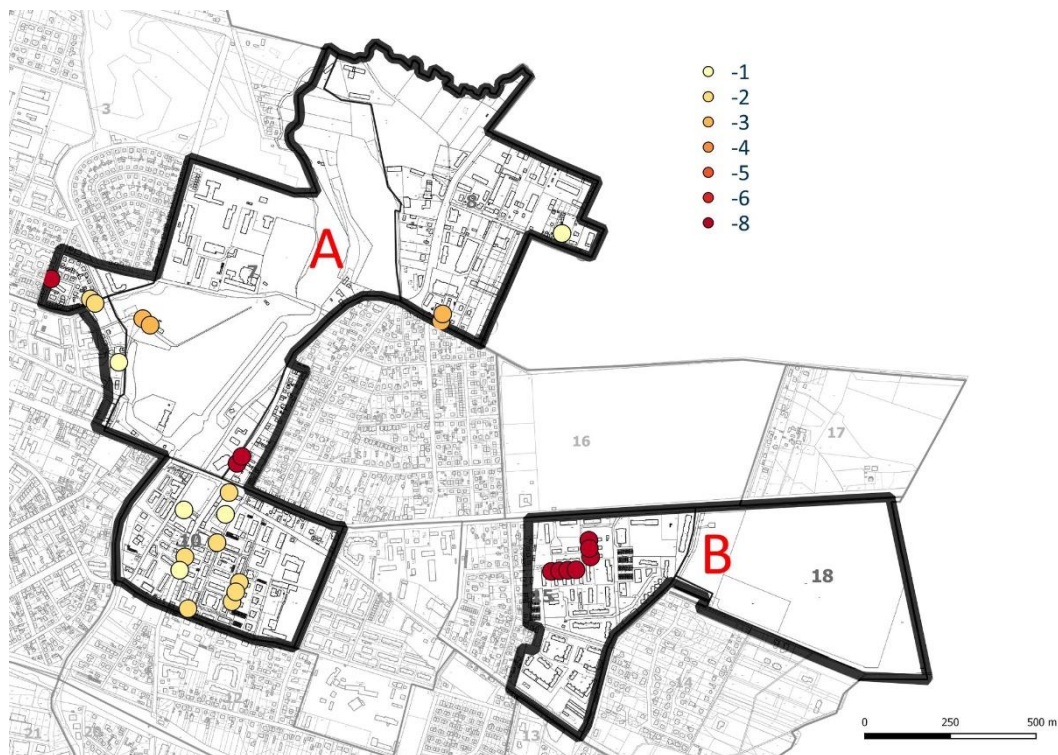
Fotografia 5. Zły stan techniczny większości budynków socjalnych przy ul. Warszawskiej 250

Fot. W. Dziemianowicz.

Spośród 10 budynków, które uzyskały najniższe oceny (-8), aż 7 znajduje się na podobszarze B, a jedynie 3 na podobszarze A (Mapa 5). Budynki te są w bardzo złym stanie technicznym. Warto zaznaczyć, że zły stan techniczny baraków zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji to nie jedyny problem substandardowej zabudowy socjalnej. Innym negatywnym zjawiskiem jest palenie śmieci i innych szkodliwych dla zdrowia materiałów w piecach, w jakie wyposażone są te budynki. Problem potęguje fakt, że budynki te otoczone są ze wszystkich stron wysokimi blokami, co utrudnia przewietrzanie terenu.

¹⁹ W przypadku oceny stanu ścian, dachu i fundamentów zastosowano skalę porządkową o następujących wartościach: „zły”, „słaby”, „średni”, „dobry” oraz „bardzo dobry”. Na potrzeby diagnozy poszczególnym punktom na skali przypisano odpowiadające im wartości liczbowe od -2 do +2. Do oceny stanu technicznego stolarki użyto skali o wartościach: „zły”, „częściowo zły”, „średni”, „dobry” i „bardzo dobry”. Tu również każdej wartości opisowej przyporządkowano wartość liczbową od -2 do +2. W przypadku oceny stanu instalacji, osoby oceniające użyły skali sześciopunktowej: „zły”, „słaby”, „dostateczny”, „średni”, „dobry” i „bardzo dobry”. Na potrzeby niniejszego opracowania dwa środkowe punkty na skali połączono w jedną kategorię, a następnie poszczególnym wartościom przyporządkowano liczby od -2 do +2. W dalszej analizie uwzględniono jedynie te budynki, w których przynajmniej jeden z elementów uzyskał wartość -1 lub -2.

Mapa 5. Ocena stanu technicznego budynków, w których znajdują się mieszkania gminne* w 2012 roku (punkty ujemne)

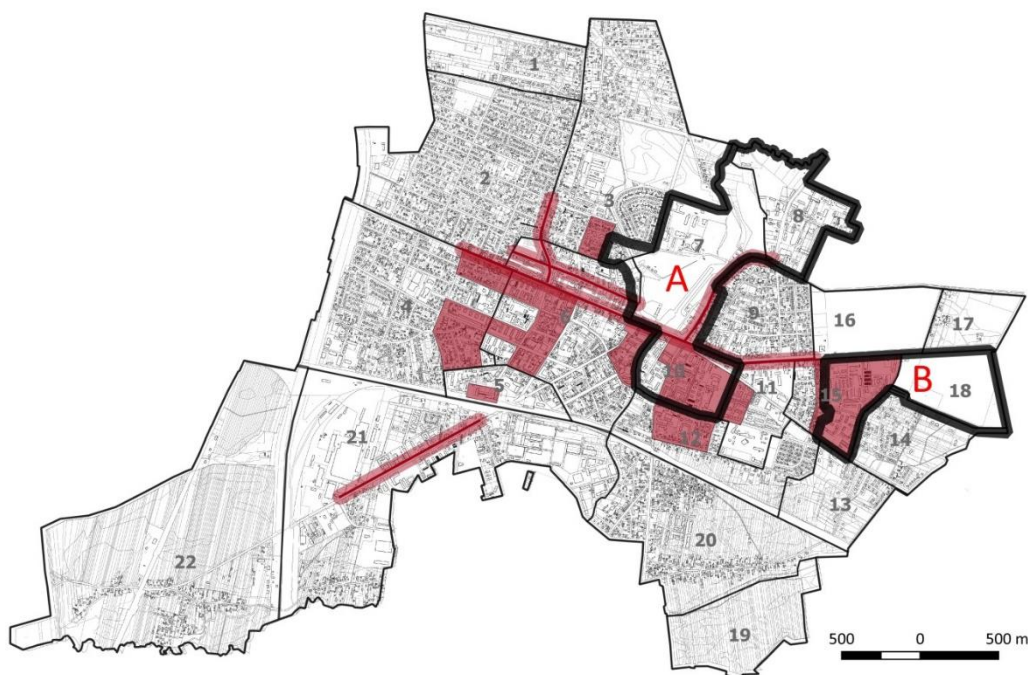
*uwzględniono wyłącznie budynki, w których przynajmniej jeden z elementów stanu technicznego oceniony został jako niezadowolający

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Gospodarki Komunalnej.

4.1.8. WYSOKI POZIOM PRZESTĘPCZOŚCI

Z danych policyjnych w układzie ulicowym wynika, że spośród 22 ulic, z których najczęściej pochodziły zgłoszenia o popełnieniu przestępstwa oraz ulic, na których natężenie zgłoszeń było największe²⁰, aż osiem ulic w całości lub częściowo należy do podobszaru A rewitalizacji (Warszawska, Dąbrówki, Siennicka, 1 PLM Warszawa, Kościelna, Budowlana, Mireckiego oraz Nadrzeczna), a jedynie dwie częściowo do podobszaru B (Warszawska i Dąbrówki). KPP wyznaczyła również obszary o podwyższonej liczbie zgłoszeń, wymagające wzmożonych działań Policji (Mapa 6). Znalazły się wśród nich niemal w całości rejon ulic: Siennickiej, Błonie, Rodziny Nalazków i Dąbrówki (podobszar A), a także osiedle, na którym zlokalizowane są baraki przy ul. Warszawskiej 250 (podobszar B).

²⁰ W przypadku analizy statystyk policyjnych należy pamiętać, że przestępstwa przypisywane są do miejsca ich popełnienia/wykrycia, a nie do miejsca zamieszkania sprawcy, stąd należy zachować dużą ostrożność w wyciąganiu wniosków odnośnie do zróżnicowanego poziomu przestępczości w mieście. Selekcja ulic została dokonana na podstawie miesięcznych analiz stanu bezpieczeństwa, opracowywanych w Wydziale Prewencji KPP w Mińsku Mazowieckim z lat 2012-2015.

Mapa 6. Obszary problemowe, wymagające zwiększonej koncentracji działań Policji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z KPP w Mińsku Mazowieckim.

Dane ze Straży Miejskiej potwierdzają niechlubną opinię pod względem bezpieczeństwa (mierzonego natężeniem interwencji z pominięciem interwencji związanych z ruchem drogowym) obszarów centralnych miasta, w szczególności wzdłuż ulicy Warszawskiej oraz wzdłuż głównych ulic południowej części miasta (w szczególności południowa część podobszaru rewitalizacji A). Ocena jakościowa poziomu bezpieczeństwa (w skali od -2 do +2) dokonana także przez Straż Miejską dodatkowo pozwala na wyróżnienie obszarów peryferyjnych miasta jako niebezpiecznych, między innymi niezamieszkałego terenu byłego poligonu wojskowego (podobszar rewitalizacji B). Jednocześnie za najbardziej bezpieczny obszar uznano obszar Parku Dernałowiczów, co w dużej mierze jest zasługą wzmocnionej prewencji na tym obszarze, zarówno w formie monitoringu miejskiego, jak i patroli Straży Miejskiej. Odmienne zdanie na ten temat mają jednak mieszkańcy miasta, którzy postrzegają ten obszar jako niebezpieczny i cieszący się złą opinią (choć jednocześnie wskazywany jako jeden z najbardziej lubianych).²¹

Najbardziej niebezpiecznym w opinii mieszkańców Mińska Mazowieckiego fragmentem miasta są okolice parku należące do podobszaru rewitalizacji A. Poziom bezpieczeństwa okolicy miejsca zamieszkania stosunkowo nisko ocenili też mieszkańcy rejonu ulic: Siennickiej, Błonie, Rodziny Nalazków, Mireckiego i Dąbrówki (podobszar A) oraz osiedla, na którym zlokalizowane są baraki przy ul. Warszawskiej 250 (podobszar B). Na osiedlu przy ul. Błonie, Rodziny Nalazków i Mireckiego mieszka dość dużo młodych osób, które „nie mają pomysłu na swoją przyszłość”. Część z nich działała w zorganizowanych grupach zajmujących się kradzieżą samochodów bądź rozprowadzeniem narkotyków. Problemy z przestępczością były tu na tyle duże, że zmusiły władze do założenia na osiedlu monitoringu.

²¹ Mieszkańcy Mińska Mazowieckiego zostali poproszeni o ocenę poziomu bezpieczeństwa w godzinach wieczornych okolicy, w której mieszkają. Oceny dokonano na skali od -2 do +2, gdzie -2 oznacza, że okolica zamieszkania jest „bardzo niebezpieczna”, a +2 „bardzo bezpieczna”.

Jak wykazało badanie ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji, przestępczość i chuligaństwo nie są największą bolączką dla ogółu mieszkańców obszaru rewitalizacji (zob. załącznik Nr 1). Problem ten znalazł się dopiero na ósmej pozycji w hierarchii ważności. Warto jednak zwrócić uwagę na różnice w postrzeganiu wagi tego problemu przez mieszkańców obydwu podobszarów rewitalizacji. Mieszkańcy podobszaru A za najbardziej zasadne uznali stworzenie atrakcyjnej oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, mieszkańcy podobszaru B najczęściej wskazywali na potrzebę poprawy bezpieczeństwa.

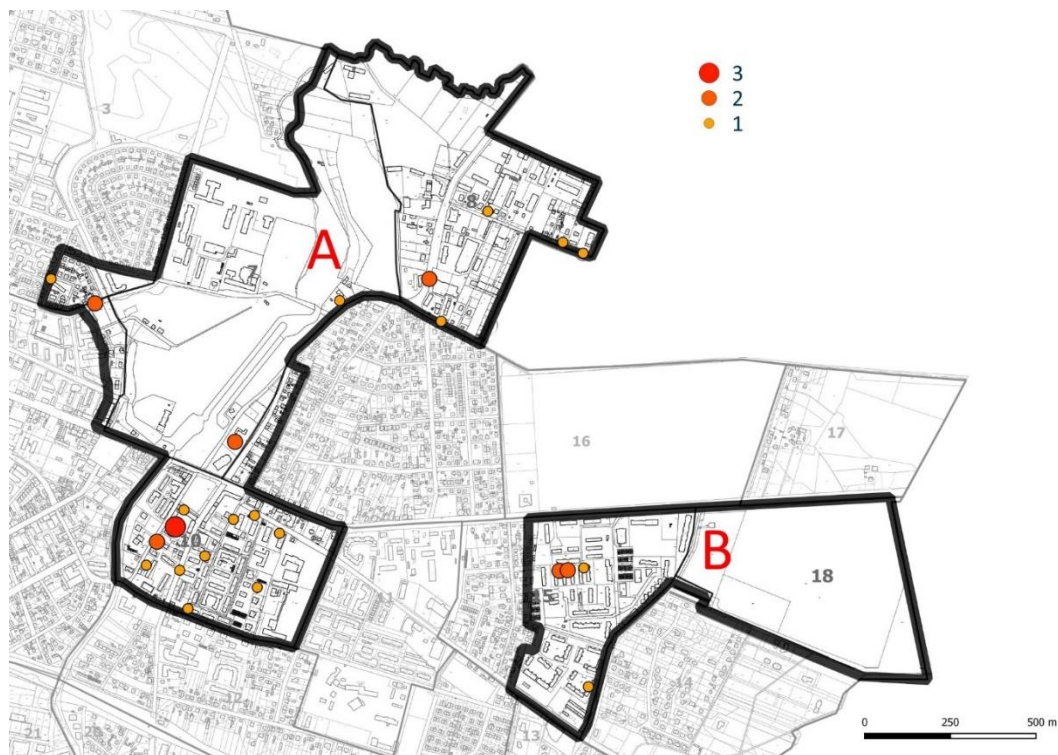
Z badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji wynika, że program poprawy szeroko rozumianego bezpieczeństwa jest jednym z dwóch najbardziej potrzebnych mieszkańcom programów społecznych (por. załącznik Nr 1). Średnia ocena stopnia zasadności podjęcia takiego programu, mierzona na skali od -2 do +2, gdzie -2 oznacza „całkowicie bezzasadny”, a +2 „bardzo zasadny”, wyniosła 1,37. Wynik ten uplasował się na drugim miejscu, zaraz za programem stworzenia atrakcyjnej oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży (średnia ocena zasadności podjęcia tego programu wyniosła: 1,43).

Mieszkańcy zostali również poproszeni o wskazanie priorytetowych działań z zakresu rewitalizacji, które ich zdaniem przyczynią się do poprawy sytuacji na obszarze rewitalizacji. Spośród 62 zgłoszonych propozycji, na piątym miejscu znalazła się „lepsz praca policji, większe bezpieczeństwo i walka z chuligaństwem” – 12,6% respondentów wymieniło ten rodzaj działań (zob. załącznik Nr 1). Ważniejsza okazała się jedynie poprawa infrastruktury drogowej (30,9%), poprawa infrastruktury rekreacyjno-sportowej (30,6%), budowa ośrodka kultury z kinem (15,5%) oraz inwestowanie w tereny zieleni w mieście (14%). Z powyższych danych wynika, że stosunkowo niski poziom bezpieczeństwa mierzony zarówno liczbą przestępstw, jak i odczuciami oraz potrzebami mieszkańców w tym zakresie jest jednym z poważniejszych problemów obszaru rewitalizacji.

Stopień bezpieczeństwa określa również wskaźnik częstotliwości pożarów, który z jednej strony może świadczyć o wadliwości instalacji technicznych i potrzebie ich modernizacji, ale również o niewłaściwym obchodzeniu się ze źródłami ognia i ogólnie mniejszej dbałości o ich odpowiednie utrzymanie²². Najwięcej pożarów w latach 2010-2015 pojawiało się w rejonie centralnym miasta, choć stosunkowo duża częstotliwość różnych zdarzeń, w których musiała interweniować Straż Pożarna widoczna była również na osiedlach domów socjalnych przy ulicy Warszawskiej 250 i ulicy Huberta (Mapa 7).

²² Jedną z najczęstszych przyczyn pożarów jest nieostrożność osób dorosłych (51% wszystkich pożarów w Mińsku Mazowieckim w latach 2010-2015).

Mapa 7. Liczba pożarów w obszarze rewitalizacji w latach 2010-2015

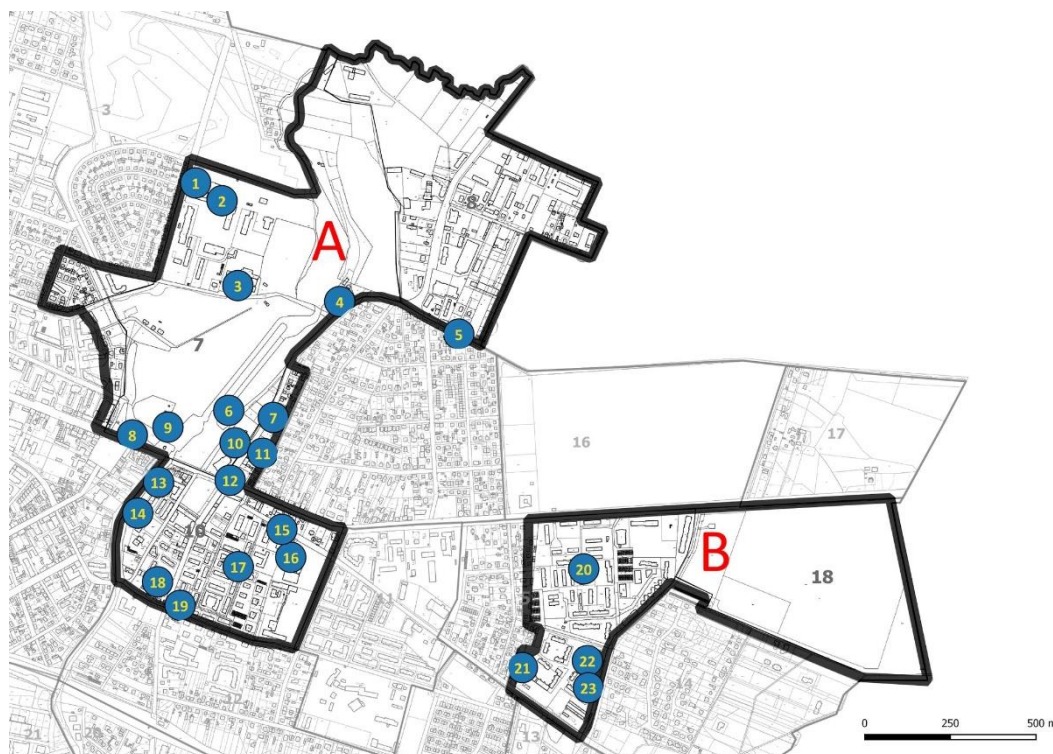
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Mińsku Mazowieckim.

4.1.9. NISKI KAPITAŁ SPOŁECZNY

Na szeroko rozumiany kapitał społeczny składa się (oprócz analizowanego we wcześniejszym rozdziale uczestnictwa w życiu publicznym) **zaufanie interpersonalne** oraz **skłonność do zrzeszania się**. Prowadzone w pierwszym etapie prac badanie ankietowe wykazało, że mieszkańcy Mińska Mazowieckiego cechują się niskim poziomem zaufania interpersonalnego oraz publicznego, co jest zjawiskiem powszechnym w skali Polski. W kontekście szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji szczególnie istotna jest obserwacja, że mieszkańcy podobszaru B oraz południowej części podobszaru A odznaczają się niższym niż średnia dla miasta zaufaniem interpersonalnym. Fakt ten, w połączeniu z wcześniejszą konstatacją o bardzo niskiej aktywności obywatelskiej (w zakresie lokalnych form demokracji obywatelskiej – zgłaszania inicjatyw lokalnych czy wniosków do budżetu miasta) mieszkańców podobszaru rewitalizacji B, stawia ten podobszar w bardzo niekorzystnym świetle.

W obszarze rewitalizacji zarejestrowane są 23 organizacje pozarządowe, z czego zdecydowana większość (aż 19) koncentruje się w podobszarze rewitalizacji A (Mapa 8). Analiza rozmieszczenia przestrzennego organizacji wyraźnie wskazuje na silne ich nagromadzenie w południowej części podobszaru rewitalizacji A (na obrzeżach Parku Dernałowiczów oraz w części śródmiejskiej – w okolicach Placu Stary Rynek). W przypadku podobszaru rewitalizacji B wszystkie organizacje pozarządowe zlokalizowane są w zachodniej części jednostki. Zdecydowanie słabo reprezentowana pod względem obecności organizacji pozarządowych jest północna część podobszaru rewitalizacji A oraz (co bardziej zrozumiałe) wschodnia (niezamieszkała) część podobszaru rewitalizacji B.

Mapa 8. Organizacje pozarządowe w obszarze rewitalizacji

(1) Stowarzyszenie Klub Sportowy KS „Zielono-Czarni”; (2) Stowarzyszenie Nauczycieli i Absolwentów Zespołu Szkół nr 1 im. Kazimierza Wielkiego w Mińsku Mazowieckim „Wspierajmy się”; (3) Zarząd Miejski Szkolnego Związku Sportowego; (4) Komenda Hufca Związku Harcerstwa Polskiego „Mazowsze” im. 1 PLM Warszawa; (5) Mińskie Towarzystwo Hokejowe; (6) Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział Mińsk Mazowiecki; (7) (Caritas) Świetlica socjalno-Terapeutyczna dla Dzieci i Młodzieży im. Św. Franciszka z Asyżu, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Środowiskowy Dom Samopomocy; (8) Klub Dawnych Motocykli „MAGNET”; (9) Mińskie Towarzystwo Muzyczne; (10) Fundacja Budowy Obiektów Sakralnych i Charytatywnych oraz Działalności Charytatywnej pw. Błogosławionej siostry Faustyny przy Parafii N.N.M. Panny w Mińsku Mazowieckim; (11) Fundacja dla zmniejszania bezdomności zwierząt „Adoptuj Psiaka”; (12) Stowarzyszenie „Radość Trzeciego Wieku”; (13) Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim; (14) Stowarzyszenie Miłośników Fantastyki „Mińska Gildia Fantastyki”; (15) Uczniowski Klub Sportowy „DĄBRÓWKA”; (16) Stowarzyszenie Krzewienia Kultury Regionalnej Ziemi Mińskiej; (17) Stowarzyszenie Mińska Inicjatywa Lokalna; (18) Klub Kolarski V-Max Mińsk Mazowiecki; (19) Stowarzyszenie Niezależna Inicjatywa Kulturalna (20) Fundacja Deorum Patriae im. Prof. Mieczysława A. Krąpca OP – siedziba Mińsk Mazowiecki; (21) Mińsko-Mazowiecki Klub Karate Kyokushinkai; (22) Społeczno-Kulturalne Stowarzyszenie „Ziemia Mińska”; (23) Fundacja Misericordia.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: Wydział Promocji, Kultury i Sportu oraz www.powiatmiski.pl.

Z jednej strony obserwowane zjawisko koncentracji tak definiowanego kapitału społecznego w szeroko rozumianych obszarach centralnych jest konsekwencją efektu skali, z drugiej strony, może być ono związane z tzw. efektami aglomeracji. Tak jak duże miasta (w odróżnieniu od terenów nieurbanizowanych) stanowią „dobry grunt” do funkcjonowania organizacji pozarządowych, tak i centra miast (w odróżnieniu od ich peryferii) cieszą się większą popularnością jako miejsce lokalizacji fundacji i stowarzyszeń z uwagi na skupienie na tym terenie instytucji publicznych oraz przedsiębiorstw prywatnych, stanowiących dla nich naturalny podmiot współpracy, jak i a także ludzi, czyli odbiorców oferowanych usług (Bednarek-Szczepańska 2013, s. 576). **Nierównomierne rozmieszczenie organizacji pozarządowych** na terenie obszaru rewitalizacji należy postrzegać negatywnie w kontekście możliwości wykorzystania potencjału organizacji pozarządowych do działań z zakresu rewitalizacji na rzecz ich najbliższego otoczenia. Obserwowanemu zjawisku towarzyszy ponadto silne zróżnicowanie poziomu i zakresu aktywności organizacji pozarządowych (choć w tym przypadku trudno dopatrywać się tendencji o charakterze przestrzennym). Obok instytucji autentycznie społecznych, bardzo aktywnie działających i deklarujących gotowość włączenia się w działania na rzecz rewitalizacji, istnieją organizacje o umiarkowanym potencjale, które silnie skoncentrowane są na swojej wąskiej działalności. Warto jednak zwrócić uwagę na te organizacje, które już podejmują aktywne działania na rzecz aktywizacji mieszkańców (np. Hufiec Związku Harcerstwa Polskiego). Ponadto, szczególnie pozytywnie należy ocenić ich gotowość do dialogu, dyskusji oraz deklarowaną chęć włączenia się w

działania na rzecz rewitalizacji. Godnym pochwały są także obserwowane sieci współpracy między nimi, które zapewniają pożądany efekt synergii w realizowanych działaniach.

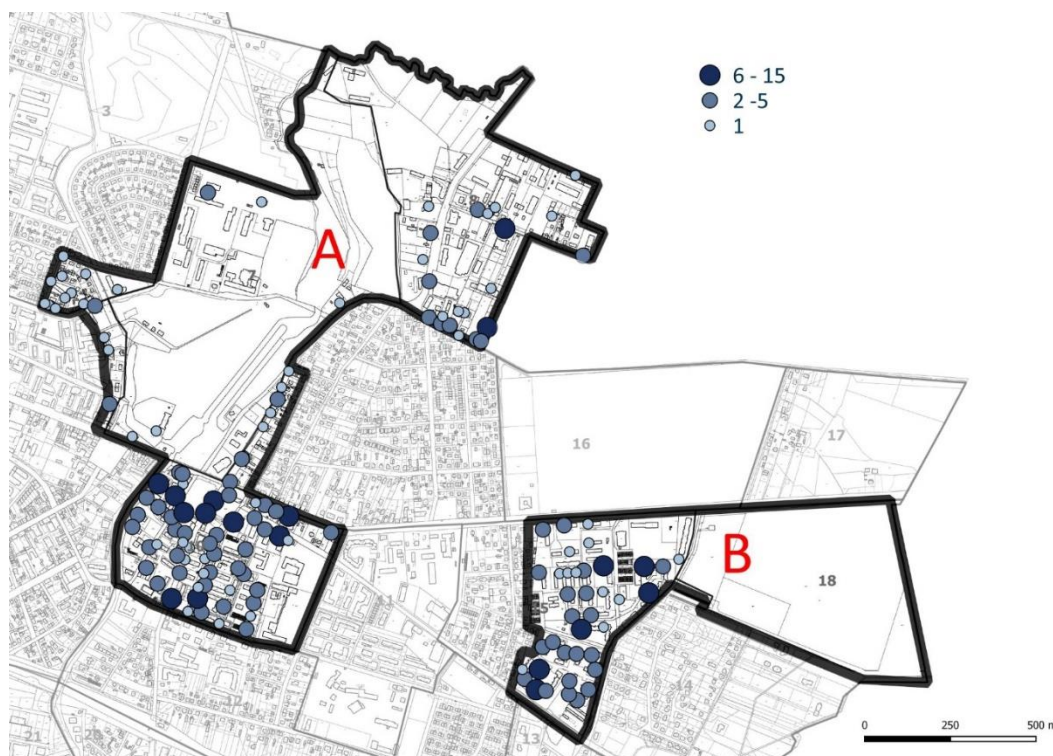
4.2. SFERA GOSPODARCZA

4.2.1. NISKI POZIOM PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Zdiagnozowany stan kryzysowy w obszarze rewitalizacji wynika również z **koncentracji negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej**. Niski poziom przedsiębiorczości, w powiązaniu z wysokim poziomem bezrobocia wpływa na sytuację materialną mieszkańców tego obszaru (opisaną w poprzednim podrozdziale).

Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON przypadających na 1000 mieszkańców wynosi w obszarze rewitalizacji 55,5. Jest to wartość dużo niższa od średniej dla miasta (85,1). Zjawisko to jest przy tym bardzo mocno zróżnicowane przestrzennie (Mapa 9).

Mapa 9. Podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne w 2015 roku

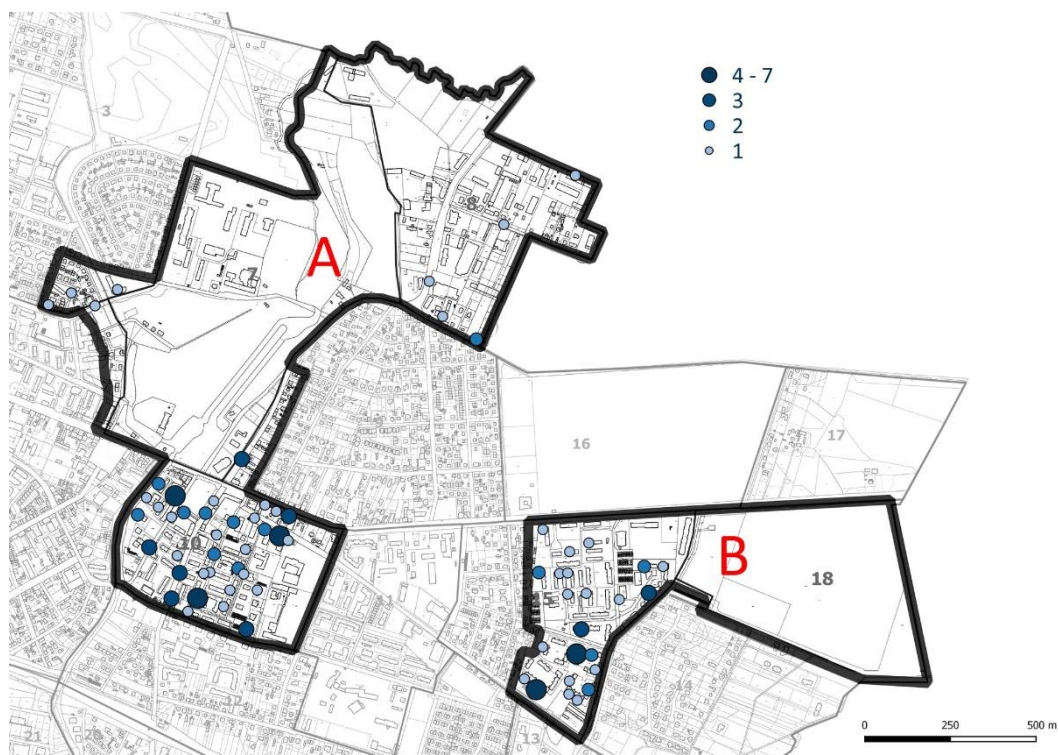
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z CEIDG.

W podobszarze A wskaźnik ten osiąga wartość 64,3 natomiast w podobszarze B zaledwie 42,1. Równie niski poziom przedsiębiorczości (36,5 podmiotów przypadających na 1000 mieszkańców) występuje w rejonie przylegającym do Parku Dernałowiczów – osiedla mieszkań socjalnych – przy ulicy Olsztyńskiej, Chełmońskiego. Zdecydowanie pozytywnie wyróżnia się natomiast na tym tle północno-wschodnia część miasta (okolice ulicy Przemysłowej i Żwirowej), w której liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców wynosi 236. Jest to oczywiście teren, w którym mieszkają się funkcje mieszkaniowe z funkcjami przemysłowo-usługowymi, niemniej jednak wysoka liczba jednoosobowych działalności zarejestrowanych na tym obszarze świadczy również o relatywnie wyższym poziomie aktywności ekonomicznej mieszkańców.

4.2.2. ZRÓŻNICOWANA ATRAKCYJNOŚĆ DLA BIZNESU

Drugi wskaźnik obrazujący poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizowanego – liczba nowo zarejestrowanych działalności gospodarczych²³ przypadających na 1000 mieszkańców wykazuje również bardzo duże zróżnicowanie przestrzenne. W podobszarze A wskaźnik osiąga wartość 16,2, natomiast w podobszarze B – 12,8 (jest to najniższa wartość w skali całego miasta). Oczywiście bezwzględnie największa liczba nowych firm powstaje w obszarach centralnych miasta, na co wpływ ma przede wszystkim usługowy charakter tego obszaru i dostępność lokali na wynajem (Mapa 10). Podobna sytuacja występuje również w południowej części podobszaru B obszaru rewitalizacji (okolice ulicy Dąbrówki). Należy natomiast przypomnieć, że generalnie w ostatnich latach dynamika przyrostu nowych biznesów (w odniesieniu do liczby mieszkańców) jest w mieście niekorzystna.

Mapa 10. Nowo zarejestrowane podmioty gospodarcze (powstałe w latach 2013-2015)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z CEIDG.

Tabela 38. Poziom przedsiębiorczości

wskaźnik	Mińsk Mazowiecki	Obszar rewitalizacji		
		ogółem	podobszar A	podobszar B
Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w 2015 roku	81,5	55,5	64,3	42,1
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (powstałych w latach 2013-2015) na 1000 mieszkańców	19,3	14,9	16,2	12,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z CEIDG.

²³ Podmioty gospodarcze zarejestrowane w latach 2013-2015.

4.3. SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

4.3.1. CECHY PODSTAWOWE

Wyłoniiony w procesie diagnozy obszar rewitalizacji zajmuje znaczną część kluczowych dla miasta Mińsk Mazowiecki terenów zielonych wraz z rzeką Srebrną, która stanowi oś kompozycyjną historycznego układu urbanistycznego. Wzdłuż rzeki Srebrnej i sztucznie ukształtowanego stawu, na obszarze rewitalizacji, znajduje się także ukształtowany w średniowieczu Plac Stary Rynek z zabytkowym kościołem, fragment ulicy Warszawskiej, założenie parkowe z klasycystycznym Pałacem Dernałowiczów, dalej cmentarz oraz zmodernizowany stadion sportowy MOSiR. Opisany wyżej układ urbanistyczny jest niezwykle cennym historycznie i kulturowo fragmentem miasta. Łącznie ze znajdującymi się wokół terenami mieszkaniowymi i przemysłowymi, tworzy wyłoniiony w procesie diagnozy podobszar A rewitalizacji.

Podobszar B rewitalizacji stanowi fragment miasta, znajdujący się w pobliżu jednostki wojskowej. To charakterystyczny dla miasta obszar pięciokondygnacyjnej zabudowy wielorodzinnej powstałej w większości w latach 70. i 80. z tzw. wielkiej płyty, sąsiadującej z osiedlem parterowych budynków socjalnych (tzw. baraków). W obszarze B rewitalizacji znajdują się także porośnięte zielenią wysoką tereny nieużytkowanego poligonu wojskowego, w dokumentach dotyczących polityki przestrzennej miasta opisane jako rezerwy inwestycyjne.

Część podobszaru A (na północy) oraz podobszar B rewitalizacji zlokalizowane są na obrzeżach miasta. Są to w większości tereny niedoinwestowane, gdzie większość czynników, składających się na strefę przestrzenno-funkcjonalną, cechuje mniejsze natężenie. Zjawisko mniejszego natężenia może być atutem, jeśli chodzi o uciążliwość komunikacji miejskiej czy stopień intensywności zabudowy, co przekłada się na doceniane przez mieszkańców wartości takich jak: cisza, spokój i mały ruch uliczny. Z drugiej jednak strony, tereny graniczne cechują się słabą dostępnością do usług podstawowych i wygodnej komunikacji zbiorowej, gorszym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną, a co najważniejsze, bardzo często wszelkie działania inwestycyjne na takich terenach realizowane są z dużym opóźnieniem w stosunku do potrzeb żyjących tam osób.

4.3.2. ZRÓŻNICOWANY DOSTĘP DO USŁUG

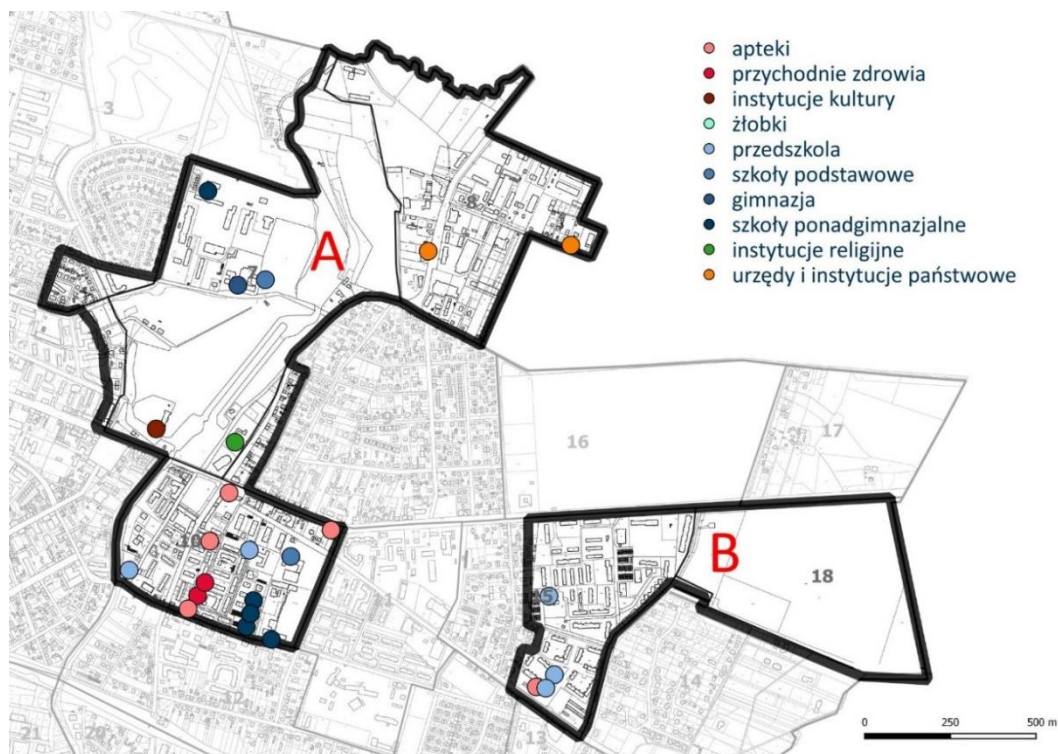
Analizując dostępność podstawowych usług na terenie rewitalizacji uwzględniono: usługi zdrowia, edukacji, kultury (w tym kultu) oraz administracji (Mapa 11).

Południowa część podobszaru A znajduje się w intensywnie rozwijającym się handlowo-usługowym pasie miasta i praktycznie pozbawiona jest problemów związanych z dostępem do usług. Najgorzej sytuacja przedstawia się w północnej części podobszaru A. Praktycznie wszyscy mieszkańcy tej jednostki pozbawieni są bliskości ośrodka zdrowia (ponad 1 km) oraz szkoły i przedszkola (ponad 0,5 km)²⁴. To samo dotyczy instytucji kulturalnych. 30,1% mieszkańców podobszaru A uważa **słaby dostęp do opieki zdrowotnej** jako problem, który należy rozwiązać w pierwszej kolejności. Niewiele mniej, bo 24,8% ankietowanych mieszkańców tego podobszaru wskazuje na słaby dostęp do przedszkoli i żłobków, a 23% na słaby dostęp do kultury (zob. załącznik Nr 1). Dziwić może fakt, że w kolejnych pytaniach, dotyczących zasadności inwestycji, budowa i modernizacja placówek zdrowia, a także np.

²⁴ Zgodnie ze schematem nr 4 „Warunki i jakość życia mieszkańców” będącym częścią aktualnego Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.

zorganizowanie świetlic dla dzieci są, wg ankietowanych, mniej ważne niż budowa obiektów sportowo-rekreacyjnych i poprawa stanu dróg i chodników.

Mapa 11. Dostępność aptek, przychodni zdrowia, instytucji kultury, żłobków, przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, instytucji religijnych oraz urzędów i instytucji państwowych w podobszarze A i B

Źródło: opracowanie własne

Na terenie podobszaru B funkcjonuje jedynie jedno przedszkole miejskie i dwa prywatne oraz jedna instytucja państwowa w postaci Urzędu Pocztowego. Odległość do szkoły na całej powierzchni tego podobszaru przekracza 0,5 km. 23% ankietowanych mieszkańców podobszaru B uznaje **słaby dostęp do kultury** jako problem, który należałoby rozwiązać w pierwszej kolejności (trzecie miejsce wśród wskazywanych problemów kluczowych). Przedszkole Miejskie Nr 6 wydaje się być tutaj jedynym miejscem lokalnej integracji, gdzie poza godzinami pracy przedszkola funkcjonuje ogólnodostępny plac zabaw. 26,3% mieszkańców podobszaru B uznaje dostęp do przedszkoli, w tym przedszkoli z placami zabaw dostępnymi po południu, jako jeden z najważniejszych atutów obszaru rewitalizacji.

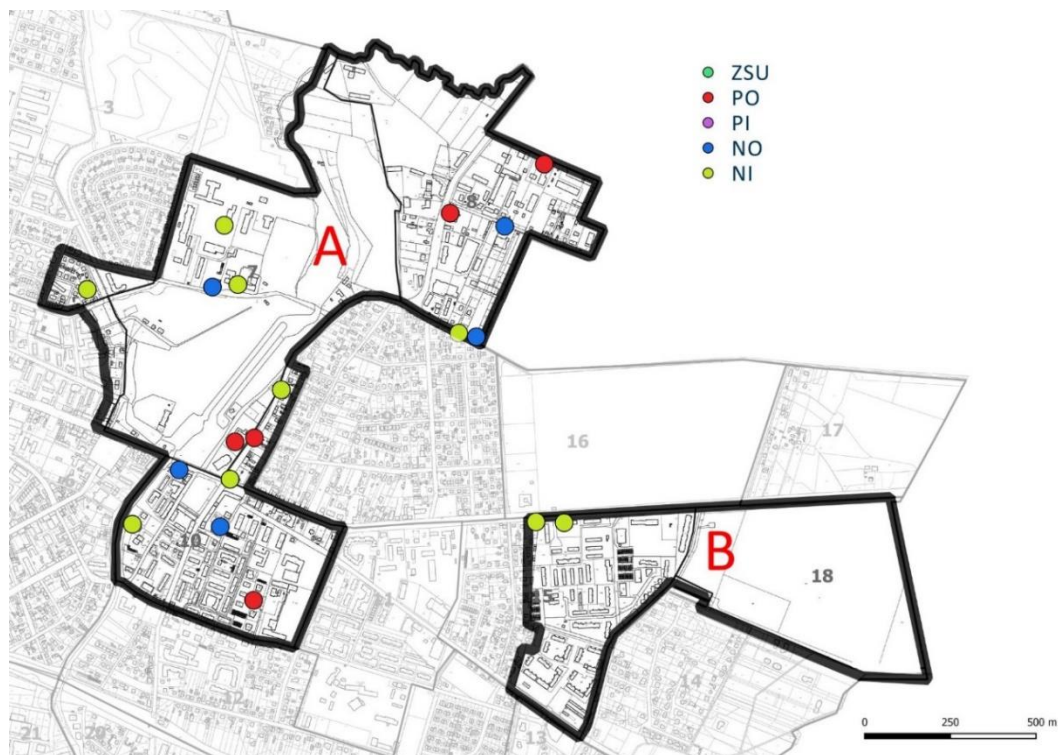
Od niedawna, przy południowo-zachodniej granicy podobszaru B funkcjonuje przychodnia zdrowia, świadcząca podstawową opiekę zdrowotną oraz pewien zakres świadczeń specjalistycznych, wykonywanych w ramach Funduszu NFZ. Zadowolenie mieszkańców z dostępności do usług zdrowia na terenie podobszaru B jest zróżnicowane. 15,2% ankietowanych mieszkańców tego podobszaru chwali sobie bliskość szpitala i ośrodka zdrowia, podczas gdy 22,2% uważa dostęp do opieki zdrowotnej za największy problem.

Zarówno mieszkańcy podobszaru A, jak i B, określają budowę/modernizację szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych jako inwestycje bardzo zasadne i jedno z najważniejszych zadań (na czwartym miejscu) do wykonania. Mając na uwadze możliwość wprowadzenia zabudowy wielorodzinnej na tereny dawnego poligonu, a także stale zabudowującą się ulicę Łupińskiego, ocena mieszkańców co do zasadności takiej inwestycji wydaje się być bardzo trafna.

4.3.3. POTENCJALNE TERENY INWESTYCYJNE

W podobzdarze A najmniejsza aktywność inwestycyjna występuje w północnej części (w okolicach ulicy Żwirowej oraz Huberta) (Mapa 12). Większość zlokalizowanych tam obiektów to budynki produkcyjno-usługowe, które powoli wypierają budownictwo mieszkaniowe. Swoje siedziby mają tu firmy obsługujące rynek m.in. motoryzacyjny, budowlany, usług transportowych i metalurgiczny.

Mapa 12. Liczba wydanych decyzji o pozwoleniu na budowę w roku 2015

W przypadku infrastruktury liniowej (sieciowej) oznaczono punkt docelowy lub ew. środkowy odcinek inwestycji.

Źródło: opracowanie własne.

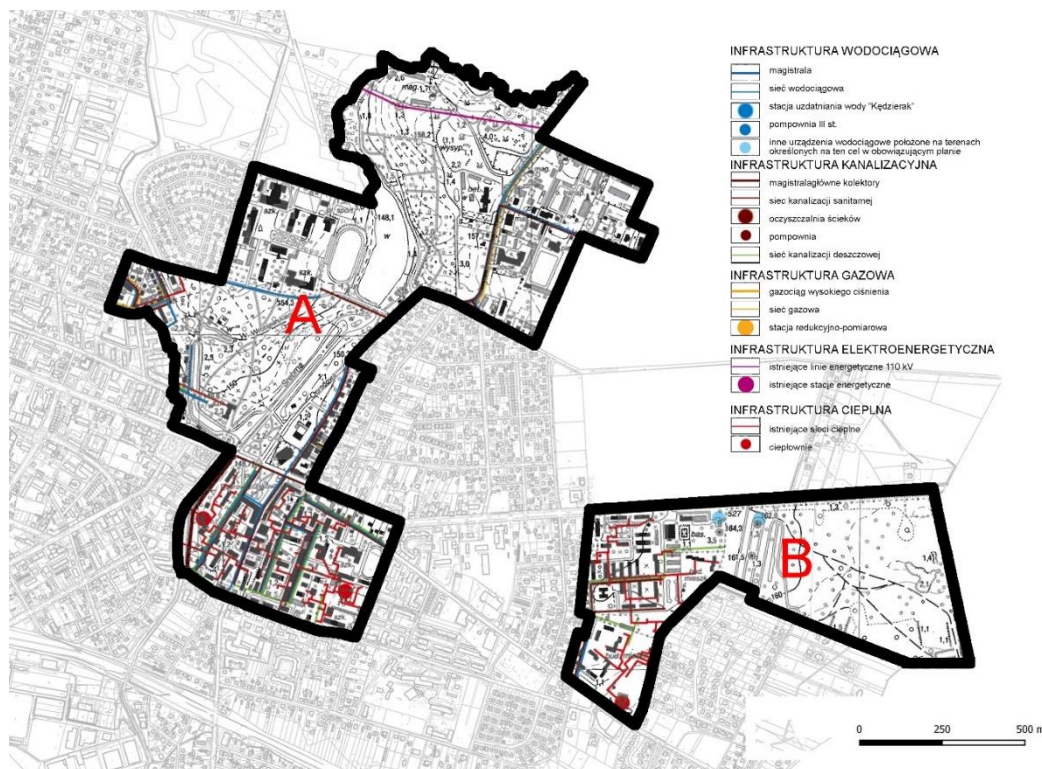
Na tym terenie panuje charakterystyczny dla podmiejskich stref przemysłowych chaos przestrzenny: zarówno pod względem mieszania się funkcji mieszkaniowej i przemysłowej, jak również braku wysokiej jakości przestrzeni publicznej. Właściciele posesji, szczególnie usługowych, nie mają potrzeby dokonywania zmian w zagospodarowaniu swoich terenów. Większość obiektów to parterowe obiekty wielkopowierzchniowe w postaci hal, garaży i kilkudziesięcioletnich budynków murowanych. Rozległe działki charakteryzują się bardzo niską jakością zagospodarowania. Nieuporządkowana zieleń na działkach, jak i zieleń przydrożna nie spełnia swoich funkcji. Negatywny obraz tej części miasta potęguje natłok wszelkiego rodzaju reklam, szpecące słupy sieci elektroenergetycznej, przestarzałe i ciągnące się metrami ogrodzenia posesji oraz zdewastowana nawierzchnia drogowa. W 2015 roku jedynie dwa obiekty na tym terenie zostały przebudowane, a kolejne dwa zbudowano od podstaw. Zarówno mieszkanie, jak i praca w tej części miasta wydają się być niezwykle uciążliwe.

W dokumentach planistycznych dawny poligon wojskowy stanowi rezerwę terenu i jest przeznaczony głównie pod budownictwo mieszkaniowe z usługami. Jednocześnie należy pamiętać, że teren poligonu stanowi dla Miasta **olbrzymi potencjał, jeśli chodzi o próby wyprowadzenia podobzdarza B z sytuacji kryzysowej**. Głęboko przemyślany i odpowiednio przygotowany miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest w stanie realnie przyczynić się do poprawy sytuacji w tej części miasta poprzez właściwe kształtowanie przestrzeni publicznych i wyznaczanie odpowiednich funkcji.

4.3.4. GENERALNIE DOBRZE ROZWINIĘTA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Niedoinwestowanie w infrastrukturę techniczną stanowi kolejną barierę, poprzez którą powstanie na byłym poligonie nowych inwestycji jest na tę chwilę znacznie utrudnione. To, jak ważne są przemyślane inwestycje infrastrukturalne, uwzględniające etapowość i rozwój rewitalizowanych terenów, opisano poniżej.

Mapa 13. Infrastruktura techniczna na obszarze rewitalizacji

Źródło: Schemat nr 9 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego z 2014 roku.

Większość terenów zamieszkałych, zarówno na podobszarze A, jak i B, posiada dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej (Mapa 13). Obszary pozbawione tych sieci to tereny niezamieszkałe: cmentarza, parku i nieużytków (podobszar A) oraz dawnego poligonu (podobszar B). Sieć ciepła obejmuje swoim zasięgiem południową część podobszaru A, a także inny niewielki fragment tego podobszaru przy ul. Krótkiej, Chełmońskiego i Toruńskiej, ponadto obejmuje podobszar B (poza obszarem byłego poligonu wojskowego).

Na terenie podobszaru A duży problem infrastrukturalny stanowi stan sieci kanalizacyjnej przy ulicy Huberta (sieć jest przestarzała i o zbyt małej przepustowości), co jest przyczyną przedostawania się ścieków do środowiska. Prowadzi to do degradacji okolicznych budynków i powoduje zagrożenie dla zdrowia ludzi i ich mienia.

4.3.5. PERSPEKTYWICZNE TERENY PO POLIGONIE

Na podstawie zapisu w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego, tereny o zerowym stopniu zainwestowania, takie jak tereny dawnego poligonu wojskowego (podobszar B) po wycofaniu usług specjalnych, będą mogły być wykorzystane pod mieszkalnictwo wielorodzinne i usługi nieuciążliwe. Obecnie są to tereny wykluczone z życia miasta. Wprowadzie wielu okolicznych

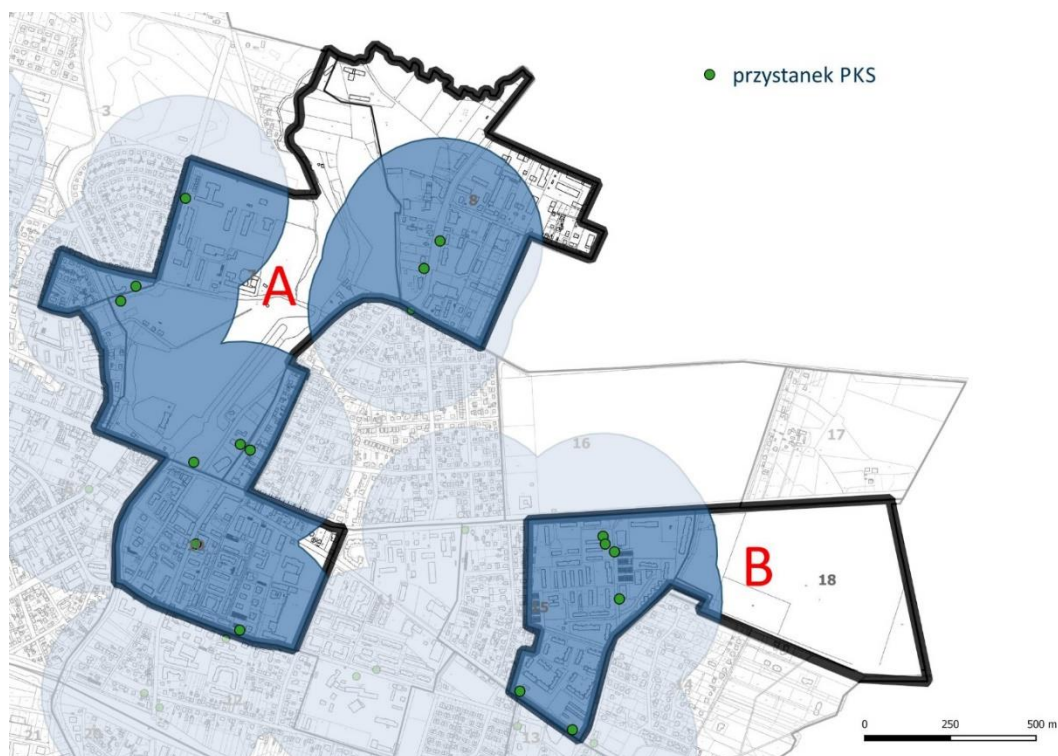
mieszkańców traktuje ten teren jako spacerowy teren zielony, ale dzieje się tak ze względu na brak alternatywnych przestrzeni zielonych i rekreacyjnych.

Z punktu widzenia rozwoju infrastruktury ciepłowniczej obszar byłego poligonu jest terenem o charakterze nieużytków polnych, częściowo podmokłych, z utrudnionym dojazdem (droga gruntowa z wjazdem od strony ulicy Warszawskiej w złym stanie technicznym), bez żadnej infrastruktury technicznej i uzbrojenia. Odległość do najbliższej sieci gazowej wynosi około 0,55 km, do sieci wodociągowej około 0,5 km, do kanalizacji sanitarnej około 1,0 km, do sieci elektroenergetycznej około 0,5 km, a do ciepłociągów zdolnych doprowadzić odpowiednią ilość ciepła około 1,3 km (ul. Jana Łupińskiego). Zdaniem PEC istniejąca sieć infrastruktury technicznej nie jest w stanie obsłużyć wyżej opisanego terenu i niezbędna jest jej rozbudowa w celu rozpoczęcia działalności inwestycyjnej na tym terenie.

4.3.6. ORGANIZACJA MOBILNOŚCI MIESZKAŃCÓW

W Mińsku Mazowiecki **nie funkcjonuje publiczny transport zbiorowy** zarządzany przez Miasto. Transport ten obsługują prywatni przewoźnicy, którzy realizują kursy także poza jego teren, głównie do Warszawy oraz do miast i wsi powiatu mińskiego. Na terenie miasta istnieje tylko kilka tras kursowania autobusów, które najczęściej obejmują możliwie dużą liczbę przystanków (Mapa 14).

Mapa 14. Dostępność komunikacji zbiorowej (zasięgu 300 m)

Źródło: opracowanie własne.

W wyniku tego, aby dostać się z jednej strony miasta na drugą, potrzeba czasem nawet ponad pół godziny. Dodatkowo autobusy nie są przystosowane dla osób niepełnosprawnych, osób podróżujących z wózkami dziecięcymi czy rowerami. W wyniku tego transport autobusowy rzadko kiedy wykorzystywany jest do przemieszczania się na terenie miasta. Inaczej wygląda sytuacja w przypadku osób, które chcą wybrać się dalej, głównie do Warszawy. Poza połączeniem kolejowym i

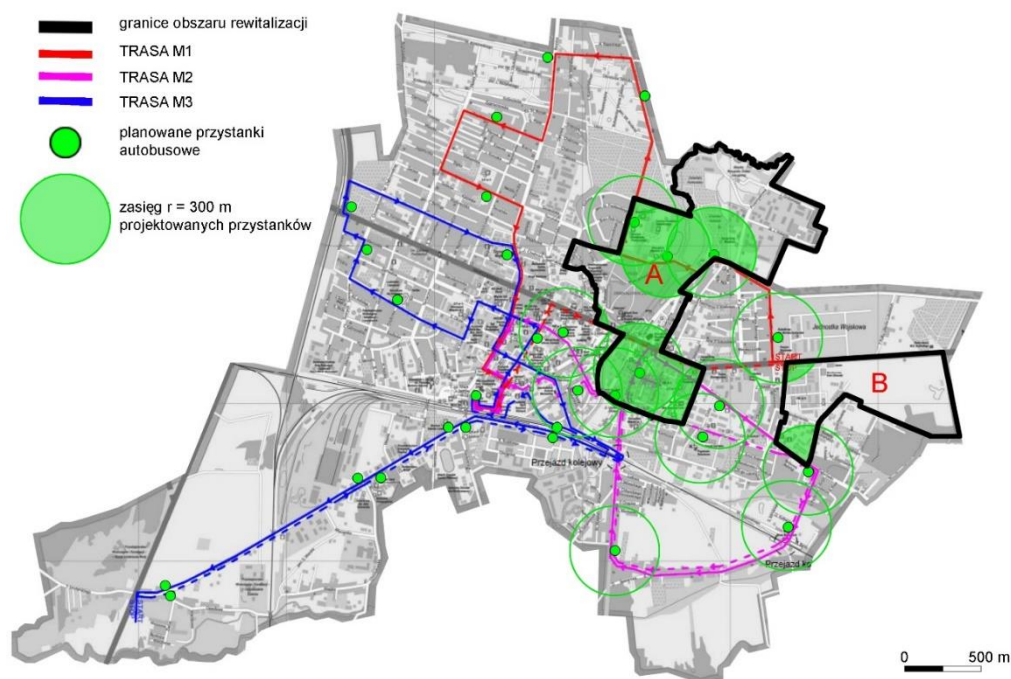
samochodowym to najczęściej wybierana forma dojazdu do stolicy, przede wszystkim przez osoby tam pracujące.

Zarówno podobszar A, jak i B zawierają dogodny dostęp do istniejącej, choć nie dość komfortowej, komunikacji autobusowej. Jedynym miejscem, które nie jest w żaden sposób obsługiwane to tereny byłego poligonu wojskowego, co nie powinno dziwić biorąc pod uwagę brak mieszkańców na tym terenie. O ile istniejące przystanki autobusowe nie obejmują zasięgiem jedynie niezamieszkałych terenów rewitalizacji, o tyle projekt organizacji komunikacji miejskiej nie uwzględnia wielu terenów zamieszkałych, co gorsza w szczególności tych, które borykają się z największymi problemami (ulice: Huberta, Krótka, Olsztyńska, Parkowa i częściowo Kościelna – Mapa 15).

Większość mieszkańców podobszaru B będzie borykać się z tym samym problemem. Zaproponowany układ komunikacyjny **będzie wymagać modyfikacji, szczególnie w przypadku realizacji nowego osiedla mieszkaniowego na terenie dawnego poligonu.**

Uruchomienie komunikacji miejskiej lub usprawnienie istniejącej znalazło się wśród 10 priorytetowych działań z zakresu rewitalizacji, które zdaniem mieszkańców przyczynią się do poprawy sytuacji w obydwu podobszarach rewitalizacji.

Mapa 15. Koncepcja organizacji komunikacji miejskiej. Schemat planowanych linii autobusowych z zaznaczonym obszarem rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

Na uwagę zasługuje fakt, że mieszkańcy w trosce o poprawę sytuacji komunikacyjnej mówią nie tylko o potrzebie uruchomienia komunikacji miejskiej i budowie nowych dróg, ale stanowczo sygnalizują **potrzebę budowy tras rowerowych** (zarówno o funkcjach rekreacyjno-turystycznych, jak i zwykłych komunikacyjnych, pozwalających np. dotrzeć rowerem do szkoły).

Mieszkańcy coraz częściej zauważają, że w tych częściach miasta, w których ograniczono ruch samochodowy, przestrzeń publiczną są bardziej przyjazne mieszkańcom, gdyż dużo łatwiej zorganizować tam zieleni i miejsca odpoczynku. Faktem jest, że równie często **mieszkańcy obu**

podobszarów zwracają uwagę na brak miejsc parkingowych i niewystarczającą liczbę dróg, co wiąże się z potrzebą rozbudowy, a nie ograniczania infrastruktury drogowej i liczby parkingów.

Mieszkańcy obu podobszarów stawiają problem niedoinwestowanej infrastruktury drogowej na trzecim miejscu w rankingu tych, które należy rozwiązać najszybciej. Równie zgodnie wypowiadają się co do zasadności inwestycji polegających na poprawie stanu dróg i chodników, oceniając je również na trzecim, co do ważności, miejscu (tuż za budową obiektów sportowo-rekreacyjnych i modernizacją lokalnych przestrzeni publicznych, a przed modernizacją szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych). W pytaniu dotyczącym 10-ciu priorytetowych działań z zakresu rewitalizacji, które zdaniem mieszkańców przyczynią się do poprawy sytuacji w obszarze rewitalizacji, mieszkańcy podobszaru A wskazywali poprawę infrastruktury drogowej na drugim miejscu, a mieszkańcy podobszaru B na pierwszym miejscu.

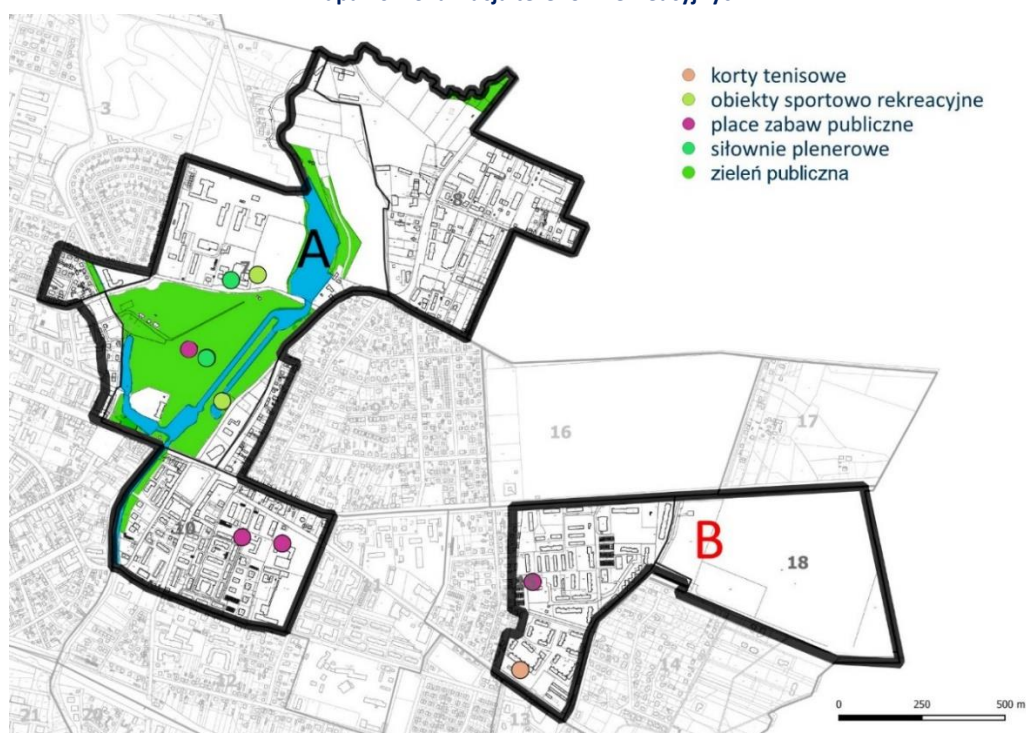
Badania ankietowe pokazują, że poprawa infrastruktury drogowej (w tym chodników i objazdów oraz budowa nowych miejsc parkingowych) jest dla mieszkańców obu podobszarów rewitalizacji równie ważna co większa liczba lepiej wyposażonych terenów rekreacyjnych.

4.3.7. PRZESTRZEŃ WOLNEGO CZASU

Znaczną część podobszaru A rewitalizacji zajmują tereny rekreacyjne, takie jak zespół pałacowo-parkowy z fontanną i tarasem na którym w sezonie letnim odbywają się liczne imprezy sportowe i taneczne, rzeka Srebrna i staw wraz z zielenią brzegową, zmodernizowany stadion MOSiR, skate-park, siłownie plenerowe i place zabaw oraz zmodernizowany Plac Stary Rynek. Wyżej wymienione obszary to tylko centralna i południowa część podobszaru A. Pozostałe, brzegowe tereny podobszaru A, a także większość podobszaru B, nie dysponują takim nagromadzeniem atrakcji.

Na podobszarze B właściwie jedynym miejscem rekreacji jest teren Przedszkola Miejskiego Nr 6 oraz niszczący teren boiska i kortów tenisowych, znajdujących się przy ul. Dąbrówki (Mapa 16).

Mapa 16. Lokalizacja terenów rekreacyjnych

Źródło: opracowanie własne.

Mieszkańcy obu podobszarów zgodnie zaliczają **inwestycje polegające na budowie obiektów sportowo-rekreacyjnych** (np. placów zabaw, boisk, basenu) do **najbardziej uzasadnionych**. Zagadnienie to jest szczególnie istotne w podobszarze B, gdzie mieszkańcy uznają je za największy problem, który należałoby rozwiązać w pierwszej kolejności w obszarze rewitalizacji.

4.3.8. PARK MIEJSKI I RZKA SREBRNA JAKO GŁÓWNE PRZESTRZENIE WYPOCZYNKU

Mieszkańcy podobszaru A w gronie priorytetowych działań z zakresu rewitalizacji, na pierwszym miejscu wymieniają „więcej lepiej wyposażonych terenów rekreacyjnych i placów zabaw”, a także wspieranie inicjatyw sportowych. Wskazania te potwierdzają fakt, że mieszkańcy potrzebują nie tylko jakichkolwiek miejsc rekreacji, ale powinny to być **tereny o wysokim standardzie wyposażenia**, które odpowiadają na potrzeby wszystkich grup wiekowych: zarówno małych, jak i większych dzieci, młodzieży, osób w wieku produkcyjnym czynnych i biernych zawodowo, osób starszych.

W związku z powyższym **modernizacja parku miejskiego**, który dla mieszkańców stanowi dużą wartość, ale jednocześnie nie spełnia oczekiwań, wydaje się być zadaniem priorytetowym, jakie należy podjąć, żeby odpowiedzieć na potrzeby mieszkańców. Zmiany powinny jednak sięgać dużo głębiej niż wybudowanie i utwardzenie alejek oraz wprowadzenie nowych nasadzeń zieleni. Potrzebne są radykalne działania, które wprowadzą nową jakość zagospodarowania parku²⁵.

Priorytetem w działaniach rewitalizacyjnych w parku powinno być zorientowanie na stałą poprawę jakości życia mieszkańców miasta, która nastąpi wraz z przearanżowaniem przestrzeni parku i zbudowaniem nowej jego marki. Wśród ważnych inwestycji wymieniane są: remont i unowocześnienie skateparku dla młodzieży, montaż stolików z blatami do gier planszowych (dla wszystkich grup wiekowych), warcaby plenerowe, a nawet bezpieczne miejsce do organizowania grilla przy okazji imprez odbywających się w parku.

Podobnie wysoką wartość krajobrazową, jak park, mają tereny wzdłuż rzeki Srebrnej. O ile zachodnia strona rzeki posiada już swój dobrze funkcjonujący deptak, o tyle wschodnia część pozostaje nadal w dużej dysproporcji. Na ten stan rzeczy zwracana jest uwaga w propozycji przedsięwziąć rewitalizacyjnych wzdłuż rzeki. Należy podkreślić, że wschodnia strona brzegu rzeki Srebrnej jest miejscem częstych spacerów, znajduje się tam dużo pięknych, starych drzew, ale wciąż pozostaje niedoinwestowana, a dostęp do niej jest utrudniony.

Zarówno modernizacja parku, jak i okolic rzeki Srebrnej nie powinna odbywać się bez analizy powiązań z pozostałą częścią miasta, a nawet gminy. Park wraz z rzeką Srebrną i stawem stanowią strategiczne dla miasta tereny zielone, zapewniają przewietrzanie i stanowią ciągłość. Te cechy należy podbudowywać i wzmacniać. O ile środkowa część opisanej wyżej strefy zieleni od ulicy Mireckiego do Budowlanej jest lub będzie w najbliższym czasie modernizowana, o tyle nie można zapominać o południowym i północnym odcinku rzeki. Ścieżka, z której korzystają dziś głównie lokalni wędkarze, pomiędzy stadionem MOSiR a stawem ma szansę stać się rodzinną, rekreacyjną i turystyczną trasą wycieczkową wzdłuż najbardziej wartościowych krajobrazowo przestrzeni w mieście. Bardzo ważne jest przedłużenie ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż rzeki do lasu i Strefy Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu na południu. Powinna tam powstać ścieżka rowerowa, chodnik, ścieżki do biegania z nartami, ścieżki do biegania. Ścieżki powinny łączyć się z parkiem oraz stadionem sportowym

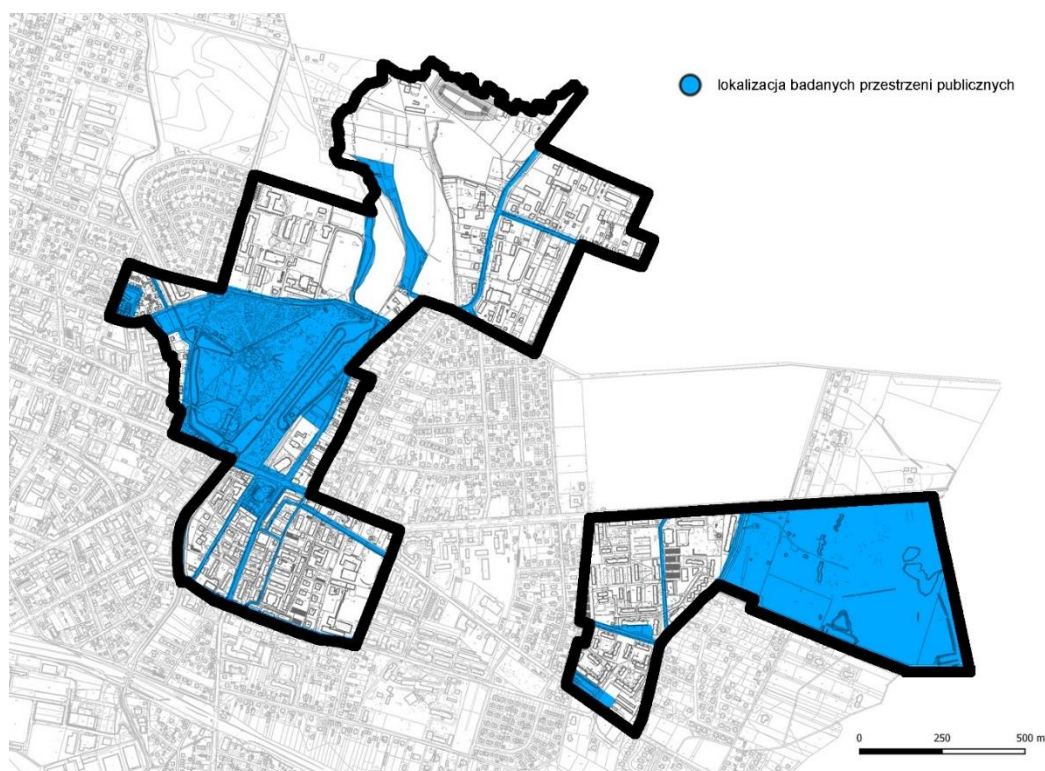
²⁵ Jest to m.in. „doświetlenie parku” poprzez wycinkę samosiewu, który porósł w ostatnich 20-30 latach.

MOSiR. Na północy mogą przebiegać wzdłuż stawu i ogródków działkowych, tworząc przyjemną do biegania i spacerów pętlę. Las powinien stać się miejskim obszarem rekreacyjnym, gdyż na tę chwilę jest zupełnie niewykorzystany. Docelowo, poza wykonaniem ścieżek, powinien zostać oświetlony, aby nikt nie bał się do niego wejść po zmroku.

Na podobszarze B, w kontekście infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej, istnieje możliwość remontu istniejącego kortu i boiska, znajdujących się przy ulicy Dąbrówki. Jednak to zbyt mało, żeby obsłużyć cały teren wraz z nowym osiedlem, które miałyby powstać na dawnym poligonie. Odpowiednim miejscem na wprowadzenie nowych funkcji związanych z rekreacją, będzie prawdopodobnie teren miejski, na którym znajdują się obecnie budynki socjalne w złym stanie technicznym. Budowa nowych budynków socjalnych w innym miejscu, umożliwiłaby stworzenie wielofunkcyjnego skweru dla mieszkańców podobszaru B.

W pytaniu o najistotniejszy efekt rewitalizacji mieszkańcy obu podobszarów znów zgodnie wymieniają na pierwszym miejscu atrakcyjną i zróżnicowaną bazę sportowo-rekreacyjną. Wyniki badań ankietowych nie pozostawiają wątpliwości. Jednym z najważniejszych zadań, jakie należy podjąć na obu obszarach rewitalizacji, jest budowa nowych i rozbudowa lub modernizacja istniejących terenów sprzyjających rekreacji. Tego typu przestrzenie – zachęcające do wspólnego spędzania wolnego czasu, stanowiące alternatywę dla bezproduktywnego pozostawania w mieszkaniu, ułatwiające organizację różnego typu imprez sportowych – posiadają wysoki walor społeczny, gdyż integrują mieszkańców, zwiększają poczucie przynależności do swojego miejsca zamieszkania, a także korzystnie wpływają na zwiększenie aktywności społecznej.

Mapa 17. Lokalizacja kluczowych dla obszaru rewitalizacji przestrzeni publicznych

Źródło: opracowanie własne.

4.3.9. WYJĄTKOWO ZDEWASTOWANE ULICE

W przypadku północnej części podobszaru A najważniejsze przestrzenie publiczne stanowią zdevastowane ulice Huberta i Przemysłowa (Mapa 17). Miejscami są one pozbawione chodników, a także nie posiadają jakichkolwiek znamion „dobrej” przestrzeni publicznej. Dodatkowo, poprzez sąsiedztwo cmentarza i usytuowanie na obrzeżu są dość mocno odizolowane od reszty miasta. Odpowiednie działania modernizacyjne mają szansę przynieść poprawę. Do ulicy Huberta przylegają dwie wolne działki 5295/8 i 5297/2, które można wykorzystać na wprowadzenie enklaw zieleni. Ulica Przemysłowa posiada w niektórych miejscach szerokość 27-28 metrów. Na tych terenach brakuje rozwiązań sprzyjających mieszkańcom i licznym osobom tu zatrudnionym. W trakcie realizacji nowego zagospodarowania należy zwrócić uwagę na wytyczenie ścieżek rowerowych wraz ze wskazaniem lokalizacji przystanków autobusowych i bezpiecznych przejść dla pieszych, tak aby w możliwie największym stopniu umożliwić połączenie tej części miasta z pozostałymi.

Podobna sytuacja występuje na ulicy Dąbrówki – miejscami szerokiej na 17 m, znajdującej się po części na podobszarze A i B. Ulica Dąbrówki stanowi istotne odciążenie ulicy Warszawskiej, ale zdominowana została w całości przez ruch samochodowy i parkujące w pasie drogowym samochody. Ze względu na bliskość szkoły podstawowej i przedszkola, działania w tym obszarze powinny być ukierunkowane na przywrócenie znacznej części ulicy pieszym i rowerzystom, zmierzającym do placówek oświaty i pobliskich usług. Na wszystkich ulicach należy zatroszczyć się o zielen przyuliczną.

Bezimienną i pozbawioną elementów budujących tożsamość miejsca można nazwać przestrzeń publiczną, znajdującą się w zachodniej części podobszaru B. Przestrzeń publiczną stanowią tu przypadkowo zagospodarowane ulice (głównie Dąbrówki, Łupińskiego i Sędomierska), a także rozległe trawniki pomiędzy budynkami oraz ciągi piesze i chodniki, na których w większości parkują samochody. To, co odróżnia ten teren od innych miejsc, to budynki socjalne zlokalizowane tuż przy kilkukondygnacyjnych mieszkaniach wielorodzinnych oraz kort tenisowy i boisko. Przestrzenie publiczne charakteryzują się wyjątkowo niskim poziomem zagospodarowania. Mimo rozległych trawników brakuje miejsc do odpoczynku i spotkań z sąsiadami.

4.3.10. MIASTOTWÓRCZA ROLA BYŁEGO POLIGONU

Dla mieszkańców podobszaru B miejsce spotkań stanowi teren dawnego poligonu wojskowego, mimo że z wielu względów nie jest to rozwiązanie bezpieczne i zgodne z prawem. Wielkość tego obszaru i położenie w granicach miasta skłaniają do twierdzenia, że jest to obszar o strategicznym znaczeniu dla miasta. Dlatego należy podjąć takie działania, które sprawią, że obszar o tak dużym potencjale przyczyni się do wyprowadzania całego podobszaru B ze stanu kryzysowego, stąd tak ważny jest dobry i przemyślany plan miejscowy²⁶.

Potencjałem podobszaru B rewitalizacji jest także duża liczba trawników i wolne przestrzenie pomiędzy budynkami mieszkalnymi, które nie są ogrodzone. Umożliwia to wprowadzenie sieci ścieżek łączących

²⁶ Warto rozważyć zgłaszającą propozycję, by przeprowadzić dwuetapowy konkurs na stworzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Zwycięski zespół projektowy w pierwszej kolejności przygotowałby koncepcję, a następnie, w porozumieniu z władzami miasta i komisją urbanistyczno-architektoniczną, uszczegółowioną wersję tej koncepcji w postaci planu miejscowego. Bardzo dobry plan miejscowy mógłby ukształtować wygląd i sposób funkcjonowania przyszłego osiedla. Plan powinien określić m.in. kwartały zabudowy, intensywność zabudowy, lokalizację przestrzeni publicznych i półpublicznych, lokalizację zatok parkingowych (po jednej lub obu stronach ulic), lokalizację szpalerów drzew, przebieg ścieżek rowerowych oraz przebieg ścieżek tylko dla pieszych i rowerzystów, które prowadziłyby przez całe osiedla – nie tylko fragmentarycznie.

poszczególne części podobszaru B oraz punktów węzłowych pomiędzy budynkami, których odpowiednie zaaranżowanie będzie sprzyjać nawiązywaniu relacji sąsiedzkich. Poprzez wprowadzenie ruchu pieszego na osiedlu, zwiększa się jego atrakcyjność i, wbrew pozorom, bezpieczeństwo.

4.4. SFERA ŚRODOWISKOWA

Kontrole zanieczyszczenia powietrza, wód oraz pomiary klimatu akustycznego, w szczególności na obszarze ograniczonym planowanymi działaniami rewitalizacyjnymi, mają charakter nieregularny. Na terenie obszaru objętego rewitalizacją nie ma instalacji do stałego pomiaru emisji zanieczyszczeń atmosferycznych. Kilka podmiotów na terenie całego miasta uzyskało natomiast zgodę na wprowadzanie gazów i pyłów do atmosfery, czym zobowiązały się do wykonywania okresowych pomiarów jakości powietrza²⁷.

Zanieczyszczenia wprowadzane do wód, ziemi i powietrza, jak również hałas są silnie podatne na rozprzestrzenianie (np. poprzez sieć hydrograficzną, warunki pogodowe). Ich analiza ograniczona przestrzennie do obszaru rewitalizacji jest zatem utrudniona.

4.4.1. ZMNIEJSZANIE EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA

Głównymi źródłami zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery w Mińsku Mazowieckim, zidentyfikowanymi w toku prac nad *Planem Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Mińsk Mazowiecki*, są:

- ❖ budynki mieszkalne,
- ❖ budynki użyteczności publicznej,
- ❖ handel i usługi,
- ❖ przemysł,
- ❖ transport samochodowy.

Bilans paliw i energii elektrycznej wykazał, że dominującym nośnikiem energii w Mińsku Mazowieckim jest węgiel, przed gazem ziemnym i biomasą. W strukturze zanieczyszczeń przeważają natomiast: dwutlenek węgla, dwutlenek siarki, tlenek azotu, jak również zanieczyszczenia pyłowe.

W celu realizacji norm określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym zaproponowano szereg działań oraz konkretnych inwestycji, **w tym na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji**. Przewiduje się m.in.:

- ❖ zastąpienie, modernizację niskoefektywnych energetycznie lokalnych i indywidualnych źródeł ciepła opalanych węglem, koksem, gazem lub olejem opałowym źródłami OZE w budynku **Powiatowego Urzędu Pracy**,
- ❖ termomodernizację **Przedszkola Miejskiego nr 2**,
- ❖ zainstalowanie zaworów termostatycznych w **Szkole Podstawowej nr 2**,
- ❖ zastąpienie niskoefektywnych energetycznie lokalnych i indywidualnych źródeł przygotowania CWU z użyciem OZE w **Gimnazjum Miejskim nr 2**,

²⁷ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Mińsk Mazowiecki na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022.

- ❖ upłynnienie ruchu w ciągu **ulicy Warszawskiej** przez budowę skoordynowanej, inteligentnej drogowej sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniach z ruchem kołowym i pieszym.

Powyższe inwestycje przyczynią się bezpośrednio, jak również w sposób pośredni do redukcji emisji zanieczyszczeń do atmosfery w obszarze rewitalizowanym.

Mimo wszystko, w badaniach jakości powietrza nie stwierdzono przekroczeń większości badanych zanieczyszczeń. Poziom stężeń zanieczyszczenia przekraczający poziom dopuszczalny dotyczy jedynie: PM₁₀, PM_{2.5} i benzo(a)pirenu²⁸. Dane odnoszą się do całego powiatu mińskiego, co nie pozwala stwierdzić, czy również na obszarze rewitalizowanym zanotowano przekroczenia norm.

4.4.2. OCHRONA WÓD

Największym ciekim wodnym, przecinającym wyznaczony obszar rewitalizacji, jest rzeka Srebrna. Wody pochodzące z opadów atmosferycznych docierają do Srebrnej poprzez system rowów. Od 2002 roku wykonuje się podczyszczanie wód opadowych, w podczyszczalni przy ulicy Kołowej, znajdującej się w sąsiedztwie wyznaczonego obszaru.

Istotnym przedsięwzięciem dla jakości wody w rzece Srebrnej była rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków. Inwestycja ma oddziaływanie zarówno lokalne – lepsza jakość wody w rzece przyczynia się do większej atrakcyjności rekreacyjno-wypoczynkowego Parku Dernałowiczów, jak i regionalne – mniej zanieczyszczone wody rzeki Srebrnej, dopływu rzeki Świder, wpływają pozytywnie na wody ujmowane dla Warszawy przez Wodociąg Centralny i Wodociąg Praski.

Do oczyszczalni odprowadzane są ścieki zarówno komunalne, jak i przemysłowe.

4.4.3. KLIMAT AKUSTYCZNY

Klimat akustyczny miasta tworzony jest przez wszystkie zjawiska akustyczne występujące na jego obszarze, a jego natężenie jest zmienne w czasie i przestrzeni. Hałas w mieście wynika przede wszystkim z obecności pojazdów oraz różnego rodzaju urządzeń i może być potęgowany bądź niwelowany w zależności od układu urbanistycznego, obecności zieleni, rozkładu ulic oraz zakładów przemysłowych i usługowych²⁹.

W obrębie obszaru rewitalizacji zidentyfikować można wszystkie rodzaje hałasu:

- ❖ komunikacyjny, w szczególności w obrębie pasa drogowego ulicy Warszawskiej,
- ❖ przemysłowy, głównie wzdłuż ulicy Przemysłowej, o charakterze produkcyjno-usługowym,
- ❖ osiedlowy i domowy, w obszarach o przeważającej funkcji mieszkaniowej.

W 2012 roku przeprowadzono pomiary hałasu komunikacyjnego **przy ulicy Warszawskiej 250/54**, a zatem w obrębie obszaru rewitalizacji. Stwierdzono całodobowe przekroczenia norm: odpowiednio 68,5 dB w ciągu dnia (norma 65) oraz 63,1 dB w nocy (norma 56). W związku z powyższym zalecane jest podjęcie działań ograniczających hałas w obrębie ulicy Warszawskiej, m.in. poprzez:

- ❖ upłynnienie ruchu,
- ❖ naprawę nawierzchni jezdni,
- ❖ stosowanie nawierzchni emitujących mniejszy hałas niż standardowe nawierzchnie,

²⁸ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Mińsk Mazowiecki na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022.

²⁹ <http://www.gios.gov.pl/hałas/index.htm>

- ❖ wprowadzenie nowych i poprawę istniejących pasów zieleni,
- ❖ izolację akustyczną okien i ścian w budynkach.

Jak wynika z interwencyjnych pomiarów WIOŚ, również budynki usługowo-handlowe emitują nadmierny hałas. Przekroczenie normy w jednym z takich obiektów, u zbiegu ulic: Mireckiego oraz Nadrzeczej, zidentyfikowano w 2012 roku. Pomiar nocny wykazał wartość wyższą od przyjętej w decyzji starosty mińskiego. Przekroczenia nocne w obrębie zwartej zabudowy mieszkaniowej mają szczególnie uciążliwy charakter i wpływają na komfort życia okolicznych mieszkańców.

4.5. SFERA TECHNICZNA

Dostęp mieszkańców Mińska Mazowieckiego do infrastruktury technicznej jest w zasadzie dobry (zob. rozdział 2.5). Pewnym problemem w sferze technicznej jest natomiast niedostatecznie rozwinięta sieć centralnego ogrzewania, a także istnienie wielu lokalnych, indywidualnych źródeł ciepła (piece oraz kotłownie opalane węglem, koksem, drewnem i gazem). Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla miasta Mińsk Mazowiecki wskazuje na konieczność modernizacji części z tych urządzeń grzewczych poprzez zastosowanie wysokowydajnych paliw (np. ogrzewanie gazowe, elektryczne, olejowe), które charakteryzują się niższym stopniem emisji zanieczyszczeń, a także stosowanie odnawialnych źródeł energii. Obecnie (stan na 2015 r.) w Mińsku Mazowieckim procentowy udział ciepła wytwarzanego z odnawialnych źródeł energii, ciepła z instalacji termicznego przekształcania odpadów oraz ciepła odnawialnego z instalacji przemysłowych wynosi 0%³⁰.

Zasoby mieszkaniowe Mińska Mazowieckiego stanowią budynki wielorodzinne należące do spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych, zakładów oraz będące własnością Miasta, a także domy jednorodzinne pochodzące z różnych okresów i będące w różnym stanie technicznym. Ocena stanu technicznego zasobu mieszkaniowego miasta Mińska Mazowieckiego wykonana dla budynków komunalnych wskazuje na pilne potrzeby w zakresie poprawy warunków mieszkaniowych osób korzystających z nich. Aż w 44 z 67 przebadanych budynków, przynajmniej jeden z elementów stanu technicznego oceniony został jako „zły”, „słaby” lub „częściowo słaby” (zob. rozdział 4.1.7. *Potrzeby mieszkaniowe*). Wiele z tych lokali to stare, w znacznej części o drewnianej konstrukcji budynki. W wielu z nich nie ma również podstawowych instalacji, rzadkością jest dostęp do centralnego ogrzewania oraz centralnej ciepłej wody. **Największa koncentracja lokali gminnych, których stan techniczny jest niezadowalający występuje na osiedlu przy ul. Warszawskiej 250** (podobszar B rewitalizacji). Istotnym problemem tego osiedla jest również okresowe zanieczyszczenie powietrza, spowodowane paleniem śmieci oraz innych szkodliwych dla zdrowia materiałów w piecach, w jakie wyposażone są budynki. Z uwagi na bliskość wysokiej, kilkunastopiętrowej zabudowy wielorodzinnej osiedle jest bardzo słabo przewietrzane.

³⁰ Informacje pozyskane od PEC w Mińsku Mazowieckim.

5. ANALIZA PROBLEMOWA

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy można wskazać najważniejsze **problemy obszaru rewitalizacji**, w podziale na poszczególne sfery:

5.1. PROBLEMY SPOŁECZNE

- trudności na rynku pracy;
- ubóstwo;
- problemy w nauce;
- występowanie patologii;
- niski poziom bezpieczeństwa;
- wieloaspektowe problemy mieszkańców „baraków”;
- niewystarczające możliwości spędzania wolnego czasu (oferta i przestrzeń);
- niska aktywność obywatelska mieszkańców;
- niski poziom kapitału społecznego;
- słaba identyfikacja z miastem;
- nierównomierne rozmieszczenie oraz silnie zróżnicowany poziom i zakres aktywności organizacji pozarządowych;
- niewystarczająca liczba placówek oświatowych i oświatowo-wychowawczych;
- niewystarczająca liczba placówek służby zdrowia, niska jakość usług medycznych.

5.2. PROBLEMY GOSPODARCZE

- niski poziom przedsiębiorczości;
- silnie ograniczony lokalny rynek pracy.

5.3. PROBLEMY PRZESTRZENNO-FUNKcjONALNE

- zaniedbana infrastruktura drogowa;
- brak systemu ścieżek rowerowych;
- brak poprawnie funkcjonującego systemu transportu publicznego;
- niedoinwestowany park;
- niewykorzystany potencjał strategicznego dla miasta ciągu zieleni wzdłuż rzeki Srebrnej;
- chaos przestrzenny i brak całościowej koncepcji rozwoju przestrzeni publicznych i miejsc rekreacji w mieście;
- niedoinwestowane tereny obrzeżne miasta (ulica Huberta i Przemysłowa, teren byłego poligonu wojskowego).

5.4. PROBLEMY ŚRODOWISKOWE

- dominacja węgla w wytwarzaniu energii elektrycznej;
- niska efektywność energetyczna istniejących budynków;
- nadmierny hałas komunikacyjny i z obiektów usługowo-handlowych.

5.5. PROBLEMY TECHNICZNE

- zły stan techniczny zasobu mieszkaniowego miasta;
- niska efektywność energetyczna istniejących budynków;
- niedostatecznie rozwinięta sieć centralnego ogrzewania w mieście.

5.6. POTENCJAŁ OBSZARU REWITALIZACJI

Potencjał obszaru rewitalizacji należy rozumieć jako zbiór czynników, które świadczą o sile tego obszaru. W kontekście planowania działań rewitalizacyjnych szczególnie istotne wydaje się zidentyfikowanie możliwości wykorzystania tych potencjałów do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej. Do zidentyfikowanych potencjałów w obszarze rewitalizacji zaliczono:

- **dzieci i młodzież** – korzystna struktura demograficzna przejawiająca się wysokim udziałem osób młodych;
- **organizacje pozarządowe**, szczególnie te, które są już bardzo aktywne i nawiązują różnego rodzaju sieci współpracy (między organizacjami oraz z Urzędem Miasta);
- **pojedyncze osoby zaangażowane w różnego rodzaju działalność na rzecz lokalnej społeczności**, często działają poza jakimikolwiek strukturami czy instytucjami. Swoją aktywnością i znajomością potrzeb lokalnego środowiska przyczyniają się do rozwiązywania różnorodnych problemów społecznych. Wiedzę i doświadczenie tych osób można by wykorzystać w tworzeniu skutecznych programów wychodzenia z ubóstwa.
- **kluby sportowe** – liczne i aktywnie działające kluby sportowe (o bardzo zróżnicowanej ofercie) mogą odegrać istotną rolę w „przywracaniu do życia/społeczności” osób dotkniętych problemami społecznymi, w tym w szczególności tzw. trudnej młodzieży.
- **budownictwo mieszkaniowe na obszarze rewitalizacji**, które przyciąga osoby o nieco wyższym statusie społecznym i dzięki temu może wywoływać efekt tzw. **dobrego sąsiedztwa**. Osoby zamieszkujące w lokalach o wyższym standardzie stają się punktem odniesienia dla tych, którzy stracili motywację do pokonania sytuacji kryzysowej, w jakiej się znaleźli.
- **świadomość społeczna konieczności kompleksowego rozwiązania problemu „Warszawskiej 250”**, poczynwszy od poprawy warunków życia (poprawa stanu technicznego lokali, stworzenie przestrzeni publicznych dla codziennej aktywności mieszkańców) po rozwiązanie problemów natury społecznej. Przyzwolenie społeczne na zaangażowanie dodatkowych środków z budżetu miasta na te działania;
- **szkoły podstawowe i gimnazja**, które mogłyby odegrać większą rolę w integrowaniu lokalnej społeczności oraz tworzeniu atrakcyjnej dla mieszkańców w różnym wieku oferty zajęć w ramach spędzania czasu wolnego. Szkoły dysponują terenami rekreacyjnymi oraz salami, które można wynajmować lokalnym organizacjom pozarządowym i organizować tam więcej wydarzeń kulturalnych i sportowych.
- **niezagospodarowany teren byłego poligonu wojskowego**, który można i należy przeznaczyć pod budownictwo mieszkaniowe, w tym pod nowe lokale socjalne i komunalne, które w znacznym stopniu rozwiązałyby problem substandardowej zabudowy mieszkaniowej w mieście. Warto zaplanować tam również nową szkołę, tereny rekreacyjne, tereny zieleni oraz placówki społeczno-kulturalne, które pomogą w wychodzeniu z sytuacji kryzysowej najemcom lokali gminnych.

- **obiekty wojskowe**, które mogłyby pełnić funkcję kulturalną (Klub Żandarmerii Wojskowej Centrum Szkolenia Żandarmerii Wojskowej) oraz rekreacyjną (boiska) nie tylko dla pracowników jednostki wojskowej, ale również dla okolicznych mieszkańców. Warunkiem jest jednak wypracowanie warunków współpracy pomiędzy 23 Bazą Lotnictwa Taktycznego w Mińsku Mazowieckim i Oddziałem Specjalnym Żandarmerii Wojskowej w Mińsku Mazowieckim a Miastem.
- **walory przyrodnicze** – np. ciąg zieleni wzdłuż rzeki Srebrnej i zbiornika wodnego "Łazienki" wraz z wartościowym historycznie i kulturowo zespołem pałacowo-parkowym, które po modernizacji i włączeniu w gminną sieć ścieżek i tras rowerowych będą stanowiły atrakcyjną ofertę spędzania wolnego czasu dla mieszkańców w każdym wieku.
- **obecność dużych powierzchni działek miejskich**, które mogą zostać wykorzystane w celu wprowadzania nowych funkcji, odpowiadających na potrzeby społeczności.
- **położenie względem szlaków komunikacyjnych** – korzystna lokalizacja względem układu drogowego, na który składa się droga krajowa i sieć dróg powiatowych.
- **położenie w przestrzeni miasta** – korzystna lokalizacja, poza strefą centrum, pod względem wprowadzania zabudowy mieszkalnej i towarzyszącej jej zabudowy usługowej, na którą składa się mniejszy koszt realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych, służących mieszkańcom oraz lepsze warunki zamieszkania, takie jak ograniczona uciążliwość hałasu czy brak natężonego ruchu samochodowego.
- **strefa produkcyjno-usługowa**, która wiąże się z szeroką ofertą miejsc pracy.

W związku z tym zakładamy istnienie dwóch rodzajów potencjałów:

- **potencjał aktywny**, który już silnie i pozytywnie oddziałuje na ten obszar i zamieszkującą go społeczność lokalną;
- **potencjał bierny (tzw. uśpiony)**, który może pozytywnie oddziaływać na ten obszar i zamieszkującą go społeczność lokalną dopiero po pojawieniu się określonych warunków (np. poniesieniu pewnych nakładów).

Tabela 39. Klasyfikacja zidentyfikowanych potencjałów

potencjał	podobszar rewitalizacji	
	A	B
potencjał demograficzny obszaru rewitalizacji		
potencjał organizacji pozarządowych		
potencjał pojedynczych osób zaangażowanych w różnego rodzaju działalność na rzecz lokalnej społeczności		
silna pozycja sportu w lokalnym krajobrazie Mińska Mazowieckiego		
nowe budownictwo deweloperskie na obszarze rewitalizacji, tzw. „dobre sąsiedztwo”		
świadomość społeczna co do konieczności kompleksowego rozwiązania problemu „Warszawskiej 250”		
obecność szkół podstawowych oraz gimnazjów		
niezagospodarowany teren byłego poligonu		
obiekty wojskowe		
ciąg zieleni wzdłuż rzeki Srebrnej i zbiornika wodnego "Łazienki" wraz z wartościowym historycznie i kulturowo zespołem parkowo-pałacowym		
obecność dużych powierzchni działek miejskich		
korzystna lokalizacja względem układu drogowego		
korzystna lokalizacja, poza strefą centrum, pod względem wprowadzania zabudowy		
dostępność do produkcyjno-usługowej strefy miasta		

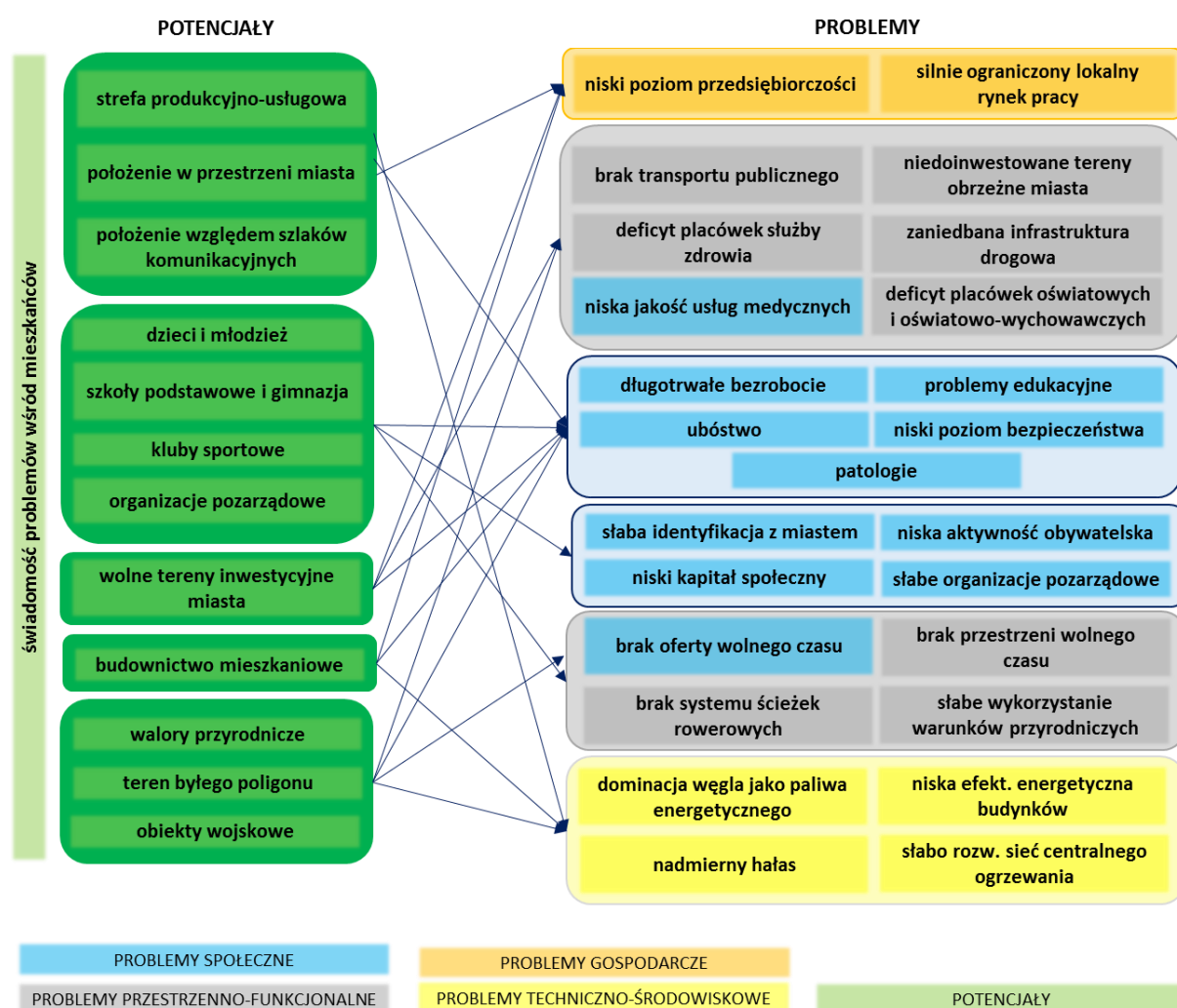
	potencjał bierny
	potencjał aktywny

Źródło: opracowanie własne.

W realizacji celów Gminnego Programu Rewitalizacji ważne będzie z jednej strony uruchomienie potencjałów biernych, z drugiej zaś wykorzystanie wszystkich potencjałów do rozwiązywania problemów obszaru rewitalizacji (Rycina 3). Relacje między potencjałami i problemami są bardzo zróżnicowane, jednak kluczowa wydaje się potencjalna rola „świadomości mieszkańców”, którzy bardzo dobrze rozumieją – szczególnie problemy społeczne swojego otoczenia i potencjał części z nich powinien być wykorzystywany na rzecz realnej zmiany.

Kluczowym założeniem wykorzystania zidentyfikowanych potencjałów jest ich koncentracja na grupie problemów związanych z ubóstwem, które współwystępuje (nie tylko w Mińsku Mazowieckim) z takimi problemami jak: patologie, długotrwałe bezrobocie, niski poziom bezpieczeństwa i problemy edukacyjne dzieci.

Rycina 3. Rola potencjałów w rozwiązywaniu problemów

Źródło: opracowanie własne.

6. POWIĄZANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI MIASTA

6.1. STRATEGIA ROZWOJU MIASTA MIŃSK MAZOWIECKI DO ROKU 2025

Rewitalizacja jest jednym z kluczowych instrumentów wdrażania Strategii Rozwoju Miasta Mińsk Mazowiecki do roku 2025. W opisie wizji rozwoju Mińska Mazowieckiego, która brzmi „Miasto w pełni”, wskazano konieczność **integracji społecznej, gospodarczej i przestrzennej**, która ma być osiągnięta m.in. poprzez wdrażanie programów rewitalizacji.

Do rewitalizacji bezpośrednio odnoszą się również:

1. **Elementy diagnozy**, gdzie wskazuje się konieczność: poprawy jakości przestrzeni publicznej, rewitalizację zabytkowego Parku Dernałowiczów;
2. **Cel operacyjny „Rewitalizacja przestrzeni miasta”** będący jednym z jedenastu celów w ramach realizacji celu strategicznego „Wysokiej jakości otoczenie społeczne”. Cel operacyjny wskazuje kierunki działań, wśród których znajdują się: zespół baraków na osiedlu Serbinów, obszar po byłym poligonie wojskowym oraz Park Dernałowiczów. Omawiany cel operacyjny wskazany jest również w analizie spójności Strategii Mińska Mazowieckiego z dokumentami wyższego rzędu (Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030; Krajowa Polityka Miejska do 2020 roku; Umowa Partnerstwa 2014-2020);
3. **Cel operacyjny „Rozwijanie infrastruktury wolnego czasu”** (w ramach celu strategicznego „Kompleksowa oferta spędzania wolnego czasu”) również jako jeden z kierunków działań wskazuje rewitalizację poprzez sformułowanie: „W wymiarze przestrzennym, kierunek działania będzie realizowany szczególnie przez dalsze zagospodarowanie o charakterze reprezentacyjnym i rekreacyjnym wzdłuż rzeki Srebrnej oraz rewitalizację Parku Dernałowiczów”;
4. Określone w Strategii **zasady wdrażania** tego dokumentu wymieniają **lokalny program rewitalizacji** jako jeden z 9 instrumentów służących osiągnięciu celów.

Podsumowując, rewitalizacja dla Miasta Mińsk Mazowiecki jest instrumentem pozwalającym zrealizować wizję miasta dobrze rozwiniętego z wykształconymi w pełni funkcjami miejskimi, zatem przyjaznego dla mieszkańców i zintegrowanego przestrzennie.

6.2. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA MIŃSK MAZOWIECKI NA LATA 2012-2016

W warstwie diagnostycznej dokument nie porusza *explicite* zagadnienia rewitalizacji, jednak omawia szereg zagadnień dotyczących **problemów mieszkańców Mińska Mazowieckiego**, w szczególności wskazać należy: infrastrukturę techniczną; komunikację i transport; zasoby i warunki mieszkaniowe; bezdomność; edukację; sytuację dziecka; bezpieczeństwo publiczne; pomoc społeczną; problemy uzależnień i przemocy w rodzinie.

W warstwie diagnostycznej dokument nie zawiera analizy wewnętrznego zróżnicowania zagadnień, obrazuje jednak kluczowe problemy i atuty miasta w sferze społecznej. W procesie planowania działań rewitalizacyjnych szczególnie istotne mogą okazać się wyniki ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. Z badania wynika, że **słabością miasta** jest nieadekwatnie

do potrzeb rozwinięta infrastruktura kulturalna, sportowo-rekreacyjna i drogowa. Ważnym problemem jest też ograniczona liczba mieszkań komunalnych i socjalnych oraz placówek pomocy społecznej, a także ograniczona dostępność wsparcia specjalistycznego w postaci poradnictwa specjalistycznego. Warunki mieszkaniowe, uzależnienia, niepełnosprawność, a w dalszej kolejności dysfunkcyjność rodzin, starzenie się społeczeństwa oraz bezrobocie i zdrowie to obszary, w których oferta miasta i jego działania są najmniej zadowalające. Zdaniem badanych, w ramach poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi, w **pierwszej kolejności należałoby rozbudować mieszkalnictwo komunalne i socjalne oraz zaktywizować bezrobotnych mieszkańców miasta**, w tym osoby pozostające bez pracy długotrwale, a także rozbudować infrastrukturę socjalną oraz poprawić dostęp rodzinom i dzieciom do pomocy społecznej i wsparcia specjalistycznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Mińsk Mazowiecki na lata 2012-2016 wskazuje cztery cele strategiczne, które wpisują się w ideę rewitalizacji, a w szczególności tych miejsc, które skupiają skomplikowane problemy społeczne:

1. Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom – tu jednym z celów operacyjnych jest: zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego;
2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży – w tym celu dwa cele operacyjne szczególnie wpisują się w ideę rewitalizacji obszarów problemowych: „Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania, udzielanie pomocy rodzinom będącym w kryzysie, rozwijanie systemu wsparcia” oraz „Wsparcie dzieci i młodzieży we wszechstronnym rozwoju i kształceniu, w tym dotkniętych niepełnosprawnością”;
3. Zwiększenie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym – szczególnie w dobie starzejącego się społeczeństwa cel ten dotyczy każdej społeczności, a sformułowane w nim dwa cele operacyjne wychodzą naprzeciw wyzwaniom rewitalizacji: „Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki” oraz „Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych”;
4. Zwiększenie dostępu mieszkańców do opieki zdrowotnej oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w mieście – cel strategiczny będzie realizowany przez dwa cele operacyjne, z których jeden, to: „przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich”.

Podsumowując, omawiana Strategia obrazuje podejście władz miasta do rozwiązywania problemów społecznych w sposób kompleksowy, także włączający różne instytucje i podmioty funkcjonujące w mieście. Rewitalizacja zazwyczaj dotyczy obszarów o nawarstwionych problemach społecznych, gospodarczych i przestrzennych, dlatego strategiczne podejście do sfery społecznej pokrywa się z wymaganiami uwzględniania tych zagadnień w Gminnym Programie Rewitalizacji. Z drugiej strony GPR przyczyni się do rozwiązywania części problemów społecznych w mieście. Szczególnie istotna z punktu widzenia planowania działań rewitalizacyjnych jest diagnoza ogólnej sytuacji społecznej miasta zapisana w Strategii. Pozwala ona lepiej zrozumieć istotę problemów, które kumulują się na obszarze rewitalizacji, a także poznać dotychczasowe możliwości radzenia sobie z negatywnymi zjawiskami społecznymi oraz potrzeby w tym zakresie.

Oprócz Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, w Mińsku Mazowieckim obowiązują dodatkowo trzy inne dokumenty o charakterze strategicznym, które wspierają proces rozwiązywania problemów konkretnych grup docelowych, wpisując się tym samym w społeczne cele rewitalizacji. Są to:

1. Program Wsparcia i Aktywizacji Seniorów w mieście Mińsk Mazowiecki na lata 2015-2020;

2. Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2012-2016 w mieście Mińsk Mazowiecki;
3. Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2016 –2020.

6.3. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA MIŃSK MAZOWIECKI

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Mińsk Mazowiecki (studium) zostało uchwalone w 2014 roku. Jako dokument określający uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego wskazuje również zagadnienie, istotne z punktu widzenia Gminnego Programu Rewitalizacji.

W warstwie uwarunkowań rozwoju studium zwraca uwagę m.in. na:

- uwarunkowania społeczno-gospodarcze – uwzględniające trend tworzenia powierzchni mieszkaniowych;
- uwarunkowania przestrzenne – dotyczące istniejącego przeznaczenia i zagospodarowania terenów, stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony, w tym historycznie ukształtowanego układu ulic i placów, np. ulicy Warszawskiej czy Starego Rynku oraz historycznego założenia parkowo-pałacowego;
- uwarunkowania kulturowe – głównie obiekty wpisane do rejestru zabytków (na terenie rewitalizacji założenie parkowo-pałacowe oraz kościół pw. NMP) i gminnej ewidencji zabytków oraz dobra kultury współczesnej (na terenie rewitalizacji kompleks szkolny przy ul. Budowlanej nr 4 oraz część pomników zlokalizowanych na Placu Stary Rynek i w parku miejskim);
- uwarunkowania środowiskowe – m.in. ciąg powiązań przyrodniczych wzdłuż rzeki Srebrnej i rowu z ogródkami działkowymi; park miejski;
- warunki i jakość życia mieszkańców – zwrócono uwagę na zły lub bardzo zły stan techniczny przeważającej części gminnych lokali mieszkaniowych oraz na potrzeby mieszkaniowe przekraczające dwukrotnie liczbę lokali istniejących. Liczbę placówek oświaty określono jako wystarczającą, jednak biorąc pod uwagę zarówno liczbę placówek oświaty miejskich, jak i niepublicznych. Schemat nr 4 studium dotyczący warunków i jakości życia mieszkańców potwierdza, że na większości powierzchni północnej części podobszaru A oraz wschodniej części podobszaru B dostęp do szkoły i przedszkola publicznego przekracza 0,5 kilometra, a do punktu opieki zdrowotnej 1 km. Częstotliwość kursowania autobusów, jak i rozmieszczenie przystanków określono jako zadowalające, przy czym ta diagnoza nie została potwierdzona żadnym badaniem.
- możliwości rozwoju gminy – możliwości rozwoju przeanalizowano pod kątem uruchamiania nowych terenów pod zabudowę, co według zapisu studium, może skutkować zarówno wzrostem liczby mieszkańców, jak i poprawą jakości ich życia. Zgodnie ze schematem nr 7, rezerwę terenu na obszarze rewitalizacji stanowi obszar po byłym poligonie wojskowym wchodzący w skład podobszaru B rewitalizacji;
- uwarunkowania infrastrukturalne – zgodnie ze schematem nr 9 Studium większość obszaru rewitalizacji (poza południową częścią podobszaru A) dotyczy problem niewystarczającego wyposażenia lub braku obiektów infrastruktury technicznej.

Kierunki zmian przestrzennych określone w Studium obejmują liczne typy obszarów, których tylko część przewidziana jest jako obszar podlegający rewitalizacji. Szczegółowa analiza Studium prowadzi do następujących wniosków dotyczących kierunków rozwoju przestrzennego w obszarze rewitalizacji: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna; zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna; zabudowa usługowa; zabudowa usługowo-produkcyjna; park miejski; tereny zieleni urządzonej wzdłuż rzeki Srebrnej i rowów na terenie MOChK; czynny cmentarz parafialny; pomniki przyrody; obiekty wpisane do rejestru zabytków; ciepłownictwo (ciepłownie); wodociągi (urządzenia wodociągowe); gospodarka odpadami.

Reasumując tereny objęte rewitalizacją stanowią zróżnicowany przestrzennie obszar o różnych funkcjach. Dodatkowo na wszystkich terenach zezwala się na:

- powstanie obiektów towarzyszących podstawowym obiektom budowlanym o określonej powyżej funkcji (takich jak obiekty małej architektury, garaże, urządzenia budowlane);
- powstanie dodatkowych dróg publicznych i wewnętrznych nieoznaczonych na rysunku studium lub likwidację dróg istniejących oraz oznaczonych na rysunku studium;
- adaptację i remonty istniejących oraz powstanie dodatkowych urządzeń melioracji wodnych;
- remonty, przebudowę, rozbudowę i nadbudowę obiektów budowlanych, powstałych przed wejściem w życie studium;
- powstanie dodatkowych terenów zieleni publicznej, nie oznaczonych na rysunku studium.

Jednocześnie, w przypadku wprowadzania nowej zabudowy na tereny nieurbanizowane (rezerwy terenu oznaczone na rysunku studium pokrywają teren po byłym poligonie – podobszar B), studium informuje o wymogu rozbudowy strefy infrastruktury technicznej, także w oparciu o odnawialne źródła energii. Nie wprowadza ograniczeń dotyczących lokalizacji obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej towarzyszącej podstawowym obiektom budowlanym.

Rezerwy terenu znajdujące się na terenie byłego poligonu, o których mowa powyżej, w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego z 2004 roku, są przeznaczone na usługi nieuciążliwe, a po wycofaniu z terenu usług specjalnych, pod mieszkalnictwo wielorodzinne, jako przeznaczenie podstawowe.

W sferze dotyczącej kierunków rozwoju systemu komunikacji nie przewidziano zasadniczych zmian. Dla obszaru objętego rewitalizacją istotne znaczenie ma zapis informujący o nakazie realizacji dodatkowych, w stosunku do wyznaczonych na rysunku studium, dróg publicznych i w razie potrzeby - dróg wewnętrznych. Nakaz dotyczy obszaru byłego poligonu wojskowego wchodzącego w skład podobszaru B rewitalizacji.

Studium nie wprowadza zmian w zakresie transportu publicznego, ale jednocześnie nie zabrania utworzenia miejskiej komunikacji autobusowej.

Znaczną część obszaru rewitalizacji pokrywają tereny zieleni urządzonej, do której zalicza się park miejski oraz zieleni urządzonej wzdłuż rzeki Srebrnej i rowów. Na tych terenach studium zabrania budowy budynków, garaży i parkingów oraz nakazuje zachowanie co najmniej 80% powierzchni biologicznie czynnej. Jednocześnie wprowadza zasadę adaptacji istniejących obiektów i urządzeń budowlanych, a także zezwala na przenoszenie drewnianych budynków z innych części miasta w celu utworzenia skansenu. Dopuszcza także realizację obiektów małej architektury, ciągów pieszych, ścieżek rowerowych oraz obiektów zabezpieczających przed skutkami ewentualnych podtopień. Zgodnie ze studium, na terenie parku dopuszcza się także drobne usługi, takie jak kiermasze okazjonalne oraz usługi turystyki z gastronomią, a także montaż urządzeń sportowych.

Planowane działania rewitalizacyjne nie kolidują, a wręcz wspierają rozwój kierunków zagospodarowania przestrzennego zawartych w Studium.

CZĘŚĆ II. PLANOWANIE

7. WIZJA OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji:

Do 2025 roku mieszkańcy obszaru rewitalizacji w Mińsku Mazowieckim osiągną poprawę jakości życia, poprzez skuteczne zmniejszenie ich największych trudności życiowych związanych z problemami społecznymi, gospodarczymi i przestrzenno-funkcjonalnymi, z jakimi spotykali się w najbliższym otoczeniu miejsca swojego zamieszkania. Dzięki podjętym w ramach rewitalizacji działaniom nastąpi znacząca poprawa:

- ***pilnych potrzeb bytowych***, na skutek modernizacji i rozwoju warunków mieszkaniowych ludności dotkniętej problemami społecznymi, a także rozwojem przestrzeni do wypoczynku i rekreacji oraz otwarciem nowych, lepszych jakościowo przestrzeni mieszkalnych i innych przestrzeni publicznych;
- ***aktywności społecznej*** poprzez wspieranie i rozwój inicjatyw społecznych nakierowanych na mieszkańców obszaru rewitalizacji i realizowanych wspólnie z nimi;
- ***aktywności zawodowej***, dzięki projektom ekonomii społecznej, a także – w sposób pośredni – wzrostowi inwestycji w mieście (częściowo dzięki środkom pozyskanym na projekty „okołorewitalizacyjne”, a także dalszy rozwój budownictwa mieszkaniowego).

Tak sformułowana wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji odpowiada zdiagnozowanym najpilniejszym potrzebom mieszkańców, którzy są w trudnej sytuacji ze względu na swój status materialny, warunki mieszkaniowe i pokrywające się z tym wykluczenie społeczne.

Podejście to jest również zgodne i wpisuje się w realizację Strategii Rozwoju Miasta Mińsk Mazowiecki do roku 2025, w której zwraca się uwagę na konieczność realizacji działań w zakresie: integracji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

8. CELE REWITALIZACJI

8.1. UKŁAD CELÓW

Celem głównym GPR Mińska Mazowieckiego jest **wzrost jakości życia mieszkańców rewitalizowanego obszaru** (Rycina 4). Cel ten będzie realizowany przez trzy cele szczegółowe:

1. **Wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji** – obejmujący działania skierowane do mieszkańców, odpowiadające na ich potrzeby życiowe;
2. **Wzmocnienie funkcji gospodarczych w obszarze rewitalizacji** – zawierający działania zwiększające aktywność gospodarczą, przedsiębiorczość i atrakcyjność inwestycyjną miasta;
3. **Wzrost integracji przestrzennej obszaru rewitalizacji** – obejmujący działania ożywiające przestrzeń miejską, zwiększające mobilność mieszkańców wewnątrz miasta.

Rycina 4. Schemat układu celów Gminnego Programu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

8.2. CELE SZCZEGÓŁOWE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Każdy z celów szczegółowych będzie realizowany przez co najmniej dwa kierunki działań (**Rycina 5**), które wynikają ze związku istoty danego celu szczegółowego i sposobu jego realizacji. Bazując na doświadczeniach we wdrażaniu strategii oraz analizie nadsyłanych propozycji przedsięwzięć przyjęto dwa podstawowe sposoby realizacji kierunków działań.

Pierwszym z nich są **działania „miękkie”**, czyli ukierunkowane na włączanie społeczne, zaangażowanie mieszkańców i organizacji, współpracę etc.

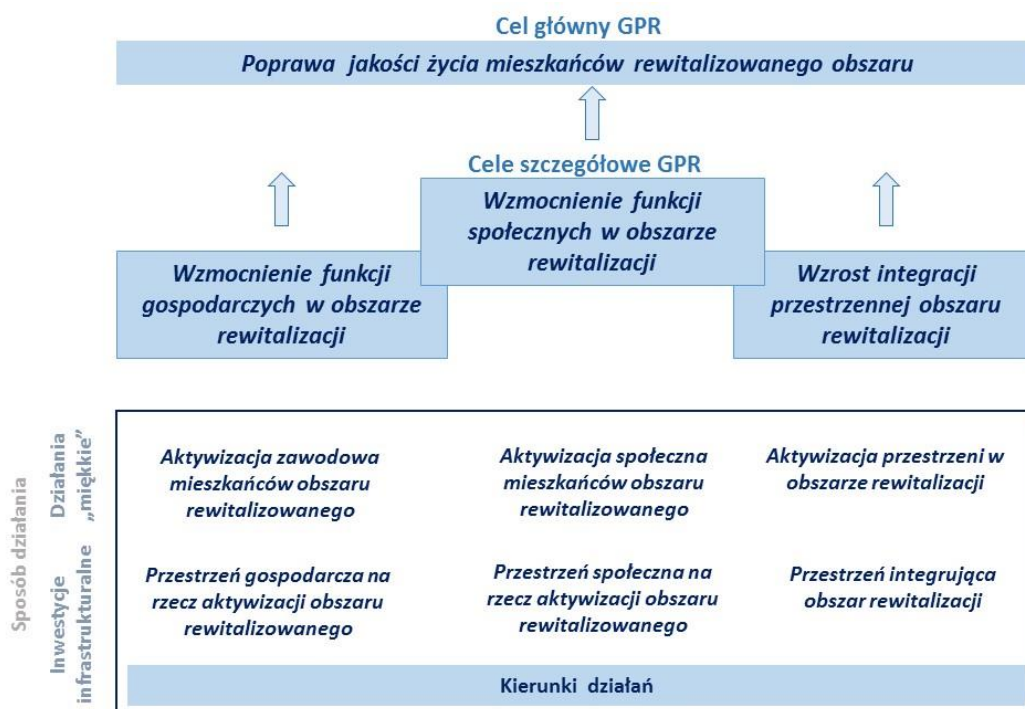
Drugi sposób realizacji danego kierunku to **inwestycje infrastrukturalne**. Pod pojęciem tym rozumiane są zarówno budowa, jak i rozbudowa/modernizacja wszelkiej infrastruktury (technicznej, społecznej, kubaturowej etc.).

Zaproponowany wyżej schemat realizacji GPR pozwala wyróżnić 6 kierunków działań, które są wspólne dla dwóch podobszarów:

- **aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizowanego** – obejmuje przedsięwzięcia potrzebne, by aktywizować różne grupy społeczne, poprzez realizację programów szkoleniowych, integracyjnych, edukacyjnych;
- **aktywizacja zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizowanego** – w ramach tego kierunku działań powinny być realizowane przedsięwzięcia skoncentrowane na podnoszeniu kwalifikacji zawodowych, aktywności zawodowej, umiejętności i przedsiębiorczości;
- **aktywizacja przestrzeni w obszarze rewitalizacji** – jest to specyficzny kierunek działań, w którym powinny znaleźć się przedsięwzięcia, które są nowymi formami aktywności społecznej w rewitalizowanym obszarze. Istotą tego kierunku jest ukierunkowanie aktywności różnych już działających organizacji pozarządowych „do” obszaru rewitalizacji, jak i zachęcanie do zakładania całkiem nowej aktywności w tym obszarze;
- **przestrzeń społeczna na rzecz aktywizacji obszaru rewitalizowanego** – kierunek działań obejmujący inwestycje w istniejącą już infrastrukturę społeczną;
- **przestrzeń gospodarcza na rzecz aktywizacji obszaru rewitalizowanego** – w tym kierunku przewiduje się przedsięwzięcia inwestycyjne, które zwiększą atrakcyjność gospodarczą terenów rewitalizacyjnych, umożliwią rozwój przedsiębiorstw i przedsiębiorczości – np. inwestycje w powierzchnie biznesowe (inkubatory), tworzenie nowych przedsiębiorstw ekonomii społecznej;

- **przestrzeń integrująca obszar rewitalizacji** – w tym kierunku działań przewiduje się przedsięwzięcia inwestycyjne, które służyć będą usprawnieniu przemieszczania się mieszkańców oraz będą wpływały na integrację różnych środowisk w nowych miejscach w mieście (w odróżnieniu od wcześniej wymienionych). Dlatego przewiduje się w tym kierunku działań przedsięwzięcia zarówno infrastruktury drogowej, jak i nowe inwestycje na obszarze byłego poligonu wojskowego lub w innych miejscach miasta, w wyniku czego nastąpi wzrost aktywności mieszkańców nie tylko podobszarów A i B, ale również z innych części miasta.

Rycina 5. Cele i kierunki działań Gminnego Programu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

9. PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

Przedstawione poniżej przedsięwzięcia są zbiorem pomysłów różnych interesariuszy obszaru rewitalizacji. Kolejność ich przedstawienia nie odzwierciedla hierarchii ich ważności. Logika działań rewitalizacyjnych uwzględniająca projekty łączące się w grupy większych przedsięwzięć wraz z ich hierarchią ważności przedstawiona jest w kolejnym rozdziale – 10. Główne projekty rewitalizacyjne.

9.1. PARK DERNAŁOWICZÓW – NAJLEPSZE MIEJSCE SPOTKAŃ

Nazwa	Park Dernałowiczów – najlepsze miejsce spotkań
Cel szczegółowy	Wzrost integracji przestrzennej obszaru rewitalizacji
Kierunek działań	Przestrzeń integrująca obszar rewitalizacji
Lokalizacja	Obszar Rewitalizacji – Podobszar A Zespół pałacowo-parkowy im. Dernałowiczów – ul. Warszawska 173
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki we współpracy z Zarządem Gospodarki Komunalnej i Miejskim Domem Kultury
Uzasadnienie	Ważnym elementem kształtującym wśród mieszkańców ocenę jakości życia w mieście jest krajobraz miasta oraz specyfika przestrzeni publicznej. Na pozytywny odbiór otoczenia wpływa przede wszystkim funkcjonalność zagospodarowania przestrzeni, bezpieczeństwo oraz aspekty wizualne takie jak estetyka przestrzeni i jej spójność. Tereny zieleni na obszarach centrów miast współtworzą system przestrzeni publicznych, stanowiący istotny element kształtowania fizjonomii miasta, podlegający wspólnym zasadom budowania kompozycji przestrzennej. Kreacja przestrzeni publicznej terenów zieleni miejskiej współtworzy obraz miasta, podnosząc jakość życia w mieście. Śródmiejskie tereny zieleni stanowią przestrzeń publiczną, budując istotę życia miejskiego, są miejscem dla interakcji i integracji. Wartość tej zieleni, jej wizerunek zależy od jej stanu, troski o nią zarówno użytkowników jak i jej gospodarza. Tereny zielone są również niezbędnym składnikiem struktury miasta i jednym z głównych czynników wpływających na jakość środowiska mieszkaniowego. Nie chodzi tu tylko o ekologiczne, zdrowotne i estetyczne wartości zieleni, ale także o znaczenie funkcjonalne tych terenów, które są miejscem rekreacji. Bliskość publicznych parków, terenów wypoczynku i sportu wpływa na atrakcyjność lokalizacji i podnosi wartość rynkową inwestycji mieszkaniowych. Centralną część podobszaru rewitalizacji A stanowi zespół pałacowo-parkowy wpisany do rejestru zabytków w 1957 roku pod nr 16/65. Pałac Dernałowiczów to nie tylko perełka architektoniczna, ale też wizytówka miasta. W pałacu obecnie ma swoją siedzibę Miejski Dom Kultury. Wokół pałacu rozciąga się park krajobrazowy o powierzchni 23 ha ograniczony od południa ulicą Warszawską, od wschodu ulicami Ogrodową i Kościelną, od północy ulicą Budowlaną a od zachodu ulicą Parkową. Na terenie parku znajduje się sieć powiązanych jazami kanałów i stawów, połączonych z rzeką Srebrną. Koncepcja rewitalizacji parku i zagospodarowania terenów przyległych do rzeki wraz z lokalizacją w tym obszarze różnych inicjatyw społecznych jest kluczowym elementem odbudowania funkcji wypoczynkowych i rekreacyjnych tego miejsca. Obecnie – pomimo zrealizowanych już pewnych inwestycji park miejski jest terenem, który wciąż nie wykorzystuje swojego potencjału zachęcania mieszkańców miasta, mieszkańców obszaru rewitalizacji do wypoczynku w pobliżu przyrody i kultury. Główne słabości parku to: brak odpowiedniej infrastruktury komunikacyjnej w parku, zaniedbana zielen, pozostałości po starej oczyszczalni ścieków oraz zdegradowane nabrzeże rzeki Srebrnej. Obecnie park ma bogate zadrzewienie. Charakteryzuje się on gęstym poszyciem rozwijającym się w sposób niekontrolowany, tworzącym zagęszczenia o charakterze lasu i ograniczającym dostęp do znacznych obszarów parku. W parku brakuje miejsc spotkań, stref funkcjonalnych, czy akcji społecznych aktywizacyjnych przestrzeni parku. Zły stan obiektów małej architektury, fragmentarycznie występujące ścieżki rowerowe, niewystarczająca liczba miejsc do zabaw dla dzieci to czynniki, które nie zachęcają do przebywania w parku. Z badania ankietowego przeprowadzonego w procesie diagnostycznym wynika, że mieszkańcy podobszaru rewitalizacji A w gronie priorytetowych działań z zakresu rewitalizacji, na pierwszym miejscu wymieniają „więcej lepiej wyposażonych terenów rekreacyjnych i placów zabaw”, a także wspieranie inicjatyw sportowych. Odpowiedzi te wskazują, że mieszkańcy potrzebują nie tylko jakichkolwiek miejsc rekreacji, ale terenów o wysokim standardzie wyposażenia, które odpowiadają na potrzeby wszystkich grup wiekowych: zarówno dzieci, młodzieży, osób dorosłych czy osób

	starszych. W związku z powyższym modernizacja parku miejskiego, jest zadaniem priorytetowym, jakie należy podjąć, żeby odpowiedzieć na potrzeby mieszkańców. Zaplanowane zmiany będą dotyczyły w pierwszej kolejności rewaloryzacji szaty roślinnej, modernizacji alejek, montażu oświetlenia, ale w pełni będą to działania, które wprowadzą nową jakość zagospodarowania parku. Priorytetem tych działań będzie zorientowanie na stałą poprawę jakości życia mieszkańców miasta. W efekcie nastąpi przearanżowanie przestrzeni parku i zbudowana zostanie jego nowa marka, park stanie się miejscem zachęcającym do wspólnego spędzania wolnego czasu, organizowania różnego typu imprez kulturalnych i sportowych. Przedsięwzięcie „Park Dernałowiczów – najlepsze miejsce spotkań” będzie realizować cel - wzrost integracji przestrzennej obszaru rewitalizacji w ramach, którego planowane są działania ożywiające przestrzeń miejską i wpływające na jakość życia w mieście. Przedsięwzięcie to odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy: w sferze przestrzenno-funkcjonalnej tj. niedoinwestowany park oraz w sferze społecznej: niewystarczająca możliwość spędzania wolnego czasu (oferta i przestrzeń), niski poziom bezpieczeństwa czy słaba identyfikacja z miastem. Kompleksowe zagospodarowanie parku, stworzenie w nim enklaw rekreacji i odpoczynku dla mieszkańców miasta, wykorzystując naturalne uwarunkowania i tradycje zwiększy integrację mieszkańców, ich poczucie przynależności do swojego miejsca zamieszkania, a także korzystnie wpłynie na zwiększenie aktywności społecznej. Przeprowadzenie prac remontowo-modernizacyjnych w Pałacu Dernałowiczów oraz poszerzenie oferty MDK umożliwi lepsze prezentowanie bogatych i zróżnicowanych zasobów kulturalnych miasta mieszkańcom oraz wzmocni ich tożsamość kulturową. Dalsze pozostawienie terenu parku na nieorganizowane i niezaplanowane działania ludzkie, zwłaszcza polegające na braku wskazania i wydzielienia miejsc dla potrzeb rekreacji narazi ten obszar na biologiczną i funkcjonalną degradację. W ramach przedsięwzięcia wyklucza się możliwość podejmowania działań pozostających w sprzeczności z podstawowymi założeniami ochrony przyrody.
Zakres realizowanych zadań	Na realizację przedsięwzięcia będzie składało się kilka działań, których część jest już na zaawansowanym etapie realizacji lub koncepcji: A) Poprawa stanu technicznego zabytkowego Pałacu Dernałowiczów w Mińsku Mazowieckim wraz ze wzbogaceniem oferty kulturalnej Miejskiego Domu Kultury – wykonane będą prace remontowo-modernizacyjne w pomieszczeniach Miejskiego Domu Kultury w Mińsku Mazowieckim (sala baletowa, galeria i sala kameralna) oraz prace remontowo-modernizacyjne przy Pałacu Dernałowiczów m.in. dobudowa tarasu i kolumnady, wymiana balustrad balkonowych. Planowany jest także zakup sprzętu i wyposażenia w celu wzbogacenia i uatrakcyjnienia oferty kulturalnej MDK. Zakup nowego wyposażenia, w tym głównie profesjonalnego nagłośnienia, oświetlenia, sprzętu projekcyjnego (wyposażonego w system audiodeskrypcji i opisu narracyjnego umożliwiającego odbiór sztuki filmowej osobom niedowidzącym i niedosłyszącym) oraz wózków do tańca dla osób niepełnosprawnych pozwoli na poprawę dostępu do oferty kulturalnej MDK. B) Rozwój i rewaloryzacja terenów zieleni w centrum Mińska Mazowieckiego – prace obejmą rewaloryzację szaty roślinnej parku z uwzględnieniem warunków przyrodniczych i przy jak największym wykorzystaniu gatunków rodzimych, co pozwoli odtworzyć krajobrazowy charakter założenia. Roślinność skomponowana będzie tak by ograniczała niekontrolowany ruch pieszy, izolowała wnętrze parku od zanieczyszczeń i ruchu ulicznego, uzupełniała istniejące elementy i wraz z nimi tworzyła malownicze widoki. Przeprowadzony zostanie remont i przebudowa alei parkowych, rozbiora oczyszczalni ścieków położonej w parku oraz prace prowadzące do odbudowy zieleni na odzyskanym terenie po oczyszczalni. Układ przestrzenny nasadzeń zostanie tak skomponowany, aby oczom spacerowiczów użytkujących park ukazywały się atrakcyjne widoki, zmieniające się w miarę zmiany miejsca obserwacji. Prace obejmą także odmulenie koryta i zabezpieczenie przed rozmywaniem oraz erozją obu brzegów rzeki Srebrnej. C) Poprawa bezpieczeństwa i funkcji wypoczynkowej parku poprzez wymianę i uzupełnienie elementów małej architektury oraz wymianę i montaż oświetlenia. – prace obejmą demontaż istniejących latarni, pociągnięcie nowych kabli elektrycznych i montaż nowych latarni wzdłuż ciągów komunikacyjnych, usunięcie istniejących ławek oraz koszy na śmieci i wymiana ich na nowe posadowione na trwale w gruncie, rozmieszczone zgodnie z przebiegiem ciągów komunikacyjnych. Rozwinięte zostaną również drobne funkcje rekreacji (stoliki do gier planszowych, warsztaty plenerowe, wydzielone miejsca do grillowania, modernizacja skateparku).
Prognozowane rezultaty	W ramach realizacji przedsięwzięcia zwiększy się liczba produktów kulturalnych oferowanych przez Miejski Dom Kultury – wzrost o 6, nastąpi wzrost przestrzeni przeznaczonej na działalność kulturalną – o 320 m², zwiększy się powierzchnia biologicznie czynna parku o 2 ha. Dokumentami

przedsięwzięcia i sposób ich oceny	potwierdzającymi osiągnięcie planowanych wskaźników będą protokoły zdawczo-odbiorcze, dokumentacja powykonawcza, faktury, a także sprawozdania ze zrealizowanych projektów. Rezultatem kompleksowego zagospodarowania Parku Dernałowiczów będzie wzrost liczby osób korzystających z tych terenów zielonych, w tym mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wartość bazowa wskaźnika - 0, wartość referencyjna – 22.000 osób/rok. Wskaźnikiem rezultatu będzie również liczba osób korzystających z poszerzonej oferty MDK. Wartość bazowa wskaźnika – 0, wartość referencyjna – 13.000 osób/rok. Dokumentem potwierdzającym osiągnięcie wskaźnika będzie sprawozdanie z realizacji przedsięwzięć przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
Okres realizacji	2016-2025
Szacowana wartość przedsięwzięcia	10.000.000 zł

9.2. ZAGOSPODAROWANIE BRZEGÓW RZEKI SREBRNEJ I STAWU „ŁAZIENKI”

Nazwa	Zagospodarowanie brzegów rzeki Srebrnej i stawu „Łazienki”
Cel szczegółowy	Wzrost integracji przestrzennej obszaru rewitalizacji
Kierunek działań	Przestrzeń integrująca obszar rewitalizacji
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – Podobszar A Wschodni brzeg rzeki Srebrnej od strony ul. Nadrzecznej, teren przy stadionie MOSiR ul. Budowlana, północny odcinek rzeki Srebrnej. Powiązany funkcjonalnie z obszarem rewitalizacji południowy odcinek rzeki Srebrnej – od ul. Mireckiego do granic miasta – poza obszarem rewitalizacji
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki
Uzasadnienie	Rzeka Srebrna stanowi oś kompozycyjną historycznego układu urbanistycznego Mińska Mazowieckiego. Jej źródła znajdują się w północnej części miasta. Na obszarze miasta ma ona charakter uregulowanego cieku miejskiego o umocnionych brzegach, a w odcinku ujściowym zmienia się w meandrującą, naturalną rzekę nizinną. Rzeka jest powiązana historycznie, kulturowo i funkcjonalnie z rozwojem miasta. Tereny wzdłuż rzeki Srebrnej mają wysoką wartość krajobrazową. Obecnie wzdłuż rzeki Srebrnej znajduje się dobrze funkcjonujący deptak po stronie zachodniej – od ul. Bulwarnej. Po stronie wschodniej (od strony ul. Nadrzecznej) znajduje się tylko krótki fragment starego, zniszczonego chodnika. Pomimo to, strona wschodnia brzegu rzeki Srebrnej jest miejscem częstych spacerów mieszkańców Mińska Mazowieckiego. Teren położony wzdłuż rzeki ma wiele walorów przyrodniczo-rekreacyjnych, które nie są w pełni wykorzystane. Podobna sytuacja istnieje na południowym i północnym odcinku rzeki. Ścieżka, z której korzystają głównie lokalni wędkarze, pomiędzy boiskiem MOSiR a stawem „Łazienki” może być rodzinną, rekreacyjną i turystyczną trasą wycieczkową wzdłuż najbardziej wartościowych krajobrazowo przestrzeni w mieście. Bardzo ważne jest także przedłużenie ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż rzeki do lasu i Strefy Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu na południu. Mogą tam powstać: ścieżka rowerowa, chodnik, ścieżki do biegania z nartami, trasy dla biegaczy. Ścieżki powinny łączyć się z parkiem oraz stadionem sportowym MOSiR. Na północy mogą przebiegać wzdłuż stawu i ogródków działkowych, tworząc przyjemną do biegania i spacerów pętlę. Las powinien stać się miejskim obszarem rekreacyjnym, ponieważ w obecnej chwili jest zupełnie niewykorzystany. Docelowo, poza wykonaniem ścieżek, powinien zostać oświetlony, aby nikt nie bał się do niego wejść po zmroku. Z badania ankietowego przeprowadzonego w procesie diagnostycznym wynika, że mieszkańcy podobszaru rewitalizacji A i B w pytaniu o najistotniejszy efekt rewitalizacji wymieniają na pierwszym miejscu atrakcyjną i zróżnicowaną bazę sportowo-rekreacyjną. Odpowiedzi te wskazują, że mieszkańcy potrzebują miejsc rekreacji o wysokim standardzie wyposażenia, które odpowiadają na potrzeby wszystkich grup wiekowych: dzieci, młodzieży, osób dorosłych czy starszych. W związku z powyższym jednym z najważniejszych zadań, jakie należy podjąć aby osiągnąć poprawę jakości życia mieszkańców miasta, mieszkańców obszaru rewitalizacji jest budowa nowych i rozbudowa lub modernizacja istniejących terenów sprzyjających rekreacji. Tego typu przestrzenie zachęcają do wspólnego spędzania wolnego czasu, stanowiąc alternatywę dla bezproduktywnego pozostawiania w mieszkaniu, ułatwiają organizację różnego typu imprez sportowych, posiadają wysoki walor społeczny, gdyż integrują mieszkańców, zwiększają poczucie przynależności do swojego miejsca zamieszkania, a także korzystnie wpływają na zwiększenie aktywności społecznej. Obecność już kilku osób w danym miejscu jest w stanie przyciągnąć, jak magnes, większą ilość użytkowników, czyniąc je bardziej atrakcyjnym i bezpiecznym. Przedsięwzięcie „Zagospodarowanie brzegów rzeki Srebrnej i stawu „Łazienki” będzie realizować cel – Wzrost integracji przestrzennej obszaru rewitalizacji w ramach, którego planowane są działania ożywiające przestrzeń miejską i wpływające na jakość życia w mieście. Przedsięwzięcie to odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy: w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: brak systemu ścieżek rowerowych, niewykorzystany potencjał strategicznego dla miasta ciągu zieleni wzdłuż rzeki Srebrnej oraz w sferze społecznej: niewystarczające możliwości spędzania wolnego czasu (oferta i przestrzeń), niski poziom bezpieczeństwa, słaba identyfikacja z miastem.

	Przedsięwzięcie „Zagospodarowanie brzegów rzeki Srebrnej i stawu „Łazienki” jest komplementarne z przedsięwzięciem „Park Dernałowiczów – najlepsze miejsce spotkań”, gdyż tereny te stanowią funkcjonalną całość. Park wraz z rzeką Srebrną i stawem stanowią strategiczne dla miasta tereny zielone stanowiące ciągłość.
Zakres realizowanych zadań	Przedsięwzięcie będzie polegało na realizacji ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż rzeki Srebrnej i stawu „Łazienki” jako miejskiego odcinka gminnej trasy turystycznej (kontynuacja na terenie Gminy Mińsk Mazowiecki) wraz z wyznaczeniem miejsca organizacji rodzinnych imprez, biwaków i ognisk na świeżym powietrzu. W ramach przedsięwzięcia nastąpi m.in. modernizacja wschodniego brzegu rzeki Srebrnej z przeznaczeniem na teren wypoczynku i rekreacji o naturalnym, łąkowym charakterze, wykonany zostanie chodnik, ścieżka rowerowa, oświetlenie, ustawione zostaną ławki dla mieszkańców, kosze na śmieci. Nastąpi również przebudowa wylotów deszczowych wraz z montażem separatorów na rzece Srebrnej, renowacja rowów i czyszczenie pozostałych stawów parkowych.
Prognozowane rezultaty przedsięwzięcia i sposób ich oceny	W ramach realizacji przedsięwzięcia wskaźnikiem produktu będzie długość nowopowstałych ścieżek rowerowych na obszarze rewitalizacji – 600 m. oraz długość nowopowstałych chodników – 800 m. Dokumentami potwierdzającymi osiągnięcie planowanych wskaźników będą protokoły zdawczo-odbiorcze, dokumentacja powykonawcza oraz faktury. Rezultatem kompleksowego zagospodarowania brzegów rzeki Srebrnej i stawu „Łazienki” będzie zwiększenie dostępności do dobrze zorganizowanych przestrzeni publicznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji mierzone liczbą osób korzystających z tych terenów rekreacyjnych. Oczekiwany wzrost liczby mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z tych terenów będzie co najmniej na poziomie 20% w stosunku do wartości bazowej. Wartość bazowa wskaźnika zostanie wyliczona przed przystąpieniem do realizacji przedsięwzięcia na podstawie badań terenowych/ankiet. Dokumentem potwierdzającym osiągnięcie wskaźnika będzie sprawozdanie z realizacji przedsięwzięć przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
Okres realizacji	2017-2025
Szacowana wartość przedsięwzięcia	2.700.000 zł

9.3. ROZWÓJ FUNKCJI MIEJSKICH NA TERENIE BYŁEGO POLIGONU

Nazwa	Rozwój funkcji miejskich na terenie byłego poligonu
Cel szczegółowy	Wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji Wzrost integracji przestrzennej obszaru rewitalizacji
Kierunek działań	Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizowanego Przestrzeń integrująca obszar rewitalizacji
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – Podobszar B ul. Warszawska, m.in. dz. Nr 2417/78, dz. Nr 3219, 2417/72, 2417/73, 2417/76, 6537, 6535/3, 2417/78, 6536/21, 6536/4, 2417/62
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki we współpracy z Przedsiębiorstwem Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. i Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji w Mińsku Mazowieckim Sp. z o.o.
Uzasadnienie	W granicach miasta Mińsk Mazowiecki, na obrzeżu wschodniej części miasta znajduje się teren powojenny - były poligon wojskowy, niezabudowany obszar o łącznej powierzchni ok. 25 ha, częściowo zalesiony, o urozmaiconej rzeźbie terenu. Były poligon znajduje się poza strukturą funkcjonalną miasta i nosi liczne ślady dawnego sposobu użytkowania, które nadają mu charakter terenu zdegradowanego. Nieusunięte części składowe gruntu, trwale z nim związane, uniemożliwiają wprowadzenie tam nowych funkcji, same zaś nie nadają się do ponownego wykorzystania. Na terenie byłego poligonu znajdują się liczne naziemne i podziemne urządzenia i obiekty do ćwiczeń wojskowych, takie jak: bunkry, okopy, pozostałości po budynkach, betonowe konstrukcje. Na terenie poligonu zlokalizowane jest też niewykorzystywane już ujęcie wody, a całość przecina podziemna linia energetyczna. Infrastruktury tej nie da się ponownie wykorzystać. Poligon posiada duży potencjał pod nowe inwestycje, nie tylko mieszkaniowe i w związku z tym powinien zostać jak najszybciej włączony w strukturę funkcjonalną miasta. Rozpoczął się już proces przygotowywania tego terenu do realizacji założeń planistycznych, m.in. poprzez częściową wycinkę drzew. Biorąc pod uwagę fakt, iż teren ten nie posiada obecnie żadnej infrastruktury, konieczne jest podjęcie działań umożliwiających realizację zaplanowanych tu funkcji urbanistycznych. „Poligon” stanowi strategiczny obszar rozwojowy, szczególnie z punktu widzenia możliwości lokalizacji funkcji mieszkaniowych, jak i usługowych. Realizacja przez Miasto na tym terenie osiedla w zabudowie wielorodzinnej jest szansą na rozproszenie lokali komunalnych i socjalnych skoncentrowanych obecnie m.in. w sąsiedniej części miasta przy ul. Warszawskiej 250. Kompleksowe działania na tym obszarze mają szansę przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych tam skoncentrowanych. Realizacja nowych inwestycji mieszkaniowych oraz towarzyszących im placówek handlowo-usługowych przyczyni się też do poprawy sytuacji gospodarczej na obszarze rewitalizacji i stworzenia nowych miejsc pracy. Właściwe ukształtowanie przestrzeni publicznych na tym terenie i wyznaczenie im odpowiednich funkcji pozwoli zaspokoić różnorodne potrzeby mieszkańców, również potrzeby osób wykluczonych społecznie. Najemcy nowych lokali socjalnych i komunalnych będą mieli łatwy dostęp do inkluzyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających integracji społecznej, instytucji wspomagających proces wychodzenia z ubóstwa, a także placówek kulturalnych, edukacyjnych i wychowawczych. Przedsięwzięcie „Rozwój funkcji miejskich na terenie byłego poligonu wojskowego” będzie realizować cel – wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji w ramach, którego planowane są działania aktywizujące mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz cel – Wzrost integracji przestrzennej obszaru rewitalizacji, w ramach którego przewiduje się przedsięwzięcia usprawniające przemieszczanie się mieszkańców, w tym obszarze rewitalizacji, co będzie wpływało na integrację różnych środowisk w nowych miejscach tj. na obszarze po byłym poligonie wojskowym. Przedsięwzięcie to odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy: w sferze społecznej: ubóstwo, występowanie patologii, wieloaspektowe problemy mieszkańców „baraków” oraz w sferze przestrzenno-funkcjonalnej tj. niedoinwestowane tereny obrzeżne miasta – teren byłego poligonu wojskowego. Przedsięwzięcie „Rozwój funkcji miejskich na terenie byłego poligonu wojskowego” jest komplementarne z przedsięwzięciem „Sieć Punktów Aktywności Społecznej i Centrum Wolontariatu”, gdyż jeden z Punktów Aktywności Społecznej ma zostać zorganizowany na nowo wybudowanym osiedlu domów socjalnych.
Zakres realizowanych zadań	Ze względu na kluczową pozycję tego obszaru dla rozwoju funkcji miejskich oraz jego obecny zerowy stan zainwestowania, przewiduje się, że w pierwszej kolejności będą realizowane te działania, które pozwolą przygotować się do znaczącego rozwoju tego terenu:

	A) Konkurs na koncepcję – opracowanie MPZP dla obszaru poligonu na podstawie dwuetapowego ogólnopolskiego konkursu architektoniczno-urbanistycznego, uwzględniającego wytyczne sporządzone przez MKUA. B) Budowa osiedla domów socjalnych z infrastrukturą techniczną (m.in. wodno-kanalizacyjną, ciepłą) – w wybudowanych lokalach będą mieszkać osoby, które będą w części przeprowadzone z podlegających likwidacji baraków na ul. Warszawskiej 250. C) Powołanie Specjalnej Strefy Inicjatyw Lokalnych na obszarze osiedla domów socjalnych. Ideą strefy jest zaktywizowanie mieszkańców nowego osiedla (głównie dzieci). Znaczną część inicjatyw społecznych realizowanych w mieście będzie musiała być realizowana na nowym osiedlu. W tym celu będą podjęte działania wyłaniające potencjalnych liderów. Planuje się, że dwa z nowych mieszkań będą przeznaczone na cele związane z aktywizacją społeczną. W jednym z nich otwarty zostanie jeden z Punktów Aktywności Społecznej. D) Rozwój infrastruktury drogowej i sieci komunikacji miejskiej – w celu zapewnienia integracji nowego osiedla zrealizowane zostaną inwestycje drogowe oraz doprowadzona będzie jedna z linii tworzonej właśnie komunikacji miejskiej. E) Budowa szkoły podstawowej – ta część przedsięwzięcia planowana jest na okres 2020-2025. Szkoła będzie zorganizowana w pobliżu tworzonego osiedla.
Prognostowane rezultaty przedsięwzięcia i sposób ich oceny	W ramach realizacji przedsięwzięcia powstaną nowe lokale mieszkalne – 32, budynki oświatowe – 1, sieć wodociągowa – 1009 m, sieć kanalizacji sanitarnej – 700 m, ciepłownia osiedlowa – 1. Dokumentami potwierdzającymi osiągnięcie planowanych wskaźników będą protokoły zdawczo-odbiorcze, dokumentacja powykonawcza oraz faktury. Rezultatem realizacji przedsięwzięcia będzie poprawa warunków osób, które znajdują się w sytuacji kryzysowej i korzystają z lokali gminnych (komunalnych i socjalnych) znajdujących się w bardzo złym stanie technicznym. Wskaźnikiem rezultatu będzie całkowita powierzchnia użytkowa wybudowanych lokali mieszkalnych. Wartość bazowa = 0, wartość referencyjną określi projekt budowlany. Dokumentem potwierdzającym osiągnięcie wskaźnika będzie sprawozdanie z realizacji przedsięwzięć przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
Okres realizacji	2016-2025
Szacowana wartość przedsięwzięcia	54.500.000 zł

9.4. SIĘĆ PUNKTÓW AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ I CENTRUM WOLONTARIATU

Nazwa	Sieć Punktów Aktywności Społecznej i Centrum Wolontariatu
Cel szczegółowy	Wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji Wzrost integracji przestrzennej obszaru rewitalizacji
Kierunek działań	Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizowanego Aktywizacja przestrzeni w obszarze rewitalizacji
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – podobszar A i podobszar B Punkty Aktywności Społecznej – co najmniej dwa miejsca w obszarze rewitalizacji, w tym na terenie byłego poligonu wojskowego – podobszar rewitalizacji B (w ramach nowobudowanego kompleksu mieszkań socjalnych) oraz w okolicy ulicy Huberta – podobszar rewitalizacji A. Centrum Wolontariatu – ul. Piękna 26 (poza obszarem rewitalizacji)
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Fundacja Rozwoju Międzykulturowego EBU we współpracy z Urzędem Miasta Mińsk Mazowiecki
Uzasadnienie	W procesie diagnostycznym wykazano niską aktywność obywatelską oraz niski kapitał społeczny mieszkańców obszaru rewitalizacji. Z drugiej strony osoby, które chciałyby się zaangażować w działania społeczne nie wiedzą gdzie zgłosić swoją gotowość lub skąd zdobyć informacje o możliwej aktywności lokalnej i wolontarystycznej. Odczuwalny jest wyraźny brak fizycznej przestrzeni gdzie mogliby się gromadzić, szkolić i rozwijać lokalni wolontariusze i aktywiści. Na obszarze rewitalizacji nie ma jednostek aktywnych społecznie lub kulturalnie. Bardzo ograniczona jest również informacja na temat możliwości zaangażowania się wolontarystycznego lub zapotrzebowania na pomoc i pracę wolontariuszy. Planowane przedsięwzięcie umożliwiłoby wykorzystanie potencjału drzemącego w działalności wolontarystycznej, zarówno w kontekście osób angażujących się w te działania, jak i osób z nich korzystających. Obecnie podejmowane działania mają charakter rozproszony, brakuje instytucji, które koordynowałyby takie działania, niewystarczająca jest także informacja na temat możliwości angażowania się wolontarystycznego lub zapotrzebowania na pomoc wolontariuszy. Jednocześnie zdiagnozowano brak miejsc, gdzie młodzież mogłaby spędzać czas w pozytywny sposób bez konieczności korzystania z komercyjnej oferty np. kafejek, gdzie mogłaby swobodnie przebywać, spotykać się, budować proste inicjatywy, uczestniczyć w ciekawych wydarzeniach. Młodzież z obszarów kryzysowych nie ma pozytywnych wzorców spędzania czasu i często wybiera niebezpieczne zajęcia. Przedsięwzięcie z jednej strony dawałoby możliwość angażowania się w działalność wolontarystyczną osobom zainteresowanym taką aktywnością (stworzenie możliwości działania – począwszy od informacji o zapotrzebowaniu na pomoc i pracę wolontariuszy, po organizację tej pracy, ciągły rozwój przez szkolenia i zdobywanie nowych umiejętności). Z drugiej strony projekt to szeroki wachlarz działań wolontariuszy skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji – począwszy od oferty bezpłatnych zajęć np. lekcyjnych i językowych dla dzieci (co pomoże im polepszyć wyniki, a kontakt z zagranicznymi wolontariuszami zwiększy kompetencje językowe), po spontanicznie organizowane akcje aktywizujące lokalną społeczność. W Punktach Aktywności Społecznej wolontariusze mogą służyć pomocą w poszukiwaniu pracy, możliwości rozwoju lub opracowaniu własnego życiorysu, będą prowadzić kampanie i akcje społeczne promujące aktywne postawy obywatelskie oraz wzmacniające świadomość obywatelską, będą realizować zadania związane z tworzeniem nowych lub rewaloryzowaniem istniejących terenów zieleni angażując przy tym mieszkańców obszaru rewitalizacji. Punkty Aktywności Społecznej zapewnią dostęp do wydarzeń i akcji realizowanych przez animatorów kultury i wolontariuszy bez konieczności przemieszczania się do centrum miasta. Przedsięwzięcie „Sieć Punktów Aktywności Społecznej i Centrum Wolontariatu” będzie realizować cel – wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji w ramach, którego planowane są działania aktywizujące mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz cel – Wzrost integracji przestrzennej obszaru rewitalizacji, w ramach którego realizowane będą przedsięwzięcia będące nowymi formami aktywności społecznej na rewitalizowanym obszarze. Przedsięwzięcie to odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej: ubóstwo, problemy w nauce, występowanie patologii, niska aktywność obywatelska, niski poziom kapitału społecznego.

	Przedsięwzięcie „Sieć Punktów Aktywności Społecznej i Centrum Wolontariatu” jest komplementarne z przedsięwzięciem „Rozwój funkcji miejskich na terenie byłego poligonu wojskowego”, gdyż jeden z Punktów Aktywności Społecznej ma zostać zorganizowany na nowo wybudowanym osiedlu domów socjalnych.
Zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada następujące działania: A) Stworzenie Centrum Wolontariatu stanowiącego miejsce zebrań, warsztatów i szkoleń dla wolontariuszy, w tym uruchomienie aktywnego punktu informacyjnego gromadzącego dane dotyczące istniejących potrzeb oraz możliwości działań w charakterze wolontariuszy. Dodatkowo Centrum Wolontariatu zostanie przystosowane do zapewnienia noclegu dla 15-20 osób (animatorów, aktywistów, pracowników młodzieżowych i zagranicznych wolontariuszy). Centrum Wolontariatu będzie mieściło się w budynku należącym do Miasta przy ul. Pięknej 26, położonym poza obszarem rewitalizacji. Budynek ten zostanie wyremontowany i przystosowany do pełnienia w/w funkcji, tak by mógł stać się siedzibą główną sieci Punktów Aktywności Społecznej. B) Stworzenie Punktów Aktywności Społecznej, które staną się miejscem zajęć dla różnych grup lokalnych prowadzonych przez wolontariuszy. Punkty Aktywności Społecznej mają stanowić jednostki pomocnicze Centrum Wolontariatu na terenach stanowiących dotychczas „pustynie aktywności społecznej”. Pierwsze punkty planowane będą w obszarach rewitalizacji (podobszar A i podobszar B) w celu zaktywizowania lokalnych mieszkańców. Planowana jest sukcesywna rozbudowa sieci PAS-ów, co w efekcie ma przyczynić się do zwiększania spójności przestrzennej miasta.
Prognozowane rezultaty przedsięwzięcia i sposób ich oceny	W ramach realizacji przedsięwzięcia powstaną 2 Punkty Aktywności Społecznej, co będzie stanowiło wskaźnik produktu przedsięwzięcia. Rezultatem realizacji przedsięwzięcia będzie liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z oferty Punktów Aktywności Społecznej oraz liczba wolontariuszy zamieszkujących na obszarze rewitalizacji. Wartość bazowa = 0. Wskaźnik powinien stopniowo narastać. Dokumentem potwierdzającym osiągnięcie wskaźnika będzie sprawozdanie z realizacji przedsięwzięć przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
Okres realizacji	2017-2022
Szacowana wartość przedsięwzięcia	300.000 zł

9.5. STANICA HUFCA ZHP „MAZOWSZE” – CENTRUM WYCHOWAWCZO-EDUKACYJNE

Nazwa	Stanica hufca ZHP "Mazowsze" – centrum wychowawczo-edukacyjne
Cel szczegółowy	Wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji Wzrost integracji przestrzennej obszaru rewitalizacji
Kierunek działań	Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizowanego Aktywizacja przestrzeni w obszarze rewitalizacji
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – Podobszar A ul. Kościelna 3
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Hufiec Związku Harcerstwa Polskiego „Mazowsze” Mińsk Mazowiecki we współpracy z Urzędem Miasta Mińsk Mazowiecki
Uzasadnienie	Związek Harcerstwa Polskiego „Mazowsze” jest organizacją silnie zakorzenioną w krajobrazie społecznym Mińska Mazowieckiego, z wieloletnimi tradycjami w zakresie działalności społecznej. Ograniczone możliwości lokalowe nie pozwalają jednak dalej rozwijać prowadzonej działalności, a tym bardziej – podejmować nowych aktywności na bazie dotychczasowych pozytywnych doświadczeń. Lokalizacja stancy ZHP przy wschodniej granicy podobszaru rewitalizacji A (na obrzeżach Parku Dernałowiczów), w niedalekim sąsiedztwie podobszaru rewitalizacji B, daje szczególne możliwości oddziaływania na cały obszar rewitalizacji, a także na pozostałe obszary miasta. W okolicy brak jest miejsc takich jak: świetlica środowiskowa gdzie dzieci mogłyby się bawić, odrabiać lekcje, spędzać wolny czas czy pobierać korepetycje otrzymując odpowiednią ilość czasu i uwagi. W ramach Mińskiego Centrum Aktywności Obywatelskiej powstałaby taka świetlica. Do udzielania korepetycji dzieciom, także z rodzin ubogich zaangażowani zostaliby seniorzy, licealiści oraz studenci. Wyremontowane i zmodernizowane pomieszczenia Hufca mogłyby być siedzibą i miejscem spotkań oraz działalności różnych organizacji pozarządowych. Obecnie z pomieszczeń Hufca korzystają: Fundacja EBU, PTTK, Jednostka Strzelecka 1009, ZHR czy Stowarzyszenie Miłośników Fantastyki „Mińska Gildia Fantastyki”. Adaptacja i doposażenie istniejącego w Hufcu warsztatu pozwoliłoby na stworzenie warsztatu społecznościowego, gdzie zwykli ludzie dzięki dostępowi do maszyn i narzędzi mogliby realizować swoje pomysły lub dokonywać napraw swoich sprzętów upiększając miejsce w którym żyją i mieszkają. Doposażenie stancy w sprzęt biwakowy pozwoliłoby na organizowanie imprez dla młodzieży i całych rodzin, pokazując im jak ciekawie można spędzić czas razem. Przedsięwzięcie „Stanica Hufca ZHP „Mazowsze – centrum wychowawczo-edukacyjne” będzie realizować cel – wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji w ramach, którego planowane są działania aktywizujące mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz cel – Wzrost integracji przestrzennej obszaru rewitalizacji, w ramach którego realizowane będą przedsięwzięcia będące nowymi formami aktywności społecznej na rewitalizowanym obszarze. Przedsięwzięcie to odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej: ubóstwo, problemy w nauce, występowanie patologii, niska aktywność obywatelska, niski poziom kapitału społecznego, niewystarczająca możliwość spędzania wolnego czasu (oferta i przestrzeń). W ramach przedsięwzięcia wyklucza się możliwość podejmowania działań pozostających w sprzeczności z podstawowymi założeniami ochrony przyrody.
Zakres realizowanych zadań	Celem przedsięwzięcia jest rozbudowa i przystosowanie pomieszczeń Hufca na potrzeby Mińskiego Centrum Aktywności Obywatelskiej. MCAO stanowiłoby centrum życia społecznego w mieście, spełniając dodatkowo wiele komplementarnych ról: A) Świetlica środowiskowa – miejsce zawsze otwarte dla młodych ludzi, którzy mogliby tu bezpiecznie spędzać wolny czas, rozwijać swoje pasje, uzupełniać braki w wykształceniu czy realizować pomysły, odciągając ich od nałogów, patologii czy przestępczości. Specjalnie przystosowany pokój multimedialno-edukacyjny pomógłby w nauce, sala konferencyjna dałaby możliwość szkolenia wolontariuszy. Funkcjonująca przy świetlicy kafejka internetowa byłaby pomocna w odrabianiu lekcji, a poprzez zajęcia z wychowawcami użytkownicy kafejki dowiadywaliby się jak mądrze korzystać z internetu w celu nauki i zabawy. B) Siedziba i miejsce spotkań różnych organizacji pozarządowych (z dostępem do sali konferencyjnej na potrzeby spotkań i szkoleń). C) Miejsce pracy dla osób bezrobotnych zajmujących się obsługą Centrum, jak i osób, które znalazłyby tu miejsce lub warsztat pracy. D) Miejsce aktywnego wypoczynku dla całych rodzin – z przystanią wodną, ścianką wspinaczkową, sprzętem biwakowym, wiatą rowerową i punktem informacji turystycznej.

	E) Warsztat społecznościowy – Fab Lab, gdzie osoby kreatywne mogłyby wcielić w życie swoje pomysły, a osoby nieposiadające odpowiedniego sprzętu, skorzystać z niego dokonując np. napraw, poprawiając tym samym warunki bytowe.
Prognozowane rezultaty przedsięwzięcia i sposób ich oceny	W ramach realizacji przedsięwzięcia powstanie Mińskie Centrum Aktywności Obywatelskiej, które będzie produktem realizacji tego przedsięwzięcia. Rezultatem realizacji przedsięwzięcia będzie aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji wyrażona poprzez liczbę osób korzystających ze wszystkich form działań Centrum Aktywności Obywatelskiej. Wartość bazowa = 0. Wskaźnik powinien stopniowo narastać. Dokumentem potwierdzającym osiągnięcie wskaźnika będzie sprawozdanie z realizacji przedsięwzięć przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
Okres realizacji	2017-2025
Szacowana wartość przedsięwzięcia	800.000 zł

9.6. ROZBUDOWA CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO I USTAWICZNEGO W MIŃSKU MAZOWIECKIM

Nazwa	Rozbudowa Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Mińsku Mazowieckim
Cel szczegółowy	Wzmocnienie funkcji gospodarczych w obszarze rewitalizacji
Kierunek działań	Aktywizacja zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizowanego
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – Podobszar A ul. Budowlana 4 m.in. dz. Nr 865/17
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Powiat Miński
Uzasadnienie	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Mińsku Mazowieckim powstało 1 września 2012 roku z połączenia Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica (funkcjonującego od 1999 roku) oraz Centrum Kształcenia Praktycznego im. M. Benko (funkcjonującego od 1977 roku). Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego jest placówką kształcenia ustawicznego i praktycznego, której nadrzędnym celem jest: kształcenie, doksztalcenie i doskonalenie osób dorosłych w formach szkolnych i pozaszkolnych z uwzględnieniem kształcenia na odległość, organizowanie kształcenia praktycznego dla uczniów i słuchaczy, organizacja przygotowania teoretycznego i praktycznego młodzieży i dorosłych do danego zawodu, przygotowanie uczniów i słuchaczy do życia w integracji ze społeczeństwem oraz osiągnięcie możliwie wszechstronnego rozwoju własnego. W Centrum funkcjonują: gimnazjum dla dorosłych, liceum ogólnokształcące dla dorosłych oraz szkoła policealna dla dorosłych, prowadzące kształcenie w formie zaocznej. W Centrum funkcjonują ponadto: Powiatowy Ośrodek Doksztalcenia i Doskonalenia Zawodowego, którego celem jest doksztalcenie młodocianych pracowników zatrudnionych u pracodawców w celu nauki zawodu w zakresie teoretycznych przedmiotów zawodowych, ośrodek spawalnictwa oraz ośrodek mechaniki i diagnostyki pojazdowej. Obecnie budynek Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego jest w bardzo złym stanie technicznym. Rozbudowa i modernizacja budynku pozwoli na podniesienie standardu nauczania oraz wychodzenie naprzeciw potrzebom uczących się i zmianom na rynku pracy. Przedsięwzięcie „Rozbudowa Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego” będzie realizować cel – wzmocnienie funkcji gospodarczych w obszarze rewitalizacji w ramach, którego planowane są działania zwiększające aktywność zawodową mieszkańców, realizujące przedsięwzięcia skoncentrowane na podnoszeniu kwalifikacji zawodowych, aktywności zawodowej, umiejętności i przedsiębiorczości. Przedsięwzięcie to odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej i gospodarczej: ubóstwo, problemy w nauce, niski poziom przedsiębiorczości.
Zakres realizowanych zadań	Przedsięwzięcie polega na poprawie jakości infrastruktury technicznej oraz poziomu świadczenia usług oświatowych. Dzięki modernizacji budynku wzrośnie m.in. bezpieczeństwo jego użytkowników oraz zmniejszy się koszt utrzymania obiektu. Poprawa warunków znacznie poprawi jakość prowadzonych zajęć, kursów, szkoleń i spotkań. Możliwe będzie również poszerzenie dotychczasowej oferty. W ramach przedsięwzięcia wyklucza się możliwość podejmowania działań pozostających w sprzeczności z podstawowymi założeniami ochrony przyrody.
Prognozowane rezultaty przedsięwzięcia i sposób ich oceny	Wskaźnikiem produktu będzie zmodernizowany budynek służący celom oświatowym. Wskaźnikiem produktu będzie także dodatkowa powierzchnia rozbudowywanego budynku. Wartość bazowa = 0, wartość referencyjną określi projekt budowlany. Rezultatem realizacji przedsięwzięcia będzie udostępnienie nowej powierzchni budynku na cele oświatowe. Wskaźnikiem rezultatu będzie wzrost liczby osób korzystających z oferty oświatowej i szkoleniowej Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego. Wartość bazowa = 0. Wskaźnik powinien stopniowo narastać Dokumentem potwierdzającym osiągnięcie wskaźnika będzie sprawozdanie z realizacji przedsięwzięć przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
Okres realizacji	2017-2025
Szacowana wartość przedsięwzięcia	5.000.000 zł

9.7. KONKURS „MIKROPROJEKTY SPOŁECZNE”

Nazwa	Konkurs „Mikroprojekty społeczne”
Cel szczegółowy	Wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji Wzrost integracji przestrzennej obszaru rewitalizacji
Kierunek działań	Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizowanego Aktywizacja przestrzeni w obszarze rewitalizacji
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji Podobszar A i Podobszar B
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki
Uzasadnienie	Aktywność organizacji pozarządowych skoncentrowana jest na specyficznych tematycznie działaniach i zazwyczaj wokół najbliższego otoczenia. Potrzebne są dodatkowe instrumenty rozwoju aktywności organizacji pozarządowych, ale również aktywnych osób (liderów społecznych) zachęcające do podejmowania działalności w rewitalizowanym obszarze. Szczególnie ważne będą inicjatywy w miejscach koncentracji problemów społecznych w podobszarze A i B. Przedsięwzięcie „Konkurs „Mikroprojekty społeczne” będzie realizować cel – wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji w ramach, którego planowane są działania aktywizujące mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz cel – Wzrost integracji przestrzennej obszaru rewitalizacji, w ramach którego realizowane będą przedsięwzięcia będące nowymi formami aktywności społecznej na rewitalizowanym obszarze, pozwalającymi ukierunkować działania organizacji pozarządowych „do” obszaru rewitalizacji. Przedsięwzięcie to odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej: niska aktywność obywatelska, niski poziom kapitału społecznego czy nierównomierne rozmieszczenie oraz silnie zróżnicowany poziom i zakres aktywności organizacji pozarządowych.
Zakres realizowanych zadań	Przedsięwzięcie będzie polegało na uruchomieniu specjalnej puli środków w budżecie Miasta na niewielkie dofinansowania projektów (mikroprojektów), których głównym celem będzie realizowanie zadań wypracowanych wspólnie z mieszkańcami bloków socjalnych oraz korzystającymi z pomocy społecznej w rewitalizowanym obszarze. Wnioskodawcą będą mogły być zarówno organizacje pozarządowe, jak i osoby prywatne (liderzy – mieszkańcy bloków i osiedli socjalnych), którzy zaproponują wypracowane wcześniej ze społecznością rewitalizowanego obszaru pomysły na współpracę. Mikroprojekty będą realizowane w dwóch typach: Typ A - do 3000 zł – projekt polegający na organizacji działań społecznych (w tym koszty techniczne takich działań); Typ B - do 5000 zł – projekt łączący cechy typu A z aktywnością inwestycyjno-modernizacyjną małej infrastruktury itp. Rocznie w wyniku konkursu będzie dofinansowanych maksymalnie 10 mikroprojektów.
Prognozowane rezultaty przedsięwzięcia i sposób ich oceny	Wskaźnikiem produktu będzie liczba zrealizowanych mikroprojektów. Rezultatem realizacji przedsięwzięcia będzie aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji uwidaczniająca się m.in. poprzez nowe inicjatywy społeczne. Wskaźnikiem rezultatu będzie liczba osób korzystających z działań oferowanych w ramach realizowanych mikroprojektów. Wartość bazowa = 0. Wskaźnik powinien stopniowo narastać. Dokumentem potwierdzającym osiągnięcie wskaźnika będzie sprawozdanie z realizacji przedsięwzięć przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
Okres realizacji	2018-2020 – z możliwością przedłużenia po ocenie początkowych doświadczeń
Szacowana wartość przedsięwzięcia	150.000 zł

9.8. MODERNIZACJA I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPORTOWEJ I WYPOCZYNKOWEJ

Nazwa	Modernizacja i rozwój infrastruktury sportowej i wypoczynkowej
Cel szczegółowy	Wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji Wzrost integracji przestrzennej obszaru rewitalizacji
Kierunek działań	Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizowanego Przestrzeń społeczna na rzecz aktywizacji obszaru rewitalizowanego Przestrzeń integrująca obszar rewitalizacji
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – Podobszar A – stadion MOSiR ul. Budowlana 2A, Gimnazjum Miejskie Nr 2 ul. Budowlana 2 i Zespół Szkół im. Marii Skłodowskiej – Curie ul. 1 PLM Warszawa 1 Poza obszarem rewitalizacji – obiekty MOSiR - ul. Wyszyńskiego 56 i ul. Sportowa 1
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Mińsku Mazowieckim
Uzasadnienie	We współczesnym świecie sport jest ważną wartością cywilizacyjną, kulturową i społeczną. Sport, nawet amatorski, szybko staje się drugą naturą człowieka. Ludzie angażujący się weń osiągają znacznie większą samowiedzę, bardziej systematycznie działają, lepiej poznają swój organizm, swoje duchowe i fizyczne możliwości oraz ograniczenia. Rozwój sportowej pasji włącza jednostkę w sieci społeczne, pozwala lepiej organizować czas, efektywniej pracować. Sport jest skutecznym narzędziem wychowawczym, gdyż odnosi się do wszystkich elementów niezbędnych do nauki skutecznego działania. Dojrzała osobowość nie może być tworzona bez wysiłku i pokonywania samego siebie. Sport w optymalny sposób zapewnia warunki dla kształtowania charakteru młodych ludzi. Odgrywa także rolę w wyrównywaniu szans. Dzięki swojej specyfice jest istotnym czynnikiem kształtowania zdrowia, rozwijania nawyków i zachowań prozdrowotnych, a także wartościową formą spędzania wolnego czasu. Z badania ankietowego przeprowadzonego w procesie diagnostycznym wynika, że mieszkańcy obu podobszarów rewitalizacji zapytani o zasadność inwestycji zgodnie, wymieniają na pierwszym miejscu inwestycje w atrakcyjną i zróżnicowaną bazę sportowo-rekreacyjną. Dodatkowo dla mieszkańców podobszaru B, największym problemem, który należałoby rozwiązać w pierwszej kolejności w obszarze rewitalizacji, jest słaby dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych. W związku z powyższym jednym z najważniejszych zadań, jakie należy podjąć w obu podobszarach rewitalizacji jest budowa nowych i rozbudowa lub modernizacja istniejących terenów sprzyjających uprawianiu sportu. Wybudowany na początku 2016 roku stadion przy ul. Budowlanej 2A wymaga uzupełnienia infrastruktury o rozbudowę i zadaszenie trybun oraz wzbogacenie oferty o urządzenia do street workoutu. Takie urządzenia zostaną także zamontowane na stadionie miejskim przy ul. Sportowej 1. Budowa boisk sportowych w podobszarze A – na terenie Gimnazjum Miejskiego Nr 2 i na terenie Zespołu Szkół im. Marii Skłodowskiej-Curie pozwoli mieszkańcom obszaru rewitalizacji na korzystanie z profesjonalnej infrastruktury sportowej niedaleko ich miejsca zamieszkania. Budowa wielofunkcyjnego pawilonu sportowego przy aquaparku (ul. Wyszyńskiego 56) pozwoli mieszkańcom na uprawianie tenisa stołowego, korzystać z niego będą mogli również osoby zainteresowani tańcem, warcabami, brydżem sportowym czy dartem. Mimo, że obiekt położony jest poza obszarem rewitalizacji to obejmie on swoim oddziaływaniem także mieszkańców obszaru rewitalizacji, gdyż będzie to jedyny tego typu, profesjonalny obiekt na terenie miasta. W godzinach popołudniowo-wieczornych obiekt będzie udostępniany klubom sportowym i organizacjom pozarządowym specjalizującym się w szkoleniu dzieci i młodzieży. Oferta dodatkowych zajęć dla dzieci i młodzieży w wybudowanych lub zmodernizowanych obiektach sportowych będzie kierowana przede wszystkim do dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych mieszkających na obszarze rewitalizacji. Przedsięwzięcie „Modernizacja i rozwój infrastruktury sportowej i wypoczynkowej” będzie realizować cel – wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji w ramach, którego planowane są działania aktywizujące mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez programy profilaktyczne oraz cel – Wzrost integracji przestrzennej obszaru rewitalizacji realizowany poprzez przedsięwzięcia na terenie miasta, które przyczynią się do przemieszczania się mieszkańców podobszarów rewitalizacji A i B także do innych części miasta. Przedsięwzięcie to odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej i przestrzennej: ubóstwo, występowanie patologii, niewystarczająca możliwość spędzania wolnego czasu (oferta i przestrzeń).

	Osoby, które od wielu pokoleń "diedziczą" skutki różnego rodzaju niedostatków i patologii społecznej, to osoby często uzależnione, ubogie, bezrobotne, bez wykształcenia i perspektyw. Wobec wielu problemów czują się bezradne, dzieci z takich rodzin często są pozostawione same sobie, wychowują się na ulicy. W wielu przypadkach dzieci z rodzin dysfunkcyjnych są przez rówieśników dyskryminowane. Niskie poczucie wartości, brak realnych perspektyw życiowych i wzorców postępowania, to droga do patologii. Dlatego najmłodszym mieszkańcom miasta trzeba stworzyć alternatywę, pokazać że można inaczej spędzać czas niż tylko korzystając z alkoholu czy narkotyków, że można odczuwać radość realizując się na boisku, czy w innej rywalizacji sportowej. Wybór jest prosty: albo obiekty i boiska sportowe w dobrym standardzie, z których może korzystać młodzież, albo miejscem codziennych spotkań młodzieży będą tylko i wyłącznie puby. Istotne jest przedstawienie alternatywnych, atrakcyjnych dla młodzieży sposobów na spędzanie wolnego czasu. Stąd ważnym jest rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych oraz poprawa funkcjonowania bazy sportowo-rekreacyjnej w różnych częściach miasta. Realizacja programu profilaktycznego wspierającego alternatywne formy spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież da dzieciom pochodzącym z rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej większe możliwości osobistego rozwoju i samorealizacji.
Zakres realizowanych zadań	W ramach tego przedsięwzięcia planowane są działania umożliwiające wzrost aktywności sportowej mieszkańców obszaru rewitalizacji: A) Rozbudowa trybun i wykonanie zadaszenia trybun na stadionie sportowym przy ul. Budowlanej 2A, B) Budowa boiska sportowego przy Zespole Szkół im. Marii Skłodowskiej – Curie przy ul. 1 PLM Warszawa 1, C) Budowa boisk sportowych – Gimnazjum Miejskie nr 2 przy ul. Budowlanej 2, D) Budowa wielofunkcyjnego pawilonu sportowego – przy ul. Wyszyńskiego 56, E) Montaż urządzeń do street workout – na stadionach MOSiR ul. Budowlana 2A i ul. Sportowa 1, F) Wspieranie alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież poprzez pozalekcyjne zajęcia sportowe.
Prognozowane rezultaty przedsięwzięcia i sposób ich oceny	W ramach realizacji przedsięwzięcia powstaną 3 nowe i zostaną zmodernizowane 2 obiekty sportowe. Rezultatem realizacji przedsięwzięcia będzie udostępnienie mieszkańcom obszaru rewitalizacji nowej infrastruktury sportowej. Wskaźnikiem rezultatu będzie liczba mieszkańców korzystających z tych obiektów. Wartość bazowa = 0. Wskaźnik powinien stopniowo narastać. Rezultatem przedsięwzięcia będzie również liczba dzieci z obszaru rewitalizacji korzystających z zajęć pozalekcyjnych na nowopowstałych obiektach sportowych. Wartość bazowa = 0. Wskaźnik powinien stopniowo narastać. Dokumentem potwierdzającym osiągnięcie wskaźnika będzie sprawozdanie z realizacji przedsięwzięć przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
Okres realizacji	2017-2025
Szacowana wartość przedsięwzięcia	12.000.000 zł

9.9. DROGI I CIĄGI KOMUNIKACYJNE W OBSZARZE REWITALIZACJI

Nazwa	Drogi i ciągi komunikacyjne w obszarze rewitalizacji
Cel szczegółowy	Wzrost integracji przestrzennej obszaru rewitalizacji
Kierunek działań	Przestrzeń integrująca obszar rewitalizacji
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – podobszar A i podobszar B ul. Przemysłowa (m.in. dz. Nr 8093), ul. Budowlana (m.in. dz. Nr 8068, 866/1, 866/4), teren Zespołu Szkół im. Kazimierza Wielkiego ul. Budowlana 4 (m.in. dz. Nr 865/18, 865/19, 865/21, 865/11, 865/14, 865/16), ul. Rodziny Nalazków (m.in. dz. Nr 8116), ul. Łupińskiego (okolice budynków nr: 1; 3; 5; 7; 9; 11), ul. Sędomierska (okolice budynków nr 2; 4; 6; 6a; 8; 10), ul. Dąbrówki (okolice budynków nr 33; 35; 37; 39; 41; 41a), ul. Nadrzeczna (okolice budynków nr 1; 6; 7; 8), ul. Dr Huberta, ul. Dąbrówki, ul. Ogrodowa
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Mińsku Mazowieckim oraz Spółdzielnią Mieszkaniową „Przełom” i Spółdzielnią Mieszkaniową „Mechanik”
Uzasadnienie	Szereg ciągów komunikacyjnych w podobszarach rewitalizacji A i B wymaga modernizacji – część gruntownej. Na ulicach występują liczne spękania, zapadnięcia i koleiny, brak jest zatok autobusowych czy ścieżek dla rowerzystów, brakuje chodników, parkingów i odwodnienia. Ul. Przemysłowa jest drogą powiatową, która prowadzi ruch autobusowy pomiędzy północną częścią powiatu mińskiego a miastem i Warszawą. Ul. Budowlana stanowi objazd dla drogi krajowej nr 2, przebiega koło 2 placówek edukacyjnych. Ul. Ogrodowa przebiegająca przy parku miejskim pozbawiona jest miejsc parkingowych, gdzie korzystający z atrakcji w parku mieszkańcy mogliby pozostawić samochód. Ul. Dąbrówki jako jedyna przebiega przez oba podobszary rewitalizacji, a jednocześnie przez osiedla mieszkaniowe o największej intensywności zabudowy, również brakuje tu miejsc parkingowych. Ul. Dr Huberta w dzielnicy przemysłowej miasta wymaga remontu dla zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej tego obszaru. Z badania ankietowego przeprowadzonego w procesie diagnostycznym wynika, że mieszkańcy obu podobszarów rewitalizacji zwracają uwagę na brak miejsc parkingowych i niewystarczającą ilość dróg, co wiąże się z potrzebą rozbudowy, a nie ograniczania infrastruktury drogowej i ilości parkingów. Mieszkańcy podobszaru zarówno A, jak i B, zapytani w ankiecie o problemy, które należy rozwiązać w pierwszej kolejności w obszarze rewitalizacji, stawiają problem niedoinwestowanej infrastruktury drogowej na trzecim miejscu. Równie zgodnie wypowiadają się co do zasadności inwestycji polegających na poprawie stanu dróg i chodników, oceniając je również na trzecim, co do ważności, miejscu, tuż za budową obiektów sportowo-rekreacyjnych i modernizacją lokalnych przestrzeni publicznych, a przed modernizacją szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych. W pytaniu dotyczącym 10-ciu priorytetowych działań z zakresu rewitalizacji, które zdaniem mieszkańców przyczynią się do poprawy sytuacji w obszarze rewitalizacji, mieszkańcy podobszaru A wskazywali poprawę infrastruktury drogowej na drugim miejscu, a mieszkańcy podobszaru B na pierwszym miejscu. Przedsięwzięcie „Drogi i ciągi komunikacyjne w podobszarach A i B” będzie realizować cel – Wzrost integracji przestrzennej obszaru rewitalizacji, w ramach, którego planowane są działania, które służyć będą usprawnieniu przemieszczania się mieszkańców podobszarów rewitalizacji A i B do innych części miasta. Przedsięwzięcie to odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: zaniedbana infrastruktura drogowa, niedoinwestowane tereny obrzeżne miasta (ul. Dr Huberta i ul. Przemysłowa). Tego typu przedsięwzięcie zapewni zarówno wzrost jakości życia, jak i bezpieczeństwa i wpłynie na poprawę mobilności przestrzennej mieszkańców.
Zakres realizowanych zadań	Zgłoszone działania dotyczą trzech zasadniczych sfer: A) inwestycji drogowych – w szczególności kluczowych dla rozwiązania problemów komunikacyjnych w podobszarach rewitalizacji A i B, tj. ul. Dąbrówki, ul. Dr Huberta, ul. Przemysłowa i most na ul. Budowlanej. B) inwestycji modernizacyjnych wokół ciągów pieszo-jezdných – ul. Rodziny Nalazków, ul. Łupińskiego, ul. Sędomierska, ul. Dąbrówki, ul. Nadrzeczna, ul. Ogrodowa polegające głównie na poprawie dojazdów (drogi pożarowe), podjazdów dla wózków inwalidzkich i rozbudowie miejsc parkingowych. C) inne działania modernizacyjne ułatwiające komunikację mieszkańcom – np. utwardzenie terenu – ZS im. Kazimierza Wielkiego ul. Budowlana 4.

Prognozowane rezultaty przedsięwzięcia i sposób ich oceny	W wyniku realizacji przedsięwzięcia zostaną zmodernizowane lub wybudowane nowe odcinki dróg. Wskaźnikiem produktu będą nowe miejsca parkingowe stwarzające możliwość rezygnacji z parkowania przyulicznego. Wartość bazowa = 0, wartość referencyjna – 217. Rezultatem przedsięwzięcia będzie ograniczenie parkowania przyulicznego w obszarze rewitalizacji, co z kolei umożliwi uwolnienie przestrzeni publicznej na inne funkcje. Wskaźnikiem rezultatu przedsięwzięcia będzie powierzchnia nowych parkingów, z których będą korzystali mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Wartość bazowa = 0. Wartość referencyjną określi projekt budowlany. Dokumentem potwierdzającym osiągnięcie wskaźnika będzie sprawozdanie z realizacji przedsięwzięć przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
Okres realizacji	2017-2025
Szacowana wartość przedsięwzięcia	13.360.000 zł

9.10. BEZPIECZNE PRZESTRZENIE DO WYPOCZYNKU I REKREACJI

Nazwa	Bezpieczne przestrzenie do wypoczynku i rekreacji
Cel szczegółowy	Wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji
Kierunek działań	Przestrzeń społeczna na rzecz aktywizacji obszaru rewitalizowanego
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – Podobszar A i Podobszar B ul. Łupińskiego (budynki i okolice budynków nr 1; 3; 5; 7; 9; 11), ul. Sędomska (budynki i okolice budynków nr 2; 4; 6; 6a; 8; 10), ul. Dąbrówki (budynki i okolice budynków nr 33; 35; 37; 39; 41), ul. Siennicka (budynki i okolice budynków nr 6; 8; 9) ul. Miodowa 5 i okolice budynku, ul. Nadrzeczna (budynki i okolice budynków nr 1; 4; 6; 7; 8; 10; 12), ul. Błonie (budynki i okolice budynków nr 12; 14), Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 – ul. Dąbrówki 10, okolice ul. Warszawskiej 250
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki oraz Spółdzielnia Mieszkaniowa „Przełom”
Uzasadnienie	Przestrzeń publiczna to obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia, sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych. Jakość przestrzeni, w której spotykają się ludzie, ma wpływ na stosunki panujące w społeczeństwie. Dobrze urządzone przestrzenie sprzyja nawiązywaniu kontaktów, tworzeniu kultury. Przestrzeń zniszczona, nieatrakcyjna, nieodpowiadająca potrzebom człowieka, rodzi patologie społeczne. Jakość przestrzeni publicznej w obszarze rewitalizacji jest zróżnicowana, lecz podobszar B wypada znacznie gorzej w porównaniu z podobszarem A. Potwierdzają to odpowiedzi mieszkańców uzyskane w trakcie badania ankietowego przeprowadzonego w procesie diagnostycznym. Mieszkańcy podobszaru B zapytani o 10 priorytetowych działań z zakresu rewitalizacji, które przyczynią się do poprawy sytuacji w obszarze rewitalizacji twierdzili, że modernizacja lokalnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zielonych stanowi drugi co do ważności kierunek działań z zakresu rewitalizacji. Przestrzenie publiczne podobszaru B charakteryzują się wyjątkowo niskim poziomem zagospodarowania, mimo rozległych trawników brakuje miejsc do wypoczynku i spotkań z sąsiadami. Przestrzenie te również nie są bezpieczne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Na wyżej wymienionych terenach odnotowuje się częste przypadki niszczenia mienia, zakłóceń porządku, dewastowania wyposażenia osiedli (place zabaw, ławki, tereny zielone). W związku z powyższym planowane są działania mające poprawić stan przestrzeni publicznej przede wszystkim w podobszarze B. Montaż monitoringu wpłynie na poprawę bezpieczeństwa na tych terenach, działania renowacyjne zieleni i rozwój bezpiecznej przestrzeni dla dzieci i dorosłych uczyni tą przestrzeń bardziej przyjazną mieszkańcom. Przedsięwzięcie „Bezpieczne przestrzenie do wypoczynku i rekreacji” będzie realizować cel – wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji w ramach, którego planowane są inwestycje w istniejącą już infrastrukturę społeczną lub tworzenie nowej. Przedsięwzięcie to odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej: niski poziom bezpieczeństwa i niewystarczająca możliwość spędzania wolnego czasu (oferta i przestrzeń) oraz w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: chaos przestrzenny i brak całościowej koncepcji rozwoju przestrzeni publicznych i miejsc rekreacji w mieście.
Zakres realizowanych zadań	W przedsięwzięciu przewiduje się realizację następujących typów działań: A) Montaż urządzeń do monitoringu; B) Renowację i organizację placów zabaw i wypoczynku – w tym przy szkołach, np. przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1 oraz przy budynku komunalnym przy ul. Chełmońskiego 75; C) Renowację zieleni wokół bloków; D) Budowę ogólnodostępnego miejsca rekreacji w okolicach ul. Warszawskiej 250
Prognozowane rezultaty przedsięwzięcia i sposób ich oceny	Produktem realizacji przedsięwzięcia będą 3 nowe, wysokiej jakości przestrzenie publiczne udostępnione mieszkańcom obszaru rewitalizacji. Rezultatem tego przedsięwzięcia będzie zwiększenie dostępności do dobrze zorganizowanych przestrzeni publicznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji mierzone liczbą osób korzystających z tych przestrzeni publicznych. Oczekiwany wzrost liczby mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z tych terenów będzie co najmniej na poziomie 30% w stosunku do wartości początkowej. Wartość bazowa wskaźnika zostanie wyliczona przed przystąpieniem do realizacji przedsięwzięcia na podstawie badań terenowych/ankiet.

	Dokumentem potwierdzającym osiągnięcie wskaźnika będzie sprawozdanie z realizacji przedsięwzięć przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
Okres realizacji	2017-2025
Szacowana wartość przedsięwzięcia	1.450.000 zł.

9.11. INFRASTRUKTURA WODNO-KANALIZACYJNA

Nazwa	Infrastruktura wodno-kanalizacyjna
Cel szczegółowy	Wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji Wzmocnienie funkcji gospodarczych w obszarze rewitalizacji
Kierunek działań	Przestrzeń społeczna na rzecz aktywizacji obszaru rewitalizowanego Przestrzeń gospodarcza na rzecz aktywizacji obszaru rewitalizowanego
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – Podobszar A i Podobszar B ul. Dr Huberta (m.in. dz. Nr 8093, 969/1, 969/2, 7514, 871); ul. Warszawska (m. in. dz. Nr. 2416/9; 2416/31; 2416/32; 2416/33; 2416/34; 2416/48; 2416/50; 2416/51; 2408/2; 2416/15; 2416/16; 2416/17; 2416/18; 2416/20; 2416/21; 2416/49; 2416/22; 2416/23; 2416/26; 2416/36; 2416/37; 2416/45; 2416/46).
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Mińsku Mazowieckim
Uzasadnienie	Na terenie podobszaru A i podobszaru B duży problem infrastrukturalny stanowi stan sieci kanalizacyjnej. W podobszarze A przy ulicy Dr Huberta sieć jest przestarzała i o zbyt małej przepustowości. Nieszczelności sieci i jej awarie stanowią przyczynę przedostawania się ścieków do środowiska. Prowadzi to do degradacji okolicznych budynków i powoduje zagrożenie dla zdrowia ludzi i ich mienia. W podobszarze B na terenie osiedla mieszkaniowego przy ul. Warszawskiej 250 istniała ok. 50-letnia kanalizacja sanitarne. Mieszkańcy osiedla borykali się z eksploatacją kanalizacji, którą nabyli wraz z własnością lokali mieszkalnych w budynkach wielorodzinnych. Wielokrotne awarie spowodowane bardzo złym stanem technicznym kanalizacji były przyczyną niemożliwości korzystania z usług zbiorowego odprowadzania ścieków w standardach, z jakich korzystają pozostali mieszkańcy miasta. Brak prawidłowej pracy sieci kanalizacyjnej wpływał na degradację budynków (piwnic) oraz powodował zagrożenie dla zdrowia ludzi i ich mienia. Rozpoczęta została inwestycja polegająca na budowie i przebudowie kanalizacji sanitarnej z włączeniem jej do miejskiego systemu kanalizacji sanitarnej. Przedsięwzięcie „Infrastruktura wodno-kanalizacyjna” będzie realizować cel – wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji w ramach, którego planowane są inwestycje w istniejącą już infrastrukturę społeczną lub tworzenie nowej oraz cel – wzmocnienie funkcji gospodarczych w obszarze rewitalizacji, w ramach którego realizowane będą przedsięwzięcia zwiększające atrakcyjność gospodarczą terenów rewitalizowanych. Przedsięwzięcie to odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – niedoinwestowane tereny obrzeżne miasta.
Zakres realizowanych zadań	Inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną: A) Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Dr Huberta; B) Budowa nowych obiektów kanalizacji sanitarnej, przebudowa istniejących odcinków kanalizacji sanitarnej na terenie osiedla mieszkaniowego przy ul. Warszawskiej 250.
Prognozowane rezultaty przedsięwzięcia i sposób ich oceny	Przedsięwzięcie „Infrastruktura wodno-kanalizacyjna” poprawi jakość życia mieszkańców oraz zwiększy atrakcyjność inwestycyjną obszaru obrzeżnego miasta tj. ul. Dr Huberta położonej w dzielnicy przemysłowej miasta. Produktem realizacji przedsięwzięcia będzie długość wybudowanej nowej lub zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej - 1158 m. Rezultatem przedsięwzięcia będzie podniesienie technicznego standardu miejsc zamieszkania. Wskaźnikiem rezultatu będzie liczba mieszkańców w budynkach, które w ramach tego przedsięwzięcia uzyskały podłączenie do sieci kanalizacji sanitarnej. Wartość bazowa = 0. Wartość referencyjną należy wyliczyć na podstawie dokumentacji wykonawczej. Dokumentem potwierdzającym osiągnięcie wskaźnika będzie sprawozdanie z realizacji przedsięwzięć przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
Okres realizacji	2016-2017
Szacowana wartość przedsięwzięcia	750.000 zł

9.12. ROZWÓJ PODMIOTÓW EKONOMII SPOŁECZNEJ ORAZ INNOWACJI SPOŁECZNYCH

Nazwa	Rozwój podmiotów ekonomii społecznej oraz innowacji społecznych
Cel szczegółowy	Wzmocnienie funkcji gospodarczych w obszarze rewitalizacji Wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji
Kierunek działań	Aktywizacja zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizowanego Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizowanego
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji - Podobszary A i Podobszar B
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki
Uzasadnienie	Na terenie podobszarów A i B występuje niska przedsiębiorczość i znaczące problemy społeczne. Dlatego jednym z ważnych instrumentów wsparcia potrzebujących mieszkańców podobszarów A i B będzie pobudzanie rynku pracy poprzez wsparcie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej oraz rozwój projektów dotyczących innowacyjnego rozwiązywania problemów mieszkańców terenów rewitalizowanych.
Zakres realizowanych zadań	Przygotowana zostanie koncepcja wsparcia podmiotów ekonomii społecznej obejmującą dwa typy działań: A) utworzenie na terenie miasta podmiotu ekonomii społecznej; B) wsparcie finansowe i pozafinansowe tworzonych w Mińsku Mazowieckim podmiotów ekonomii społecznej (udostępnianie lokalu, podjęcie uchwały w celu wsparcia finansowego, promocja idei ekonomii społecznej, informacje o źródłach finansowania podmiotów ekonomii społecznej). W zakresie rozwoju innowacji społecznych podjęte będą działania informacyjne oraz promujące wygenerowanie do 3 projektów, których celem będzie wypracowanie i wdrożenie innowacji społecznych na terenie rewitalizowanych podobszarów. Do działania tego będą zachęczone wszystkie organizacje pozarządowe działające na terenie miasta.
Prognozowane rezultaty przedsięwzięcia i sposób ich oceny	Wskaźnikiem produktu przedsięwzięcia będzie liczba podmiotów ekonomii społecznej utworzonych na terenie miasta oraz liczba zrealizowanych projektów. Wartość bazowa = 0. Wskaźnik powinien stopniowo narastać. Wskaźnikiem rezultatu będzie liczba osób korzystających z oferty (w tym projektów) ekonomii społecznej utworzonych na terenie miasta. Wartość bazowa = 0. Wskaźnik powinien stopniowo narastać. Dokumentem potwierdzającym osiągnięcie wskaźnika będzie sprawozdanie z realizacji przedsięwzięć przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
Okres realizacji	2019-2025
Szacowana wartość przedsięwzięcia	300.000 zł

9.13. WYRÓWNYWANIE MOŻLIWOŚCI EDUKACYJNYCH

Nazwa	Wyrównywanie możliwości edukacyjnych
Cel szczegółowy	Wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji
Kierunek działań	Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizowanego Przestrzeń społeczna na rzecz aktywizacji obszaru rewitalizowanego
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – Podobszar A - Gimnazjum Miejskie Nr 2 ul. Budowlana 2, Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 1 ul. Dąbrówki 10 Poza obszarem rewitalizacji – Szkoła Podstawowa Nr 5 ul. Małopolska 11, Przedszkole Miejskie Nr 5 ul. Konstytucji 3 Maja 11
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki
Uzasadnienie	Ocena i porównanie osiągnięć edukacyjnych dzieci i młodzieży uczęszczających do różnych szkół w mieście pozwala stwierdzić, że dzieci z obszaru rewitalizacji osiągają słabsze wyniki w nauce i wymagają większej pomocy w sferze edukacji. Dyrektorzy gimnazjów znajdujących się na obszarze rewitalizacji potwierdzają, że szczególnie dzieci z rodzin wielodzietnych, dysfunkcyjnych społecznie osiągają gorsze wyniki w nauce. Korzystają one z dodatkowego wsparcia w formie zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, a także uczęszczają do świetlicy socjoterapeutycznej. Ochotniczy Hufiec Pracy działający przy Gimnazjum Miejskim nr 2 pozwala uczniom, którzy mają za sobą liczne niepowodzenia szkolne i problemy z zachowaniem, zdobyć umiejętności praktyczne i zawodowe. Działalność OHP przeciwdziała marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży. Placówki oświatowe na terenie rewitalizacji i te do których uczęszczają dzieci z obszaru rewitalizacji są niedoinwestowane przez co ich uczniowie mają słabszy dostęp do nowoczesnych metod nauczania. W związku z tym w ramach przedsięwzięcia planowana jest budowa budynku przedszkola w Zespole Szkolno-Przedszkolny Nr 1 przy ul. Dąbrówki 10 znajdującym się na obszarze rewitalizacji oraz przebudowa kuchni i stołówki w Szkole Podstawowej Nr 5 i budowa budynku Przedszkola Miejskiego Nr 5 znajdujących się poza obszarem rewitalizacji, do których jednak uczęszczają dzieci mieszkające na obszarze rewitalizacji. Ponadto w ramach przedsięwzięcia planowane jest stworzenie pracowni komputerowej w Gimnazjum Miejskim nr 2. Pracownia ta ułatwi dostęp wszystkim uczniom do korzystania ze sprzętu informatycznego i umożliwi im poszerzanie wiedzy, zniweluje ograniczenia w dostępie do internetu uczniom z niepełnosprawnością ruchową (dzięki usytuowaniu pracowni na parterze budynku), zwiększy atrakcyjność prowadzonych zajęć szczególnie dla uczniów zdolnych jak i tych z trudnościami w opanowaniu podstawy programowej z oddziałów przysposabiających do pracy, pomoże w zapobieganiu przedwczesnemu kończeniu szkoły, zwłaszcza przez uczniów z klas przysposabiających do pracy. W ramach przedsięwzięcia planowane są także projekty organizacji pozarządowych i przedsiębiorców, których głównym celem będzie podnoszenie poziomu edukacji. Przedsięwzięcie „Wyrównywanie możliwości edukacyjnych” będzie realizować cel – wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji w ramach, którego planowane są działania zwiększające aktywizację społeczną dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji poprzez np. programy edukacyjne oraz przedsięwzięcia inwestycyjne w infrastrukturę oświatową poprawiające warunki nauki i dające dostęp do nowoczesnych technologii. Przedsięwzięcie to odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej: ubóstwo, problemy w nauce, niewystarczająca liczba placówek oświatowych i oświatowo-wychowawczych.
Zakres realizowanych zadań	W ramach tego przedsięwzięcia realizowane będą następujące typy działań: A) modernizacja, zakup sprzętu edukacyjnego, w tym komputerowego do szkół w celu poprawy jakości kształcenia w obszarze rewitalizacji; B) modernizacja i remonty sal lekcyjnych w obszarze i poza obszarem rewitalizacji; C) budowa i rozbudowa przedszkoli i szkół w obszarze i poza obszarem rewitalizacji; D) projekty, których głównym celem jest podnoszenie poziomu edukacji (np. Mińska Akademia Malucha).
Prognozowane rezultaty przedsięwzięcia i sposób ich oceny	Wskaźnikiem produktu przedsięwzięcia będzie nowa powierzchnia wybudowanych lub zmodernizowanych budynków, która zostanie przeznaczona na cele oświatowe. Wartość bazowa = 0, wartość referencyjną określi projekt budowlany.

	Wskaźnikiem produktu będzie również liczba zakupionego sprzętu komputerowego (wartość bazowa = 0, wartość referencyjna – 18) oraz liczba projektów, których celem będą działania w sferze oświatowej mające na celu podniesienie poziomu edukacji (wartość bazowa – 2, wartość referencyjna – 10). Wskaźnikiem rezultatu realizacji przedsięwzięcia będzie liczba uczniów korzystających ze zmodernizowanej pracowni komputerowej w Gimnazjum Miejskim Nr 2. Wartość bazowa = 0, wskaźnik powinien stopniowo narastać. Wskaźnikiem rezultatu będzie również liczba przedszkolaków, które będą uczęszczały do nowowytbudowanego Przedszkola Miejskiego Nr 5. Wartość bazowa – 100. Docelowo planuje się stworzenie miejsca dla 150 dzieci. Kolejnym wskaźnikiem rezultatu będzie liczba uczestników nowych projektów mających na celu podnoszenie kwalifikacji. Wartość bazowa = 0, wskaźnik powinien stopniowo narastać. Dokumentem potwierdzającym osiągnięcie wskaźnika będzie sprawozdanie z realizacji przedsięwzięć przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
Okres realizacji	2016 - 2025
Szacowana wartość przedsięwzięcia	14.000.000

9.14. NOWA PLACÓWKA OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZA

Nazwa	Nowa placówka opiekuńczo-wychowawcza
Cel szczegółowy	Wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji
Kierunek działań	Przestrzeń społeczna na rzecz aktywizacji obszaru rewitalizowanego
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – Podobszar A ul. Budowlana m. in. dz. Nr 865/21
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Powiat Miński
Uzasadnienie	Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zawiera wiele rozwiązań, które mają poprawić zasady funkcjonowania placówek działających w tym obszarze. Przyspieszony ma zostać proces deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej. Oznacza to, że do 2020 roku Domy Dziecka nie mogą liczyć więcej niż 14 podopiecznych. W związku z tym koniecznym jest wybudowanie nowej placówki opiekuńczo-wychowawczej od podstaw. Lokalizacja Domu Dziecka w Mińsku Mazowieckim pozwoli na większy dostęp dzieci do edukacji, kultury, sportu oraz da możliwości kontaktu z rówieśnikami. Przedsięwzięcie „Nowa placówka opiekuńczo-wychowawcza” będzie realizować cel – wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji w ramach, którego planowane są przedsięwzięcia dotyczące infrastruktury społecznej. Przedsięwzięcie to odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej: ubóstwo, występowanie patologii.
Zakres realizowanych zadań	Przedsięwzięcie będzie polegało na budowie nowej placówki opiekuńczo-wychowawczej dostosowanej do wymogów przepisów prawa.
Prognostowane rezultaty przedsięwzięcia i sposób ich oceny	W ramach realizacji przedsięwzięcia powstanie nowa placówka opiekuńczo-wychowawcza. Wskaźnikiem produktu będzie powierzchnia nowopowstałego budynku. Wartość bazowa = 0, a wartość referencyjną określi projekt budowlany. Wskaźnikiem rezultatu realizacji przedsięwzięcia będzie liczba dzieci podlegających opiece. Wartość bazowa = 0, wartość referencyjna będzie stopniowo narastać. Dokumentem potwierdzającym osiągnięcie wskaźnika będzie sprawozdanie z realizacji przedsięwzięć przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
Okres realizacji	2017-2019
Szacowana wartość przedsięwzięcia	2.000.000 zł

9.15. MOPS NA RZECZ REWITALIZACJI

Nazwa	MOPS na rzecz rewitalizacji
Cel szczegółowy	Wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji Wzmocnienie funkcji gospodarczych w obszarze rewitalizacji
Kierunek działań	Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizowanego Aktywizacja zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizowanego
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – Podobszar A i Podobszar B Ze względu na specyfikę przedsięwzięcia - teren całego miasta
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Uzasadnienie	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje szereg działań, których beneficjentami są głównie mieszkańcy obu podobszarów rewitalizacji. MOPS działa jednak w skali całego miasta, dlatego należy przyjąć, że w ramach prowadzonych działań będą zachęceni do uczestniczenia w nich mieszkańcy terenów rewitalizowanych.
Zakres realizowanych zadań	W ramach przedsięwzięcia realizowane będą następujące projekty: A. „Aktywizacja zawodowa kobiet w wieku 30+ na terenie miasta Mińsk Mazowiecki”; B. Pozyskiwanie, magazynowanie i dystrybucja żywności z programu FEAD dla mieszkańców Miasta Mińsk Mazowiecki; C. „Bezpieczny Senior” w ramach realizacji Programu Wsparcia i Aktywizacji Seniorów w Mieście Mińsk Mazowiecki na lata 2015-2020”; D. „Świadomy Rodzic” w ramach Programu wspierania Rodziny w Mieście Mińsk Mazowiecki na lata 2016-2018 skierowany do rodziców mających problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz objęte wsparciem asystenta rodziny; E. „Rodzina mój skarb” w ramach Programu wspierania Rodziny w Mieście Mińsk Mazowiecki na lata 2016-2018 kierowany do wszystkich dzieci z terenu miasta Mińsk Mazowiecki uczęszczających do szkół podstawowych klas I-III; F. „Zdrowy Senior” w ramach realizacji Programu Wsparcia i Aktywizacji Seniorów w Mieście Mińsk Mazowiecki na lata 2015-2020”; G. „Reintegracja społeczno-zawodowa klientów pomocy społecznej na terenie Miasta i Gminy Mińsk Mazowiecki, Gminy Stanisławów i Gminy Dębe Wielkie”; H. Projekt „Asystent Rodziny i Koordynator Pieczy zastępczej 2016” - coroczny konkurs wspierający realizację zadań własnych gminy przez MUW; I. „Pożegnanie lata z Historią”.
Prognozowane rezultaty przedsięwzięcia i sposób ich oceny	Wskaźnikiem produktu będzie liczba zrealizowanych w ramach przedsięwzięcia projektów. Wartość bazowa = 0. Wskaźnik powinien stopniowo narastać. Wskaźnikiem rezultatu przedsięwzięcia będzie liczba osób zamieszkujących na obszarze rewitalizacji objętych wsparciem projektów realizowanych przez MOPS. Wartość bazowa = 0. Wskaźnik powinien stopniowo narastać. Dokumentem potwierdzającym osiągnięcie wskaźnika będzie sprawozdanie z realizacji przedsięwzięć przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
Okres realizacji	2016-2020
Szacowana wartość przedsięwzięcia	790.000 zł

9.16. POZNAJ SWOJE MIASTO

Nazwa	Poznaj swoje miasto
Cel szczegółowy	Wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji Wzrost integracji przestrzennej obszaru rewitalizacji
Kierunek działań	Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizowanego Aktywizacja przestrzeni w obszarze rewitalizacji Przestrzeń społeczna na rzecz aktywizacji obszaru rewitalizowanego
Lokalizacja	Poza obszarem rewitalizacji - ul. Warszawska 104 i ul. Traugutta 17
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Związek Nauczycielstwa Polskiego oraz Parafia Kościoła Starokatolickiego Mariawitów
Uzasadnienie	W procesie diagnostycznym wykazano, że mieszkańcy obszaru rewitalizacji charakteryzują się niską aktywnością obywatelską oraz niskim poziomem kapitału społecznego. Brak zainteresowania sprawami społeczeństwa i sprawami miasta wynika z niechęci, niezrozumienia przekazywanych treści czy braku odpowiednich informacji i odpowiednich środków przekazu potrafiących trafić do tej części społeczeństwa miasta. Przedsięwzięcie „Poznaj swoje miasto” ma za zadanie zaktywizować mieszkańców obszaru rewitalizacji do poznania historii miasta poprzez poznanie historii dwóch obiektów zabytkowych położonych na terenie miasta. Pierwszy to najstarszy budynek szkolny na terenie miasta, dawna szkoła elementarna z początku XIX wieku, obecnie siedziba Związku Nauczycielstwa Polskiego. Obiekt wpisany do rejestru zabytków w 2007 roku. Drugim budynkiem jest budynek Kościoła pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Maryi Panny – świątyni mariawickiej wybudowany w latach 1908-1911, wpisany do rejestru zabytków w 2007 roku. W ramach realizacji przedsięwzięcia zmodernizowane zostaną oba obiekty zabytkowe oraz zostaną one udostępnione do zwiedzania mieszkańcom miasta, w tym mieszkańcom obszaru rewitalizacji. W ramach realizacji przedsięwzięcia zorganizowane zostaną wystawy i koncerty muzyki sakralnej, wystawy okolicznościowe w ZNP, wycieczki umożliwiające zwiedzanie obiektów i poznanie ich historii. Przedsięwzięcie „Poznaj swoje miasto” będzie komplementarne z przedsięwzięciem „Sieć Punktów Aktywności Społecznej i Centrum Wolontariatu” w ramach którego powstaną Punkty Aktywności Społecznej. Punkty te powstaną na terenie obu podobszarów rewitalizacji, co umożliwi dotarcie do mieszkających na tym terenie osób. Wolontariusze w ramach zajęć w Punktach Aktywności Społecznej będą informowali i zachęcali mieszkańców podobszaru A i B do uczestnictwa w wydarzeniach organizowanych przez Związek Nauczycielstwa Polskiego i Parafię Kościoła Starokatolickiego Mariawitów. Przedsięwzięcie „Poznaj swoje miasto” będzie realizować cel – wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji w ramach, którego planowane są działania aktywizujące mieszkańców obszaru rewitalizacji i inwestycje w infrastrukturę społeczną oraz cel – Wzrost integracji przestrzennej obszaru rewitalizacji, w ramach którego realizowane będą przedsięwzięcia będące nowymi formami aktywności społecznej na rewitalizowanym obszarze. Przedsięwzięcie to odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej: niska aktywność obywatelska, niski poziom kapitału społecznego.
Zakres realizowanych zadań	W ramach przedsięwzięcia planowane są następujące działania: A) Zwiększenie aktywności i mobilności mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez ich udział w wydarzeniach organizowanych przez Związek Nauczycielstwa Polskiego i Parafię Kościoła Starokatolickiego Mariawitów, przy wsparciu Punktów Aktywności Obywatelskiej; B) Przebudowa dachu, elewacji, schodów zewnętrznych, wymiana stolarki drzwiowej zewnętrznej i stolarki okiennej budynku ZNP przy ul. Warszawskiej 104; C) Wymiana dachu na budynku Kościoła pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Maryi Panny przy ul. Traugutta 17.
Prognozowane rezultaty przedsięwzięcia i sposób ich oceny	Wskaźnikiem produktu będzie liczba zrealizowanych w ramach przedsięwzięcia wydarzeń o charakterze społecznym. Wartość bazowa – 0. Wskaźnik powinien stopniowo narastać. Rezultatem realizacji przedsięwzięcia będzie liczba mieszkańców uczestniczących w wydarzeniach organizowanych w ramach przedsięwzięcia. Wartość bazowa = 0. Wskaźnik powinien stopniowo narastać.

	Dokumentem potwierdzającym osiągnięcie wskaźnika będzie sprawozdanie z realizacji przedsięwzięć przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
Okres realizacji	2017-2019
Szacowana wartość przedsięwzięcia	700.000 zł

9.17. PRZESIĄDŹ SIĘ NA „AUTOBUSA”

Nazwa	Prześiądź się na „autobusa”
Cel szczegółowy	Wzrost integracji przestrzennej obszaru rewitalizacji
Kierunek działań	Przestrzeń integrująca obszar rewitalizacji
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – Podobszar A i Podobszar B Ze względu na specyfikę przedsięwzięcia - teren całego miasta
Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki
Uzasadnienie	Mińsk Mazowiecki nie posiada zorganizowanej komunikacji publicznej. Obecnie mieszkańcy miasta przemieszczają się po mieście korzystając z własnych środków transportu lub z oferty przewoźników prywatnych, którzy obsługują przewozy na trasie Mińsk Mazowiecki – Warszawa. Taka sytuacja nie jest dla mieszkańców zadowalająca, przede wszystkim z powodu nieregularnego rozkładu jazdy, niespójnej sieci komunikacyjnej, braku powiązania poszczególnych tras ze sobą, wysokiej ceny biletu w stosunku do wielkości miasta i czasu podróży oraz taboru niedostosowanego do standardów komunikacji miejskiej. W ramach rozwoju miasta oraz w związku z pojawiającymi się problemami komunikacyjnymi, potrzebne są zintegrowane działania promujące publiczny transport zbiorowy lub transport rowerowy. W ramach przedsięwzięcia planowane jest wprowadzenie komunikacji miejskiej oraz strefy płatnego parkowania. W początkowym etapie planowane są trzy trasy linii autobusowych przebiegających przez oba podobszary rewitalizacji, obejmujące swoim zasięgiem także wschodnie i północno-wschodnie, niedoinwestowane tereny miasta. Przedsięwzięcie „Prześiądź się na „Autobusa” będzie realizować cel – Wzrost integracji przestrzennej obszaru rewitalizacji, w ramach którego planowane są przedsięwzięcia zwiększająca mobilność mieszkańców obszarów rewitalizowanych. Przedsięwzięcie to odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – brak poprawnie funkcjonującego systemu transportu publicznego.
Zakres realizowanych zadań	Organizacja komunikacji miejskiej i strefa płatnego parkowania
Prognozowane rezultaty przedsięwzięcia i sposób ich oceny	Wskaźnikiem produktu będzie utworzenie komunikacji miejskiej, w tym liczba utworzonych tras linii autobusowych – 3. Rezultatem realizacji przedsięwzięcia będzie poprawa jakości życia mieszkańców w obszarze rewitalizacji poprzez zwiększenie możliwości korzystania z transportu publicznego. Wskaźnikiem rezultatu będzie liczba mieszkańców korzystających ze środków transportu publicznego. Wartość bazowa = 0. Wartość referencyjna będzie stopniowo narastać. Dokumentem potwierdzającym osiągnięcie wskaźnika będzie sprawozdanie z realizacji przedsięwzięć przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
Okres realizacji	2017
Szacowana wartość przedsięwzięcia	1.250.000 zł

9.18. POZOSTAŁE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

W części pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne znalazły się zgłoszone propozycje działań, które wzmacniają proces rewitalizacji i przyczyniają się do osiągnięcia założonych celów. Zgłoszone przedsięwzięcia dotyczą głównie poprawy jakości infrastruktury mieszkalnej, bezpieczeństwa i oszczędności energetycznej, jak również aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji:

1. Cel – Wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji.

Kierunek działań: Przestrzeń społeczna na rzecz aktywizacji obszaru rewitalizowanego.

W ramach planowanych przedsięwzięć przewiduje się prace polegające na wymianie instalacji elektrycznych poprzez wymianę na odbiorniki LED w budynkach mieszkalnych oraz na terenie przyległym do budynków m.in. przy ul. Łupińskiego, Sędomierskiej, Dąbrówki, Siennickiej, Miodowej, Nadrzecznej, Błonie.

Przedsięwzięcie to stanowi odpowiedź na zdiagnozowany problem w sferze technicznej: niska efektywność energetyczna istniejących budynków.

2. Cel – Wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji.

Kierunek działań: Przestrzeń społeczna na rzecz aktywizacji obszaru rewitalizowanego.

W ramach planowanych przedsięwzięć przewiduje się prace polegające na budowie indywidualnych węzłów cieplnych w budynkach mieszkalnych m.in. przy ul. Łupińskiego, Sędomierskiej i Dąbrówki.

Przedsięwzięcie to stanowi odpowiedź na zdiagnozowany problem w sferze technicznej: niska efektywność energetyczna istniejących budynków.

3. Cel – Wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji.

Kierunek działań: Przestrzeń społeczna na rzecz aktywizacji obszaru rewitalizowanego.

W ramach planowanych przedsięwzięć przewiduje się prace polegające na montażu instalacji fotowoltaicznej na budynkach mieszkalnych m.in. przy ul. Siennickiej, Miodowej, Nadrzecznej, Błonie, Łupińskiego, Sędomierskiej, Dąbrówki.

Przedsięwzięcie to stanowi odpowiedź na zdiagnozowany problem w sferze technicznej: niska efektywność energetyczna istniejących budynków.

4. Cel – Wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji.

Kierunek działań: Przestrzeń społeczna na rzecz aktywizacji obszaru rewitalizowanego.

W ramach planowanych przedsięwzięć przewiduje się prace polegające na montażu kolektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych m.in. przy ul. Siennickiej, Miodowej, Nadrzecznej, Błonie, Łupińskiego, Sędomierskiej, Dąbrówki.

Przedsięwzięcie to stanowi odpowiedź na zdiagnozowany problem w sferze technicznej: niska efektywność energetyczna istniejących budynków.

5. Cel – Wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji.

Kierunek działań: Przestrzeń społeczna na rzecz aktywizacji obszaru rewitalizowanego.

W ramach planowanych przedsięwzięć przewiduje się prace polegające na poprawie stanu technicznego budynków poprzez m.in. : remont elewacji, docieplenie, wymianę pokrycia dachowego, wymianę stolarki okiennej, wykonanie instalacji wodno-kanalizacyjnych m.in. przy ul. Parkowej i Chełmońskiego.

Przedsięwzięcie to stanowi odpowiedź na zdiagnozowane problemy w sferze technicznej: niska efektywność energetyczna istniejących budynków oraz zły stan techniczny zasobu mieszkaniowego miasta.

6. Cel – Wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji.

Kierunek działań: Przestrzeń społeczna na rzecz aktywizacji obszaru rewitalizowanego.

W ramach planowanych przedsięwzięć przewiduje się prace w zakresie podnoszenia jakości przestrzeni publicznych polegające m.in. na rozbiorce budynków drewnianych w złym stanie technicznym, uporządkowaniu terenu, wykonaniu ogrodzeń oraz budowie i modernizacji ciągów komunikacyjnych z pełną infrastrukturą (kanalizacja deszczowa, kanalizacja sanitarna itp.)

Przedsięwzięcie to stanowi odpowiedź na zdiagnozowane problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: chaos przestrzenny i zaniedbana infrastruktura drogowa.

7. Cel – Wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji.

Kierunek działań: Przestrzeń społeczna na rzecz aktywizacji obszaru rewitalizowanego.

W ramach planowanych przedsięwzięć przewiduje się przedsięwzięcia w zakresie podnoszenia jakości przestrzeni publicznych polegające na wdrażaniu nowoczesnych technologii tj. drzewek solarnych – umożliwiających skorzystanie z internetu, naładowanie telefonu czy notebooka, monitoring okolicy.

Przedsięwzięcie to stanowi odpowiedź na zdiagnozowany problem w sferze społecznej: niski poziom bezpieczeństwa.

8. Cel – Wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji.

Kierunek działań: Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizowanego.

W ramach planowanego przedsięwzięcia przewiduje się stworzenie Centrum Informacji Turystycznej w zlokalizowanej poza obszarem rewitalizacji Wieży Ciśnień. CIT świadczyłoby szeroką ofertę zajęć i aktywności nie tylko dla turystów, ale także dla mieszkańców miasta i mieszkańców obszaru rewitalizacji, pokazując że można atrakcyjnie i ciekawie spędzić czas na terenie miasta i w okolicy, bez konieczności wyjeżdżania na wypoczynek w odległe rejony Polski. CIT prowadziłoby także zajęcia dla dzieci z obszaru rewitalizacji, szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym przybliżając im atrakcje turystyczne miasta, regionu czy kraju. CIT organizowałoby pokazy filmowe, prelekcje , piesze rajdy po wytyczonych trasach turystycznych (np. zgodnie z trasami wskazanymi w mińskim przewodniku turystycznym – „Spacer z hrabina i ułanem”, „Na sportowo z kulturą”, „Wyprawa po zdrowie przez targowy gród”, „W mińskim tyglu kulturowym”), integrowałoby kółka turystyczno-krajoznawcze funkcjonujące w szkołach. W ramach zajęć dzieci uczyłyby się także korzystania z map, planów i przewodników turystycznych, czytania map i planów, wyznaczania kierunków w terenie i orientowania się terenie, planowania wycieczek turystycznych itp.

Przedsięwzięcie to stanowi odpowiedź na zdiagnozowany problem w sferze społecznej: ubóstwo, występowanie patologii, niewystarczająca możliwość spędzania wolnego czasu (oferta i przestrzeń).

9. Cel – Wzmocnienie funkcji gospodarczych w obszarze rewitalizacji.

Kierunek działań: Aktywizacja zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizowanego.

W ramach planowanego przedsięwzięcia planują się organizację prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Przedsięwzięcie to stanowi odpowiedź na zdiagnozowany problem w sferze społecznej: bezrobocie, ubóstwo.

10. Cel – Wzmocnienie funkcji gospodarczych w obszarze rewitalizacji.

Kierunek działań: Aktywizacja zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizowanego.

W ramach planowanego przedsięwzięcia planują się organizację działalności Klubu Integracji Społecznej „Aktywni” dla osób bezrobotnych w ramach, którego planowane są spotkania z psychologiem, pracownikiem socjalnym, zajęcia psychoedukacyjne, warsztaty aktywnego poszukiwania pracy, samopomocowe grupy wsparcia, szkolenia z zakresu obsługi komputera.

Przedsięwzięcie to stanowi odpowiedź na zdiagnozowany problem w sferze społecznej: bezrobocie, ubóstwo.

11. Cel – Wzmocnienie funkcji społecznych w obszarze rewitalizacji.

Kierunek działań: Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizowanego.

W ramach planowanego przedsięwzięcia realizowane będą programy profilaktyczne w celu poszerzenia wiedzy dzieci i młodzieży na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych i alkoholu.

Przedsięwzięcie to stanowi odpowiedź na zdiagnozowany problem w sferze społecznej: występowanie patologii.

10. GŁÓWNE PROJEKTY REWITALIZACYJNE

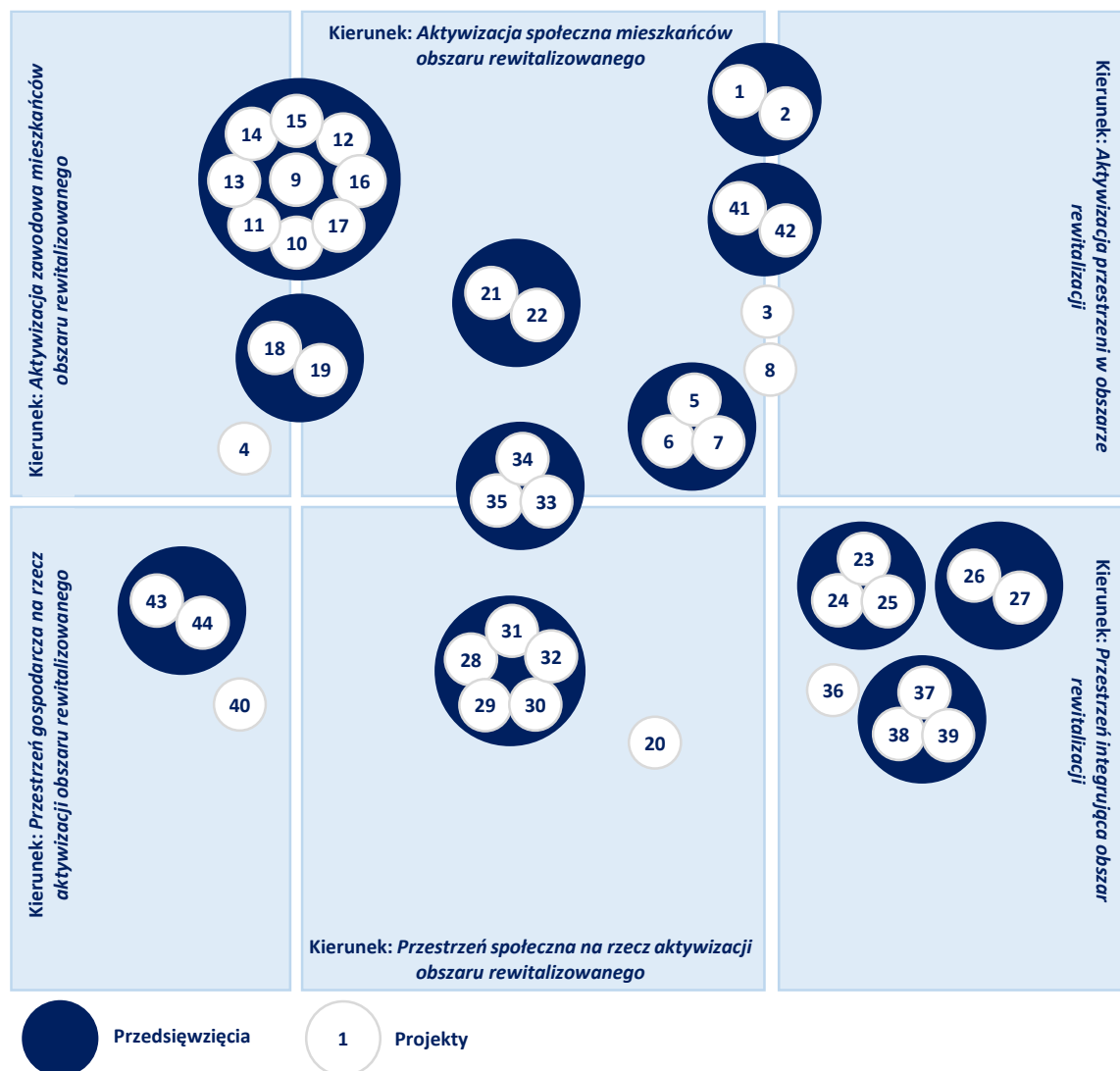
10.1. PROJEKTY JAKO KLUCZOWY ELEMENT WDRAŻANIA GPR

Osiągnięcie zakładanych celów GPR będzie możliwe dzięki realizacji konkretnych projektów. Część z tych projektów wiąże się z jednym rodzajem aktywności, skupionych jest w określonym obszarze lub ma wywołać skumulowany konkretny efekt. Dlatego projekty połączone są w przedsięwzięcia, które z kolei wpisują się w kierunki działań.

Istotne jest, że kluczowe projekty realizowane są w tych przedsięwzięciach i kierunkach działań, które ukierunkowane są bezpośrednio na mieszkańców obszaru rewitalizowanego.

Rycina 6. Realizacja kierunków działań GPR poprzez projekty i przedsięwzięcia

Źródło: opracowanie własne.

10.2. PROJEKTY I ICH CHARAKTERYSTYKA

PROJEKT NR 1. (PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.4)			
Nazwa projektu	Stworzenie Punktów Aktywności Społecznej na obszarze rewitalizacji Miasta Mińsk Mazowiecki		
Podmioty realizujące projekt	Fundacja Rozwoju Międzykulturowego EBU we współpracy z Urzędem Miasta Mińsk Mazowiecki	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	80.000 zł wkład własny
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji – podobszar A i podobszar B ul. Warszawska, ul. Huberta	Planowany czas realizacji projektu	2019-2022
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w szczególności osoby wykluczone i zagrożone wykluczeniem społecznym		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - organizację zajęć aktywizujących i integrujących dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym np. zajęcia edukacyjno-pomocowe, zatrudnieniowe, - organizację zajęć lekcyjnych i językowych dla dzieci,		

	- organizację spotkań tematycznych, warsztatów, wydarzeń kulturalnych, akcji społecznych promujących aktywne postawy obywatelskie oraz wzmacniających świadomość obywatelską i tożsamość lokalną, - włączanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do organizacji festynów, pikników i innych wydarzeń na obszarze rewitalizacji, - promowanie i szerzenie idei wolontariatu, - działania informacyjne zachęcające mieszkańców obszaru rewitalizacji do realizowania swoich pomysłów w formule inicjatywy lokalnej.
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej: niska aktywność obywatelska i niski poziom kapitału społecznego, ubóstwo, problemy w nauce, występowanie patologii, niski poziom bezpieczeństwa. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy zwracają uwagę na słabą samoorganizację i integrację społeczną, przestępczość i chuligaństwo, zjawiska patologiczne związane z alkoholem i innymi używkami występujące na obszarze rewitalizacji. Mieszkańcy jako jeden z najważniejszych do zrealizowania programów społecznych wskazują: stworzenie atrakcyjnej oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. Dzięki projektowi mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w szczególności osoby wykluczone i zagrożone wykluczeniem społecznym będą miały możliwość ciekawego spędzenia czasu wolnego, uczestniczenia w bezpłatnych zajęciach tematycznych, a dzieci z rodzin ubogich będą mogły dzięki korepetycjom poprawić swoje wyniki w nauce. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji zyskają również miejsce, gdzie będą mogli realizować swoje pomysły. Punkty Aktywności Społecznej pozwolą na stworzenie mieszkańcom obszaru rewitalizacji nowej i ciekawej oferty spędzania wolnego czasu, blisko ich miejsca zamieszkania. W wyniku realizacji projektu zostanie zwiększony poziom aktywności społecznej młodzieży, ograniczony poziom agresji i zachowań patologicznych wśród młodych ludzi, dzięki licznym inicjatywom, w PASach każdy znajdzie miejsce dla siebie.
Prognostowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – liczba Punktów Aktywności Społecznej - 2 Wskaźnik rezultatu – liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z oferty Punktów Aktywności Społecznej - 400 Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

PROJEKT NR 2. (PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.4)			
Nazwa projektu	Stworzenie Centrum Wolontariatu w Mińsku Mazowieckim		
Podmioty realizujące projekt	Fundacja Rozwoju Międzykulturowego EBU we współpracy z Urzędem Miasta Mińsk Mazowiecki	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	220.000 zł, w tym: 205.000 zł wkład własny 15.000 zł środki z innych źródeł
Miejsce realizacji projektu	Centrum Wolontariatu – ul. Piękna 26 (poza obszarem rewitalizacji)	Planowany czas realizacji projektu	2017-2019
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią w szczególności mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz inni mieszkańcy miasta		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - stworzenie Centrum Wolontariatu stanowiącego miejsce zebrań, warsztatów i szkoleń dla wolontariuszy, w tym uruchomienie aktywnego punktu informacyjnego gromadzącego dane dotyczące istniejących potrzeb oraz możliwości działań w charakterze wolontariuszy, - organizację szkoleń – „Dlaczego warto być wolontariuszem?” dotyczących podstawowych informacji na temat pracy w charakterze wolontariusza, omawiających prawa i obowiązki wolontariuszy zgodnie z ustawą o wolontariacie, - przeprowadzenie akcji „Lato w mieście” z preferencją dla dzieci z obszaru rewitalizacji (60% wszystkich uczestników), - prowadzenie bezpłatnych zajęć animacyjnych dla dzieci i młodzieży, - przeprowadzenie akcji „HAPPY MINSK” - akcji społecznej skierowanej do mieszkańców obszaru rewitalizacji i mieszkańców miasta w ramach której wolontariusze będą mieli okazję do realizacji		

	swoich autorskich pomysłów mających na celu rozveselenie mieszkańców oraz promowanie pozytywnych treści, - przeprowadzenie serii szkoleń dla wolontariuszy dotyczących wolontariatu społecznego i kulturowego, wolontariatu z dziećmi, z osobami niepełnosprawnymi i nieuprzywilejowanymi, wolontariatu ekologicznego, - zorganizowanie serii seminariów informacyjnych dla młodzieży i osób pracujących z młodzieżą na temat możliwości pracy w charakterze wolontariusza w Polsce oraz za granicą, - remont i przystosowanie budynku przy ul. Pięknej 26 do potrzeb Centrum Wolontariatu.
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej: niska aktywność obywatelska i niski poziom kapitału społecznego, występowanie patologii. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy zwracają uwagę na słabą samoorganizację i integrację społeczną, przestępczość i chuligaństwo, zjawiska patologiczne związane z alkoholem i innymi używkami występujące na obszarze rewitalizacji. Mieszkańcy jako jeden z najważniejszych do zrealizowania programów społecznych wskazują: stworzenie atrakcyjnej oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, która uchroniłaby je przed niebezpieczeństwami i patologiami. Takie właśnie zajęcia będzie proponowało Centrum Wolontariatu. Działalność Centrum będzie ważna z dwóch powodów: Centrum Wolontariatu będzie dawało mieszkańcom obszaru rewitalizacji, przede wszystkim dzieciom i młodzieży możliwość skorzystania z oferty bezpłatnych zajęć, a z drugiej strony będzie starało się przybliżyć ideę wolontariatu, tak aby chętna młodzież korzystająca dzisiaj z zajęć mogła w przyszłości zasilić szeregi mińskich wolontariuszy, a tym samym poświęcić swój wolny czas na realizację ciekawych i wartościowych działań. Efektem realizacji projektu będzie unikatowe w skali miasta miejsce. Mimo, iż budynek przeznaczony na Centrum Wolontariatu znajduje się poza obszarem rewitalizacji (wykorzystano budynek należący do miasta, ostatnio nieużytkowany, w celu realizacji zasady gospodarności), szereg realizowanych w nim działań będzie właśnie skierowanych do mieszkańców wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Planowane przedsięwzięcia będą miały na celu zmniejszenie zjawiska narkomanii, wpłyną pozytywnie na młodzież, z którą obecnie są problemy wychowawcze, a także będą ciekawym miejscem spędzania czasu wolnego pod okiem wolontariuszy, którzy zapewnią opiekę i urozmaicone zajęcia.
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – liczba Centrów Wolontariatu - 1 Wskaźnik rezultatu – liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z oferty Centrum Wolontariatu – 300 Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

PROJEKT NR 3. (PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.5)			
Nazwa projektu	Mińskie Centrum Aktywności Obywatelskiej – Stanica Hufca ZHP „Mazowsze”		
Podmioty realizujące projekt	Hufiec Związku Harcerstwa Polskiego „Mazowsze” Mińsk Mazowiecki we współpracy z Urzędem Miasta Mińsk Mazowiecki	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	800.000 zł, w tym: 100.000 zł EFS 100.000 zł EFRR 80.000 zł środki prywatne 50.000 zł budżet Miasta 15.000 zł krajowe środki publiczne 455.000 zł środki z innych źródeł
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji – podobszar A ul. Kościelna 3	Planowany czas realizacji projektu	2017-2025
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w szczególności osoby zagrożone wykluczeniem społecznym		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: • stworzenie świetlicy środowiskowej,		

	• stworzenie miejsca spotkań dla różnych organizacji pozarządowych działających na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji, • stworzenie warsztatu społecznościowego – Fab Lab, • zagospodarowanie terenu wokół stacji tj. budowę przystani wodnej, ściany wspinaczkowej, wypożyczalni sprzętu sportowego, • prace modernizacyjne i rozbudowę pomieszczeń hufca oraz zakup sprzętu biwakowego.
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej jakimi są: ubóstwo, problemy w nauce, występowanie patologii, niska aktywność obywatelska, niski poziom kapitału społecznego, niewystarczająca możliwość spędzania czasu wolnego (oferta i przestrzeń). Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy zwracają uwagę na słabą samoorganizację i integrację społeczną, przestępczość i chuligaństwo, zjawiska patologiczne związane z alkoholem i innymi używkami występujące na obszarze rewitalizacji. Mieszkańcy jako jeden z najważniejszych do zrealizowania programów społecznych wskazują: stworzenie atrakcyjnej oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. Mińskie Centrum Aktywności Obywatelskiej będzie odpowiedzią na wszystkie z ww. problemów poprzez szeroką ofertę organizowanych zajęć. Aktywizacja mieszkańców, a także integracja są niezwykle ważne i przyczyniają się zarówno do polepszenia relacji międzyludzkich, jak i postrzegania siebie w świecie oraz odnalezienie swojej drogi, również wyjścia z trudnych sytuacji życiowych.
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – liczba Centrów Aktywności Obywatelskiej - 1 Wskaźnik rezultatu – liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z oferty Mińskiego Centrum Aktywności Obywatelskiej - 200 Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

PROJEKT NR 4. (PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.6)			
Nazwa projektu	Rozbudowa Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Mińsku Mazowieckim		
Podmioty realizujące projekt	Powiat Miński	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	5.000.000 zł wkład własny Powiatu Mińskiego
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji – podobszar A ul. Budowlana 4	Planowany czas realizacji projektu	2017-2025
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy miasta, w tym mieszkańcy obszaru rewitalizacji korzystający z oferty oświatowej CKZiU, a także mieszkańcy powiatu mińskiego		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: • poszerzenie oferty edukacyjnej działających w ramach CKZiU pracowni: ślusarskiej, spawalniczej, stolarskiej, komputerowej, ogólnobudowlanej, posadzkarskiej, technologicznej, instalatorskiej, obróbki skrawaniem, gastronomicznej, krawieckiej, mechaniki i diagnostyki pojazdowej, • rozwój oferty edukacyjnej placówki w formach szkolnych i kursowych – ze szczególnym uwzględnieniem kwalifikacyjnych kursów zawodowych, tak by była ona zorientowana na potrzeby lokalnego rynku pracy, • podejmowanie działań służących rozwojowi słuchaczy/uczniów Centrum – tak by potrafili oni kreatywnie poszukiwać pracy, umieli kierować własnym rozwojem edukacyjno-zawodowym, • prace budowlane i modernizacyjne w budynku CKZiU.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej i sferze gospodarczej, którymi są: ubóstwo, problemy w nauce, niski poziom przedsiębiorczości. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy zwracają uwagę na bezrobocie i zjawiska patologiczne. Mieszkańcy jako jeden z najważniejszych do zrealizowania programów społecznych w obszarze rewitalizacji wskazują: program organizacji szkoleń i kursów zawodowych dla osób bezrobotnych oraz dostęp do edukacji dla osób w każdym wieku. Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego jest jedyną tego typu placówką na terenie miasta pozwalającą na kształcenie i doksztalcenie zawodowe osób dorosłych oraz doksztalcenie zawodowe		

	młodocianych pracowników. W ramach realizacji projektu powstanie miejsce, w którym osoby mające problemy nauce, będąc dorosłymi mają szansę wyrównać różnice edukacyjne, zyskać kwalifikacje zawodowe, które są poszukiwane przez przyszłych pracodawców. Zostanie stworzona atrakcyjna przestrzeń edukacyjna, która pozwoli na polepszenie jakości infrastruktury edukacyjnej.
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – liczba zmodernizowanych budynków służących celom oświatowym - 1 Wskaźnik rezultatu – wzrost liczby osób korzystających z oferty oświatowej i szkoleniowej CKZiU - o 10% Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

PROJEKT NR 5. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.3			
Nazwa projektu	Budowa osiedla domów socjalnych z infrastrukturą techniczną wraz z rozwojem infrastruktury drogowej i sieci komunikacji miejskiej na terenie byłego poligonu		
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Mińsku Mazowieckim Sp. z o.o.	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	31.666.000 zł, w tym: 2.202.000 zł krajowe środki publiczne 27.500.000 zł środki własne 1.964.000 zł środki z innych źródeł
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji – podobszar B ul. Warszawska	Planowany czas realizacji projektu	2016-2025
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz inne osoby wykluczone społecznie, które kwalifikują się do uzyskania lokalu socjalnego.		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: • uzbrojenie terenu przeznaczonego pod nowe inwestycje, • budowę osiedla domów socjalnych, • zagospodarowanie zieleni i małą architekturą terenów sąsiadujących z zabudowaniami, • społeczną akcją sadzenia roślinności i porządkowania terenu tuż po zamieszkaniu w nowych lokalach, • zagospodarowanie dwóch lokali, które zostaną przeznaczone na cele związane z aktywizacją społeczną (w tym jedno z nich będzie siedzibą Punktu Aktywności Społecznej).		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej: ubóstwo, występowanie patologii, wieloaspektowe problemy mieszkańców „baraków” oraz w sferze przestrzenno-funkcjonalnej tj. niedoinwestowane tereny obrzeżne miasta – teren byłego poligonu wojskowego. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy jako najistotniejsze efekty rewitalizacji wskazują poprawę warunków mieszkaniowych oraz infrastruktury, jak również budowę szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych. Projekt przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej poprzez podniesienie standardu ich miejsca zamieszkania. Zagospodarowanie terenu po byłym poligonie poprzez budowę osiedla domów socjalnych i szkoły, powstanie infrastruktury i rozwój komunikacji miejskiej przyczyni się do rozwoju całego obszaru rewitalizacji, a tym samym zwiększy atrakcyjność obszaru dla prywatnych przedsiębiorców, zwiększając szanse na nowe inwestycje realizowane na tym terenie, co w konsekwencji doprowadzi do powstania nowych miejsc pracy i zmniejszenia bezrobocia. Obecny stan lokali komunalnych i socjalnych, szczególnie przy ul. Warszawskiej 250 jest bardzo zły. Potwierdzają to prowadzone oceny stanu technicznego budynków oraz częste interwencje mieszkających tam osób. Remont czy naprawa istniejących lokali nie przyniesie już właściwego efektu, dlatego jedynym rozwiązaniem jest stopniowe poszerzanie zasobu lokali o nowe obiekty. Dzięki budowie nowego osiedla domów socjalnych podniesiona zostanie jakość warunków życia mieszkańców zdegradowanego obszaru miasta oraz nastąpi zwiększenie wartości komunalnego zasobu mieszkaniowego. Realizacja przedsięwzięcia pozwoli wyeliminować zagrożenia dla zdrowia mieszkańców poprzez wymianę wadliwych instalacji, obniżone zostaną również koszty eksploatacji. Zmniejszy się także negatywne oddziaływanie człowieka na środowisko w związku z ograniczeniem niskiej emisji (likwidacja nieefektywnych źródeł ciepła). Zaaranżowanie przestrzeni wokół		

	budynków wpłynie na poprawę stosunków społecznych, przestrzeń ta stanie się miejscem spotkań międzysąsiedzkich. Przywrócona zostanie funkcjonalność społeczna tej części miasta.
Prognostowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – liczba nowych lokali socjalnych – 32 Wskaźnik produktu – długość sieci wodociągowej na obszarze rewitalizacji – 1009 m Wskaźnik produktu – długość sieci kanalizacji sanitarnej na obszarze rewitalizacji – 700 m Wskaźnik rezultatu – liczba osób zamieszkujących w nowych lokalach socjalnych - 96 Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

PROJEKT NR 6. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.3			
Nazwa projektu	Powołanie Specjalnej Strefy Inicjatyw Lokalnych		
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	334.000 zł wkład własny
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji – podobszar B ul. Warszawska	Planowany czas realizacji projektu	2017-2025
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w szczególności osoby zagrożone wykluczeniem społecznym		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - wyposażenie i przygotowanie przestrzeni, która będzie przeznaczona do pełnienia funkcji Strefy Inicjatyw Lokalnych, - organizację zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży – za pośrednictwem Punktów Aktywności Społecznej, - organizację we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Powiatowym Urzędem Pracy spotkań dla osób bezrobotnych, zainteresowanych podjęciem pracy lub rozpoczęciem działalności gospodarczej, - udostępnienie pomieszczeń na zajęcia/spotkania tematyczne organizowane przez mieszkańców dla mieszkańców.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej: ubóstwo, bezrobocie, występowanie patologii, wieloaspektowe problemy mieszkańców „baraków”, niska aktywność obywatelska, niewystarczająca możliwość spędzania wolnego czasu (oferta i przestrzeń). Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy jako konieczne do zrealizowania wskazują: program stworzenia atrakcyjnej oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, program wychodzenia z uzależnień, organizacji wydarzeń kulturalnych, integracyjnych oraz program wspierający rozwój przedsiębiorczości. Projekt przyczyni się do integracji lokalnej społeczności oraz stworzy atrakcyjną ofertę czasu wolnego dla mieszkańców w różnym wieku oraz stanie się możliwością do zmiany ich sytuacji zawodowej.		
Prognostowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – liczba Stref Inicjatyw Lokalnych - 1 Wskaźnik rezultatu – liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z oferty Specjalnej Strefy Inicjatyw Lokalnych - 400 Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.		

PROJEKT NR 7. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.3			
Nazwa projektu	Budowa szkoły podstawowej na terenie byłego poligonu		
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	22.500.000 zł wkład własny

Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji – podobszar B ul. Warszawska	Planowany czas realizacji projektu	2020-2025
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w szczególności dzieci z obszaru rewitalizacji w wieku szkolnym		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: • budowę i wyposażenie szkoły podstawowej, • budowę sali gimnastycznej oraz terenowej infrastruktury sportowej, • organizację zajęć pozalekcyjnych zarówno w salach lekcyjnych, jak i z wykorzystaniem infrastruktury sportowej, w tym nieodpłatnych zajęć dla uczniów zamieszkujących obszar rewitalizacji, • utworzenie kółek zainteresowań oraz szkolnych klubów sportowych, • wykorzystanie budynku podczas organizacji konferencji i warsztatów dla dorosłych np. jak założyć działalność gospodarczą, pozyskać zewnętrzne środki finansowania na firmę czy stowarzyszenie, • organizację koncertów, wystaw, przedstawień teatralnych, turniejów sportowych w budynku szkolnym i sali gimnastycznej.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej: ubóstwo, występowanie patologii, wieloaspektowe problemy mieszkańców „baraków” oraz w sferze przestrzenno-funkcjonalnej tj. niedoinwestowane tereny obrzeżne miasta – teren byłego poligonu wojskowego, jak również problemy dotyczące niewystarczającej liczby placówek oświatowych i oświatowo-wychowawczych na terenie miasta w stosunku do potrzeb mieszkańców. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy jako najistotniejsze efekty rewitalizacji wskazują budowę szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych. Projekt przyczyni się do zwiększenia dostępności mieszkańców obszaru rewitalizacji do usług edukacji dla dzieci w wieku szkolnym, jak również dzięki działalności towarzyszącej przyczyni się do integrowania lokalnej społeczności oraz stworzy atrakcyjną ofertę czasu wolnego dla mieszkańców w różnym wieku.		
Prognostowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźniki produktu – powierzchnia wybudowanych budynków przeznaczonych na cele oświatowe – 4000 m² Wskaźnik rezultatu – liczba wybudowanych obiektów użyteczności publicznej - 1 Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.		

PROJEKT NR 8. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.7			
Nazwa projektu	Konkurs „Mikroprojekty społeczne”		
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	150.000 zł wkład własny
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji – podobszar A	Planowany czas realizacji projektu	2018-2020
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w szczególności osoby zagrożone wykluczeniem społecznym		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: • działania informacyjne i promocyjne dotyczące mikroprojektów społecznych prowadzone wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji, • organizację konkursów dla organizacji pozarządowych i osób fizycznych mających na celu aktywizację mieszkańców obszaru rewitalizacji, • realizację wybranych mikroprojektów.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej jakimi są: niska aktywność obywatelska, niski poziom kapitału społecznego, nierównomierne rozmieszczenie oraz silnie zróżnicowany poziom i zakres aktywności organizacji pozarządowych.		

	Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy zwracają uwagę słabą samoorganizację i integrację społeczną. Mieszkańcy również jako jeden z najważniejszych do zrealizowania programów społecznych w obszarze rewitalizacji wskazują: program wspierania działalności organizacji pozarządowych. Projekt przyczyni się do powstania nowych formy aktywności społecznej na obszarze rewitalizacji. Projekt będzie szansą dla organizacji pozarządowych na zorganizowanie ciekawych działań oraz dla wszystkich, którzy podejmą inicjatywę i zgłoszą interesujący pomysł przyczyniający się do integracji społeczności zamieszkującej obszar rewitalizacji.
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – liczba zrealizowanych mikroprojektów - 10 Wskaźnik rezultatu – liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z działań oferowanych w ramach mikroprojektów - 80 Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

PROJEKT NR 9. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.15			
Nazwa projektu	„Asystent Rodziny i Koordynator Pieczy zastępczej 2016”		
Podmioty realizujące projekt	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	72.380 zł w tym: 18.000 zł krajowe środki publiczne 54.380 zł wkład własny
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji	Planowany czas realizacji projektu	2016
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji (co najmniej 60% uczestników) oraz pozostali mieszkańcy miasta – osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: • zatrudnienie 2 asystentów rodziny w wymiarze 0,5 etatu, • zintensyfikowanie działań wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, • poprawę jakości systemu wsparcia.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowany w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej jakim jest występowanie patologii. Projekt ma na celu zatrzymanie w rodzinie dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej lub powrót do rodziny dzieci już umieszczonych w pieczy. W tym celu konieczny jest rozwój form wspierania rodzin, w tym wspieranie funkcji asystenta rodziny.		
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu: liczba rodzin objętych pomocą w formie przydzielenia asystenta rodziny - 28 Wskaźnik rezultatu – zmniejszenie liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej po zakończeniu projektu – 3 Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.		

PROJEKT NR 10. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.15			
Nazwa projektu	„Aktywizacja zawodowa kobiet w wieku 30+ na terenie Miasta Mińsk Mazowiecki ”		
Podmioty realizujące projekt	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	296.540 zł, w tym: 237.230 zł EFS 59.310 zł wkład własny
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji	Planowany czas realizacji projektu	2017-2018
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji (co najmniej 60% uczestników) oraz pozostali mieszkańcy miasta – kobiety w wieku powyżej 30 lat		
Zakres realizowanych w	W ramach projektu przewiduje się m.in.: • diagnozę potrzeb zawodowych i szkoleniowych uczestników projektu,		

ramach projektu zadań	• szkolenia zawodowe, • warsztaty komunikacji społecznej i motywacji, • warsztaty z przedsiębiorczości, • opiekę zespołu wsparcia oraz socjalne działania pomocowe, • działania doradcy zawodowego, • zajęcia integracyjne, • opiekę nad dziećmi w trakcie udziału osób dorosłych w szkoleniach.
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej jakimi są: bezrobocie i niski poziom kapitału społecznego. Poprzez udział w projekcie kobiet w podobnym wieku i podobnej sytuacji życiowej możliwa będzie wzajemna wymiana doświadczeń, wzajemne motywowanie się do działania, szukanie pomysłów na wypełnienie swojego czasu i odnalezienie się na rynku pracy.
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu: liczba kobiet objętych projektem - 40 Wskaźnik rezultatu – liczba kobiet pracujących po zakończeniu projektu – 10 Sposób zmierzania i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

PROJEKT NR 11. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.15			
Nazwa projektu	„Reintegracja społeczno-zawodowa klientów pomocy społecznej na terenie Miasta i Gminy Mińsk Mazowiecki, Gminy Stanisławów i Gminy Dębe Wielkie”		
Podmioty realizujące projekt	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	388.040 zł w tym: 310.430 zł EFS 77.610 zł wkład własny
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji – podobszar A	Planowany czas realizacji projektu	2016-2017
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji (co najmniej 60% uczestników) oraz pozostali mieszkańcy miasta – osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: • diagnozę potrzeb zawodowych i psychospołecznych uczestników projektu, • warsztaty komunikacji społecznej, • warsztaty motywacyjne z przedsiębiorczości, • szkolenia zawodowe, • opiekę zespołu wsparcia, • indywidualną i grupową pomoc psychologiczną i pedagogiczną, • socjalne działania pomocowe, • działania doradców zawodowych, • zajęcia integracyjne, • opiekę nad dziećmi w trakcie udziału osób dorosłych w działaniach projektowych.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej jakimi są: bezrobocie i niski poziom kapitału społecznego. Poprzez liczne działania możliwa będzie integracja społeczności uczestniczącej w projekcie, wzajemnie wspieranie się oraz wyznaczenie celów, jakie każdy chciałby osiągnąć po zakończeniu zadania. Projekt ma przyczynić się do kompleksowej zawodowej i społecznej reintegracji uczestników w ramach środowisk lokalnych, w których funkcjonują.		
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu: liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczonych społecznie objętych projektem - 25 Wskaźnik rezultatu – liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczonych społecznie poszukujących pracy po zakończeniu projektu – 10 Sposób zmierzania i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.		

PROJEKT NR 12. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.15			
Nazwa projektu	„Świadomy rodzic”		
Podmioty realizujące projekt	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	4700 zł wkład własny
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji	Planowany czas realizacji projektu	2016-2018
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji (co najmniej 60% uczestników) oraz pozostali mieszkańcy miasta		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - organizację spotkań dla rodziców, na których otrzymają oni wiedzę na temat potrzeb rozwojowych, emocjonalnych i bytowych dzieci, właściwych postaw rodzicielskich, metod wychowawczych, - organizację spotkań z psychologiem, dzięki którym możliwe będzie modelowanie właściwych postaw rodzicielskich oraz trwałego i stabilnego środowiska rodzinnego dla dzieci.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na deficyty w funkcjonowaniu rodziny prowadzące do zaburzenia więzi rodzinnych. Powoduje to narastające problemy opiekuńczo – wychowawcze w rodzinach i brak umiejętności przezwyciężenia kryzysu przez rodziców, a także przemoc w rodzinach. Problem przemocy w rodzinie mierzony liczbą wydanych „Niebieskich kart” jest stosunkowo wysoki w podobszarze rewitalizacji A. Powodem tych problemów jest brak wzorców zachowań i niedostateczna wiedza na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny. Działania w ramach projektu mają uświadomić rodzicom potrzeby dzieci i nauczyć ich komunikacji z dzieckiem.		
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu: liczba osób objętych projektem - 25 Wskaźnik rezultatu – liczba osób, u których nastąpił wzrost umiejętności opiekuńczo-wychowawczych po zakończeniu projektu – 23 Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.		

PROJEKT NR 13. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.15			
Nazwa projektu	„Rodzina mój skarb”		
Podmioty realizujące projekt	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	3900 zł wkład własny
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji	Planowany czas realizacji projektu	2016-2018
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji (co najmniej 60% uczestników) oraz pozostali mieszkańcy miasta – w szczególności dzieci uczęszczające do szkół podstawowych klas I - III		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: organizację festynów, imprez rekreacyjno-sportowych, w tym Mińskiego Dnia Rodziny, konkursów plastycznych, których celem będzie kształtowanie wyobraźni dzieci, promowanie rodziny i silnych więzi rodzinnych oraz pogłębianie świadomości dzieci na temat wartości i roli rodziny w życiu każdego człowieka.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zdiagnozowane wśród mieszkańców deficyty w funkcjonowaniu rodziny, prowadzące do zaburzenia więzi rodzinnych. Działania w ramach projektu mają uświadomić rodzicom i dzieciom ich własne potrzeby, zwrócić uwagę na podstawowe i najważniejsze wartości w funkcjonowaniu rodziny.		
Prognozowane rezultaty projektu i	Wskaźnik produktu: liczba dzieci objętych projektem - 89 Wskaźnik rezultatu – poprawa funkcjonowania społecznego dzieci, młodzieży i rodzin ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym po zakończeniu projektu – wzrost o 30%		

sposoby ich oceny	Sposób zmierzania i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
-------------------	--

PROJEKT NR 14. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.15			
Nazwa projektu	„Bezpieczny Senior”		
Podmioty realizujące projekt	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	7000 zł
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji	Planowany czas realizacji projektu	2017-2020
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji (co najmniej 60% uczestników) oraz pozostali mieszkańcy miasta - seniorzy		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - organizację spotkań międzypokoleniowych młodzieży szkolnej z seniorami (Andrzejki, Spotkanie Jasełkowe), - organizację cyklu spotkań „Bezpieczny Senior”, - organizację spotkań aktywizujących seniorów np. poprzez naukę Nordic Walking.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na problemy, z którymi spotykają się seniorzy (stanowiący 13,7% mieszkańców obszaru rewitalizacji), jak: pogarszający się stan zdrowia, zmniejszone poczucie bezpieczeństwa, wycofanie się z życia społecznego prowadzące do izolacji, zwiększająca się zależność od bliskich i otoczenia. Działania w ramach projektu mają na celu budowanie świadomości seniorów, a przez to zwiększenie bezpieczeństwa seniora we własnym domu oraz utrwalenie znaczenia starszych mieszkańców miasta i ich miejsca w społeczności lokalnej.		
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu: liczba seniorów objętych projektem - 66 Wskaźnik rezultatu – liczba seniorów, u których nastąpił wzrost poczucia bezpieczeństwa po zakończeniu projektu – 66 Sposób zmierzania i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.		

PROJEKT NR 15. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.15			
Nazwa projektu	„Zdrowy Senior”		
Podmioty realizujące projekt	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	3500 zł
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji	Planowany czas realizacji projektu	2017-2020
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji (co najmniej 60% uczestników) oraz pozostali mieszkańcy miasta - seniorzy		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - organizację spotkań mających uświadomić seniorom zasady zdrowego odżywiania się w podeszłym wieku, mających podkreślić ważność ruchu w zapobieganiu niedożywieniu i niepełnosprawności, - organizację spotkań mających zapoznać seniorów z instytucjami służącymi pomocą w podtrzymywaniu sprawności i zdrowia, - spotkania mające stworzyć warunki do poznawania się i nawiązywania kontaktów społecznych.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zdiagnozowane wśród seniorów (stanowiących 13,7% mieszkańców obszaru rewitalizacji) problemy zdrowotne wynikające głównie z: błędów dietetycznych, braku aktywności ruchowej, niskiego statusu ekonomicznego – prowadzącego do unikania kontaktów ze		

	służbę zdrowia oraz braku realizacji recept i innych zaleceń lekarskich w tym rehabilitacyjnych, nadużywania środków farmaceutycznych (paraleków) intensywnie reklamowanych w radiu i telewizji. Działania w ramach projektu mają na celu budowanie świadomości seniorów na temat zdrowego odżywiania się i przyjmowania leków.
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu: liczba seniorów objętych projektem - 39 Wskaźnik rezultatu – liczba seniorów, u których nastąpił wzrost świadomości prozdrowotnej po zakończeniu projektu – 39 Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

PROJEKT NR 16. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.15			
Nazwa projektu	„Pożegnanie lata z historią”		
Podmioty realizujące projekt	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	2600 zł
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji	Planowany czas realizacji projektu	2016
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią dzieci i młodzież z obszaru rewitalizacji		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - organizację zajęć mających nauczyć dzieci i młodzież jak spędzać wolny czas, zmotywować je do nauki i poznawania historii, - organizację wspólnie z członkami Towarzystwa Przyjaciół Mińska Mazowieckiego spacerów przybliżających dzieciom i młodzieży historię i zabytki miasta, - udział w wydarzeniach prezentujących uzbrojenie od średniowiecza do XX wieku i pokazy walk rycerskich.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej: widoczne coraz bardziej zjawisko braku umiejętności organizacji i zagospodarowania czasu wolnego wśród dzieci i młodzieży, a także brak zainteresowań i pasji. Dzięki realizacji projektu młodzi ludzie zostaną zainspirowani pozytywnymi wzorcami i zachęceni do realizacji swoich pasji.		
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu: liczba dzieci i młodzieży objętych projektem - 40 Wskaźnik rezultatu – poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym po zakończeniu projektu – wzrost o 30% Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.		

PROJEKT NR 17. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.15			
Nazwa projektu	„Pozyskiwanie, magazynowanie i dystrybucja żywności z programu FEAD dla mieszkańców Miasta Mińsk Mazowiecki”		
Podmioty realizujące projekt	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Stowarzyszenie na Rzecz Inicjatyw Społecznych „Perspektywa”	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	11.340 zł, w tym: 6.320 zł krajowe środki publiczne 5.020 zł środki prywatne
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji	Planowany czas realizacji projektu	2016 – 2017
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji (co najmniej 60% uczestników) oraz pozostali mieszkańcy miasta – beneficjenci Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej spełniający kryterium FEAD		

Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - diagnozę i prowadzenie akcji informacyjnej wśród mieszkańców miasta dotyczącej programu FAED, - wydawanie skierowań do otrzymania pomocy FEAD, - wyłonienie spośród beneficjentów MOPS grupy wolontariuszy do prac przy rozładunku żywności.
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowany w trakcie diagnozy problem w sferze społecznej jakim jest ubóstwo. Celem projektu jest stworzenie silnego mechanizmu pozyskiwania i dystrybucji żywności, pozwalającego objąć skuteczną pomocą żywnościową wszystkie kwalifikujące się osoby z terenu miasta.
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu: liczba osób, które otrzymały wsparcie w ramach projektu - 438 Wskaźnik rezultatu – liczba osób, których sytuacja uległa poprawie dzięki uczestnictwie w projekcie - 438 Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

PROJEKT NR 18. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.12			
Nazwa projektu	Rozwój podmiotów ekonomii społecznej na obszarze rewitalizacji Miasta Mińsk Mazowiecki		
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	200.000 zł Wkład własny
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji – podobszar A i podobszar B	Planowany czas realizacji projektu	2022-2025
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w szczególności osoby zagrożone wykluczeniem społecznym		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - działania informacyjne i promocyjne dotyczące zagadnień ekonomii społecznej, aspektów prawnych i technicznych modelu spółdzielni socjalnej dla osób wykluczonych społecznie, - przygotowanie edukacyjne przyszłych uczestników do uruchomienia i prowadzenia spółdzielni socjalnej, - wsparcie przy opracowaniu biznes planu funkcjonowania spółdzielni oraz projektu statutu i dokumentów założycielskich; - wsparcie administracyjne, księgowe, prawne spółdzielni, - udostępnienie lokalu na działalność spółdzielni.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej: trudności na rynku pracy, ubóstwo, występowanie patologii. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy zwracają szczególną uwagę na bezrobocie, przestępczość, chuligaństwo i zjawiska patologiczne występujące na obszarze rewitalizacji. Mieszkańcy zwracają również uwagę na konieczność zrealizowania na obszarze rewitalizacji programów społecznych wspierających rozwój przedsiębiorczości i tworzenia spółdzielni socjalnych oraz ułatwiających wychodzenie z uzależnień. Projekt przyczyni się do zwiększenia liczby przedsiębiorstw na obszarze rewitalizacji oraz zmniejszenia liczby bezrobotnych w związku z utworzeniem nowych miejsc pracy w ramach spółdzielni.		
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – liczba podmiotów ekonomii społecznej - 3 Wskaźnik rezultatu - liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z oferty podmiotów ekonomii społecznej - 15 Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.		

PROJEKT NR 19. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.12

Nazwa projektu	Rozwój innowacji społecznych na obszarze rewitalizacji Miasta Mińsk Mazowiecki		
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	100.000 zł
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji – podobszar A i podobszar B	Planowany czas realizacji projektu	2019-2022
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w szczególności osoby zagrożone wykluczeniem społecznym		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: • działania doradcze przy diagnozowaniu potrzeb i opracowywaniu koncepcji projektu innowacyjnego np. wsparcie doradcze osób pracujących z daną grupą osób wykluczonych, specjalistów od rozwiązań administracyjnych, finansowych, prawnych itp. • przygotowanie przez organizacje pozarządowe nowatorskich rozwiązań, które pomogą w podniesieniu jakości życia osób wykluczonych społecznie z obszaru rewitalizacji, • wdrożenie innowacji społecznych.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej: trudności na rynku pracy, ubóstwo, problemy w nauce, występowanie patologii, niska aktywność obywatelska i niski poziom kapitału społecznego, zróżnicowany poziom i zakres aktywności organizacji pozarządowych. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy zwracają szczególną uwagę na bezrobocie, przestępczość i chuligaństwo, zjawiska patologiczne występujące na obszarze rewitalizacji oraz zbyt małą ilość organizacji pomagających osobom z problemami. Mieszkańcy zwracają również uwagę na konieczność zrealizowania na obszarze rewitalizacji programów społecznych ułatwiających wychodzenie z uzależnień, wspierających rozwój przedsiębiorczości i tworzenia spółdzielni socjalnych. Projekt przyczyni się do zwiększenia aktywności organizacji pozarządowych na obszarze rewitalizacji oraz podniesienia jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez wdrożenie innowacyjnych rozwiązań.		
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – liczba projektów w zakresie innowacji społecznych - 6 Wskaźnik rezultatu - liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z innowacji społecznych - 60 Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.		

PROJEKT NR 20. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.14			
Nazwa projektu	Nowa placówka opiekuńczo-wychowawcza		
Podmioty realizujące projekt	Powiat Miński	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	2.000.000 zł wkład własny Powiatu Mińskiego
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji – podobszar A ul. Budowlana	Planowany czas realizacji projektu	2017-2019
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią dzieci z terenu miasta, obszaru rewitalizacji oraz z terenu powiatu mińskiego		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: • budowę nowej placówki opiekuńczo-wychowawczej dostosowanej do zmienionych wymogów prawa, • zorganizowanie całodobowej i kompleksowej opieki dla dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej, w tym także zaspokajanie ich potrzeb, w szczególności emocjonalnych, rozwojowych, zdrowotnych, bytowych, społecznych i religijnych, zagwarantowanie im dostępu do kształcenia dostosowanego do wieku i możliwości rozwojowych, objęcie dzieci działaniami terapeutycznymi oraz zapewnienie im możliwości korzystania ze świadczeń zdrowotnych.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej jakimi są ubóstwo i występowanie patologii. Realizacja projektu przyczyni się do wzmocnienia funkcji		

	społecznych w obszarze rewitalizacji. Lokalizacja placówki w mieście umożliwi skorzystanie z dostępnej infrastruktury oraz nawiązanie kontaktów z rówieśnikami poprzez udział w wielu wydarzeniach odbywających się na terenie miasta.
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – liczba nowych placówek opiekuńczo-wychowawczych - 1 Wskaźnik rezultatu – liczba dzieci podlegających opiece w placówce - 14 Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

PROJEKT NR 21. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.8			
Nazwa projektu	Budowa boiska sportowego przy Zespole Szkół im. Marii Skłodowskiej-Curie w Mińsku Mazowieckim		
Podmioty realizujące projekt	Powiat Miński	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	1.500.000 wkład własny Powiatu Mińskiego
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji –podobszar A ul. 1 PLM Warszawa 1	Planowany czas realizacji projektu	2017-2025
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji – uczniowie Zespołu Szkół im. Marii Skłodowskiej-Curie		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: • budowę boiska sportowego, • udostępnianie obiektu organizacjom pozarządowym i grupom nieformalnym działającym na obszarze rewitalizacji w celu realizacji programów i akcji profilaktycznych (przeciwko spożywaniu alkoholu, stosowaniu narkotyków itp.) – zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży oraz seniorów zamieszkujących na obszarze rewitalizacji, • organizację pikników rodzinnych, akcji animacyjno-informacyjnych służących rozwojowi kontaktów międzyludzkich (osoby wykluczone społecznie lub zagrożone wykluczeniem społecznym będą miały możliwość wyjścia poza swoje miejsce zamieszkania), • organizację zajęć i zawodów sportowych dla dzieci i młodzieży w ramach powiatowego systemu współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej i przestrzennej: ubóstwo, występowanie patologii, niewystarczającą możliwość spędzania wolnego czasu (oferta i przestrzeń). Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy jako konieczne do zrealizowania wskazują stworzenie atrakcyjnej i zróżnicowanej bazy sportowo-rekreacyjnej. Projekt pozwoli na stworzenie podstawy do kreowania zdrowego i bezpiecznego stylu życia wśród „trudnej” młodzieży, wytworzenia motywacji do samorozwoju poprzez sport oraz wyeliminowania negatywnych postaw wobec rówieśników, w tym zachowań agresywnych i patologicznych. Projekt stworzy warunki do przybliżenia młodym ludziom wartości niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania w społeczności lokalnej oraz kreowania ich kultury osobistej. Wśród seniorów pozwoli na zwiększenie świadomości prozdrowotnej i integrację środowiska senioralnego. Projekt pozwoli na wprowadzenie do obszaru rewitalizacji nowych funkcji sportowych, w oparciu o które będzie istniała możliwość realizacji nowych form aktywnego spędzania czasu, szczególnie dla młodzieży i seniorów. W wyniku realizacji projektu zwiększony zostanie poziom aktywności społecznej młodzieży i mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym seniorów.		
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźniki produktu – powierzchnia wybudowanych/zmodernizowanych obiektów sportowych – 4050 m² Wskaźnik rezultatu – liczba rozbudowanych/wybudowanych obiektów użyteczności publicznej – 1 Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.		

PROJEKT NR 22. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.8	
Nazwa projektu	Rozwój miejskiej bazy sportowej w Mińsku Mazowieckim

Podmioty realizujące projekt	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	10.500.000 zł, w tym: 7.050.000 zł wkład własny 3.450.000 zł: krajowe środki publiczne
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji ul. Budowlana 2, ul. Budowlana 2A; poza obszarem rewitalizacji –ul. Wyszyńskiego 56 i ul. Sportowa 1	Planowany czas realizacji projektu	2017-2025
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią w szczególności mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz inni mieszkańcy miasta		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - wspieranie alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez organizację pozalekcyjnych zajęć sportowych (np. piłka nożna, tenis stołowy, biegi, szachy, warcaby, dart) - organizację warsztatów dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym dotyczących nowych dyscyplin sportowych np. street workoutu, parkour prowadzonych przez profesjonalnych trenerów, - organizację imprez, pikników, igrzysk sportowych z wykorzystaniem nowej infrastruktury sportowej oraz akcji „Ferie z MOSiR” i „Wakacje z MOSiR” z zajęciami dedykowanymi dla dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z obszaru rewitalizacji, służącymi rozwojowi kontaktów międzyludzkich (osoby wykluczone społecznie lub zagrożone wykluczeniem społecznym będą miały możliwość wyjścia poza swoje miejsce zamieszkania), - przeprowadzenie akcji informacyjno-profilaktycznych, pogadanek antyalkoholowych/antynarkotykowych w trakcie trwania ww. imprez na terenie nowej infrastruktury. - rozbudowę trybun i wykonanie zadaszania na stadionie sportowym przy ul. Budowlanej 2A - budowę boisk sportowych przy Gimnazjum Miejskim Nr 2, - budowę wielofunkcyjnego pawilonu sportowego przy miejskim Aquaparku, - montaż urządzeń do street workoutu.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej i przestrzennej: ubóstwo, występowanie patologii, niewystarczająca możliwość spędzania wolnego czasu (oferta i przestrzeń). Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy jako konieczne do zrealizowania wskazują stworzenie atrakcyjnej i zróżnicowanej bazy sportowo-rekreacyjnej. Projekt pozwoli na wprowadzenie do obszaru rewitalizacji nowych funkcji sportowych, w oparciu o które będzie istniała możliwość realizacji nowych form aktywnego spędzania czasu, szczególnie dla dzieci i młodzieży. W wyniku realizacji projektu zwiększona zostanie oferta zajęć sportowych, a tym samym zwiększony zostanie poziom aktywności społecznej dzieci, młodzieży i mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wpłynie to pozytywnie na rozwój dzieci i młodzieży oraz ograniczy poziom zachowań agresywnych i patologicznych wśród młodzieży. Dzięki budowie wielofunkcyjnego pawilonu sportowego przy ul. Wyszyńskiego 56 i zamontowaniu urządzeń do street workoutu przy ul. Sportowej 1 powiększona zostanie baza sportowa MOSiR, a mieszkańcy obszaru rewitalizacji zyskają możliwość korzystania z nowoczesnych obiektów sportowych, niedostępnych dotychczas na terenie miasta.		
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźniki produktu – powierzchnia wybudowanych budynków przeznaczonych na cele oświatowe – 1394,29 m² Wskaźniki produktu – powierzchnia wybudowanych/zmodernizowanych obiektów sportowych – 2460 m² Wskaźnik rezultatu – liczba rozbudowanych/wybudowanych obiektów użyteczności publicznej - 5 Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.		

PROJEKT NR 23. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.1

Nazwa projektu	Rozwój i rewitalizacja terenów zieleni w centrum Mińska Mazowieckiego
----------------	--

Podmioty realizujące projekt	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	4.500.000 zł w tym: 2.750.000 zł FS 1.750.000 zł środki własne
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji – podobszar A	Planowany czas realizacji projektu	2017-2019
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią wszyscy mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w tym także osoby niepełnosprawne i zagrożone wykluczeniem społecznym oraz pozostali mieszkańcy miasta i turyści		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - organizację wystawy plenerowej plac plastycznych – będącej efektem konkursu skierowanego do dzieci z obszaru rewitalizacji, którego tematem przewodnim będzie hasło „Park Dernałowiczów – ulubione miejsce spotkań”, - akcję informacyjną w szkołach, która będzie zachęcała do natychmiastowego wzywania służb w przypadku aktów wandalizmu czy innych zdarzeń niebezpiecznych w parku, - organizację wydarzeń pod hasłem „Śniadanie na trawie”, - organizację wydarzeń pod hasłem „Mińskie kwiatowe plenery” – wystawa florystyczna, - organizację wydarzeń pod hasłem „Parkuj z książką”, - rewaloryzację szaty roślinnej parku, remont i przebudowę alei parkowych, - rozbiórkę oczyszczalni ścieków położonej w parku, odbudowę zieleni na - odzyskanym terenie po oczyszczalni, odmulenie koryta i zabezpieczenie przed - rozmywaniem oraz erozją obu brzegów rzeki Srebrnej.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy: w sferze przestrzenno-funkcjonalnej tj. niedoinwestowany park oraz w sferze społecznej: niewystarczająca możliwość spędzania wolnego czasu (oferta i przestrzeń), niski poziom bezpieczeństwa czy słaba identyfikacja z miastem. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy zwracają szczególną uwagę na słaby dostęp do terenów zieleni oraz niską jakość przestrzeni publicznych w obszarze rewitalizacji. Mieszkańcy zwracają także uwagę na konieczność modernizacji lokalnych przestrzeni publicznych tak by stały się one terenami o wysokim standardzie odpowiadającymi na potrzeby wszystkich grup wiekowych. Projekt przyczyni się do utworzenia zadbanej, atrakcyjnych przestrzeni wspólnych oraz rozwoju oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży, dorosłych i osób starszych.		
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 23 ha Wskaźnik rezultatu – liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z terenów zielonych parku – wzrost o 20% Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.		

PROJEKT NR 24. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.1			
Nazwa projektu	Poprawa bezpieczeństwa i funkcji wypoczynkowej parku		
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki we współpracy z Zarządem Gospodarki Komunalnej	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	2.610.000 zł, w tym: 2.510.000 zł wkład własne 100.000 zł krajowe środki publiczne
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji – podobszar A	Planowany czas realizacji projektu	2017-2025
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią wszyscy mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w tym także osoby niepełnosprawne i zagrożone wykluczeniem społecznym oraz pozostali mieszkańcy miasta i turyści		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - montaż stolików do gier planszowych w parku, wydzielanie miejsca do grillowania, do organizacji gier plenerowych np. warsztatów - umożliwi to organizację wydarzeń plenerowych na terenie parku integrujących społeczność lokalną, - organizację w okresie letnim akcji - Popołudnia w parku – gier i zabaw dla dzieci z obszaru rewitalizacji,		

	- organizację akcji zachęcającej mieszkańców obszaru rewitalizacji do prac społecznych związanych ze sprzątnięciem w parku i drobnymi naprawami, której celem będzie integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji w połączeniu z poprawą wizerunku parku, - modernizację skateparku – po jej zrealizowaniu prowadzona zostanie w parku kampania przeciwko aktom wandalizmu w przestrzeni publicznej, - demontaż istniejących latarni, pociągnięcie nowych kabli elektrycznych i montaż nowych latarni wzdłuż ciągów komunikacyjnych, usunięcie istniejących ławek oraz koszy na śmieci i wymianę ich na nowe posadowione na trwale w gruncie, rozmieszczone zgodnie z przebiegiem ciągów komunikacyjnych.
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy: w sferze przestrzenno-funkcjonalnej tj. niedoinwestowany park oraz w sferze społecznej: niewystarczająca możliwość spędzania wolnego czasu (oferta i przestrzeń) i niski poziom bezpieczeństwa. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy zwracają szczególną uwagę na słaby dostęp do terenów zieleni oraz niską jakość przestrzeni publicznych w obszarze rewitalizacji. Teren parku jest wskazywany przez mieszkańców obszaru rewitalizacji jako jednocześnie ulubiona i najbardziej niebezpieczna przestrzeń publiczna, co potwierdzają dane policyjne. Mieszkańcy oczekują estetycznych, czystych i bezpiecznych przestrzeni publicznych. Projekt przyczyni się do utworzenia zadbanej, atrakcyjnej przestrzeni wspólnych oraz rozwoju oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży, dorosłych i osób starszych. Projekt przyczyni się także do poprawy bezpieczeństwa mieszkańców korzystających z parku poprzez montaż oświetlenia wzdłuż ciągów komunikacyjnych.
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 23 ha Wskaźnik rezultatu – poprawa bezpieczeństwa, zmniejszenie liczby zdarzeń o charakterze przestępczym w rejonie parku – spadek o 10 % Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

PROJEKT NR 25. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.1			
Nazwa projektu	Poprawa stanu technicznego zabytkowego Pałacu Dernałowiczów w Mińsku Mazowieckim wraz ze wzbogaceniem oferty kulturalnej Miejskiego Domu Kultury		
Podmioty realizujące projekt	Miejski Dom Kultury we współpracy z Urzędem Miasta Mińsk Mazowiecki	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	2.890.000 zł, w tym: 1.390.000 EFRR 1.500.000 wkład własny
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji – podobszar A ul. Warszawska 173	Planowany czas realizacji projektu	2016-2019
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią wszyscy mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w tym także osoby niepełnosprawne i zagrożone wykluczeniem społecznym oraz pozostali mieszkańcy miasta i turyści		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - organizację projekcji filmowych, w tym bezpłatnych dla osób z obszaru rewitalizacji zagrożonych wykluczeniem społecznym, - akcję „Moja kultura, mińska kultura” – podczas której mieszkańcy obszaru rewitalizacji będą zgłaszali swoje propozycje poszerzenia oferty weekendowej i letniej MDK, - tworzenie kółek zainteresowań z obszaru kultury (m.in. teatralne, poezji, rzeźby), w której uczestnikami będą różne grupy wiekowe. W efekcie uczestnicy kółek będą mieli możliwość wystąpienia na scenie MDK przed mińską publicznością, - zakup sprzętu w celu wzbogacenia i uatrakcyjnienia oferty kulturalnej MDK, - zakup wyposażenia umożliwiającego korzystanie z obiektu przez osoby niepełnosprawne (m.in. wózki inwalidzkie do tańca), - prace remontowo-modernizacyjne w pomieszczeniach i przy Pałacu Dernałowiczów.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej: niewystarczająca możliwość spędzania wolnego czasu (oferta i przestrzeń) czy słaba identyfikacja z miastem. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy zwracają szczególną uwagę na słaby dostęp do kultury oraz obiektów rekreacyjnych na obszarze rewitalizacji. Mieszkańcy wskazują również na		

	konieczność organizacji większej ilości wydarzeń o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym i integracyjnym. Projekt przyczyni się do wzrostu dostępności, rozwoju zasobów kulturowych oraz rozszerzenia i uatrakcyjnienia oferty kulturalnej Miejskiego Domu Kultury dla mieszkańców miasta. Dzięki ofercie MDK nastąpi wielowymiarowa i wielopokoleniowa integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz lepsza identyfikacja mieszkańców z miejscem zamieszkania. Realizacja projektu wpłynie także na poprawę stanu technicznego oraz estetykę zabytkowego pałacu, a to pozwoli na jego lepsze wykorzystanie na działalność kulturową wpływając równocześnie na rozwój społeczno-kulturalny obszaru.
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – zmodernizowany zabytkowy obiekt - 1 Wskaźnik rezultatu – liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z oferty Miejskiego Domu Kultury – wzrost o 10% Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

PROJEKT NR 26. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.2			
Nazwa projektu	Brzegi rzeki Srebrnej – nowa przestrzeń służąca rekreacji		
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	2.200.000 w tym: 1.000.000 EFRR 1.200.000 wkład własny
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji – podobszar A oraz powiązany funkcjonalnie z obszarem rewitalizacji teren przy rzece Srebrnej - częściowo poza obszarem rewitalizacji	Planowany czas realizacji projektu	2017-2025
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią wszyscy mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w tym także osoby niepełnosprawne i zagrożone wykluczeniem społecznym oraz pozostali mieszkańcy miasta i turyści		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: „ożywienie” brzegów rzeki Srebrnej po stronie wschodniej poprzez ich modernizację, stworzenie przestrzeni rekreacji i wypoczynku, - budowę chodników, ścieżek rowerowych, - montaż oświetlenia i elementów „małej architektury” – ławki, kosze na śmieci, - wydzielenie miejsc do wypoczynku dla mieszkańców, - organizację „pikników sąsiedzkich” w rejonie ul. Nadrzecznej pomiędzy ul. Warszawską i ul. Mireckiego – mających na celu integrację mieszkańców podobszaru rewitalizacji A.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy: w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: brak systemu ścieżek rowerowych, niewykorzystany potencjał strategicznego dla miasta ciągu zieleni wzdłuż rzeki Srebrnej oraz w sferze społecznej: niewystarczające możliwości spędzania wolnego czasu (oferta i przestrzeń), niski poziom bezpieczeństwa, słaba identyfikacja z miastem. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy zwracają szczególną uwagę na słaby dostęp do terenów zieleni oraz niską jakość przestrzeni publicznych w obszarze rewitalizacji. Mieszkańcy wśród działań priorytetowych wskazują: więcej lepiej wyposażonych terenów rekreacyjnych, budowę tras rowerowych i więcej terenów zielonych. Projekt przyczyni się do utworzenia estetycznych, czystych i bezpiecznych przestrzeni wspólnych oraz rozwoju oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży, dorosłych i osób starszych. Projekt przyczyni się także do poprawy bezpieczeństwa mieszkańców korzystających z tego miejsca rekreacji poprzez montaż oświetlenia wzdłuż ciągów komunikacyjnych.		
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – zmodernizowana infrastruktura w obszarze rewitalizacji – 0,4 km Wskaźnik rezultatu – liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z udostępnionej infrastruktury – wzrost o 20% Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.		

PROJEKT NR 27. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.2

Nazwa projektu	Nowe oblicze stawu „Łazienki”		
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	500.000 zł, w tym: 200.000 zł EFRR 200.000 zł wkład własny 100.000 zł krajowe środki publiczne
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji – podobszar A	Planowany czas realizacji projektu	2017-2025
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią wszyscy mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w tym także osoby niepełnosprawne i zagrożone wykluczeniem społecznym oraz pozostali mieszkańcy miasta i turyści		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - organizację ścieżki edukacyjno – przyrodniczej wzdłuż ciągu pieszo-rowerowego przy rzece Srebrnej i stawie „Łazienki”, - organizację spacerów edukacyjnych dla grup szkolnych połączonych z piknikami na świeżym powietrzu, - otwarte spotkania tematyczne prowadzone przez wolontariuszy dla mieszkańców obszaru rewitalizacji o tematyce nawiązującej do ścieżki edukacyjnej, - włączenie mieszkańców obszaru rewitalizacji w sprzątanie okolic stawu w ramach corocznej akcji sprzątania świata, - organizację prelekcji na temat dbania o wygląd przestrzeni publicznej, ożywiania przestrzeni miejskiej i wpływu przestrzeni na jakość życia w mieście, - modernizację stawu „Łazienki” poprzez przystosowanie do pełnienia funkcji zbiornika retencyjnego, budowę oświetlenia, zagospodarowanie brzegów, wydzielenie miejsc do organizacji rodzinnych imprez, biwaków i ognisk.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy: w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: brak systemu ścieżek rowerowych, niewykorzystany potencjał strategicznego dla miasta ciągu zieleni wzdłuż rzeki Srebrnej oraz w sferze społecznej: niewystarczające możliwości spędzania wolnego czasu (oferta i przestrzeń), niski poziom bezpieczeństwa, słaba identyfikacja z miastem. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy zwracają szczególną uwagę na słaby dostęp do terenów zieleni oraz niską jakość przestrzeni publicznych w obszarze rewitalizacji. Mieszkańcy wśród działań priorytetowych wskazują: więcej lepiej wyposażonych terenów rekreacyjnych, budowę tras rowerowych i więcej terenów zielonych. Projekt przyczyni się do utworzenia estetycznych, czystych i bezpiecznych przestrzeni wspólnych oraz rozwoju oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży, dorosłych i osób starszych. Projekt przyczyni się także do poprawy bezpieczeństwa mieszkańców korzystających z tego miejsca rekreacji poprzez montaż oświetlenia wzdłuż ciągów komunikacyjnych.		
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – zmodernizowana infrastruktura w obszarze rewitalizacji – 0,49 km Wskaźnik rezultatu – liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z udostępnionej infrastruktury – wzrost o 20% Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.		

PROJEKT NR 28. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.10			
Nazwa projektu	Bezpieczne przestrzenie do wypoczynku i rekreacji – budowa ogólnodostępnego miejsca rekreacji na osiedlu Serbinów		
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	500.000 zł wkład własny
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji - podobszar B ul. Warszawska 250	Planowany czas realizacji projektu	2019-2021
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji		

Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - organizację ogólnodostępnego miejsca rekreacji w okolicy ul. Warszawskiej 250 umożliwiającego wypoczynek mieszkańcom osiedli zlokalizowanych w tym rejonie, - budowę placu zabaw dla dzieci, - budowę miejsca rekreacji dla dorosłych wyposażonego w urządzenia do wypoczynku aktywnego i biernego, - wyposażenie w elementy małej architektury – ławki, kosze na śmieci, - organizację akcji – za pośrednictwem Punktów Aktywności Społecznej, mającej na celu zaangażowanie mieszkańców obszaru rewitalizacji w tworzenie miejsca rekreacji - poprzez wspólną pracę przy organizacji terenu – sadzeniu roślin, dbaniu o ich wygląd, sezonowych pracach pielęgnacyjnych.
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej: niski poziom bezpieczeństwa i niewystarczająca możliwość spędzania wolnego czasu (oferta i przestrzeń) oraz w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: chaos przestrzenny i brak całościowej koncepcji rozwoju przestrzeni publicznych i miejsc rekreacji w mieście. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy jako najistotniejsze efekty rewitalizacji wskazują estetyczną, czystą i bezpieczną przestrzeń publiczną oraz atrakcyjną i zróżnicowaną bazę sportowo-rekreacyjną. Obecnie na podobszarze rewitalizacji B jedynym miejscem rekreacji jest teren Przedszkola Miejskiego Nr 6 oraz niszczący teren boiska i kortów tenisowych od strony ul. Dąbrówki. Brak jest miejsca rekreacji, wypoczynku zarówno dla osób starszych, jak i dla rodziców z dziećmi, młodzieży, brakuje miejsc do odpoczynku i spotkań z sąsiadami. Projekt przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez stworzenie miejsca służącego integracji mieszkańców i poprawiającego estetykę wspólnie użytkowanych przestrzeni, umożliwiającego ciekawie i bezpiecznie spędzenie czasu wolnego.
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – liczba nowych przestrzeni publicznych - 1 Wskaźnik rezultatu – wzrost liczby mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z nowych przestrzeni publicznych - 30% Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

PROJEKT NR 29. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.10			
Nazwa projektu	Bezpieczne przestrzenie do wypoczynku i rekreacji – budowa placu zabaw przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 1 w Mińsku Mazowieckim		
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	200.000 zł wkład własny
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji - podobszar A ul. Dąbrówki 10	Planowany czas realizacji projektu	2017
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - budowę placu zabaw przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 1, - udostępnienie placu zabaw dla mieszkańców obszaru rewitalizacji poza godzinami pracy Zespołu i w weekendy, co przyczyni się do rozwoju kontaktów międzyludzkich (osoby wykluczone społecznie lub zagrożone wykluczeniem społecznym będą miały możliwość wyjścia poza swoje miejsce zamieszkania), - organizację na placu zabaw „Festynów Rodzinnych” będących tradycją przedszkola oraz „Bali w ogrodzie”, wraz ze wspólnymi konkursami i animacjami dla dzieci i rodziców, rodzeństwa oraz dziadków przedszkolaków, występami dzieci, pogadankami dotyczącymi profilaktyki uzależnień (np. antyalkoholowej/antynarkotykowej) i poczęstunkiem.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na problemy wskazane w trakcie diagnozy: niewystarczającą możliwość spędzania wolnego czasu (oferta i przestrzeń) oraz problemy dotyczące chaosu przestrzennego i braku całościowej koncepcji rozwoju przestrzeni publicznych i miejsc rekreacji w mieście. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz		

	wyniki ankiety, w której mieszkańcy jako najistotniejsze efekty rewitalizacji wskazują estetyczną, czystą i bezpieczną przestrzeń publiczną oraz atrakcyjną i zróżnicowaną bazę sportowo-rekreacyjną. Projekt ten przyczyni się do wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – ich rodzin i przede wszystkim dzieci, poprzez wsparcie w procesie wychowania dzieci, umożliwienie im kontaktów społecznych ze środowiskiem oraz naukę komunikacji i współpracy z rówieśnikami. Przyczyni się również do integracji lokalnej społeczności. Projekt pozwoli na wprowadzenie na obszarze rewitalizacji nowej formy aktywności, przez co nastąpi uatrakcyjnienie obszaru rewitalizacji jako miejsca zamieszkania oraz rozwinięta zostanie oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci i ich rodziców.
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – liczba udostępnionych placów zabaw - 1 Wskaźnik rezultatu – wzrost liczby dzieci z obszaru rewitalizacji korzystających z nowego placu zabaw - 30% Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

PROJEKT NR 30. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.10				
Nazwa projektu	Bezpieczne przestrzenie do wypoczynku i rekreacji – monitoring			
Podmioty realizujące projekt	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Przełom”	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania		45.500 zł środki prywatne
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji ul. Łupińskiego (budynki i okolice budynków nr 1; 3; 5; 7; 9; 11), ul. Sędziarska (budynki i okolice budynków nr 2; 4; 6; 6a; 8; 10), ul. Dąbrówki (budynki i okolice budynków nr 33; 35; 37; 39; 41), ul. Siennicka (budynki i okolice budynków nr 6; 8; 9) ul. Miodowa 5 i okolice budynku, ul. Nadrzeczna (budynki i okolice budynków nr 1; 4; 6; 7; 8; 10; 12), ul. Błonie (budynki i okolice budynków nr 12; 14)	Planowany czas realizacji projektu		2017-2025
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji			
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: montaż urządzeń do monitoringu pozwalających na zapewnienie bezpieczeństwa w budynkach i ich najbliższej okolicy.			
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej tj. niski poziom bezpieczeństwa. Występowanie tego czynnika na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy jako jeden z ważniejszych programów społecznych do zrealizowania wskazują Program poprawy bezpieczeństwa. Obecnie na wymienionych terenach odnotowuje się częste przypadki niszczenia mienia, zakłóceń porządku, dewastowania wyposażenia osiedli (place zabaw, ławki, tereny zielone). Projekt przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, poprzez wzrost ich poczucia bezpieczeństwa.			
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – liczba budynków objętych monitoringiem - 30 Wskaźnik rezultatu – spadek liczby interwencji służb porządku publicznego – 10% Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.			

PROJEKT NR 31. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.10	
Nazwa projektu	Bezpieczne przestrzenie do wypoczynku i rekreacji – modernizacja placów zabaw

Podmioty realizujące projekt	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Przełom”	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	220.000 zł środki prywatne
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji ul. Łupińskiego (budynki i okolice budynków nr 9; 11), ul. Sędomierska (budynki i okolice budynków nr 2; 4; 6; 8; 10),	Planowany czas realizacji projektu	2017-2025
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - modernizację istniejących placów zabaw na osiedlu „Targówka”, tak by w sposób bezpieczny i komfortowy mogli z nich korzystać mieszkańcy obszaru rewitalizacji – mieszkańcy bloków należących do Spółdzielni Mieszkaniowej „Przełom”, mieszkańcy sąsiednich budynków oraz mieszkańcy pobliskiego osiedla domów socjalnych, - zagospodarowanie przestrzeni umożliwiające aktywizację ruchową i intelektualną mieszkańców, - udostępnienie zmodernizowanej infrastruktury znajdującej się na obszarze rewitalizacji mieszkańcom tego obszaru. Będzie ona służyła rozwojowi kontaktów międzyludzkich (możliwość wyjścia poza swoje miejsce zamieszkania otrzymają osoby wykluczone społecznie lub zagrożone wykluczeniem społecznym), - zorganizowanie i przeprowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnej dotyczącej profilaktyki antyalkoholowej/antynarkotykowej w formie pogadanek, dystrybucji ulotek/folderów. - organizację za pośrednictwem Punktu Aktywności Społecznej oraz w formule inicjatywy lokalnej akcji integrujących mieszkańców obszaru rewitalizacji, przede wszystkim dzieci, w tym dzieci z rodzin wykluczonych społecznie. Akcje będą miały charakter mikropikników sąsiedzkich z animacjami i zabawami dla dzieci.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej: niski poziom bezpieczeństwa i niewystarczająca możliwość spędzania wolnego czasu (oferta i przestrzeń) oraz w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: chaos przestrzenny i brak całościowej koncepcji rozwoju przestrzeni publicznych i miejsc rekreacji w mieście. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy jako najistotniejsze efekty rewitalizacji wskazują estetyczną, czystą i bezpieczną przestrzeń publiczną oraz atrakcyjną i zróżnicowaną bazę sportowo-rekreacyjną. Projekt ten dzięki stworzeniu wspólnych, bezpiecznych i zadbanych miejsc rekreacji i wypoczynku pozwoli na integrację przede wszystkim dzieci z obszaru rewitalizacji, w tym dzieci z pobliskiego osiedla domów socjalnych z ich rówieśnikami, a w konsekwencji wpłynie pozytywnie na integrację mieszkańców obszaru rewitalizacji. Integracja i tzw. efekt dobrego sąsiedztwa mogą stać się impulsem do zmian dla osób, które znalazły się w sytuacji kryzysowej. Projekt przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez stworzenie miejsca służącego integracji mieszkańców i poprawiającego estetykę wspólnie użytkowanych przestrzeni, umożliwiającego aktywnie i bezpiecznie spędzenie czasu wolnego.		
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – liczba zmodernizowanych placów zabaw - 2 Wskaźnik rezultatu – wzrost liczby dzieci z obszaru rewitalizacji korzystających ze zmodernizowanych placów zabaw - 20% Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.		

PROJEKT NR 32. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.10			
Nazwa projektu	Bezpieczne przestrzenie do wypoczynku i rekreacji – renowacja terenów zielonych na obszarze rewitalizacji		
Podmioty realizujące projekt	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Przełom”	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	474.000 zł środki prywatne
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji ul. Łupińskiego (budynki i okolice budynków nr 1; 3; 5; 7; 9; 11), ul.	Planowany czas realizacji projektu	2017-2025

	Sędomska (budynki i okolice budynków nr 2; 4; 6; 6a; 8; 10), ul. Dąbrówki (budynki i okolice budynków nr 33; 35; 37; 39; 41), ul. Siennicka (budynki i okolice budynków nr 6; 9) ul. Miodowa 5 i okolice budynku, ul. Nadrzeczna (budynki i okolice budynków nr 1; 4; 6; 8; 10; 12), ul. Błonie (budynki i okolice budynków nr 12; 14),		
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: renowację terenów zielonych wokół bloków należących do Spółdzielni Mieszkaniowej „Przełom” tj. wyrównanie terenu, nowe nasadzenia, zamontowanie ławek, uporządkowanie układu komunikacji pieszej.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej: niski poziom bezpieczeństwa i niewystarczającą możliwość spędzania wolnego czasu (oferta i przestrzeń) oraz w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: chaos przestrzenny i brak całościowej koncepcji rozwoju przestrzeni publicznych i miejsc rekreacji w mieście. Projekt ten odpowiada na problem braku miejsc rekreacji, wypoczynku przede wszystkim dla osób starszych, miejsc do spotkań z sąsiadami. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy jako najistotniejsze efekty rewitalizacji wskazują estetyczną, czystą i bezpieczną przestrzeń publiczną. Projekt przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, zwłaszcza osób starszych poprzez stworzenie miejsc służących spotkaniom i integracji mieszkańców osiedla, w pobliżu ich miejsca zamieszkania. Projekt ten przyczyni się również do poprawy estetyki wspólnie użytkowanych przestrzeni, umożliwi aktywne i bezpieczne spędzenie czasu wolnego.		
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – powierzchnia terenów zielonych, które podlegały renowacji - 0,5ha Wskaźnik rezultatu – wzrost liczby mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających ze zmodernizowanych przestrzeni publicznych - 20% Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.		

PROJEKT NR 33. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.13			
Nazwa projektu	Wyrównywanie możliwości edukacyjnych - Budowa przedszkola w ramach Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Nr 1 przy ul. Dąbrówki 10		
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	5.074.100 zł – wkład własny
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji – podobszar A ul. Dąbrówki 10	Planowany czas realizacji projektu	2018-2020
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią dzieci w wieku przedszkolnym z obszaru rewitalizacji		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: budowę nowego budynku Przedszkola Miejskiego na miejscu budynku Przedszkola Miejskiego Nr 2 wchodzącego w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Nr 1. Obecny budynek przedszkola jest w złym stanie technicznym, nie stwarza warunków do dalszego rozwoju przedszkola i jego oferty edukacyjnej.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej dotyczące niewystarczającej liczby placówek oświatowych i oświatowo-wychowawczych na terenie miasta, słaby dostęp do przedszkoli w stosunku do potrzeb mieszkańców. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy jako konieczne do zrealizowania wskazują inwestycję budowy szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych. Projekt ten jest także odpowiedzią na problem niskiej aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji.		

	Projekt przyczyni się do zwiększenia dostępności mieszkańców obszaru rewitalizacji do usług opieki nad małymi dziećmi, co będzie skutkowało poprawą ich aktywności społecznej i przedsiębiorczości. Efektem realizacji projektu będzie również wyrównanie szans dzieci w dostępie do edukacji.
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźniki produktu – powierzchnia wybudowanych budynków przeznaczonych na cele oświatowe – 1000 m ² Wskaźnik rezultatu – liczba rozbudowanych/wybudowanych obiektów użyteczności publicznej - 1 Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

PROJEKT NR 34. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.13			
Nazwa projektu	Wyrównywanie możliwości edukacyjnych - „Mińska Akademia Malucha”		
Podmioty realizujące projekt	Maciej Kowalik EMKA we współpracy z Miejskim Domem Kultury	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	40.000 zł, w tym: 30.000 zł EFS 10.000 zł środki prywatne
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji - podobszar A	Planowany czas realizacji projektu	2017-2018
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią dzieci i młodzież z obszaru rewitalizacji, w tym dzieci i młodzież zagrożone wykluczeniem społecznym		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - organizację zajęć edukacyjnych w formie warsztatowej - „Mały Pitagoras” dotyczących rozwijania wiedzy matematyczno-przyrodniczej, - organizację warsztatów teatralnych dla dzieci i młodzieży „Odkryj w sobie talent aktorski”, „Podwórkowe teatryki” – organizację spektakli, inscenizacji bajek, „Pomówmy o problemach” – organizację zajęć z psychologiem dla dzieci i rodziców.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej: ubóstwo i problemy w nauce. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy jako konieczne do zrealizowania wskazują: program stworzenia atrakcyjnej oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. Projekt przyczyni się do polepszenia wyników w nauce dzieci i młodzieży, a tym samym wpłynie na podniesienie ich kompetencji kluczowych i zwiększy konkurencyjność na przyszłym rynku pracy. Efektem realizacji projektu będzie również wyrównanie szans dzieci i młodzieży w dostępie do edukacji.		
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźniki produktu – liczba dzieci uczestniczących w projekcie – 40 Wskaźnik rezultatu – poprawa wyników w nauce dzieci uczestniczących w projekcie – wzrost 15% Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.		

PROJEKT NR 35. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.13			
Nazwa projektu	„Nie zostajemy z tyłu” wyrównywanie możliwości edukacyjnych w Gimnazjum Miejskim Nr 2		
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	85.900 zł wkład własny
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji - podobszar A ul. Budowlana 2	Planowany czas realizacji projektu	2017
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji - uczniowie Gimnazjum Miejskiego Nr 2		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - wykonanie sieci elektro-informatycznej; - przeprowadzenie generalnego remontu sali lekcyjnej;		

	wyposażenie sali w sprzęt elektroniczny tj. 15 laptopów dla uczniów i jeden nauczycielski, projektor i ekran, urządzenie wielofunkcyjne, meble.
Uzasadnienie	Projekt zniweluje ograniczenia w dostępie do internetu uczniom z niepełnosprawnością ruchową poprzez zlokalizowanie sali komputerowej na parterze budynku szkoły (w szkole uczą się uczniowie pełnosprawni a w klasach integracyjnych również uczniowie z niepełnosprawnościami), zwiększy atrakcyjność prowadzonych zajęć zarówno dla uczniów zdolnych jak i tych z trudnościami w opanowaniu podstawy programowej z oddziałów przysposabiających do pracy, pomoże w zapobieganiu przedwczesnemu kończeniu szkoły, zwłaszcza przez uczniów z klas przysposabiających do prac (w szkole prowadzone są oddziały przysposabiające do pracy, gromadzące uczniów, którzy mają za sobą liczne niepowodzenia szkolne i problemy z zachowaniem). Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej dotyczące problemów w nauce. Projekt ten jest także odpowiedzią na problem niskiej aktywności społecznej i zawodowej uczniów z obszaru rewitalizacji. Projekt przyczyni się do zwiększenia dostępności uczniów z obszaru rewitalizacji do nowoczesnych technologii, co będzie skutkowało poprawą ich aktywności społecznej i przedsiębiorczości. Efektem realizacji projektu będzie również wyrównanie szans dzieci i młodzieży w dostępie do edukacji.
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźniki produktu – liczba zmodernizowanych sal lekcyjnych – 1 Wskaźnik rezultatu – wzrost atrakcyjności prowadzonych zajęć lekcyjnych – 30 % Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

PROJEKT NR 36. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.17			
Nazwa projektu	Przeładź się na „autobusa”		
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	1.250.000 zł wkład własny
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji – podobszar A i podobszar B	Planowany czas realizacji projektu	2017
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji, a także inni mieszkańcy miasta korzystający z komunikacji miejskiej		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - organizację i wprowadzenie systemu komunikacji miejskiej, - wybór operatora świadczącego usługi w zakresie publicznego transportu zbiorowego, - wprowadzenie strefy płatnego parkowania, - organizację 3 tras linii komunikacji miejskiej.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – brak poprawnie funkcjonującego systemu transportu publicznego. Występowanie tego czynnika na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy jako jedno z działań priorytetowych wskazują uruchomienie komunikacji miejskiej. W chwili obecnej transport zapewniany przez prywatnych przewoźników nie umożliwia przemieszczania się przez osoby niepełnosprawne, a także nie daje komfortu podróżującym z dziećmi w wózkach czy z rowerami. Dzięki realizacji projektu mieszkańcy obszaru rewitalizacji będą mieli możliwość swobodnego dotarcia do urzędów, placówek zdrowotnych oraz placówek usługowych zlokalizowanych głównie w centrum miasta.		
Prognozowane rezultaty projektu i	Wskaźnik produktu – liczba tras autobusowych - 3 Wskaźnik rezultatu – liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających ze środków transportu publicznego - min. 10%		

sposoby ich oceny	Sposób zmierzania i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
-------------------	--

PROJEKT NR 37. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.9			
Nazwa projektu	Rozbudowa ul. Dąbrówki, ul. Huberta i ul. Ogrodowej w Mińsku Mazowieckim		
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	7.770.000 zł, w tym: 2.800.000 zł krajowe środki publiczne 4.970.000 zł wkład własny
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji – ul. Dąbrówki, ul. Huberta i ul. Ogrodowa	Planowany czas realizacji projektu	2017-2025
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: • rozbudowę ul. Dąbrówki wraz z budową ścieżki rowerowej, • przebudowę ul. Huberta, • przebudowę ul. Ogrodowej, • budowę nowych miejsc parkingowych w ciągu tych ulic.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej takie jak zaniedbana infrastruktura drogowa, a w szczególności zły stan nawierzchni dróg, brak miejsc parkingowych, brak chodników, brak przejść dla pieszych oraz niedoinwestowane tereny obrzeżne miasta - ul. Huberta. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy jako najistotniejsze efekty rewitalizacji wskazują poprawę infrastruktury drogowej. Projekt przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez modernizację i zagospodarowanie ulic oraz wydzielenie nowych miejsc parkingowych w sąsiedztwie ich miejsca zamieszkania, a także budowę nowych ścieżek rowerowych i bezpiecznych chodników. Projekt ten przyczyni się również do rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji poprzez modernizację kluczowych dla rozwiązania problemów komunikacyjnych ulic – Dąbrówki, Huberta, a tym samym zwiększy atrakcyjność obszaru rewitalizacji dla nowych inwestorów i przedsiębiorców, co w konsekwencji doprowadzi do powstania nowych miejsc pracy i zmniejszenia bezrobocia.		
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźniki produktu - długość zmodernizowanych dróg w obszarze rewitalizacji – 1,37 km Wskaźnik rezultatu – wzrost liczby mieszkańców rewitalizacji korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury drogowej – 20% Sposób zmierzania i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.		

PROJEKT NR 38. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.9			
Nazwa projektu	Modernizacja ciągów pieszo-jezdných w obszarze rewitalizacji		
Podmioty realizujące projekt	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Przełom” i Spółdzielnia Mieszkaniowa „Mechanik”	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	1.070.000 zł środki prywatne
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji ul. Rodziny Nałazków (m.in. dz. Nr 8116), ul. Łupińskiego (okolice budynków nr: 1; 3; 5; 7; 9; 11), ul. Sędowerska (okolice budynków nr 2; 4; 6; 6a; 8; 10), ul. Dąbrówki (okolice budynków nr 33; 35; 37; 39; 41; 41a), ul. Nadrzeczna (okolice budynków nr 1; 6; 7; 8)	Planowany czas realizacji projektu	2017-2025

Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - modernizację ciągów pieszo-jezdnych przy ulicach Łupińskiego, Sędomierskiej, Dąbrówki i Nadrzecznej, - remont dojazdu i parkingu oraz kanalizacji deszczowej przy ul. Rodziny Nalazków 5.
Uzasadnieni	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej takie jak zaniedbana infrastruktura drogowa, a w szczególności brak miejsc parkingowych, brak dróg pożarowych, brak podjazdów dla wózków inwalidzkich. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy jako najistotniejsze efekty rewitalizacji wskazują poprawę infrastruktury drogowej. Projekt przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez modernizację i zagospodarowanie ciągów pieszo-jezdnych oraz wydzielenie miejsc parkingowych w sąsiedztwie ich miejsca zamieszkania.
Prognostowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźniki produktu - długość zmodernizowanych dróg w obszarze rewitalizacji – 0,5 km Wskaźnik rezultatu – wzrost liczby mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury drogowej – 20% Sposób zmierzania i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

PROJEKT NR 39. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.9			
Nazwa projektu	Drogi i ciągi komunikacyjne w podobzszarze rewitalizacji A		
Podmioty realizujące projekt	Powiat Miński	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	4.520.000 zł wkład własny Powiatu Mińskiego
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji –podobszar A ul. Przemysłowa (m.in. dz. Nr 8093), ul. Budowlana (m.in. dz. Nr 8068, 866/1, 866/4), teren Zespołu Szkół im. Kazimierza Wielkiego ul. Budowlana 4 (m.in. dz. Nr 865/18, 865/19, 865/21, 865/11, 865/14, 865/16)	Planowany czas realizacji projektu	2017-2025
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - przebudowę ul. Przemysłowej, - przebudowę mostu na ul. Budowlanej, - utwardzenie terenu przy Zespole Szkół im. Kazimierza Wielkiego ul. Budowlana 4.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej takie jak zaniedbana infrastruktura drogowa, a w szczególności zły stan nawierzchni dróg, brak miejsc parkingowych, brak chodników, brak przejść dla pieszych oraz niedoinwestowane tereny obrzeżne miasta - ul. Przemysłowa. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy jako najistotniejsze efekty rewitalizacji wskazują poprawę infrastruktury drogowej. Projekt przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez modernizację i zagospodarowanie ulic oraz wydzielenie nowych miejsc parkingowych w sąsiedztwie ich miejsca zamieszkania, a także budowę nowych ścieżek rowerowych i bezpiecznych chodników. Projekt ten przyczyni się również do rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji poprzez modernizację kluczowych dla rozwiązania problemów komunikacyjnych ulic – Budowlana i Przemysłowa, a tym samym zwiększy atrakcyjność obszaru rewitalizacji dla nowych inwestorów i przedsiębiorców, co w konsekwencji doprowadzi do powstania nowych miejsc pracy i zmniejszenia bezrobocia.		
Prognostowane rezultaty	Wskaźniki produktu - długość zmodernizowanych dróg w obszarze rewitalizacji – 1,5 km		

projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik rezultatu – wzrost liczby mieszkańców rewitalizacji korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury drogowej – 10% Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
------------------------------	--

PROJEKT NR 40. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.11			
Nazwa projektu	Infrastruktura wodno-kanalizacyjna na obszarze rewitalizacji		
Podmioty realizujące projekt	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Mińsku Mazowieckim	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	750.000 zł środki z innych źródeł
Miejsce realizacji projektu	Obszar rewitalizacji – podobszar A i podobszar B ul. Warszawska 250, ul. Huberta	Planowany czas realizacji projektu	2016-2017
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy obszaru rewitalizacji		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: • budowę sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Dr Huberta, • budowę nowych obiektów kanalizacji sanitarnej, przebudowę istniejących odcinków kanalizacji sanitarnej na terenie osiedla mieszkaniowego przy ul. Warszawskiej 250.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – niedoinwestowane tereny obrzeżne miasta oraz niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy zwracają uwagę na niedorozwój lub brak infrastruktury. Kanalizacja na terenie objętym rewitalizacją jest przestarzała i o zbyt małej przepustowości, co powoduje przedostawanie się ścieków do środowiska. W wyniku realizacji projektu zostanie wybudowana nowa sieć kanalizacji sanitarnej, dzięki czemu nastąpi spadek ilości awarii, a to wpłynie korzystnie na poprawę ochrony środowiska.		
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 1158 m. Wskaźnik rezultatu – liczba mieszkańców w budynkach, które uzyskały podłączenie do sieci - 800 Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.		

PROJEKT NR 41. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.16			
Nazwa projektu	„Poznaj swoje miasto” – aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji – historia Parafii Kościoła Starokatolickiego Mariawitów		
Podmioty realizujące projekt	Parafia Kościoła Starokatolickiego Mariawitów	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	400.000 zł środki prywatne
Miejsce realizacji projektu	Poza obszarem rewitalizacji ul. Traugutta 17	Planowany czas realizacji projektu	2016-2018
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią wszyscy mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w szczególności osoby zagrożone wykluceniem społecznym oraz pozostali mieszkańcy miasta		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: • organizację na terenie parafii, we współpracy z Punktami Aktywności Społecznej zajęć dla dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, mających na celu ich integrację z rówieśnikami z parafii, • organizację w Punktach Aktywności Społecznej zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji akcji informacyjnych zachęcających mieszkańców obszaru rewitalizacji do uczestniczenia w wydarzeniach organizowanych przez parafię, • organizację wystaw dotyczących historii parafii i koncertów muzyki sakralnej, organizację wycieczek umożliwiających zwiedzanie zabytkowego obiektu kościoła p.w. Narodzenia		

	Najświętszej Maryii Panny (kościół został wpisany do rejestru zabytków w 2007 roku) oraz poznanie historii parafii – akcji skierowanych głównie do mieszkańców obszaru rewitalizacji, kształtujących postawy obywatelskie i poczucie tożsamości ze swoją „małą ojczyzną”, prace remontowe, wymianę dachu na budynku kościoła.
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej: ubóstwo, występowanie patologii, niską aktywność, niewystarczającą możliwość spędzania czasu wolnego oraz słabą identyfikację z miastem. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy jako jeden z ważniejszych programów społecznych do zrealizowania wskazują potrzebę organizacji większej ilości wydarzeń o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym czy integracyjnym. Wydarzenia te mają służyć aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji i ich zachęceniu do korzystania z oferty obiektów i instytucji, w tym położonych poza obszarem rewitalizacji. Projekt ten jest skierowany przede wszystkim do osób wykluczonych społecznie, w tym dzieci, charakteryzujących się niską aktywnością społeczną. Projekt ma zapobiegać ich izolacji społecznej, poprzez umożliwienie i zachęcenie ich do kontaktu z rówieśnikami i innymi mieszkańcami miasta, ma zachęcać do nawiązywania więzi społecznych i zwiększenia aktywności życiowej. Projekt ma również umożliwić mieszkańcom obszaru rewitalizacji poznanie historii parafii, a tym samym historii miasta, a dzięki większej świadomości wzmocnić ich poczucie tożsamości lokalnej i identyfikacji z miastem. Projekt przyczyni się do integracji społeczności obszaru rewitalizacji z mieszkańcami z innych części miasta oraz stworzy atrakcyjną ofertę czasu wolnego dla mieszkańców w różnym wieku. Projekt przyczyni się również do zwiększenia oferty edukacyjno-kulturalnej dostępnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.
Prognostowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – liczba zorganizowanych w ramach projektu wydarzeń o charakterze społecznym - 10 Wskaźnik rezultatu – liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji uczestniczących w wydarzeniach zaplanowanych w ramach projektu - 150 Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

PROJEKT NR 42. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.16			
Nazwa projektu	„Poznaj swoje miasto” – aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji – historia i działalność Związku Nauczycielstwa Polskiego		
Podmioty realizujące projekt	Związek Nauczycielstwa Polskiego	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	300.000 zł środki prywatne
Miejsce realizacji projektu	Poza obszarem rewitalizacji ul. Warszawska 104	Planowany czas realizacji projektu	2017-2019
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią wszyscy mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w szczególności osoby zagrożone wykluceniem społecznym oraz pozostali mieszkańcy miasta		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - organizację przez Związek, we współpracy z Punktami Aktywności Społecznej zajęć dla dzieci z rodzin zagrożonych wykluceniem społecznym, mających na celu pomoc w nauce, - organizację w Punktach Aktywności Społecznej zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji akcji informacyjnych zachęcających mieszkańców obszaru rewitalizacji do uczestniczenia w wydarzeniach organizowanych przez Związek Nauczycielstwa Polskiego, - organizację wystaw dotyczących historii i działalności Związku, organizację wycieczek umożliwiających zwiedzanie zabytkowego obiektu (dawny budynek szkoły wpisany do rejestru zabytków w 2007 roku) – akcji skierowanych głównie do mieszkańców obszaru rewitalizacji, kształtujących postawy obywatelskie i poczucie tożsamości ze swoją „małą ojczyzną”, - prace remontowe, przebudowę dachu, elewacji, schodów zewnętrznych, wymianę stolarki zewnętrznej i stolarki okiennej.		
Uzasadnienie	Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej: ubóstwo, występowanie patologii, niską aktywność, niewystarczającą możliwość spędzania czasu		

	wolnego oraz słabą identyfikację z miastem. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy jako jeden z ważniejszych programów społecznych do zrealizowania wskazują potrzebę organizacji większej ilości wydarzeń o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym czy integracyjnym. Wydarzenia te mają służyć aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji i ich zachęceniu do korzystania z oferty obiektów i instytucji, w tym położonych poza obszarem rewitalizacji. Projekt ten jest skierowany przede wszystkim do osób wykluczonych społecznie, w tym dzieci, charakteryzujących się niską aktywnością społeczną. Projekt ma zapobiegać ich izolacji społecznej, poprzez umożliwienie i zachęcenie ich do kontaktu z innymi mieszkańcami miasta, często seniorami, ma zachęcać do nawiązywania więzi społecznych, integracji międzypokoleniowej i zwiększenia aktywności życiowej. Projekt ma również umożliwić mieszkańcom obszaru rewitalizacji poznanie historii Związku i historii zabytkowego budynku, a tym samym historii miasta, dzięki większej świadomości ma wzmocnić ich poczucie tożsamości lokalnej i identyfikacji z miastem. Projekt przyczyni się do integracji społeczności obszaru rewitalizacji z mieszkańcami z innych części miasta oraz stworzy atrakcyjną ofertę czasu wolnego dla mieszkańców w różnym wieku. Projekt przyczyni się również do zwiększenia oferty edukacyjno-kulturalnej dostępnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźnik produktu – liczba zorganizowanych w ramach projektu wydarzeń o charakterze społecznym - 10 Wskaźnik rezultatu – liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji uczestniczących w wydarzeniach zaplanowanych w ramach projektu - 150 Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

PROJEKT NR 43. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.13			
Nazwa projektu	Wyrównywanie możliwości edukacyjnych - Budowa Przedszkola Miejskiego Nr 5 w Mińsku Mazowieckim		
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	7.200.000 zł, w tym: 6.200.000 zł wkład własny 1.000.000 zł krajowe środki publiczne
Miejsce realizacji projektu	ul. Konstytucji 3 Maja 11 -poza obszarem rewitalizacji	Planowany czas realizacji projektu	2017-2018
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią dzieci w wieku przedszkolnym z terenu miasta, w tym dzieci z obszaru rewitalizacji		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: • budowę Przedszkola Miejskiego Nr 5 w skład którego wejdzie 6 oddziałów przedszkolnych z zespołami sanitarnymi, częścią administracyjną, kuchnią z zapleczem, salą wielofunkcyjną, hallem, częścią komunikacyjną, pomieszczeniami gospodarczymi i pomocniczymi. Zastosowane w budynku rozwiązania techniczne pozwolą na zmniejszenie zużycia energii, a w konsekwencji do ograniczenia lub uniknięcia emisji CO₂ oraz obniżenia kosztów związanych z użytkowaniem budynku. W chwili obecnej do Przedszkola Miejskiego Nr 5 uczęszcza 30 dzieci z obszaru rewitalizacji.		
Uzasadnienie	Obecny budynek przedszkola jest w złym stanie technicznym, nie stwarza warunków do dalszego rozwoju przedszkola i jego oferty edukacyjnej. W wyniku realizacji projektu powstanie 50 dodatkowych miejsc dla dzieci. Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej dotyczące niewystarczającej liczby placówek oświatowych i oświatowo-wychowawczych na terenie miasta, słaby dostęp do przedszkoli w stosunku do potrzeb mieszkańców. Występowanie tych czynników na obszarze rewitalizacji potwierdzają wskaźniki diagnostyczne oraz wyniki ankiety, w której mieszkańcy jako istotne inwestycje wskazują budowę szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych. Projekt ten jest także odpowiedzią na problem niskiej aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji. Projekt przyczyni się do zwiększenia dostępności mieszkańców obszaru rewitalizacji do usług opieki nad małymi dziećmi, co będzie skutkowało poprawą ich aktywności społecznej i przedsiębiorczości. Efektem realizacji projektu będzie również wyrównanie szans dzieci w dostępie do edukacji.		

Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźniki produktu – powierzchnia wybudowanych budynków przeznaczonych na cele oświatowe – 1023,53 m ² Wskaźnik rezultatu – liczba rozbudowanych/wybudowanych obiektów użyteczności publicznej - 1 Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
---	--

PROJEKT NR 44. PRZEDSIĘWZIĘCIE 9.13			
Nazwa projektu	Wyrównywanie możliwości edukacyjnych - Przebudowa stołówki i kuchni w budynku Szkoły Podstawowej Nr 5		
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	Szacowana wartość projektu i źródło finansowania	700.000 zł wkład własny
Miejsce realizacji projektu	ul. Małopolska 11 - poza obszarem rewitalizacji	Planowany czas realizacji projektu	2017
Grupa docelowa projektu	Grupę docelową projektu stanowią dzieci uczęszczające do Szkoły Podstawowej Nr 5, w tym dzieci z obszaru rewitalizacji		
Zakres realizowanych w ramach projektu zadań	W ramach projektu przewiduje się m.in.: - przebudowę stołówki i kuchni w Szkole Podstawowej Nr 5 tj. kompleksowe prace remontowe, remont instalacji sanitarnej, elektrycznej, gazowej, wodno-kanalizacyjnej, wentylacji mechanicznej; prace rozbiórkowe i demontażowe kuchni i pomieszczeń adaptowanych, wykonanie nowych posadzek, wyposażenie stołówki w nowe meble, adaptację nowych pomieszczeń na potrzeby kuchni i stołówki. - realizację zadań w zakresie bezpłatnego dożywiania uczniów znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej lub losowej.		
Uzasadnienie	W obecnym budynku szkoły pomieszczenia kuchenne są w złym stanie technicznym, nie odpowiadają warunkom i potrzebom szkoły. W chwili obecnej do Szkoły Podstawowej Nr 5 uczęszcza 197 dzieci z obszaru rewitalizacji, w tym dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dzieci te korzystają z bezpłatnego dożywiania na stołówce szkolnej. Ponadto w szkole działają dwa oddziały przedszkolne z całodziennym wyżywieniem dzieci. Remont kuchni i stołówki jest zadaniem niezbędnym do prawidłowego funkcjonowania placówki. Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane w trakcie diagnozy problemy w sferze społecznej dotyczące ubóstwa. Projekt przyczyni się do polepszenia warunków żywieniowych uczniów szkoły. Efektem realizacji projektu będzie również wyrównanie szans dzieci w dostępie do edukacji.		
Prognozowane rezultaty projektu i sposoby ich oceny	Wskaźniki produktu – powierzchnia przebudowanej stołówki i kuchni – 233,87 m ² Wskaźnik rezultatu – liczba rozbudowanych/wybudowanych obiektów użyteczności publicznej - 1 Sposób zmierzenia i oceny rezultatów - sprawozdanie przygotowywane w ramach systemu monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.		

11. KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Przygotowany zestaw przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest skoncentrowany na realizacji celów GPR. Jednocześnie zbiór planowanych działań zapewnia osiągnięcie komplementarności, która przejawia się w szczególności w następujących wymiarach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i finansowym.

11.1. KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Komplementarność przestrzenna w przypadku GPR dla Mińska Mazowieckiego znajduje odzwierciedlenie w ramach wzajemnych powiązań przedsięwzięć realizowanych na obszarze

rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji. Mechanizmy w zakresie zapewnienia komplementarności przestrzennej zostały wzięte pod uwagę zarówno na etapie przygotowywania GPR, jak i planowane są na etapie wdrażania GPR.

Zaplanowane do realizacji projekty na obszarze rewitalizacji nie są skupione punktowo, ale obejmują cały dotknięty kryzysową sytuacją obszar. Dodatkowo, obszar rewitalizacji podlegać będzie także działaniu projektów o charakterze ogólnomiejskim, co zapewni kompleksowość interwencji na tym obszarze. Efekty przewidzianych działań są oczekiwane w różnych miejscach obszaru rewitalizacji, część z nich już w swoim zamyśle ma „sieciowy charakter” – wymaga inicjatyw w różnych miejscach obszaru rewitalizacji (przykładowo inicjatywa dotycząca punktów aktywności społecznej realizowana równolegle w podoblaszary A i B rewitalizacji, która stanowi integralną całość).

Kluczowe dla zachowania tego wymiaru komplementarności było zaangażowanie, zarówno na etapie tworzenia GPR, jak i planowanej jego realizacji – aktywnych podmiotów spoza obszaru rewitalizacji (oprócz podmiotów z obszaru rewitalizacji). Chodzi przede wszystkim o działania służące aktywizacji społecznej, a także zawodowej. Pozwala to na osiągnięcie efektu synergicznego z działaniami prowadzonymi przez podmioty z obszaru rewitalizacji.

Zabezpieczenie przed wykluczeniem i segregacją społeczną zostało osiągnięte poprzez wygenerowanie przedsięwzięć o charakterze społecznym realizowanych przez znaczące organizacje pozarządowe na terenie Mińska Mazowieckiego, oraz założenie, iż muszą one koncentrować swoje wysiłki w miejscach, gdzie występuje największa potrzeba ze strony mieszkańców.

Plany rozwojowe Miasta zakładają dalszy rozwój i przeznaczanie terenów pod inwestycje mieszkaniowe, co przyczyni się do wzrostu aktywności społecznej na terenie obszaru rewitalizacji, szczególnie w sąsiedztwie nowego osiedla socjalnego.

11.2. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Komplementarność problemowa, której celem jest przeciwdziałanie fragmentacji działań (tzw. „rewitalizacji technicznej”, „rewitalizacji społecznej”), została osiągnięta poprzez kompleksowe zaprojektowanie działań obejmujących każdą ze sfer (społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową). U źródeł takiego podejścia leżało całościowe spojrzenie na przyczyny kryzysu danego obszaru.

Jak wyraźnie pokazuje struktura celów GPR, obejmują one zarówno działania społeczne, przestrzenne, jak i gospodarcze. Planowane zaś do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne często mają charakter wieloaspektowy i realizują jednocześnie kilka celów (np. „Rozwój funkcji miejskich na terenie byłego poligonu” – wzmocnienie funkcji społecznych oraz wzrost integracji przestrzennej; „Poznaj swoje miasto” – wzmocnienie funkcji społecznych oraz wzrost integracji przestrzennej itd.). Wzajemne powiązanie ze sobą różnych projektów pozwala na uniknięcie zjawiska fragmentacji działań (np. przedsięwzięcie „Rozwój funkcji miejskich na terenie byłego poligonu wojskowego” jest komplementarne z przedsięwzięciem „Sieć Punktów Aktywności Społecznej i centrum Wolontariatu”).

Planowane działania wpisują się w realizację Strategii Miasta Mińsk Mazowiecki oraz Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Mińsk Mazowiecki, a ich efekty będą wspierane przez inne działania – nie włączone do GPR, co pozwoli na osiągnięcie efektu synergicznego. Do działań tego typu (wspierających w szerszym zakresie rozwój miasta, w tym obszar rewitalizacyjny) zaliczyć należy:

- wspieranie lokalnego rynku pracy – władze miasta realizują strategiczne kierunki działań w zakresie: przygotowywania terenów inwestycyjnych, promocji inwestycyjnej, wspierania

kształcenia oraz inicjowania rozwoju samorządu gospodarczego. Dobrze rozwinięta przedsiębiorczość i rynek pracy otworzy możliwości wyższych dochodów dla osób potrzebujących, mieszkających w obszarze rewitalizacji;

- wspieranie otoczenia społecznego – ten kierunek skoncentrowany jest na aktywności społecznej w całym Mińsku Mazowieckim, szczególnie grup wykluczonych, niezależnie od wieku. Zatem oferta współpracy oraz możliwości wykorzystania przestrzeni edukacyjnych, spędzania wolnego czasu w Mińsku będzie szersza, niż tylko w obszarze rewitalizacji.

11.3. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA

System zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji został zaprojektowany w taki sposób, by zapewnić efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur (np. w wymiarze finansowym, prowadzenia projektów).

Ważnym aspektem komplementarności proceduralnej jest fakt, że GPR wpisuje się w realizację Strategii Rozwoju Miasta Mińsk Mazowiecki (dzięki niemu będą realizowane cele strategiczne). Zatem wdrażanie Strategii Miasta jest warunkowane m.in. efektywnym wdrożeniem GPR. Dlatego też założono, że monitoring GPR będzie częścią systemu monitorowania strategii miejskiej.

Zarządzaniem realizacją GPR będzie zajmował się Wydział Rozwoju Gospodarczego Miasta (zaangażowany także we wdrażanie i monitoring Strategii Miasta), który będzie odpowiedzialny za inicjowanie działań obejmujących przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji, za zapewnienie aktywnego udziału interesariuszy rewitalizacji w procesie partycypacji społecznej oraz obsługę organizacyjną Komitetu Rewitalizacji. System zarządzania programem rewitalizacji zapewnia ponadto partycypację interesariuszy procesu rewitalizacji, co wzmacnia komplementarność proceduralno-instytucjonalną.

11.4. KOMPLEMENTARNOŚĆ MIEDZYOKRESOWA

Zaprezentowane działania w ramach GPR są uzupełnieniem i rozwinięciem kierunków działań, jakie były realizowane w latach 2007-2013 z funduszy europejskich. W tych latach zrealizowano w Mińsku Mazowieckim szereg projektów przy wsparciu tych środków np. „Remont elewacji Pałacu – siedziby Miejskiego Domu Kultury w Mińsku Mazowieckim”, „Modernizacja budynku Muzeum Ziemi Mińskiej”, „Poprawa atrakcyjności turystycznej Mińska Mazowieckiego poprzez tworzenie kompleksowej oferty turystyczno-rekreacyjnej” (środki EFRR), „Czas na aktywność w Mińsku Mazowieckim”, „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć”, „Uczyć się, ale jak”, „Indywidualizacja procesu nauczania w klasach I-III szkół podstawowych w Mińsku Mazowieckim”, „Dziecięca akademii przyszłości – wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe w szkołach podstawowych”, „Wyrównanie szans edukacyjnych uczniów poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe – „Moja przyszłość” (środki EFS). Poza środkami z funduszy europejskich w poprzednich latach Miasto korzystało również ze środków m.in. Ministerstwa Sportu i Turystyki w projektach: „Rozbudowa budynku administracyjno-socjalnego Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Mińsku Mazowieckim”, „Przebudowa Stadionu Miejskiego przy ul. Budowlanej w Mińsku Mazowieckim”, „Budowa sali sportowej przy Gimnazjum Miejskim Nr 2 w Mińsku Mazowieckim”, Wojewody Mazowieckiego w projekcie „Rozbudowa ul. Grzeszaka”, projektach „Utworzenie szkolnego placu zabaw przy Szkole Podstawowej Nr 4”, „Modernizacja szkolnego placu zabaw w Szkole Podstawowej Nr 5”, „Utworzenie

szkolnego placu zabaw przy Szkole Podstawowej Nr 1”, środków Banku Gospodarstwa Krajowego w projekcie „Budowa 3 segmentów budynku mieszkalnego przy ul. Chełmońskiego 75”.

Mając na uwadze fakt, że zachowanie ciągłości podejmowanych interwencji ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie, obecnie przewidziane przedsięwzięcia są częściowo rozwinięciem wcześniej podjętych działań. Do takich kluczowych przedsięwzięć, stanowiących kontynuację podjętych wcześniej i zapewniających komplementarność międzyokresową, zaliczyć należy:

- rozwój Parku Dernałowiczów;
- zagospodarowanie brzegów rzeki Srebrnej;
- sieć punktów aktywności społecznej – jako dalszy rozwój możliwości aktywizacji mieszkańców, w oparciu o lokalne organizacje pozarządowe, które otrzymywały wsparcie w poprzednich latach;
- uruchomienie komunikacji miejskiej, dzięki zrealizowanym wcześniej inwestycjom drogowym;
- rozwój podmiotów ekonomii społecznej;
- modernizacja i rozwój infrastruktury sportowej – wokół wybudowanego wcześniej stadionu miejskiego.

11.5. KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

W zakresie komplementarności źródeł finansowania zagwarantowano:

- dalszy rozwój w kierunkach, które były wspierane już w latach wcześniejszych (w tym ze środków UE z perspektywy 2007-2013). Jako przykład można podać zrealizowane już inwestycje w infrastrukturę kultury, wypoczynku i infrastrukturę sportową. GPR ma m.in. wzbogacić różnorodność przestrzeni, a przede wszystkim zaktywizować mieszkańców poprzez szereg działań odbywających się m.in. w infrastrukturze wybudowanej przed 2014 rokiem;
- różnorodność źródeł finansowania, która obejmuje nie tylko różne fundusze unijne (Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego), ale także środki budżetu miasta oraz w pewnym zakresie również środki prywatne.

12. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Ze względu na fakt, iż celem rewitalizacji jest wzrost jakości życia w mieście, co jest zbieżne z realizacją Strategii Rozwoju Miasta Mińsk Mazowiecki wprowadzone będą mechanizmy zarówno wspierające podjęte w ramach rewitalizacji kierunki działań, jak i zapewniające integrację przedsięwzięć w ramach GPR. Kluczowym celem poszukiwania podejścia zintegrowanego jest możliwość osiągnięcia efektów synergii w realizowanych przedsięwzięciach.

Do kluczowych mechanizmów integracji zaliczone zostały:

- **włączenie monitoringu realizacji GPR do systemu monitorowania Strategii Rozwoju Miasta Mińsk Mazowiecki do 2025 roku.** Pozwoli to zarówno władzom miejskim, jak i Radzie Miasta i Komitetowi Rewitalizacji oceniać relacje między procesem wdrażania GPR i osiąganiem celów strategicznych miasta. Raport z realizacji Strategii będzie zawierał podrozdział dotyczący realizacji GPR. Kluczowym jednak punktem będą wnioski z raportu, dotyczące kolejnych działań, które

powinny być podjęte w ramach Strategii Rozwoju Miasta. Należy założyć, że opinie Komitetu Rewitalizacji przyczynią się do uzupełniania ewentualnych deficytów działań w podobszarach A i B poprzez wskazywanie ich potrzeby w trakcie dyskusji o efektach wdrażania Strategii;

- **wdrożenie działań promocyjno-informacyjnych** w ramach realizacji zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wszystkie instytucje koordynujące przedsięwzięcia w ramach GPR będą przygotowywały informacje na temat planowanych i realizowanych działań. Informacje te, wspólnie z danymi Urzędu Miasta dotyczącymi planowanych i realizowanych działań „poza GPR” będą współtworzyły informator o zmianach i efektach zmian na terenie podobszarów rewitalizacji. Należy oczekiwać, że dobra wymiana informacji – szczególnie w zakresie działań miękkich – przyczyni się do wzrostu efektywności już zaplanowanych przedsięwzięć, a także podejmowania działań do nich komplementarnych;
- **uruchomienie konkursu dla organizacji pozarządowych, szkół i mieszkańców na projekty wykorzystujące dotychczasowe efekty przedsięwzięć rewitalizacyjnych.** Miasto będzie zachęcało do wzrostu aktywności społecznej, której celem będzie wykorzystanie zarówno powstałej w ramach realizacji GPR infrastruktury, jak i efektów działań miękkich. Konkurs będzie realizowany zarówno dla podobszaru A, jak i podobszaru B;
- **wdrożenie programu oceny potrzeb i poziomu zadowolenia mieszkańców obszarów rewitalizacji** (co 2 lata) w celu ewentualnej korekty planu przedsięwzięć, wprowadzenia nowych przedsięwzięć lub profilowania opisanych wyżej konkursów. Ocena będzie odbywała się na podstawie badań ankietowych wśród bezpośrednich beneficjentów przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

13. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GPR

Zebrane informacje o przedsięwzięciach rewitalizacyjnych pozwalają ocenić wstępnie i szacunkowo koszt planowanych przedsięwzięć na ok. 120 mln zł. Kwota ta oparta jest na wstępnej propozycji projektów nadesłanych w ramach zgłoszeń mieszkańców, instytucji i organizacji, a także planowanych przedsięwzięć Miasta i jego jednostek organizacyjnych. Prezentowany bilans obarczony jest błędem szacunkowym, ponieważ nie wszystkie zgłaszane projekty w pełni wskazywały podział kosztów na dwie podstawowe kategorie: środki własne i dofinansowanie (w tym źródła dofinansowania).

Tabela 40. Szacunkowe ramy finansowe GPR (w zł)

Przedsięwzięcia/ Projekty	Szacowana wartość przedsięwzięcia/ projektu	Źródła finansowania przedsięwzięć (w tys. zł)							Okres realizacji Przedsięwzięcia/ projektu
		Krajowe środki publiczne	EFRR	EFS	FS	Środki prywatne	Wkład własny	Środki z innych źródeł	
9.1 Park Dernałowiczów – najlepsze miejsce spotkań	10.000	100.000	1.390		2.750		5.760		2016-2025
Poprawa stanu technicznego zabytkowego Pałacu Dernałowiczów...	2.890		1.390				1.500		2016-2019
Rozwój i rewaloryzacja terenów zieleni w centrum ...	4.500				2.750		1.750		2017-2019

Poprawa bezpieczeństwa i funkcji wypoczynkowej parku	2.610	100					2.510		2017-2025
9.2. Zagospodarowanie brzegów rzeki Srebrnej i stawu „Łazienki”	2.700	100	1.200				1.400		2017-2025
Brzegi rzeki Srebrnej – nowa przestrzeń służąca rekreacji	2.200		1.000				1.200		2017-2025
Nowe oblicze stawu „Łazienki”	500	100	200				200		2017-2025
9.3 Rozwój funkcji miejskich na terenie byłego poligonu	54.500	2.202					50.334.000	1.964	2016-2025
Budowa osiedla domów socjalnych z infrastrukturą techniczną...	31.666	2.202					27.500	1.964	2016-2025
Budowa szkoły podstawowej na terenie byłego poligonu	22.500						22.500		2020-2025
Powołanie Specjalnej Strefy Inicjatyw Lokalnych	334						334		2017-2025
9.4 Sieć Punktów Aktywności Społecznej i Centrum Wolontariatu	300						285	15	2017-2022
Stworzenie Punktów Aktywności Społecznej...	80						80		2019-2022
Stworzenie Centrum Wolontariatu	220						205	15	2017-2019
9.5 Stanica hufca ZHP "Mazowsze" – centrum wychowawczo-edukacyjne	800	15	100	100		80	50	455	2017-2025
Mińskie Centrum Aktywności Obywatelskiej – Stanica Hufca ZHP „Mazowsze”	800	15	100	100		80	50	455	2017-2025
9.6 Rozbudowa Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego	5.000							5.000	2017-2025
Rozbudowa Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego	5.000							5.000	2017-2025
9.7 Konkurs „Mikroprojekty społeczne”	150						150		2018-2020
Konkurs „Mikroprojekty społeczne”	150						150		2018-2020
9.8 Modernizacja i rozwój infrastruktury sportowej	12.000	3.450					7.050		2017-2025

Rozwój miejskiej bazy sportowej...	10.500	3.450					7.050		2017-2025
Budowa boiska sportowego przy Zespole Szkół...	1.500						1.500		2017-2025
9.9 Drogi i ciągi komunikacyjne w podobszarach A i B	13.360	2.800				1.070	9.490		2017-2025
Drogi i ciągi komunikacyjne w podobszarze rewitalizacji A	4.520						4.520		2017-2025
Rozbudowa ul. Dąbrówki, ul. Huberta i ul. Ogrodowej...	7.770	2.800					4.970		2017-2025
Modernizacja ciągów pieszo-jezdných...	1.070					1.070			2017-2025
9.10 Bezpieczne przestrzenie do wypoczynku i rekreacji	1.450					739,5	710,5		2017-2025
Budowa placu zabaw przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 1	210,5						210,5		2017
Budowa ogólnodostępnego miejsca rekreacji na osiedlu Serbinów	500						500		2019-2021
Modernizacja placów zabaw	220					220			2017-2025
Renowacja terenów zielonych	474					474			2017-2025
Monitoring	45,5					45,5			2017-2025
9.11 Infrastruktura wodno-kanalizacyjna	750							750	2016-2017
Infrastruktura wodno-kanalizacyjna	750							750	2016-2017
9.12 Rozwój podmiotów ekonomii społecznej oraz innowacji społecznych	300						300		2019-2025
Rozwój podmiotów ekonomii społecznej...	200						200		2022-2025
Rozwój innowacji społecznych...	100						100		2019-2022
9.13 Wyrównywanie możliwości edukacyjnych	14.000.000	1.000		30		10	12.960		2016-2025
Budowa przedszkola w ramach Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Nr 1	5.974,1						5.974,1		2018-2025
„Nie zostajemy z tyłu”	85,9						85,9		2017
„Mińska Akademia Malucha”	40			30		10			2017-2018
Budowa Przedszkola Miejskiego Nr 5	7.200	1.000					6.200		2016-2018
Przebudowa stołówki i kuchni w budynku Szkoły Podstawowej Nr 5	700						700		2017

9.14 Nowa placówka opiekuńczo-wychowawcza	2.000						2.000		2017-2019
Nowa placówka opiekuńczo-wychowawcza	2.000						2.000		2017-2019
9.15 MOPS na rzecz rewitalizacji	790	24,32		547,66		5,02	213		2016-2020
„Bezpieczny Senior”	7						7		2017-2020
„Zdrowy Senior”	3,5						3,5		2017-2020
„Świadomy rodzic”	4,7						4,7		2016-2018
„Rodzina mój skarb”	3,9						3,9		2016-2018
„Pożegnanie lata z historią”	2,6						2,6		2016
Aktywizacja zawodowa kobiet w wieku 30+	296,54			237,23			59,31		2017-2018
Reintegracja społeczno-zawodowa klientów pomocy społecznej	388,04			310,43			77,61		2016-2017
Asystent Rodziny i Koordynator Pieczy zastępczej	72,38	18					54,38		2016
Pożyczanie, magazynowanie i dystrybucja żywności	11,34	6,32				5,02			2016-2017
9.16 Poznaj swoje miasto	700					700			2016-2019
Historia i działalność Związku Nauczycielstwa Polskiego	300					300			2017-2019
Historia Parafii Kościoła Starokatolickiego Mariawitów	400					400			2016-2019
9.17 Przesiądź się na „autobusa”	1.250						1.250		2017
Przesiądź się na „autobusa”	1.250						1.250		2017

Źródło: opracowanie własne.

14. STRUKTURA ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ GPR

Za wdrożenie Gminnego Programu Rewitalizacji odpowiedzialny będzie Burmistrz Miasta Mińsk Mazowiecki. Gminny Program Rewitalizacji realizowany będzie w ramach struktur organizacyjnych Urzędu Miasta Mińsk Mazowiecki i miejskich jednostek organizacyjnych. Zarządzaniem realizacją GPR zajmował się będzie Wydział Rozwoju Gospodarczego Miasta. Wydział odpowiedzialny będzie za inicjowanie działań obejmujących przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji, za zapewnienie aktywnego udziału interesariuszy rewitalizacji w procesie partycypacji społecznej oraz obsługę organizacyjną Komitetu Rewitalizacji.

W celu efektywnego włączenia interesariuszy społecznych do procesu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji powołany został **Komitet Rewitalizacji dla Miasta Mińsk Mazowiecki**. W drodze otwartego naboru, zgodnie z zasadami określonymi w Uchwale Nr XVII.186.2016 Rady Miasta Mińsk Mazowiecki z dnia 27 czerwca 2016 r. do Komitetu Rewitalizacji powołani zostali przedstawiciele: mieszkańców obszarów podlegających rewitalizacji; przedsiębiorców działających na terenie miasta; podmiotów prowadzących na terenie miasta działania społeczne, mieszkańców miasta

spoza obszaru rewitalizacji oraz przedstawiciele jednostek organizacyjnych Miasta: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Zarządu Gospodarki Komunalnej.

14.1. KOMITET REWITALIZACJI

Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Miasta Mińsk Mazowiecki oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Burmistrza Miasta Mińsk Mazowiecki w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji.

Postanowienia ogólne, zasady wyznaczania składu Komitetu Rewitalizacji dla Miasta Mińsk Mazowiecki i zmiany tego składu, a także określenie trybu działania i podejmowania decyzji przez Komitet wskazane zostały w Uchwale Nr XVII.186.2016 Rady Miasta Mińsk Mazowiecki z dnia 27 czerwca 2016 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji dla Miasta Mińsk Mazowiecki.

Zgodnie z w/w uchwałą Komitet Rewitalizacji może liczyć maksymalnie 15 członków. W jego skład wchodzi:

- przedstawiciele Urzędu Miasta Mińsk Mazowiecki/miejskich jednostek organizacyjnych/spółek miejskich wskazanych przez Burmistrza Miasta (2 osoby);
- mieszkańcy zamieszkali na obszarze rewitalizacji wyznaczonym stosowną uchwałą Rady Miasta Mińsk Mazowiecki (5 osób);
- przedstawiciele podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na obszarze miasta (2 osoby);
- przedstawiciele podmiotów prowadzących na obszarze miasta działalność społeczną, w tym organizacji pozarządowych i grup nieformalnych (2 osoby);
- przedstawiciele właścicieli/użytkowników wieczystych nieruchomości/podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji, w tym spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych (2 osoby);
- mieszkańcy miasta inni niż wymienieni w powyższych kategoriach (2 osoby).

Nabór na członków Komitetu Rewitalizacji ogłoszony został dnia 2 sierpnia 2016 r. Ogłoszenie o naborze zamieszczone zostało na stronie internetowej w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Mińsk Mazowiecki, na stronie internetowej Miasta w zakładce Rewitalizacja oraz w gazecie samorządowej MIM. Nabór trwał do dnia 2 września 2016 r. W odpowiedzi na ogłoszenie wpłynęło 5 zgłoszeń kandydatów na członków Komitetu Rewitalizacji, w tym: 2 zgłoszenia przedstawicieli mieszkańców obszaru rewitalizacji, 2 zgłoszenia przedstawicieli podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta i 1 zgłoszenie przedstawiciela organizacji prowadzącej na terenie miasta działalność społeczną. W związku z nie zgłoszeniem się wystarczającej liczby kandydatów na członków Komitetu Rewitalizacji w dniu 15 września 2016 r. ogłoszony został nabór dodatkowy. Formularze zgłoszeniowe można było składać do dnia 30 września 2016 r. W odpowiedzi na ogłoszenie o naborze dodatkowym wpłynęły 3 zgłoszenia kandydatów na członków Komitetu Rewitalizacji w kategorii – przedstawiciele mieszkańców terenów nie wchodzących w skład obszaru rewitalizacji. Ostatecznie Zarządzeniem Nr 524/148/16 Burmistrza Miasta Mińsk Mazowiecki z dnia 20 października 2016 r. do składu Komitetu Rewitalizacji dla Miasta Mińsk Mazowiecki powołanych zostało 8 osób: 1 przedstawiciel mieszkańców obszarów podlegających rewitalizacji; 2 przedstawiciele przedsiębiorców działających na terenie miasta; 1 przedstawiciel podmiotów prowadzących na terenie miasta

działalność społeczną, 2 przedstawiciele mieszkańców miasta spoza obszaru rewitalizacji oraz 2 przedstawiciele jednostek organizacyjnych Miasta: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Zarządu Gospodarki Komunalnej.

Komitet Rewitalizacji funkcjonuje w oparciu o poniższe zasady:

- kadencja Komitetu trwa 5 lat;
- pracami Komitetu kieruje Przewodniczący, a w przypadku jego nieobecności Zastępca Przewodniczącego (wybrani spośród członków Komitetu w głosowaniu jawnym);
- posiedzenie Komitetu zwołuje Przewodniczący z własnej inicjatywy nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy;
- posiedzenie Komitetu może także zostać zwołane na wniosek co najmniej 5 członków Komitetu lub Burmistrza Miasta;
- w posiedzeniach Komitetu może uczestniczyć Burmistrz Miasta oraz radni Rady Miasta (bez prawa do głosowania);
- w pracach Komitetu mogą uczestniczyć także eksperci w dziedzinie rewitalizacji oraz inne osoby zaproszone przez Przewodniczącego Komitetu lub Burmistrza Miasta. Osoby te wyrażają głos doradczy bez prawa do głosowania;
- udział w posiedzeniach Komitetu jest bezpłatny;
- stanowisko Komitetu formułowane jest w formie opinii przyjmowanej zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy członków Komitetu.

14.2. KOSZTY ZARZĄDZANIA

Ze względu na przyjęte zasady zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji - zarządzanie realizowane będzie w ramach struktury organizacyjnej Urzędu Miasta oraz zasady funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji (za udział w posiedzeniach i pracach Komitetu członkom Komitetu nie przysługuje wynagrodzenie, dieta ani zwrot kosztów podróży, pracownicy miejskich jednostek organizacyjnych wykonują zadania w ramach prac Komitetu w ramach swoich obowiązków służbowych) koszty zarządzania będą ograniczone.

Wstępnie można założyć następujące pozycje kosztów:

- koszty techniczne (organizacji spotkań, materiały biurowe);
- koszty szkoleń;
- koszty ekspertyz;
- koszty badań opinii mieszkańców;
- koszt ewaluacji.

Wszystkie pozycje kosztowe będą realizowane z budżetu Miasta Mińsk Mazowiecki.

14.3. RAMOWY HARMONOGRAM REALIZACJI GPR

Tabela 41. Ramowy harmonogram realizacji GPR

Przedsięwzięcie/projekt	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
9.1 Park Dernałowiczów – najlepsze miejsce spotkań										

161

Źródło: opracowanie własne.

15. SYSTEM MONITORINGU I EWALUACJI GPR

Monitoring GPR będzie prowadzony w cyklu dwuletnim i będzie częścią szerszego procesu monitorowania realizacji Strategii Miasta Mińsk Mazowiecki. Podstawowym zadaniem monitoringu GPR będzie ocena postępów realizacji przedsięwzięć, wyciąganie wniosków z osiągniętych rezultatów i rekomendowanie działań na przyszłość. System instytucjonalny monitoringu GPR tworzą:

- Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki;
- Komitet Rewitalizacji;
- Instytucje realizujące poszczególne przedsięwzięcia.

W ramach monitoringu będą realizowane następujące działania:

- **monitorowanie bieżące przedsięwzięć** – zależne od uwarunkowań prawno-organizacyjnych dotyczących poszczególnych źródeł finansowania konkretnych przedsięwzięć. Z punktu widzenia oceny postępu wdrażania GPR ważne będzie zbieranie informacji od instytucji zaangażowanych w proces realizacji GPR na temat realizacji konkretnych przedsięwzięć. W szczególności zbierane będą informacje o: postępie w osiąganiu zakładanych wskaźników finansowych, wskaźników produktów i rezultatów. Ważna będzie również informacja na temat trudności i problemów (oraz ich przyczyn) w realizacji przedsięwzięcia. Informacje te będą przesyłane do Urzędu Miasta – Wydziału Rozwoju Gospodarczego Miasta na specjalnie przygotowanych formularzach w cyklu dwuletnim (w czasie przygotowywania sprawozdania z monitoringu przedsięwzięć);
- **sprawozdania dwuletnie z realizacji przedsięwzięć** – po otrzymaniu wszystkich informacji Wydział Rozwoju Gospodarczego Miasta przygotuje sprawozdanie zbiorcze (do końca I kwartału roku), które będzie częścią raportu z realizacji GPR, będzie to element monitoringu realizacji GPR;
- **raport dwuletni z realizacji GPR** – będzie przygotowany przez Wydział Rozwoju Gospodarczego Miasta na podstawie sprawozdania oraz wyników ankietyzacji mieszkańców terenów objętych GPR (zob. rozdz. 11 na temat mechanizmów integrowania działań). Raport będzie przedmiotem dyskusji Komitetu Rewitalizacji i Rady Miasta Mińsk Mazowiecki. Wnioski z raportu i dyskusji będą wykorzystywane przez Komitet Rewitalizacji i Miasto w planowaniu działań na kolejny okres.

Gminny Program Rewitalizacji dla Mińska Mazowieckiego będzie realizowany w latach 2016-2025. Zakładane są dwie ewaluacje – w roku 2020 i 2025. Ewaluacje będą odpowiadały na pytania dotyczące podstawowych kryteriów ewaluacyjnych (trafności, skuteczności, użyteczności i trwałości). Ewaluacja będzie musiała uwzględniać różnorodne źródła informacji, w tym opinie mieszkańców miasta żyjących w obszarach podlegających rewitalizacji lub wykorzystujących efekty realizacji przedsięwzięć w ramach GPR.

Podstawą monitoringu będzie zbieranie informacji służącej rzetelnej ocenie postępów wdrażania GPR według listy przewidzianych wskaźników (Tabela 42).

Tabela 42. Wskaźniki służące monitorowaniu GPR

Wskaźnik produktu	Miara*	Źródło	Wartości bazowe / pośrednie / docelowe		
			2016	2020	2025
liczba przystanków komunikacji publicznej na obszarze rewitalizacji	sztuka	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	20	22	24

liczba podmiotów ekonomii społecznej w obszarze rewitalizacji	sztuka	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	0	1	3
liczba centrów aktywności obywatelskiej w obszarze rewitalizacji	sztuka	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	0	1	2
nowe mieszkania w zasobie gminnym w obszarze rewitalizacji	sztuka	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	0	32	50
nowopowstałe lub wyremontowane drogi w obszarze rewitalizacji	km	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	0	1	1,5
nowopowstałe lub wyremontowane ścieżki rowerowe w obszarze rewitalizacji	km	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	0	1,8	2,8
nowa lub zmodernizowana sieć kanalizacyjna w obszarze rewitalizacji	km	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	0	1,1	1,8
liczba nowych budynków służących celom oświatowym i szkoleniowym w obszarze rewitalizacji	sztuka	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	0	2	4
liczba mikroprojektów w obszarze rewitalizacji	sztuka	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	0	10	30
liczba zgłoszonych wniosków do budżetu miasta na 1000 mieszkańców	sztuka	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	7,37	↑5%	↑8%
Wskaźnik rezultatu	Miara*	Źródło	Wartości bazowe / pośrednie / docelowe		
			2016	2020	2025
udział osób, którym zrealizowano świadczenia pieniężne z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	osoba	MOPS	33,3	↓4%	↓7%
liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	osoba	Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim	54,8	↓9%	↓16%
liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	osoba	Centralna Ewidencja Działalności Gospodarczej	14,9	↑5%	↑10%
udział gospodarstw domowych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w ogóle gospodarstw domowych	%	Urząd Miasta Mińsk Mazowiecki	25,7	↑27%	↑30%
udział mieszkańców obszaru rewitalizacji wśród ogółu korzystających z transportu publicznego	%	badanie ankietowe/terenowe	0	↑10%	↑15%
spadek przestępczości w obszarze rewitalizacji	sztuka	Komenda Powiatowa Policji/Straż Miejska	85	↓8%	↓15%

CZĘŚĆ III. SKUTKI WDROŻENIA GPR

16. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH

Przewidywane przedsięwzięcia realizowane w ramach GPR Mińska Mazowieckiego nie wymagają zmian Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Mińsk Mazowiecki oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i innych uchwał podjętych przez Radę Miasta. Władze miasta zastrzegają sobie możliwość wprowadzenia zmian, w przypadku wystąpienia takiej konieczności na skutek istotnych zmian lub aktualizacji GPR.

17. SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI

W czasie przygotowania GPR Mińska Mazowieckiego podjęto decyzję, że Burmistrz Miasta Mińsk Mazowiecki nie będzie składał wniosku o ustanowienie Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR). Możliwość ustanowienia SSR pozostaje jako opcja, która będzie zrealizowana, o ile wystąpią czynniki zmieniające obecne uwarunkowania.

Ewentualne późniejsze wprowadzenie Specjalnej Strefy Rewitalizacji nastąpi w drodze uchwały Rady Miasta (będącej aktem prawa miejscowego w określonej w ustawie procedurze). Uchwała taka będzie obowiązywać na okres nie dłuższy niż 10 lat (bez możliwości przedłużenia).

18. SPOSÓB REALIZACJI GPR W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji nie wymaga zmian w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, ani w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

19. PODSTAWOWE ZMIANY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE OBSZARU REWITALIZACJI

Mapa w skali 1:5000 opracowana z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej obrazująca podstawowe zmiany funkcjonalno-przestrzenne obszaru rewitalizacji stanowi załącznik Nr 2 do Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Mińsk Mazowiecki do roku 2025.

SPIS LITERATURY I DOKUMENTÓW

- Bednarek-Szczepańska M. 2013, *Zróżnicowanie przestrzenne kapitału społecznego w Polsce – ujęcie przeglądowe*, „Przegląd Geograficzny” 85, 4, s. 573-597.
- Bilans Kadencji 2010-2014 w świetle wyników wyborów samorządowych*, dokument dostępny w wersji elektronicznej dostępny pod adresem:
http://www.frdl.org.pl/pliki/frdl/document/publikacjeFRDL/Bilans_WNIOSKI.pdf
- Cześnik M. 2009, *Partycypacja wyborcza Polaków*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa.
- Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Mińsk Mazowiecki*, 2016, dokument dostępny w wersji elektronicznej: <http://www.minsk-maz.pl/plik,2520,diagnoza-na-potrzeby-wyznaczenia-obszaru-zdegradowanego-oraz-obszaru-rewitalizacji-na-terenie-miasta-minsk-mazowiecki.pdf>
- Herbst M. (red). 2007, *Kapitał ludzki i kapitał społeczny a rozwój regionalny*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Janc K. 2004, *Poziom wykształcenia ludności i kapitał społeczny w Polsce*, w: Ciok S., Olnicki D. (red.), *Regionalny wymiar integracji europejskiej*, Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław.
- Jarczewski W., Jeżak J. 2010, *System monitorowania rewitalizacji*, Instytut Rozwoju Miast, Kraków.
- Strahl D. (red.) 2006, *Metody oceny rozwoju regionalnego*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu, Wrocław.
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Mińsk Mazowiecki*, 2016.
- Program Ochrony Środowiska dla Miasta Mińsk Mazowiecki na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022*, 2015.
- Strategia Rozwoju Miasta Mińsk Mazowiecki do roku 2025*, Mińsk Mazowiecki, listopad 2015.
- Swianiewicz P. Herbst J., Lackowska M., Mielczarek A. 2008, *Szafarze darów europejskich. Kapitał społeczny a realizacji polityki regionalnej w polskich województwach*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Śmiłkowska T. 1997, *Statystyczna analiza poziomu życia ludności Polski w ujęciu przestrzennym*, Studia i Prace z Prac Zakładu Badań Statystyczno-Ekonomicznych, Główny Urząd Statystyczny, 247, Warszawa.
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (Dz. U. z 2010, nr 234, poz. 1536).
- Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. 2015 poz. 1777).
- <https://ekolia.pl/odzysk-a-recykling-rozroznienie-procesow/>
- <http://www.gios.gov.pl/halas/index.htm>
- <http://www.polskawliczbach.pl/>

SPIS MAP

Mapa 1. Podział Mińska Mazowieckiego na 22 jednostki urbanistyczne	31
Mapa 2. Obszar zdegradowany na terenie Miasta Mińsk Mazowiecki.....	41
Mapa 3. Obszar rewitalizacji na terenie Miasta Mińsk Mazowiecki	43
Mapa 4. Zgłoszone inicjatywy lokalne w latach 2012-2015 oraz wnioski do budżetu w latach 2012-2015	46

Mapa 5. Ocena stanu technicznego budynków, w których znajdują się mieszkania gminne* w 2012 roku (punkty ujemne)	56
Mapa 6. Obszary problemowe, wymagające zwiększonej koncentracji działań Policji	57
Mapa 7. Liczba pożarów w obszarze rewitalizacji w latach 2010-2015	59
Mapa 8. Organizacje pozarządowe w obszarze rewitalizacji	60
Mapa 9. Podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne w 2015 roku	61
Mapa 10. Nowo zarejestrowane podmioty gospodarcze (powstałe w latach 2013-2015)	62
Mapa 11. Dostępność aptek, przychodni zdrowia, instytucji kultury, żłobków, przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, instytucji religijnych oraz urzędów i instytucji państwowych w podobszarze A i B	64
Mapa 12. Liczba wydanych decyzji o pozwoleniu na budowę w roku 2015	65
Mapa 13. Infrastruktura techniczna na obszarze rewitalizacji	66
Mapa 14. Dostępność komunikacji zbiorowej (zasięgu 300 m)	67
Mapa 15. Koncepcja organizacji komunikacji miejskiej. Schemat planowanych linii autobusowych z zaznaczonym obszarem rewitalizacji	68
Mapa 16. Lokalizacja terenów rekreacyjnych	69
Mapa 17. Lokalizacja kluczowych dla obszaru rewitalizacji przestrzeni publicznych	71

SPIS RYCIN

Rycina 1. Schemat procesu opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji	9
Rycina 2. Metody wykorzystywane przy opracowywaniu Gminnego Programu Rewitalizacji	12
Rycina 3. Rola potencjałów w rozwiązywaniu problemów	79
Rycina 4. Schemat układu celów Gminnego Programu Rewitalizacji	87
Rycina 5. Cele i kierunki działań Gminnego Programu Rewitalizacji	88
Rycina 6. Realizacja kierunków działań GPR poprzez projekty i przedsięwzięcia	120

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba ludności w Mińsku Mazowieckim w latach 2005-2015	15
Wykres 2. Saldo migracji w Mińsku Mazowieckim w latach 2005-2015 [osoby]	16
Wykres 3. Urodzenia żywe na 1000 ludności w latach 2005-2015 [osoby]	16
Wykres 4. Stosunek osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2005-2015 [osoby]	16
Wykres 5. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem w latach 2010-2015 [osoby]	17
Wykres 6. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2005-2015 [%]	18
Wykres 7. Udział bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż rok w liczbie bezrobotnych ogółem w latach 2005-2015 [%]	18

Wykres 8. Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkole podstawowej w latach 2005-2014 [osoby].....	21
Wykres 9. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego [osoby].....	21
Wykres 10. Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON na 1000 mieszkańców	22
Wykres 11. Liczba osób fizycznych zarejestrowanych w systemie REGON na 1000 mieszkańców	23
Wykres 12. Liczba nowozarejestrowanych w systemie REGON podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców	23
Wykres 13. Liczba wniosków zgłaszanych do budżetu miasta Mińska Mazowieckiego na lata 2005-2016	24
Wykres 14. Liczba fundacji i stowarzyszeń wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności w latach 2005-2015.....	25
Wykres 15. Odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej [%]	26
Wykres 16. Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej [%]	27
Wykres 17. Odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej [%].....	27
Wykres 18. Chemiczne zapotrzebowanie na tlen (ChZT) ścieków w Mińsku Mazowieckim [kg/rok]...	29
Wykres 19. Osady wytworzone w wyniku oczyszczania ścieków komunalnych w Mińsku Mazowieckim [t]	29
Wykres 20. Udział odpadów poddanych odzyskowi w odpadach wytworzonych w ciągu roku w latach 2005-2015 [%]	30
Wykres 21. Syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk społecznych.....	33
Wykres 22. Wskaźnik sfery gospodarczej (liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców)	35
Wykres 23. Wskaźnik sfery przestrzenno-funkcjonalnej (syntetyczna ocena – suma punktów negatywnych).....	35
Wykres 24. Problemy, które należałoby rozwiązać w pierwszej kolejności w obszarze rewitalizacji (% osób, które wybrało dany problem; N=417)	171
Wykres 25. Na ile zasadne są poszczególne inwestycje dla mieszkańców obydwu podobszarów rewitalizacji (średnia ocena na skali od -2 do +2, gdzie -2 oznacza „całkowicie bezzasadne”, a +2 „bardzo zasadne”).....	172
Wykres 26. Na ile zasadne są poszczególne programy społeczne dla mieszkańców obydwu podobszarów rewitalizacji. (średnia ocena na skali od -2 do +2, gdzie -2 oznacza „całkowicie bezzasadne”, a +2 „bardzo zasadne”)	173
Wykres 27. Najistotniejszy dla dwóch podobszarów rewitalizacji efekt rewitalizacji (% osób, które wybrały dany efekt; (N=413)	174

SPIS FOTOGRAFII

Fotografia 1. Brak placu zabaw powoduje, że dzieci bawią się w przypadkowych, często niebezpiecznych miejscach	51
--	----

Fotografia 2. Nowy budynek gminny przy ul. Chełmońskiego 75, w którym mieszka aż 126 osób	52
Fotografia 3. „Baraki” przy ul. Warszawskiej 250	54
Fotografia 4. Komórki przynależne do osiedla socjalnego przy ul. Warszawskiej 250	54
Fotografia 5. Zły stan techniczny większości budynków socjalnych przy ul. Warszawskiej 250	55

SPIS TABEL

Tabela 1. Udział ludności Mińska Mazowieckiego w ogóle ludności... [%]	15
Tabela 2. Beneficjenci pomocy społecznej o charakterze pieniężnym w latach 2010-2015*	18
Tabela 3. Liczba mieszkań komunalnych oddanych do użytku w latach 2008-2015	19
Tabela 4. Liczba osób, które zakwalifikowały się do przyznania im lokalu gminnego w latach 2011-2015	19
Tabela 5. Liczba przestępstw stwierdzonych (oszacowanych) na 1000 mieszkańców w 2015 r.	20
Tabela 6. Przestępczość w Mińsku Mazowieckim w latach 2012-2015	20
Tabela 7. Średnie wyniki ze sprawdzianu szóstoklasisty oraz egzaminu gimnazjalnego w 2015 roku [%]	21
Tabela 8. Wyniki wyborów powszechnych w latach 2005-2015 [%]	24
Tabela 9. Liczba nowozarejestrowanych fundacji i stowarzyszeń w rejestrze REGON w latach 2010-2015	25
Tabela 10. Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej w 2015 r.	28
Tabela 11. Udział terenów zielonych Mińska Mazowieckiego w ogóle terenów zielonych... [%]	28
Tabela 12. Udział ChZT ścieków w Mińsku Mazowieckim w ogóle ChZT... [%]	29
Tabela 13. Podstawowe dane dotyczące jednostek urbanistycznych	31
Tabela 14. Operacjonalizacja zjawisk i źródła danych – sfera społeczna	32
Tabela 15. Wskaźniki kluczowe dla sfery społecznej	33
Tabela 16. Operacjonalizacja zjawisk i źródła danych – sfera gospodarcza i funkcjonalno-przestrzenna	34
Tabela 17. Wskaźniki kluczowe dla sfery gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej	34
Tabela 18. Podsumowanie procedury wyboru obszaru zdegradowanego	36
Tabela 19. Skala problemów społecznych we włączonych do obszaru zdegradowanego fragmentach jednostek nr 3, 6 i 9	37
Tabela 20. Liczba ludności analizowanych fragmentów jednostek urbanistycznych 3, 6, 9, 15.	38
Tabela 21. Zjawisko ubóstwa w jednostkach urbanistycznych nr 3, 6 i 9 (dane za 2015 r.)	39
Tabela 22. Zjawisko bezrobocia w jednostkach urbanistycznych nr 3, 6 i 9 (dane za 2015 r.)	39
Tabela 23. Poziom przedsiębiorczości w jednostkach urbanistycznych nr 3, 6 i 9	40
Tabela 24. Zjawisko ubóstwa w jednostce urbanistycznej nr 15 (dane za 2015 r.)	41
Tabela 25. Zjawisko bezrobocia w jednostce urbanistycznej nr 15 (dane za 2015 r.)	42
Tabela 26. Poziom przedsiębiorczości w jednostce urbanistycznej nr 15	42
Tabela 27. Podstawowe informacje o obszarze rewitalizacji	43

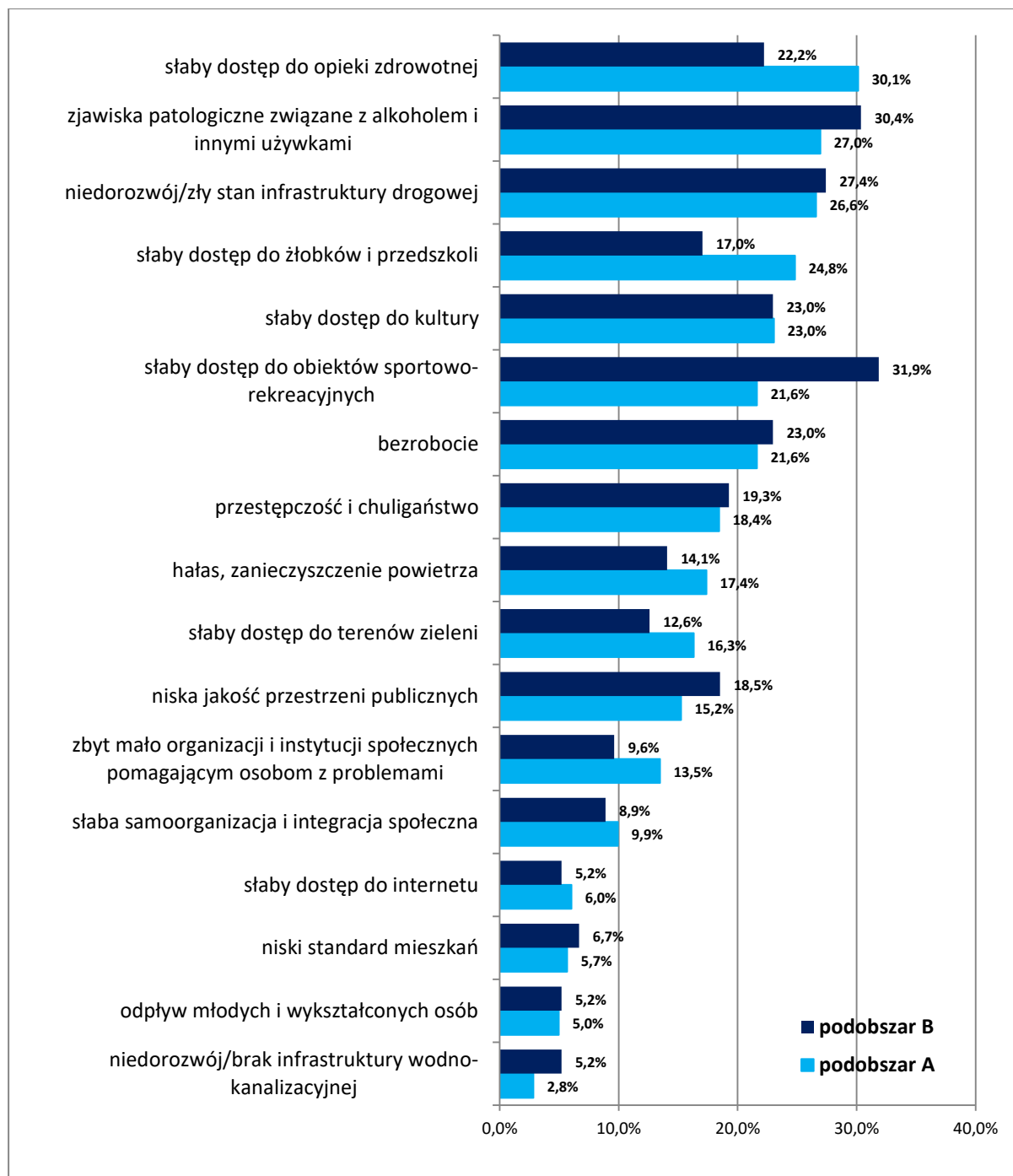
Tabela 28. Frekwencja wyborcza w latach 2014-2015 (%)	45
Tabela 29. Poziom aktywności obywatelskiej	46
Tabela 30. Struktura wieku w obszarze rewitalizacji (%)	47
Tabela 31. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w latach 2012-2015 [% punktów].....	47
Tabela 32. Liczba bezrobotnych w 2015 roku	48
Tabela 33. Beneficjenci pomocy społecznej w 2015 r.....	49
Tabela 34. Problem uzależnienia od alkoholu w latach 2008-2015.....	49
Tabela 35. Problem alkoholowy w latach 2013-2015	50
Tabela 36. Lokale socjalne i komunalne.....	52
Tabela 37. Lokatorzy mieszkań socjalnych.....	53
Tabela 38. Poziom przedsiębiorczości.....	62
Tabela 39. Klasyfikacja zidentyfikowanych potencjałów	78
Tabela 40. Szacunkowe ramy finansowe GPR (w zł)	155
Tabela 41. Ramowy harmonogram realizacji GPR	160
Tabela 42. Wskaźniki służące monitorowaniu GPR.....	162
Tabela 42. 10 najważniejszych atutów obydwu podobszarów rewitalizacji (N=316)	172
Tabela 43. 10 priorytetowych działań z zakresu rewitalizacji, które zdaniem mieszkańców przyczynią się do poprawy sytuacji w obydwu podobszarach rewitalizacji (N=278).....	173

ZAŁĄCZNIK NR 1 DO GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

WYNIKI OPINII MIESZKAŃCÓW

Załącznik prezentuje wyniki badania ankietowego opisanego w części 1.3 Metodyka prac, we wprowadzeniu do Gminnego Programu Rewitalizacji.

Wykres 24. Problemy, które należałoby rozwiązać w pierwszej kolejności w obszarze rewitalizacji (% osób, które wybrało dany problem; N=417)

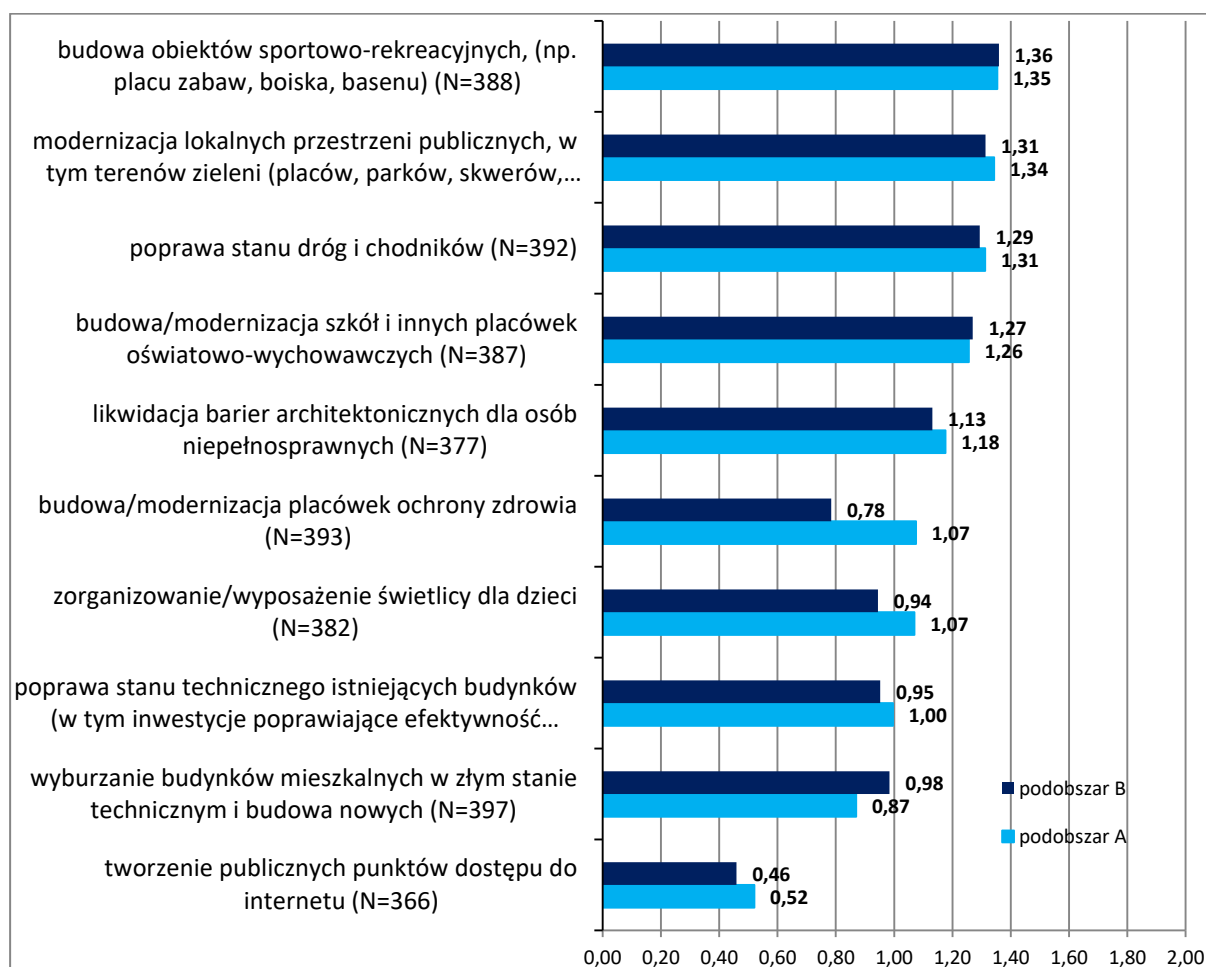

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Tabela 43. 10 najważniejszych atutów obydwu podobszarów rewitalizacji (N=316)

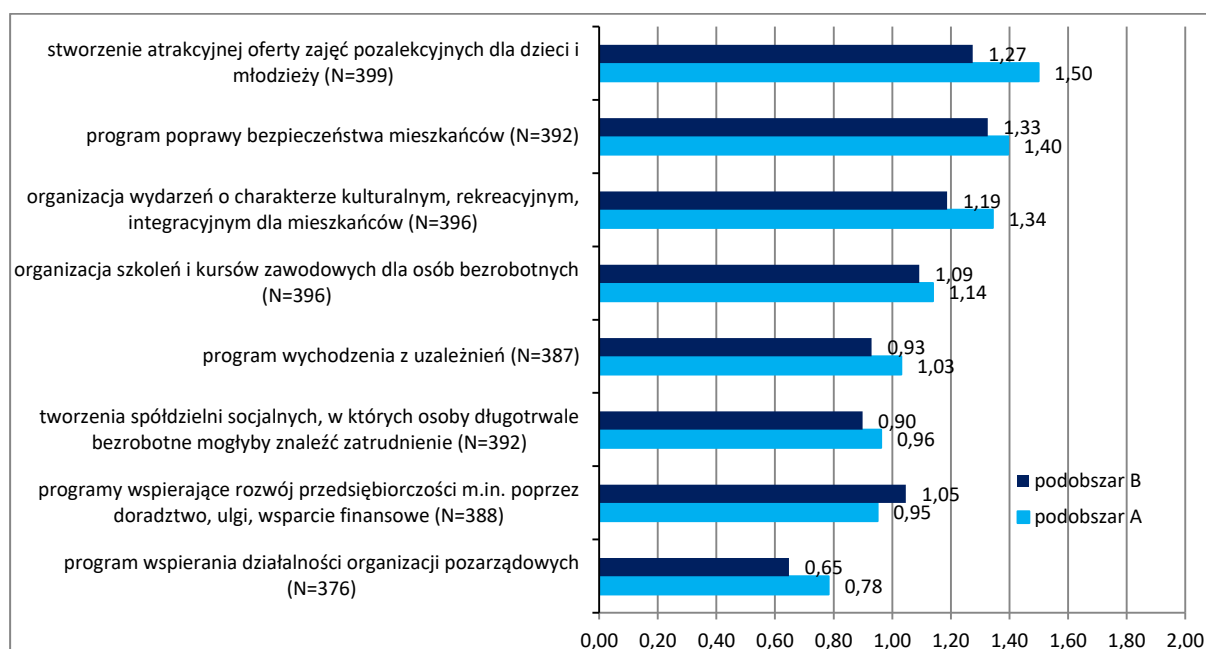
podobszar A			podobszar B		
atuty okolicy miejsca zamieszkania	liczba wskazań	%	atuty okolicy miejsca zamieszkania	liczba wskazań	%
dostęp do szkół	115	53,0	dostęp do terenów zieleni	34	34,3
dostęp do sklepów, galerii handlowych, usług	62	28,6	komunikacja autobusowa oraz PKP	27	27,3
blisko szpitala, ośrodka zdrowia	55	25,3	dostęp do przedszkoli, w tym przedszkoli z placami zabaw dostępnymi po południu	26	26,3
komunikacja autobusowa oraz PKP	47	21,7	cisza, spokój, mały ruch uliczny	24	24,2
park wraz z jego wyposażeniem, czyli placem zabaw, fontanną, pałacem	43	19,8	dostęp do sklepów, galerii handlowych, usług	21	21,2
cisza, spokój, mały ruch uliczny	38	17,5	dostęp do szkół	19	19,2
dostęp do terenów zieleni	33	15,2	blisko szpitala, ośrodka zdrowia	15	15,2
dostęp do przedszkoli, w tym przedszkoli z placami zabaw dostępnymi po południu	22	10,1	plac zabaw	12	12,1
dostęp do terenów sportowo-rekreacyjnych, placów zabaw	19	8,8	dobra infrastruktura drogowa, coraz więcej ścieżek rowerowych, obwodnica	9	9,1
dobra infrastruktura drogowa, coraz więcej ścieżek rowerowych, obwodnica	18	8,3	park wraz z jego wyposażeniem, czyli placem zabaw, fontanną, pałacem	8	8,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Wykres 25. Na ile zasadne są poszczególne inwestycje dla mieszkańców obydwu podobszarów rewitalizacji (średnia ocena na skali od -2 do +2, gdzie -2 oznacza „całkowicie bezzasadne”, a +2 „bardzo zasadne”)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Wykres 26. Na ile zasadne są poszczególne programy społeczne dla mieszkańców obydwu podobszarów rewitalizacji. (średnia ocena na skali od -2 do +2, gdzie -2 oznacza „całkowicie bezzasadne”, a +2 „bardzo zasadne”)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

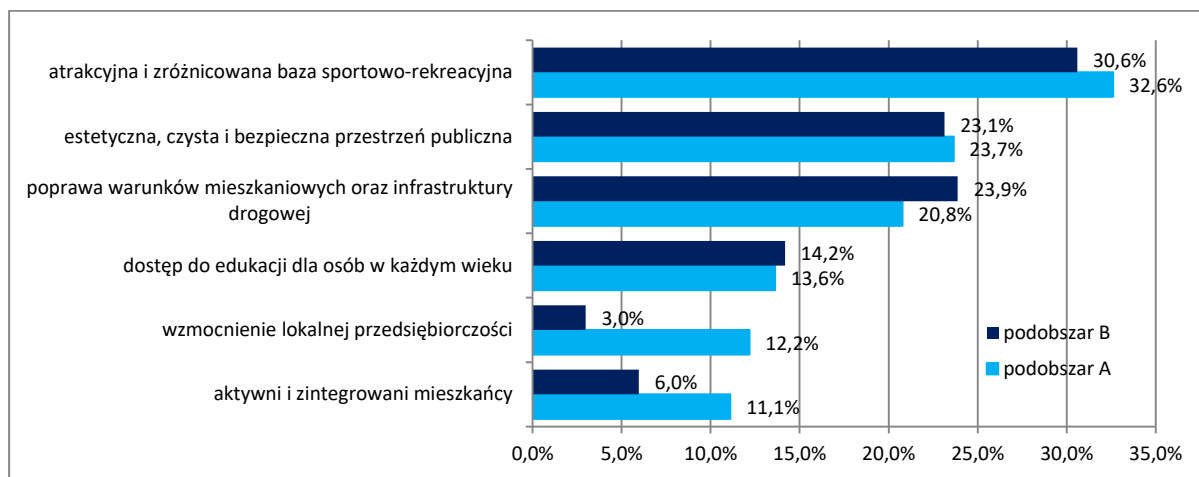
Tabela 44. 10 priorytetowych działań z zakresu rewitalizacji, które zdaniem mieszkańców przyczynią się do poprawy sytuacji w obydwu podobszarach rewitalizacji (N=278)

podobszar A			podobszar B		
priorytetowe działania z zakresu rewitalizacji	liczba wskazań	%	priorytetowe działania z zakresu rewitalizacji	liczba wskazań	%
więcej lepiej wyposażonych terenów rekreacyjnych i placów zabaw (np. siłownie), wspieranie inicjatyw sportowych	66	34,6	poprawa infrastruktury drogowej i chodników, budowa dróg, objazdów	24	27,6
poprawa infrastruktury drogowej i chodników, budowa dróg, objazdów	62	32,5	więcej lepiej wyposażonych terenów rekreacyjnych i placów zabaw (np. siłownie), wspieranie inicjatyw sportowych	19	21,8
ogólnie więcej zieleni, drzew, nowych nasadzeń, lepsze zagospodarowanie terenów zieleni	27	14,1	budowa ośrodka kultury z kinem, teatrem	16	18,4
budowa ośrodka kultury z kinem, teatrem	27	14,1	ogólnie więcej zieleni, drzew, nowych nasadzeń, lepsze zagospodarowanie terenów zieleni	12	13,8
lepsza praca policji i większe bezpieczeństwo, walka z chuligaństwem	25	13,1	lepsza praca policji i większe bezpieczeństwo, walka z chuligaństwem	10	11,5
więcej miejsc parkingowych	21	11,0	ogólnie czysta, bezpieczna i estetyczna przestrzeń publiczna	10	11,5
uruchomienie komunikacji miejskiej lub usprawnienie istniejącej	21	11,0	budowa tras rowerowych	10	11,5
budowa tras rowerowych	19	9,9	rewitalizacja parku (w tym rekultywacja zbiorników wodnych, modernizacja placu zabaw), centrum i rzeki Srebrnej	9	10,3
walka z bezrobociem, tworzenie nowych miejsc pracy (np. spółdzielnia socjalna), praca dla młodych, praca dla matek	16	8,4	uruchomienie komunikacji miejskiej lub usprawnienie istniejącej	8	9,2
większa dbałość o czystość w mieście, więcej koszy na śmieci	14	7,3	więcej miejsc parkingowych	7	8,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Wykres 27. Najistotniejszy dla dwóch podobszarów rewitalizacji efekt rewitalizacji (% osób, które wybrały dany efekt; (N=413))

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Podstawowe zmiany funkcjonalno-przestrzenne obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Mińsk Mazowiecki

skala 1:5000

